

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

BIL IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL (CYMRU)

Memorandwm Esboniadol
yn ymgorffori'r
Asesiad Effaith Rheoleiddiol a'r
Nodiadau Esboniadol

Mai 2024

Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynnyddoedd Cynnar Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru.

Datganiad yr Aelod

Yn fy marn i, byddai darpariaethau Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd gennyf i ar 20 Mai 2024 o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru.

Dawn Bowden AS

Y Gweinidog Gofal Cymdeithasol
Yr Aelod o'r Senedd sy'n gyfrifol am y Bil

20 Mai 2024

Cynnwys

Rhan 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL	Tudalen
1. Disgrifiad	3
2. Cymhwysedd Deddfwriaethol	4
3. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	5
4. Ymgynghori	28
5. Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth	31
RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL	
6. Crynodeb o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol	45
7. Opsiynau, costau a manteision	49
8. Asesiad o'r Gystadleuaeth	136
9. Asesiadau Effaith	139
10. Adolygu ar ôl Gweithredu	154
11. Asesiad Fforddiadwyedd	157
ATODIAD 1 – Nodiadau Esboniadol	163
ATODIAD 2 – Mynegai Rheolau Sefydlog	181
ATODIAD 3 – Atodlen o Ddiwygiadau	186

RHAN 1 – MEMORANDWM ESBONIADOL

1. Disgrifiad

1.1. Mae Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn cynnwys darpariaethau i wneud y canlynol:

- (i) dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal;
- (ii) galluogi cyflwyno Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG; a
- (iii) gwneud diwygiadau i sicrhau bod Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 a Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn gallu cael eu gweithredu'n llawn ac yn effeithiol.

2. Cymhwysedd Deddfwriaethol

2.1. Mae gan Senedd Cymru (“y Senedd”) y cymhwysedd deddfwriaethol i wneud y darpariaethau ym Mil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) (“y Bil”) yn unol â Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (“Deddf 2006”) fel y’i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2017.¹

¹ DS Mae paragraff 4 o Atodlen 1 yn gwneud diwygiad canlyniadol i adran 6 o Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 a’i effaith yw addasu swyddogaethau’r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (“DBS”). Mae’r DBS yn “awdurdod a gedwir yn ôl” yn nhermau Atodlen 7B i Ddeddf 2006 ac mae’r ddarpariaeth sy’n addasu swyddogaeth y DBS o fewn cymhwysedd os yw’n destun cydsyniad un o Weinidogion y Goron. Gofynnwyd am gydsyniad Gweinidog y Goron ond nid yw wedi’i sicrhau eto adeg drafftio’r Memorandwm Esboniadol hwn.

3. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

- 3.1. Gan adeiladu ar y weledigaeth a nodwyd ym Mhapur Gwyn 2011 ar Wasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, mae cyfraith gofal cymdeithasol yng Nghymru wedi cael ei diwygio a'i chydgrynhai drwy Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") a Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ("Deddf 2016").
- 3.2. Sefydlodd Deddf 2014 fframwaith newydd ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol yng Nghymru. Mae'n darparu'r fframwaith cyfreithiol ar gyfer gwella llesiant pobl sydd angen gofal a chymorth, ar gyfer gofalmwr sydd angen gofal a chymorth ac ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru.
- 3.3. Mae Deddf 2016 yn darparu fframwaith statudol ar gyfer rheoleiddio ac arolygu gwasanaethau gofal cymdeithasol a fframwaith ar gyfer rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru.
- 3.4. Drwy'r Rhaglen Lywodraethu wedi'i Diweddarau, mae Gweinidogion Cymru yn ceisio gwella gofal cymdeithasol, a'r rhyngwyneb iechyd a gofal cymdeithasol, yng Nghymru ymhellach.

Dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal

Y cyd-destun

- 3.5. Mae "plant sy'n derbyn gofal" yn cael llefy gan awdurdod lleol, naill ai oherwydd nad oes gan unrhyw un gyfrifoldeb rhiant drostynt, neu oherwydd bod eu rhiant neu ofalwr wedi'i atal rhag gofalu amdanynt neu ei fod yn methu â gofalu amdanynt, neu fel arall yn unol â "gorchymyn gofal" a wneir o dan adran 31 o Ddeddf Plant 1989 ("Deddf 1989"), neu "gorchymyn interim" a wneir o dan adran 38 o Ddeddf 1989. Os nad yw lleoli plentyn gyda'i riant/rhieni yn gyson â llesiant y plentyn, neu nad yw'n rhesymol ymarferol, mae'r plentyn yn cael ei leoli gyda rhiant maeth (gan gynnwys trefniadau gofal gan berthnasau) neu mewn cartref plant.
- 3.6. Pan fo plentyn yn destun gorchymyn gofal a wneir gan lys mewn achosion cyfraith gyhoeddus, mae adran 33(3)(a) o Ddeddf 1989 yn darparu bod gan yr awdurdod lleol sydd wedi'i ddynodi yn y gorchymyn gyfrifoldeb rhiant dros y plentyn sy'n derbyn gofal, tra bo gorchymyn gofal mewn grym. Diffinnir cyfrifoldeb rhiant yn adran 3(1) o Ddeddf 1989 fel "all the rights, duties, powers, responsibilities and authority which by law a parent of a child has in relation to the child and his property".

- 3.7. Mewn rhai achosion gallai fod angen i'r awdurdod lleol ddarparu llety i blentyn gan nad oes gan unrhyw un gyfrifoldeb rhiant drosto, neu mewn achosion lle maent ar goll neu wedi'u gadael, neu mewn amgylchiadau sy'n eu hatal rhag cael gofal a llety gan riant neu gan berson sydd â chyfrifoldeb rhiant.
- 3.8. Mae gan yr awdurdod lleol ddyletswydd o dan adran 76 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") i ddarparu llety i blentyn o'r fath. Gellir sicrhau llety drwy leoliad gyda rhiant maeth, mewn lleoliad preswyl, megis cartref i blant neu drwy leoliad gyda pherthynas. Mae plentyn sy'n cael ei letya gan awdurdod lleol o dan adran 76 yn "blentyn sy'n derbyn gofal", ond nid yw'r awdurdod lleol yn caffael cyfrifoldeb rhiant dros y plentyn.
- 3.9. Mae adran 75² o Ddeddf 2014 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol i sicrhau digon o lety, i'r graddau y mae'n rhesymol ymarferol, i ddiwallu anghenion eu poblogaeth plant sy'n derbyn gofal. Nodir yr amgylchiadau lle y mae gan awdurdod lleol ddyletswydd i ddarparu llety i blant o'r fath yn adran 76³. Mae adran 81⁴ yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol i sicrhau bod lleoliadau'n cael eu gwneud yn eu hardal eu hunain, oni bai nad yw'n rhesymol ymarferol gwneud hynny. Mae Rhan 6 o'r Cod Ymarfer ar Blant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya⁵ yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau lleol ystyried manteision cael sawl darparwr, gan gynnig amrywiaeth o lety i ddiwallu anghenion gwahanol.
- 3.10. Mae'r awdurdodau lleol yn darparu lleoliadau amrywiol i letya plant sy'n derbyn gofal:
- Gyda pherthynas ("lleoliad gyda pherthynas")
 - Gyda rhieni maeth
 - Mewn cartref gofal i blant
 - Mewn lleoliadau preswyl eraill megis llety â chymorth, ysgol neu, mewn nifer bach o achosion, uned ddiogel
 - Gyda darpar fabwysiadwr (o dan amgylchiadau penodol)
- 3.11. Ar hyn o bryd, mae lleoliadau'n cael eu darparu gan awdurdodau lleol drwy eu gwasanaethau mewnol neu drwy drefniant (wedi'i gomisiynu) gyda darparwyr annibynnol yn y sector preifat a'r trydydd sector.
- 3.12. Yng Nghymru, mae'n ofynnol i bob darparwr gwasanaeth cartref gofal i blant neu wasanaeth maethu, yn unol â Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, gofrestru â Gweinidogion Cymru (yn ymarferol, Arolygiaeth Gofal Cymru) a rhaid iddynt oll gyflawni'r safonau

²<https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/section/75/welsh>

³<https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/section/76/welsh>

⁴ <https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/section/81/welsh>

⁵ <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-05/cod-ymarfer-rhan-6-plant-yn-derbyn-gofal-a-phlant-syn-cael-eu-lletya.pdf>

gofynnol wrth ddarparu gofal a chymorth,^{6 7} fel bod llesiant a diogelwch plant yn cael eu hyrwyddo a'u cynnal. Nid yw'n ofynnol i'r awdurdodau lleol gofrestru'n ddarparwyr gwasanaethau maethu gan ei fod yn rhan gynhenid o arfer eu swyddogaethau statudol.

- 3.13. Mae data a gyhoeddir ar StatsCymru yn dangos bod nifer y plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru wedi tyfu'n gyson dros y degawd diwethaf, er bod gostyngiad bach yn 2022. Ar 31 Mawrth 2023⁸ roedd cyfanswm o 7,080 o blant yn derbyn gofal yng Nghymru. Y gyfradd oedd 116.3 am bob 10,000 o'r boblogaeth o dan 18 oed, o'i gymharu â 91 am bob 10,000 yn 2013.
- 3.14. Mae'r twf yn nifer y plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru wedi arwain at duedd hirdymor o gynyddu'r defnydd o ofal, ynghyd ag anghenion mwy cymhleth, ac mae wedi cyflwyno heriau sylweddol i awdurdodau lleol ac wedi cael effaith ar blant a phobl ifanc eu hunain.
- 3.15. Mae paru anghenion plant â lleoliadau priodol ar draws yr ystod o opsiynau megis maethu a chartrefi gofal, yn dod yn fwy anodd. Weithiau mae'n anodd i awdurdodau lleol ddod o hyd i leoliadau addas mewn lleoedd addas sy'n diwallu anghenion unigolion. Gall hyn effeithio'n negyddol ar y dewis o leoliad a pha mor barhaol a sefydlog ydyw ac, yn y pen draw, ar ganlyniadau plant a phobl ifanc. Mae wedi arwain at gynydd yn y defnydd o ddarparwyr sector preifat i ateb y galw am leoliadau.
- 3.16. **Cystadleuaeth:** gan fod y galw yn fwy na'r cyflenwad, mae'r farchnad ar gyfer lleoliadau mewn cartrefi gofal plant, yn enwedig, yn ffafriol i werthwyr ac mae hyn yn effeithio ar y prisiau a godir ar awdurdodau lleol. Mae'n arbennig o anodd dod o hyd i leoliadau a chael dewis o leoliadau sydd wir yn diwallu anghenion plant 11 oed a throsodd sydd ag anghenion cymhleth. Mae adroddiad o 2021 gan yr Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd (CMA)⁹ sy'n edrych ar y sefyllfa ledled Cymru, Lloegr a'r Alban yn trafod costau lleoliadau a lefelau elw a sut y gellir cynyddu'r rhain lle y mae angen lleoliadau yn aml o dan bwysau amser sylweddol. Mae adroddiad y CMA yn dangos bod lefel yr elw sy'n cael ei dynnu allan o'r gwasanaethau hyn mewn rhai ardaloedd yn fwy nag 20% ar gyfer gofal preswyl plant ac yn agos at yr un lefel ym maes maethu annibynnol. Arian sy'n cael ei dynnu allan o wasanaethau plant yw hwn a allai gael ei ailgyfeirio i wella gwasanaethau, capasiti a chanlyniadau. Ceir rhagor o fanylion am ganfyddiadau adroddiad y CMA ym Mhennod 7.

⁶[Canllawiau statudol ar gyfer darparwyr cartrefi gofal a gwasanaethau cymorth cartref](#)

⁷[Canllawiau statudol ar gyfer gwasanaethau maethu rheoleiddiedig](#)

⁸[Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth fesul 10,000 o'r boblogaeth o dan 18 oed yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn](#)

⁹[Adroddiad terfynol astudiaeth marchnad ar ofal cymdeithasol plant - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

- 3.17. Tynnodd adolygiad annibynnol o ofal cymdeithasol plant yn Lloegr¹⁰ sylw hefyd at bryderon am lefelau elw ac argymhellodd y dylai Llywodraeth y DU godi treth ffawdelw ar y 15 sefydliad mwyaf o ran darparwyr cartrefi plant preswyl preifat a maethu annibynnol.
- 3.18. Mae Gweinidogion Cymru yn cytuno â barn y CMA nad yw'r farchnad gofal cymdeithasol plant yn gweithio'n dda. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y cymhelliant elw yn un o'r rhesymau allweddol pam nad yw'r farchnad yn gweithredu'n iawn a bod effaith hynny ar y farchnad yn golygu nad yw'n addas ar gyfer sicrhau gofal sy'n diwallu anghenion plant a phobl ifanc agored i niwed.
- 3.19. **Argaeledd:** ledled Cymru nid oes cyflenwad digonol o leoliadau preswyl a lleoliadau gofal maeth i ddiwallu anghenion eang ein poblogaeth plant sy'n derbyn gofal. Yn adroddiad y CMA, disgrifiwyd y farchnad fel un ddiffygiol, gymhleth a thameidiog iawn sy'n golygu bod awdurdodau lleol unigol mewn sefyllfa wannach ac yn ei chael yn anodd cynllunio ar gyfer eu gofal maeth a phreswyl eu hunain a'i ddarparu. Yn aml, byddant yn cymryd pa bynnag leoliad sydd ar gael, hyd yn oed os nad yw hynny'n gwbl briodol ar gyfer anghenion y plentyn.
- 3.20. Er ein bod yn cydnabod bod lleoliadau i ffwrdd o gymunedau cartref yn angenrheidiol weithiau er lles y plentyn, mae angen ystyried yn ofalus fanteision ac effaith bosibl defnyddio lleoliadau o'r fath yn ehangach. Lle bynnag y bo modd, mae Llywodraeth Cymru am weld lleoliadau'n cael eu darparu ar gyfer plant a phobl ifanc a fydd yn cadw eu cysylltiadau â'u cymdogaethau a'u cymunedau lleol ac yn caniatáu cymaint o gysondeb yn eu bywydau â phosibl.
- 3.21. Oherwydd prinder lleoliadau addas mewn cartrefi gofal, gall awdurdodau lleol ddefnyddio darparwyr sydd wedi'u cofrestru ond nad ydynt yn ddarparwyr ar y fframwaith Cymru gyfan.¹¹ Mae cymhelliant i ddarparwyr er elw sefydlu cartrefi gofal lle mae'r gorbenion yn rhad, yn hytrach nag yn y lleoliadau lle mae'r angen mwyaf. Bu cynnydd hefyd yn nifer y lleoliadau sy'n cael eu gwneud mewn lleoliadau heb eu cofrestru,¹² yn sgil y diffyg digonolrwydd yn yr ystad ddiogel ac mewn gwasanaethau sy'n cefnogi plant sydd â'r lefel uchaf o anghenion cymhleth, a'r rheini'n

¹⁰ Ar gael yn: [Home - The Independent Review of Children's Social Care \(childrensocialcare.independent-review.uk\)](http://Home - The Independent Review of Children's Social Care (childrensocialcare.independent-review.uk))

¹¹ Mae'r gwaith o gomisiynu lleoliadau gofal maeth a gofal preswyl plant yn digwydd drwy Consortiwm Comisiynu Cymru ar gyfer Plant. Mae pob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru yn aelodau o'r consortiwm hwn ac maent wedi ymrwymo i ddod o hyd i leoliadau drwy Fframwaith Maethu Cymru Gyfan a Fframwaith Preswyl Cymru Gyfan.

¹² Mae Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 yn nodi'r ystod o wasanaethau y mae'r Ddeddf yn ceisio eu rheoleiddio. Mae'r rhain yn cynnwys lleoliadau lle y mae pobl ifanc sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol yn cael eu lleoli megis gwasanaeth cartref gofal; gwasanaeth mabwysiadu; gwasanaeth maethu. Mae'n ofynnol o dan y Ddeddf i'r lleoliadau hyn gael eu cofrestru ag AGC fel y gellir eu monitro a'u harchwilio. Mae'n drosedd cynnal gwasanaeth rheoleiddiedig heb gofrestru'r gwasanaeth hwnnw ag AGC a bodloni'r meini prawf a nodir ar gyfer cofrestru.

aml yn anghenion lluosog. Mae hyn yn destun pryder i'r awdurdodau lleol mewn perthynas ag ansawdd a phris, ac yn effeithio'n negyddol ar blant a phobl ifanc.

3.22. **Symud lleoliad:** mae sefydlogrwydd lleoliad i blant a phobl ifanc yn hanfodol, gan helpu i sicrhau'r amgylchedd a'r cyfle gorau posibl iddynt adfer, datblygu, ffynnu a gwneud cynnydd. Mae angen datblygu ac ehangu'r dewis sydd ar gael o leoliadau o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion eang a chymhleth plant orau i helpu i sicrhau bod pob plentyn yn cael y lleoliad cywir ar ddechrau ei daith. Ar 31 Mawrth 2023 roedd 669 o'r plant a oedd yn derbyn gofal wedi cael tri lleoliad neu fwy yn ystod y flwyddyn, sef cynnydd o 52 o blant (8%) o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

3.23. Roedd dau o bob tri (66%) o'r plant a oedd yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2023 yn byw mewn lleoliadau o fewn yr awdurdod lleol lle'r oeddent yn byw pan wnaethant ddechrau derbyn gofal. Serch hynny, roedd 27% o blant yn byw mewn lleoliadau y tu allan i'w hawdurdod lleol eu hunain ond yng Nghymru, ac roedd 7% pellach wedi'u lleoli y tu allan i Gymru.

Y Cefndir i Ddarpariaethau'r Bil

3.24. Mae Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru yn cynnwys nifer o ymrwymïadau allweddol sy'n ymwneud â gweledigaeth newydd ar gyfer Gofal Cymdeithasol Plant:

- Rydym am weld llai o blant a phobl ifanc yn ymuno â'r system ofal, drwy ddarparu'r cymorth cywir ar yr adeg gywir i deuluoedd sy'n wynebu cyfnodau anodd.
- O ran y plant sydd mewn gofal, rydym am iddynt aros yn agos i'w cartref er mwyn iddynt allu parhau i fod yn rhan o'u cymuned. Mae hyn yn golygu rhoi'r math iawn o ofal ar waith ar gyfer pob plentyn: diwygio a chydgyssylltu gwasanaethau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal, darparu cymorth arbenigol ychwanegol i blant ag anghenion cymhleth a darparu cymorth gwell i'r rhai sy'n gofalu am blant. Rydym am i'r gwasanaethau hyn fod yn lleol, cael eu cynllunio'n lleol a bod yn atebol yn lleol.
- Rydym am i bobl ifanc sy'n gadael gofal deimlo eu bod yn cael cymorth i ddechrau byw'n annibynnol pan fyddant yn barod ac i gynllunio ar gyfer eu dyfodol.

3.25. Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys 8 ymrwymïad, sydd, gyda'i gilydd, yn darparu'r fframwaith ar gyfer ein gweledigaeth i drawsnewid Gwasanaethau Plant yn sylfaenol. Bydd cyflawni'r ymrwymïadau hyn yn ysgogi newid ar draws y system gyfan yng Nghymru gan gyd-fynd â'n [Cynllun Plant a Phobl Ifanc](#). Bydd yr ymrwymïadau hyn a'r Cynllun yn cael eu cyflawni yn ystod tymor cyfan y Senedd hon.

Ymrwymiadau'r Rhaglen Lywodraethu ar gyfer Gwasanaethau Plant:

1. Ystyried cyfleoedd radical i ddiwygio'r gwasanaethau presennol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal ac yn gadael gofal.
2. Dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal yn ystod tymor nesaf y Senedd.
3. Ariannu gwasanaethau preswyl rhanbarthol i blant ag anghenion cymhleth, gan sicrhau bod eu hanghenion yn cael eu diwallu mor agos at eu cartrefi â phosibl ac yng Nghymru lle bynnag y bo hynny'n ymarferol.
4. Cryfhau cyrff cyhoeddus yn eu rôl fel 'rhiant corfforaethol'.
5. Atal teuluoedd rhag chwalu drwy ariannu gwasanaethau eirioli i rieni y mae eu plant mewn perygl o ddod yn rhan o'r system ofal.
6. Darparu cymorth arbenigol ychwanegol i blant ag anghenion cymhleth a allai fod ar gyrion y system ofal.
7. Parhau i gefnogi a chynnal hawliau plant a phobl ifanc ar eu pennau eu hunain sy'n ceisio lloches.
8. Cefnogi ein cynllun Maethu Cymru cenedlaethol.

3.26. Mae'r ymrwymiad i **'roi fframwaith ar waith i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal'** yn rhan glir o'n gweledigaeth ehangach ar gyfer newid ar draws y system gyfan. Y nod yw sicrhau nad yw arian cyhoeddus sy'n cael ei fuddsoddi mewn gofal i blant sy'n derbyn gofal – gan ddechrau â gwasanaethau cartrefi gofal i blant a gwasanaethau maethu – yn creu elw i unigolion neu endidau corfforaethol, ond yn hytrach yn cael ei wario ar wasanaethau plant, er mwyn darparu gwell profiadau a chanlyniadau i bobl ifanc; helpu i ddatblygu a gwella gwasanaethau; a meithrin ymhellach ddatblygiad proffesiynol y rhai sy'n darparu gofal.

3.27. Mae adborth gan blant a phobl ifanc yn awgrymu bod ganddynt deimladau cryf am gael gofal gan sefydliadau preifat sy'n gwneud elw o'u profiad o fod mewn gofal. Mae Comisiynydd Plant Cymru a Voices from Care hefyd wedi ymgyrchu ar y mater. Roedd yn argymhelliad gan y Comisiynydd blaenorol yn ei hadroddiadau blynyddol a chafodd y mater ei gynnwys gan Voices from Care yn ymrwymiad yn ei fanifesto ar gyfer etholiad y Senedd.

3.28. Nid yw Llywodraeth Cymru yn credu y dylid cael marchnad ar gyfer gofal i blant, nac y dylid gwneud elw o ofalu am blant sy'n wynebu heriau penodol yn eu bywydau ac mae'n cyflwyno'r ddeddfwriaeth hon i roi terfyn ar hyn. Mae hyn yn golygu y bydd y gofal preswyl, llety diogel a gofal maeth i blant sy'n derbyn gofal yng Nghymru yn y dyfodol yn cael ei ddarparu gan sefydliadau'r sector cyhoeddus, sefydliadau elusennol neu sefydliadau nid-er-elw.

3.29. Nid cael gwared ar ddarparwyr er elw a chyflwyno trefn arall debyg yn ei lle yw ein nod. Yn hytrach, rydym am ailgydbwyso siâp a graddfa'r ddarpariaeth, gan gynnwys modelau gofal, cymorth cofleidiol a modelau perchnogaeth, fel rhan o'n gweledigaeth ehangach ar gyfer gwasanaethau plant i sicrhau eu bod yn seiliedig ar anghenion, yn integredig, yn lleol ac yn fforddiadwy.

3.30. Rydym wedi dyrannu £68m yn ychwanegol dros dair blynedd (2022-2025) i helpu awdurdodau lleol i feithrin capasiti mewnol ar gyfer darpariaeth gofal preswyl a maethu nid-er-elw.

3.31. Mae dileu elw o ofal yn ymwneud â darpariaeth sy'n seiliedig ar werthoedd ac anghenion; mae'n ymwneud â newid yn sylfaenol sut y mae gwasanaethau'n cael eu darparu i blant a'u teuluoedd fel rhan o rwydwaith o wasanaethau lleol yn y gymuned sy'n diogelu ac yn hyrwyddo lles y person ifanc.

Cynigion allweddol yn y ddeddfwriaeth

3.32. Bydd y darpariaethau dileu elw o fewn y Bil yn cyfyngu ar wneud elw wrth ddarparu gwasanaethau cartrefi gofal a ddarperir yn gyfan gwbl neu'n bennaf i blant, gwasanaethau llety diogel, a gwasanaethau maethu (y cyfeirir atynt fel 'gwasanaethau plant o dan gyfyngiad') drwy ddiwygio Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 a Rhan 6 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

Diwygiadau i Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

3.33. Bydd y diwygiadau i Ddeddf 2016 yn gosod gofyniad ar ddarparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad (ac eithrio awdurdod lleol) sydd wedi'i gofrestru (ag Arolygiaeth Gofal Cymru) ar ôl i'r darpariaethau ddod i rym i fod yn "endid nid-er-elw". Bydd endid nid-er-elw yn cael ei ddiffinio fel:

- (a) cwmni elusennol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau,
- (b) sefydliad elusennol corfforedig,
- (c) cymdeithas gofrestredig elusennol, neu
- (d) cwmni buddiant cymunedol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau.

3.34. Mae'r modelau hyn i gyd yn bodloni'r egwyddor na ddylid talu difidendau i gyfranddalwyr neu aelodau ac y dylid ailfuddsoddi'r gwargedion masnachu yn y gwasanaeth (gan gynnwys adeiladu cronfeydd priodol wrth gefn a gwariant cyfalaf). Bydd hefyd yn ofynnol i endid nid-er-elw feddu ar amcanion neu ddibenion sy'n ymwneud yn bennaf â lles plant neu unrhyw fudd cyhoeddus arall a benderfynir gan Weinidogion Cymru.

3.35. Er mwyn sicrhau nad yw'r polisi yn cael ei danseilio gan arferion sy'n groes i'w ysbryd a'i fwriad, gan ladd diben y newidiadau deddfwriaethol, bydd y Bil hefyd yn darparu y gall taliadau afresymol neu amhriodol a wneir gan endid nid-er-elw gael eu cymryd i ystyriaeth gan Weinidogion Cymru wrth benderfynu a yw darparwr yn berson addas a phriodol i gael ei gofrestru.

3.36. Er mwyn tarfu cyn lleied ag y bo modd ar fywydau plant mewn lleoliadau gofal preswyl a maeth presennol, bydd trefniadau trosiannol yn caniatáu i ddarparwr er elw cofrestredig o wasanaeth plant o dan gyfyngiad

(darparwr etifeddol) barhau i weithredu ar ôl i'r darpariaethau ddod i rym, yn ddarostyngedig i amodau a osodir drwy reoliadau. Bydd gan Weinidogion Cymru bŵer, a arferir drwy reoliadau, i ddod â chofrestru darparwyr etifeddol i ben ar adeg briodol.

Diwygiadau i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

3.37. Bydd y Bil yn diwygio'r ddyletswydd bresennol yn adran 75 ar awdurdod lleol i gymryd camau i sicrhau y gall ddarparu llety yn ei ardal, er mwyn ei gwneud yn ofynnol iddo sicrhau digon o lety a ddarperir gan endidau nid-er-elw naill ai o fewn ei ardal neu'n agos ato.

3.38. I gydategu'r dyletswyddau newydd, bydd yn ofynnol hefyd i'r awdurdodau lleol baratoi cynllun digonolrwydd blynyddol yn nodi (ymhlith materion eraill) sut y byddant yn cymryd camau tuag at leihau ac yn y pen draw ddileu dibyniaeth ar ddarparwyr er elw, lle bo modd. Bydd y cynllun hwn yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth Gweinidogion Cymru a rhaid iddo gael ei gyhoeddi.

3.39. Mae'r ddyletswydd yn Neddf 2014 i awdurdod lleol leoli plentyn sy'n derbyn gofal na all fyw gyda'r naill riant neu'r llall neu gyda'r ddau riant, mewn cartref i blant neu gyda rhieni maeth hefyd yn cael ei diwygio, fel bod rhaid i'r awdurdod lleol, pan fydd yr amgylchiadau hyn yn codi, osod y plentyn mewn llety a ddarperir gan endid nid-er-elw oni bai bod hynny'n anghyson â llesiant plentyn.

3.40. Os bydd awdurdod lleol o'r farn na fyddai unrhyw un o'r lleoliadau nid-er-elw sydd ar gael yn gyson â llesiant y plentyn, bydd yn gallu rhoi'r plentyn mewn lleoliad "atodol" (er elw). Er hynny, bydd y Bil yn ei gwneud yn ofynnol i leoliad atodol gael ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru.

Amserlenni a Chyfnod Trosiannol

- 3.41. Mae gwaith wedi'i wneud, ac mae'n parhau i ddigwydd, er mwyn:
- Helpu'r awdurdodau lleol i fodelu a rhag-weld yn well ofynion ar gyfer lleoliadau yn y dyfodol, yn ogystal â lleihau nifer y plant mewn gofal;
 - Cefnogi sefydliadau nid-er-elw presennol sydd am ehangu eu darpariaeth;
 - Annog creu darpariaeth nid-er-elw newydd;
 - Cefnogi darparwyr preifat sydd am drosi i fodelau gofal nid-er-elw.
- 3.42. Y bwriad yw dod â darpariaethau perthnasol y Bil i rym fel y bydd:
- Rhaid i ddarparwyr newydd sy'n cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru fod â statws nid-er-elw o 1 Ebrill 2026 ymlaen;
 - Darparwyr "er elw" presennol yn ddarostyngedig i ddarpariaethau trosiannol (i'w nodi mewn rheoliadau) o 1 Ebrill 2027 ymlaen. Bydd y darpariaethau trosiannol yn atal darparwyr o'r fath rhag cofrestru cartrefi newydd neu gymeradwyo gofalwyr maeth newydd. Bydd y darpariaethau hefyd yn golygu na fyddant yn cael lletya plant newydd,

ac eithrio gyda chymeradwyaeth Gweinidogion Cymru, a geisiwyd gan yr awdurdod lleoli. Pan fo'r awdurdod lleoli yn awdurdod lleoli yn Lloegr, dim ond o dan amgylchiadau rhagnodedig y bydd darparwyr yn gallu derbyn lleoliadau.

Cyflwyno Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus

3.43. Mae'r Rhaglen Lywodraethu yn nodi ymrwymiad i 'Wella'r rhyngwyneb rhwng gofal iechyd parhaus a Thaliadau Uniongyrchol'.

3.44. Darperir Gofal Iechyd Parhaus (GIP) pan fydd gan unigolyn angen iechyd sylfaenol sy'n drech na'i anghenion am ofal a chymorth arall, ac mae'n cael ei ailasesu'n rheolaidd. Mae'r GIG yn talu am anghenion iechyd a gofal yn gyfan gwbl yn unol â dyletswyddau o dan Ddeddf y GIG (Cymru) 2006 ("Deddf 2006"), heb godi unrhyw dâl ar y person sy'n cael y gofal. Mae hynny oherwydd ei bod yn rhaid i ofal iechyd gael ei ddarparu am ddim yn y man darparu, yn ddarostyngedig i eithriadau cyfyngedig. Nid yw taliadau uniongyrchol yn bosibl o dan Ddeddf 2006 ar hyn o bryd.

3.45. Ar gyfer gofal cymdeithasol, mae deddfwriaeth sy'n galluogi awdurdod lleol i wneud taliadau uniongyrchol eisoes ar waith. Mae taliadau uniongyrchol o fewn gofal cymdeithasol yn daliadau a wneir gan awdurdodau lleol yn unol â dyletswyddau yn Rhan 4 o Ddeddf 2014, sy'n cael eu talu i unigolion, neu, mewn achosion priodol, eu cynrychiolydd, i'w galluogi i sicrhau gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion cymwys am ofal a chymorth, neu anghenion cymorth yn achos gofalwr. Mae taliadau uniongyrchol yn caniatáu i bobl arfer llais a rheolaeth; hynny yw, penderfynu sut, pryd a chan bwy y mae eu hanghenion am ofal a chymorth yn cael eu diwallu.

3.46. Mae tystiolaeth bod rhai pobl sydd â chyflyrau iechyd cymhleth yn gwrthod asesiadau GIP. Gall hyn fod am nifer o resymau, ond dyma rai o'r rhesymau sy'n codi'n aml:

- nid yw pobl eisieu colli'r llais a'r rheolaeth sydd ganddynt drwy daliadau uniongyrchol awdurdodau lleol a chael y teimlad pellach o golli annibyniaeth;
- pryder y gallai'r cymhwysedd ar gyfer cael GIP amrywio, a allai darfu ar eu pecyn gofal sefydlog.
- pryder y gallai fod rhaid iddynt roi'r gorau i gael gwasanaeth gan un neu ragor o Gynorthwywyr Personol dibynadwy a chyfarwydd oherwydd bod GIP sydd wedi'i gomisiynu yn draddodiadol yn cynnig llai o hyblygrwydd a dewis o ran y darparwr gofal.

3.47. Bydd rhai pobl felly yn parhau i gyfrannu at eu costau gofal cymdeithasol, a bydd yr awdurdod lleol hefyd yn cyfrannu, yn dibynnu ar yr asesiad ariannol, lle y byddai hyn fel arall yn cael ei ariannu'n llawn gan y GIG o dan GIP.

3.48. Os asesir bod unigolyn yn gymwys i gael GIP ond ei fod yn gwrthod pecyn GIP, ni fydd yn golygu yn awtomatig y gellir cynnal y status quo a bod

yr awdurdod lleol yn cadw'r cyfrifoldeb dros ddiwallu ei anghenion gofal a chymorth. Nid yw awdurdod lleol o dan ddyletswydd i ddiwallu anghenion gofal a chymorth y gellir eu darparu drwy ddulliau eraill (sef yn yr achos hwn gan y GIG drwy becyn gofal i ddiwallu angen am ofal iechyd sylfaenol drwy hawl i GIP). At hynny, mae adran 47 o Ddeddf 2014 yn nodi'r cyfyngiadau ar bŵer awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau y mae'n ofynnol eu darparu o dan ddeddfiad iechyd, megis Deddf 2006.

3.49. Dros nifer o flynyddoedd, mae rhanddeiliaid wedi codi'r materion sy'n ymwneud â'r rhyngwyneb hwn a gwanhau llais a rheolaeth pobl wrth drosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol (gyda thaliadau uniongyrchol), i GIP (lle y collir yr opsiwn hwnnw).

3.50. Yn Lloegr, mae taliadau uniongyrchol wedi cael eu caniatáu o dan GIP, drwy Gyllidebau Iechyd Personol, ers 2014. Gellir defnyddio Cyllidebau Iechyd Personol i ddiwallu anghenion person fel y'u nodir yn ei gynllun gofal ac maent ar gael ar gyfer GIP oedolion a phlant. Mae'r ddarpariaeth Cyllideb Iechyd Personol hefyd yn cynnwys meysydd eraill gan gynnwys ôl-ofal adran 117 yn achos iechyd meddwl a chadeiriau olwyn.

3.51. Mae tri math o Gyllideb Iechyd Personol yn Lloegr: cyllideb dybiannol lle y mae'r arian yn cael ei ddal gan y GIG; cyllideb trydydd parti; a thaliadau uniongyrchol. Mae'r ddau fath cyntaf eisoes yn cael eu caniatáu yng Nghymru o dan y ddeddfwriaeth bresennol (yr ail opsiwn ar ffurf Ymddiriedolaeth Defnyddiwr Annibynnol), ond nid yw'r trydydd math – taliadau uniongyrchol – yn bosibl yng Nghymru eto. Mae nifer o fathau o wasanaethau y gallai fod eu hangen ar unigolyn o dan Ddeddf 2006 nad yw taliadau uniongyrchol ar gael ar eu cyfer i berson sydd â hawl i GIP o dan drefniadau a wneir yn Lloegr, gan gynnwys gwasanaethau meddygol sylfaenol a chyffredinol, cyffuriau, meddyginiaethau, cyfarpar, taliadau deintyddol, llawfeddygaeth wedi'i chynllunio, brechu, Gwiriadau Iechyd y GIG, a gwasanaethau alcohol, tybaco a gamblo.

Newid arfaethedig i'r ddeddfwriaeth

3.52. Er mwyn mynd i'r afael â'r materion, bwriedir diwygio Deddf 2006 i ganiatáu i Weinidogion Cymru wneud taliadau uniongyrchol i gleifion unigol. Bydd hyn yn eu galluogi i sicrhau gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion asessedig ar gyfer gofal iechyd yn lle derbyn gwasanaethau a ddarperir neu a gomisiynir gan y GIG yng Nghymru.

3.53. Bwriad y polisi yw defnyddio'r pŵer hwn i alluogi taliadau uniongyrchol i gael eu gwneud i bobl sydd wedi cael eu hasesu fel rhai y mae ganddynt angen iechyd sylfaenol ac sydd â'r hawl felly i gael GIP.

3.54. Mae'r galw am newid polisi yn y maes hwn wedi bod yn cynyddu er mwyn mynd i'r afael â phryderon am annhegwch a diffyg llais a rheolaeth a wynebwr gan bobl anabl a phobl ddifrifol wael. Ar hyn o bryd mae Byrddau Iechyd Lleol yn comisiynu cyfran sylweddol o'r rhan fwyaf o becynnau GIP gan ddarparu cartrefi gofal ac asiantaethau gofal cartref y sector preifat, a all, yn eu tro, brynu neu gomisiynu gofal iechyd megis nyrsio. Byddai cyflwyno taliadau uniongyrchol, felly, yn gwella llais a rheolaeth i unigolion drwy ganiatáu mwy o ddewis iddynt o ran sut, a chan bwy, y darperir eu gofal. Ar hyn o bryd nid oes gan unigolion lawer o reolaeth dros y ffordd y mae eu gofal yn cael ei ddarparu o dan GIP.

Egwyddorion polisi

3.55. Yr amcanion yw sicrhau tegwch a chydaddoldeb i bobl anabl a phobl ddifrifol wael, gan sicrhau nad ydynt yn colli llais a rheolaeth dros eu gofal, wrth gael GIP. I ddechrau, byddai darparu taliadau uniongyrchol o fewn GIP yn canolbwyntio ar oedolion sy'n cael GIP yn eu cartrefi eu hunain yn unig, gan fod adborth gan randdeiliaid yn dangos mai dyma ble mae'r galw mwyaf am fwy o lais a rheolaeth ar hyn o bryd.

3.56. Dylai hyn fod yn gydnaws ag egwyddorion llais a rheolaeth, gofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, cydraddoldeb a'r Model Cymdeithasol o Anabledd. Dylai'r dull hefyd gefnogi'r egwyddor o weithio mewn partneriaeth ac integreiddio, gan ganiatáu gwell rhyngwyneb rhwng darparu taliadau uniongyrchol yr awdurdodau lleol a thaliadau uniongyrchol a wneir gan y GIG yng Nghymru.

3.57. Rydym hefyd yn dilyn yr egwyddor o gydgyhyrchu wrth weithio gyda rhanddeiliaid, gan gynnwys pobl anabl a phobl â phrofiad bywyd, i fireinio sut y dylid rhoi'r cynigion ar waith.

Yr effaith a fwriedir

3.58. Bwriedir i'r newidiadau arfaethedig sicrhau bod gan unigolion lais a rheolaeth gref dros eu gofal, p'un a yw'r cyfrifoldeb dros ddarparu'r gofal hwnnw yn nwylo awdurdod lleol neu fwrdd iechyd lleol. Gallai'r newidiadau olygu bod mwy o unigolion yn cytuno i gael asesiadau GIP, heb ofni colli hawl i gael taliadau uniongyrchol, ac felly sicrhau bod eu hanghenion iechyd

cymhleth yn cael eu rheoli'n well o ganlyniad i gael eu pecyn llawn o ofal iechyd a gofal wedi'i ariannu gan y GIG.

3.59. Canfu'r gwerthusiad o gynllun peilot tair blynedd Cyllidebau Iechyd Personol yn Lloegr¹³ fod defnydd o Gyllidebau Iechyd Personol yn gysylltiedig â gwelliant sylweddol o ran ansawdd bywyd a llesiant seicolegol. Ceir tystiolaeth hefyd sy'n dangos bod gwell canlyniadau iechyd yn cael eu cyflawni pan fydd gan rywun fwy o lais dros ei ofal ei hun. Mae taliadau uniongyrchol yn helpu i ddarparu gofal yng nghartref y person ei hun ac mae astudiaethau yn Lloegr wedi dangos y gall hyn sicrhau gwell gwerth i'r pwrw cyhoeddus.

Amserlenni

3.60. Y bwriad yw i'r darpariaethau sy'n ymwneud â'r elfen hon gael eu rhoi ar waith yng ngwanwyn 2026.

Diwygiadau i Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

3.61. Bydd y Bil yn gwneud nifer o ddiwygiadau i'r drefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau gofal cymdeithasol a'r gweithlu gofal cymdeithasol, er mwyn helpu'r fframwaith rheoleiddio i weithredu'n fwy effeithiol.

3.62. Cyflwynodd Deddf 2016 drefn cofrestru a rheoleiddio newydd ar gyfer darparwyr gwasanaethau gofal a chymorth ('gwasanaethau rheoleiddiedig') yng Nghymru. Diwygiodd hefyd y system ar gyfer cofrestru a rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol.

3.63. Gweithredwyd Deddf 2016 mewn tri cham. Fel rhan o hyn, datblygodd Llywodraeth Cymru gyfres sylweddol o reoliadau a chanllawiau statudol. Roedd hefyd yn cynnwys codau ymarfer, rheolau a gweithdrefnau a roddwyd ar waith o dan y Ddeddf gan y rheoleiddiwr gwasanaethau a rheoleiddiwr y gweithlu.

- O fis Ebrill 2017: Ymgwymerodd Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC) â swyddogaethau Cyngor Gofal Cymru, gyda swyddogaethau wedi'u cryfhau, i ddod yn gofrestrydd ac yn rheoleiddiwr gweithwyr gofal cymdeithasol.
- O fis Ebrill 2018: Dechreuodd gwasanaethau cartrefi gofal, gwasanaethau llety diogel, gwasanaethau canolfannau preswyl i deuluoedd, a gwasanaethau cymorth cartref ailgofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC), yn ddarostyngedig i ofynion, safonau a sancsiynau newydd ar gyfer darparwyr gwasanaethau a'u hunigolion cyfrifol.

¹³ [Forder et al 2012 PHBE final report nov 2012.pdf \(kcl.ac.uk\)](#)

- O fis Ebrill 2019: Roedd yn ofynnol i wasanaethau mabwysiadu, gwasanaethau maethu, gwasanaethau lleoli oedolion a gwasanaethau eiriolaeth rheoleiddiedig ailgofrestru/gofrestru ag AGC, yn ddarostyngedig i ofynion, safonau a sancsiynau newydd ar gyfer darparwyr gwasanaethau a'u hunigolion cyfrifol.

3.64. Mae Deddf 2016 bellach wedi bod ar waith ers sawl blwyddyn, ac rydym yn dechrau gweld manteision systemau mwy hyblyg sy'n blaenoriaethu gwelliant parhaus dros safonau gofynnol; sy'n rhoi mwy o bwyslais ar ganlyniadau i bobl sydd angen gofal a chymorth; ac sy'n cyfrannu at broffesiynoli ein gweithlu gofal cymdeithasol hanfodol.

3.65. Yn y Bil hwn, cynigir sawl diwygiad i Ddeddf 2016, a nodwyd ar y cyd â'r rheoleiddiwr gwasanaethau a rheoleiddiwr y gweithlu, a fydd naill ai:

- yn cyflawni'r bwriad polisi gwreiddiol yn well;
- yn datrys anghysonderau o fewn systemau sydd wedi dod i'r amlwg yn ymarferol; a/neu
- yn cynorthwyo AGC a GCC yn eu prosesau a'u gweithgareddau rheoleiddio (mae hyn yn cynnwys pŵer i wneud rheoliadau a fydd yn caniatáu i Weinidogion Cymru nodi y dylid trin gweithwyr gofal plant a chwarae fel gweithwyr gofal cymdeithasol).

Trefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau rheoleiddiedig, darparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol dynodedig

3.66. Bydd y Bil yn gwneud nifer o newidiadau i Ran 1 o Ddeddf 2016, sy'n rhoi manylion y drefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau rheoleiddiedig, darparwyr gwasanaethau, ac unigolion cyfrifol dynodedig. Nod y diwygiadau arfaethedig yw mynd i'r afael â materion penodol o fewn Deddf 2016 i gryfhau ymarferoldeb y fframwaith rheoleiddio ac i helpu AGC i gyflawni ei chyfrifoldebau rheoleiddio. Mae AGC yn gangen weithredol ar wahân yn Llywodraeth Cymru, sy'n gyfrifol am gofrestru, arolygu a gweithredu i wella ansawdd a diogelwch gwasanaethau gofal rheoleiddiedig yng Nghymru. Pan fo'r ddeddfwriaeth yn gosod gofynion ar Weinidogion Cymru, yn ymarferol AGC sy'n cyflawni'r rhain.

3.67. Mae'r diwygiadau hyn yn ymdrin â nifer o feysydd:

- Dyletswydd i gyflwyno a chyhoeddi datganiadau blynyddol
- Cais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth: yr wybodaeth sydd i'w darparu
- Canslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais
- Gwybodaeth ac arolygiadau – pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu

Dyletswydd i gyflwyno a chyhoeddi datganiad blynyddol

3.68. Mae adran 10 o Ddeddf 2016 yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau gyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru (AGC) ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol y mae'r darparwr wedi'i gofrestru. Rhaid i'r datganiad blynyddol gynnwys gwybodaeth allweddol am weithrediad y

gwasanaeth, yn ogystal â datganiad cydymffurfio. Diben y datganiad blynyddol yw darparu gwybodaeth dryloyw a chymaradwy i'r cyhoedd am wasanaethau rheoleiddiedig yng Nghymru.

3.69. Nodir manylion yr wybodaeth sydd i'w chynnwys mewn datganiad blynyddol ar wyneb Deddf 2016 a Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Datganiadau Blynyddol) (Cymru) 2017 fel y'u diwygiwyd. Mae'r gofynion yn cynnwys gwybodaeth am y ddarpariaeth gwasanaethau, yr unigolyn cyfrifol, gwybodaeth am staffio (megis nifer y staff, trosiant a hyfforddiant) a gwybodaeth am gyfleusterau o fewn gwasanaethau sy'n darparu llety.

3.70. Mae adran 10 (5) o Ddeddf 2016 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru (AGC) gyhoeddi datganiadau blynyddol. Mae'r gofyniad hwn yn arwain, yn anfwriadol, at greu atebolrwydd posibl ar gyfer Gweinidogion Cymru o ran diogelu data a difenwi ar gyfer unrhyw beth sydd wedi'i gynnwys yn y datganiadau. Er nad yw Deddf 2016 na'r Rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau gyflwyno gwybodaeth bersonol am unigolion sy'n defnyddio eu gwasanaeth, mae'r opsiwn testun rhydd yn y ffurflen ar-lein yn golygu y gallai darparwyr gynnwys, yn anfwriadol, wybodaeth bersonol neu wybodaeth arall nad yw'n briodol i'w chyhoeddi o bosibl.

3.71. Oherwydd bod y gofyniad i gyhoeddi datganiadau blynyddol yn cael ei roi ar Weinidogion Cymru (AGC), maent yn atebol ar hyn o bryd am gynnwys y datganiadau blynyddol. Er hynny, y bwriad bob amser yw i ddarparwyr gwasanaethau gadw cyfrifoldeb dros yr wybodaeth hon. Fel y nodwyd yn y [Memorandwm Esboniadol](#) ar gyfer y Bil Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (tudalen 21, paragraff 3.51), "*Byddai'n rhaid i'r adroddiadau gael eu llofnodi a'u cyflwyno gan y darparwr gwasanaeth cofrestredig, a fyddai'n atebol yn gyffredinol am gynnwys yr adroddiad hwn.*"

3.72. Am y rheswm hwn, bydd y Bil yn diwygio Deddf 2016 i osod y gofyniad i gyhoeddi datganiadau blynyddol ar y darparwr gwasanaeth, sy'n berchen ar yr wybodaeth, ar ei wefan ei hun. Bydd y Bil yn cynnwys pŵer i wneud rheoliadau i ragnodi'r terfyn amser ar gyfer cyhoeddi'r datganiad blynyddol gan y darparwr gwasanaeth. Bydd y Bil hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i'r darparwr gwasanaeth sicrhau bod copi o'r datganiad blynyddol cyhoeddiedig ar gael ar gais.

3.73. Mae'n drosedd o dan adran 48 o Ddeddf 2016 i ddarparwr gwasanaeth fethu â chyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru (AGC). Bydd y Bil yn creu trosedd gyfatebol ar gyfer methu â chyhoeddi datganiad. Dirwy fyddai'r gosb am euogfarn.

Cais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth: yr wybodaeth sydd i'w darparu

3.74. Mae adran 14 o Ddeddf 2016 yn caniatáu i ddarparwr gwasanaeth wneud cais i ganslo ei gofrestrriad. Bydd y Bil yn cynnwys pŵer i wneud rheoliadau i ganiatáu i Weinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol bod cais i

ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth yn cynnwys gwybodaeth ragnodedig ac yn cael ei wneud ar ffurf ragnodedig.

3.75. Bydd hyn yn darparu pŵer sy'n cyfateb i'r un yn adran 11 sy'n ymwneud â cheisiadau i amrywio cofrestriad darparwr gwasanaeth,¹⁴ a bydd yn rhoi'r pŵer i AGC ofyn i ddarparwyr gwasanaethau sut y maent yn bwriadu cydymffurfio â rheoliadau a wneir o dan adran 27¹⁵ o'r Ddeddf nes y bydd y gwasanaeth yn peidio â chael ei ddarparu.

Canslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais: y gweithdrefnau hysbysu

3.76. Mae Deddf 2016 yn rhoi pwerau i AGC i gefnogi ei phroses wella a gorfodi. Mae adran 15 yn cynnwys y pŵer i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb i gais gael ei wneud, am y rhesymau a restrir yn yr adran honno. Mae Deddf 2016 yn darparu ar hyn o bryd na chaniateir canslo o dan yr adran hon oni ddilynir y weithdrefn hysbysiad gwella (gweler adran 16 ac adran 17 o Ddeddf 2016).

3.77. Bydd y Bil yn newid y weithdrefn sydd i'w dilyn wrth ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth, yn dibynnu ar y rhesymau dros ganslo. Bydd y Bil yn darparu bod rhaid dilyn y weithdrefn hysbysiad o gynnig (gweler adran 18 ac adran 19 o Ddeddf 2016), yn hytrach na'r weithdrefn hysbysiad gwella, lle caiff cofrestriad ei ganslo ar un o'r seiliau canlynol:

- i. Mae'r darparwr gwasanaeth wedi'i gollfarnu o drosedd berthnasol, neu wedi cael rhybuddiad mewn cysylltiad â throedd berthnasol.
- ii. Nid yw Gweinidogion Cymru wedi'u bodloni bellach fod y darparwr gwasanaeth yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth.
- iii. Nid yw'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu unrhyw wasanaethau rheoleiddiedig

3.78. Mae hysbysiad gwella yn rhybudd o fwriad i ganslo ac yn rhoi cyfle i'r darparwr unioni materion. Rhaid i hysbysiad gwella bennu terfyn amser ar gyfer cymryd y camau gweithredu y mae Gweinidogion Cymru yn eu hystyried yn angenrheidiol i osgoi canslo'r cofrestriad. Y rhesymeg yw nad yw rhoi hysbysiad gwella yn briodol o dan yr amgylchiadau a restrir uchod gan na ellir gwneud unrhyw welliant mewn gwirionedd i atal cofrestriad rhag cael ei ganslo.

3.79. Mae hysbysiad o gynnig yn hysbysiad sy'n hysbysu'r darparwr o'r penderfyniad y mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu ei wneud ac yn rhoi'r

¹⁴Er gwybodaeth, y Rheoliadau a wnaed o dan adran 11 yw [Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig \(Cofrestru\) \(Cymru\) 2017](#), fel y'u diwygiwyd. Mae Rheoliad 9(1)(c) yn nodi "rhaid i gais i amrywio cofrestriad gynnwys ... datganiad ynghylch sut y mae'r darparwr gwasanaeth yn bwriadu parhau i gydymffurfio â'r rheoliadau a wneir o dan adran 27 hyd nes y bydd y gwasanaeth yn peidio â chael ei ddarparu."

¹⁵ Y Rheoliadau a wnaed o dan adran 27 yw [Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig \(Darparwr Gwasanaeth ac Unigolion Cyfrifol\) \(Cymru\) 2017](#), fel y'u diwygiwyd.

cyfle i'r darparwr gwasanaeth gyflwyno sylwadau ysgrifenedig o fewn cyfnod penodol o amser, sy'n gorfod bod o leiaf 28 diwrnod.

Gwybodaeth ac arolygiadau: pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu

3.80. Mae adran 32 o Ddeddf 2016 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu mewn perthynas ag arfer eu swyddogaethau o dan Benodau 2 a 3 o Ran 1 o'r Ddeddf. Bydd y diwygiad yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu gan berson sy'n darparu gwasanaeth rheoleiddiedig nad yw wedi'i gofrestru mewn cysylltiad ag ef yn unol ag adran 7 o Ddeddf 2016. Bydd y diwygiad hwn yn cefnogi Gweinidogion Cymru i gyflawni eu swyddogaethau o dan adran 5 o'r Ddeddf sy'n ei gwneud yn drosedd i berson ddarparu gwasanaeth rheoleiddiedig heb gael ei gofrestru.

3.81. Cafodd y pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu gan y rhai sy'n darparu gwasanaeth rheoleiddiedig heb gofrestru ei nodi'n glir o dan y ddeddfwriaeth flaenorol, sef Deddf Safonau Gofal 2000. Mae adran 31(1) o'r Ddeddf Safonau Gofal yn nodi:

The registration authority may at any time require a person who carries on or manages an establishment or agency to provide it with any information relating to the establishment or agency which the registration authority considers it necessary or expedient to have for the purposes of its functions under this Part.

3.82. O dan y Ddeddf Safonau Gofal, mae'r defnydd o'r geiriau "establishment or agency" (sefydliad neu asiantaeth) yn ymwneud â'r gwasanaeth yn fwy cyffredinol a'r gweithgareddau sy'n cael eu cyflawni gan y gwasanaeth, yn hytrach na'i statws fel gwasanaeth wedi'i gofrestru â'r arolygiaeth.

Gweithwyr gofal cymdeithasol: cofrestru ac addasrwydd i ymarfer

3.83. Yn dilyn deddfiad Deddf 2016, ym mis Ebrill 2017 ymgwyrodd Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC) â swyddogaethau Cyngor Gofal Cymru, gyda swyddogaethau wedi'u cryfhau, a daeth yn gofrestrydd ac yn rheoleiddiwr gweithwyr gofal cymdeithasol. Mae'r Bil yn gwneud rhai diwygiadau i Ddeddf 2016 mewn perthynas â swyddogaethau GCC.

Ystyr gweithiwr gofal cymdeithasol: gweithwyr gofal plant

3.84. Bydd y Bil yn diwygio adran 79 o Ddeddf 2016, er mwyn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru, drwy reoliadau, estyn y diffiniad o weithwyr gofal cymdeithasol at ddibenion y Ddeddf i gynnwys gweithwyr gofal plant. At ddibenion y diwygiad hwn, mae gweithwyr gofal plant yn unigolion sy'n cael eu cyflogi gan, neu sy'n gweithio (gan gynnwys gweithwyr asiantaeth) i, berson sydd wedi'i gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd

(Cymru) 2010 fel darparwr gofal dydd, i ddarparu gofal a goruchwyliaeth i blant.

3.85. Diben y diwygiad hwn yw galluogi rheoliadau i gael eu gwneud sy'n pennu bod gweithwyr gofal plant i gael eu trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol a galluogi GCC i gyflawni swyddogaethau i gefnogi'r gweithlu gofal plant a darparu sail ffurfiol ar gyfer unrhyw gymorth y mae GCC yn ei ddarparu i'r gweithlu gofal plant ar hyn o bryd, gan ffurfioli unrhyw swyddogaethau y mae'n eu cyflawni ar hyn o bryd.

Achosion addasrwydd i ymarfer: pwerau i estyn gorchymynion interim

3.86. Yng ngoleuni'r profiad o weithredu o dan Ddeddf 2016, bydd y Bil yn diwygio'r pwerau sydd gan GCC i adolygu ac estyn gorchymynion interim.

3.87. Fel rhan o'i waith, gall GCC gynnal ymchwiliadau addasrwydd i ymarfer pan wneir honiadau yn erbyn gweithwyr gofal cymdeithasol cofrestredig. O dan adran 144 o Ddeddf 2016, caniateir i GCC osod gorchymyn interim ar berson cofrestredig, sy'n gosod cyfyngiadau dros dro ar ei allu i ymarfer, tra bo ymchwiliadau addasrwydd i ymarfer yn cael eu cynnal i honiadau a wnaed yn erbyn y person.

3.88. Gellir rhoi gorchymynion interim ar waith am hyd at 18 mis ar y mwyaf ac mae gosod gorchymyn yn ddarostyngedig i broses adolygu fanwl. Dylid gosod gorchymynion interim am y cyfnod byrraf gwarantedig, o dan yr amgylchiadau penodol. Er hynny, pan fo ymchwiliadau yn cymryd yn hirach na'r disgwyl neu pan fo angen cynnal ymchwiliadau pellach, efallai y bydd angen estyn hyd y gorchymyn.

3.89. Ar hyn o bryd, ni ellir estyn gorchymynion interim ond drwy wneud cais i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf o dan adran 148 o Ddeddf 2016. Mae gan y broses hon oblygiadau o ran costau ac amser a goblygiadau gweinyddol ar gyfer GCC a'r Tribiwnlys Haen Gyntaf.

3.90. Bydd y diwygiad yn rhoi i banel gorchymynion interim, neu banel addasrwydd i ymarfer y cyflwynir trafodion y gorchymynion interim ger eu bron, y pŵer i estyn gorchymynion interim am hyd at 18 mis ar y mwyaf (o'r dyddiad y gwneir y gorchymynion interim gyntaf), heb fod angen cais i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf. Yn achos unrhyw estyniad y tu hwnt i 18 mis bydd angen cais i'r tribiwnlys o hyd.

3.91. Bydd y diwygiad yn rhoi'r pŵer i GCC gymryd camau cymesur, gan estyn gorchymynion interim pan fo'n angenrheidiol ac yn briodol ac osgoi unrhyw geisiadau diangen i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf. Bydd yn hwyluso proses symlach, heb leihau hawl person i ofyn am adolygiad o orchymynion interim (o dan adran 146) neu i apelio yn erbyn gorchymynion interim (o dan adran 145).

Cyfeiriadau at Senedd Cymru

3.92. Mae'r Bil hefyd yn gwneud rhai mân ddiwygiadau i nifer o gyfeiriadau yn Neddf 2016 at 'Gynulliad Cenedlaethol Cymru'. Diwygir y rhain i ddarllen 'Senedd Cymru', gan adlewyrchu Deddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020.

Diwygiadau i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

3.93. Mae'r Bil yn cynnig cyfle hefyd i wella effeithiolrwydd Deddf 2014 er mwyn sicrhau bod arferion presennol yn cyd-fynd â'r ddeddfwriaeth. Bydd y Bil yn gwneud nifer o ddiwygiadau i Ddeddf 2014, yn benodol:

- Diwygio adran 47 o Ddeddf 2014 er mwyn sicrhau bod ffiniau iechyd a gofal cymdeithasol yn cael eu cynnal;
- Ailgyflunio'r darpariaethau yn Rhan 4 o Ddeddf 2014 sy'n galluogi awdurdodau lleol i wneud taliadau uniongyrchol er mwyn galluogi darpariaeth i daliad uniongyrchol gael ei wneud i drydydd parti a enwebwyd gan unigolyn sydd â hawl i gael taliad o'r fath mewn achosion lle mae gan y person unigol alluedd meddyliol i wneud y penderfyniad hwnnw;
- Diwygio adrannau 76 ac 81 i egluro cyfeiriadau at "orchmynion trefniadau plentyn";
- Diwygio testun Cymraeg adran 124(9) i ychwanegu cyfeiriad at amgylchiadau lle y mae awdurdod lleol yn lleoli plentyn mewn llety diogel yn yr Alban yn unol ag adran 25 o Ddeddf Plant 1989 at yr achosion pan ddatgymhwysir y ddarpariaeth yn adran 124. Bydd hyn yn adfer cyfwerthedd testunau Cymraeg a Saesneg y ddarpariaeth honno.

Diwygio adran 47 er mwyn ymgorffori'r prawf llawn a ddefnyddir i bennu terfyn pwerau awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd

3.94. Caiff adran 47 o Ddeddf 2014 ei diwygio gan y Bil i fynd i'r afael â chanlyniad anfwriadol sy'n deillio o ddrafftio Deddf 2014, er mwyn ymgorffori'r prawf llawn sy'n pennu terfyn pwerau awdurdod lleol i ddarparu "gwasanaethau iechyd".

3.95. Mae adran 47 yn sefydlu terfyn gwasanaethau iechyd y gellid disgwyl yn gyfreithlon i awdurdod lleol ei ddarparu i ddiwallu anghenion gofal iechyd. Mae is-adrannau (1) a (2) yn cynnwys yr eithriadau ar gyfer darparu gwasanaethau iechyd gan awdurdodau lleol.

3.96. Mae'r prawf "maint ac ansawdd", a ddatblygwyd gan y Llys Apêl o ganlyniad i'r achos *Coughlan (R. v. North and East Devon Health Authority, ex parte Coughlan* [1999 EWCA civ 1871], ac y cyfeirir ato weithiau fel "*prawf Coughlan*", yn pennu terfyn pwerau awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd. Bwriedid i'r darpariaethau yn adran 47 o Ddeddf 2014 ddilyn

argymhellion Comisiwn y Gyfraith,¹⁶ gan gynnwys y dylai *prawf Coughlan* gael ei godeiddio mewn statud. Er hynny, roedd Bil Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) fel y'i cyflwynwyd yn cynnwys yr elfen gyntaf yn unig o “*brawf Coughlan*”, sydd bellach wedi'i nodi yn yr adran 47 gyfredol o'r Ddeddf. Mae hyn yn wahanol i'w adran gyfatebol yn Neddf Gofal 2014 sy'n gymwys yn Lloegr, ac sy'n cynnwys y ddwy elfen o brawf Coughlan (gweler adran 22). Ychwanegwyd yr ail elfen at yr hyn sydd bellach yn adran 22 o Ddeddf Gofal 2014 yn dilyn diwygiad yn deillio o adroddiad gan Gyd-bwyllgor Seneddol yn ystod craffu, a dynnodd sylw at risgiau i'r ffin rhwng iechyd a gofal cymdeithasol pe bai'r ail elfen yn cael ei hepgor.

3.97. Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw faterion sy'n deillio o'r hepgoriad hwn wrth gymhwyso adran 47 yn ymarferol ers i'r Ddeddf gael ei chychwyn. Er hynny, mae '*Gofal Iechyd Parhaus y GIG - y Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Gweithredu yng Nghymru*'¹⁷ gan Lywodraeth Cymru yn cyfeirio at achos *Coughlan* yng nghyd-destun adlewyrchu deddfwriaeth berthnasol Cymru ond mae'n cyfeirio hefyd at y ddarpariaeth bresennol yn adran 47 o Ddeddf 2014 (sy'n cynnwys rhan yn unig o'r prawf hwnnw).

3.98. Er ein bod o'r farn nad yw'r hepgoriad wedi cael unrhyw effaith ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer cymorth cartref, byddai cynnwys ail elfen y prawf yn sicrhau nad oedd unrhyw newid canfyddedig yn nherfynau pŵer awdurdod lleol a'r ffin rhwng iechyd a gofal cymdeithasol.

Gwneud darpariaeth i wneud taliad uniongyrchol i drydydd parti h.y., unigolyn enwebedig neu sefydliad

3.99. O dan Ddeddf 2014, adran 50, ni chaiff awdurdod lleol wneud taliad uniongyrchol ond naill ai i:

- oedolyn sydd â galluedd meddyliol sydd ag anghenion gofal a chymorth; neu
- “person addas” os nad oes gan yr oedolyn alluedd meddyliol.

3.100. Nid yw adran 50 yn galluogi oedolyn sydd â galluedd meddyliol i enwebu person i gael a rheoli ei daliad uniongyrchol.

3.101. Mae darpariaethau cyfatebol yn adran 51 sy'n ymwneud â thaliadau uniongyrchol i blant, ac yn adran 52 sy'n ymwneud â thaliadau uniongyrchol i ofalwyr. Ni all derbynwyr taliadau uniongyrchol o dan yr adrannau hyn enwebu person i gael a rheoli eu taliad uniongyrchol ar eu rhan.

3.102. Nid yw Ddeddf 2014 yn gwneud darpariaethau ar hyn o bryd i awdurdod lleol wneud y taliad uniongyrchol i berson enwebedig i reoli'r taliad uniongyrchol ar ran y derbynnydd taliadau uniongyrchol.

¹⁶ <https://lawcom.gov.uk/document/adult-social-care-report/>

¹⁷ [Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG | LLYW.CYMRU](#)

3.103. Bydd y Bil yn diwygio adran 53 o Ddeddf 2014 ac yn disodli'r adrannau 50-52 presennol ac Atodlen A1 ag adrannau newydd 49A – 52, a 53A ac Atodlen A1 newydd, i gynnwys:

- (a) Pŵer i awdurdodau lleol wneud taliadau uniongyrchol i “berson” (unigolyn neu sefydliad) pan fydd wedi cael ei enwebu gan yr unigolyn sydd â hawl i gael y taliad uniongyrchol oherwydd ei fod wedi cael ei asesu fel rhywun sydd ag anghenion cymwys am ofal a chymorth o dan Ddeddf 2014 ac sydd â galluedd meddyliol i gydsynio bod y taliad yn cael ei wneud (neu, yn achos unigolyn o dan 16 oed, yn cael ei ystyried gan awdurdod lleol yn rhywun sydd â dealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad gwybodus ynghylch cydsynio bod taliadau uniongyrchol yn cael eu gwneud);
- (b) Mae Atodlen A1 yn cymhwyso'r ddarpariaeth a wneir yn Rhan 4 o Ddeddf 2014 i alluogi awdurdod lleol i gyflawni ei ddyletswydd i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 drwy wneud taliadau uniongyrchol yn lle darparu neu sicrhau gwasanaethau i ddiwallu anghenion o'r fath.

3.104. Mae'r Cod Ymarfer¹⁸ Rhan 4 presennol (a wneir o dan Ran 8 o Ddeddf 2014 ac sy'n berthnasol i wneud taliadau uniongyrchol gan awdurdodau lleol), yn disgrifio, mewn termau ehangach, y disgwyliadau sydd ar awdurdodau lleol i sicrhau'r canlyniadau polisi a fwriedir a'r model cymdeithasol o anabledd. Mae'r Cod yn adlewyrchu'r bwriad polisi pan ddatblygwyd Deddf 2014 er na chafodd hyn ei adlewyrchu'n llawn yng ngeiriad Deddf 2014. Mae'r Cod Ymarfer yn nodi:

- y gellir darparu taliadau uniongyrchol ar gyfer unrhyw angen ar gyfer gofal a chymorth a nodwyd y mae'r awdurdod yn gyfrifol am ei ddiwallu (paragraff 133);
- rhaid i daliadau uniongyrchol fod ar gael ym mhob achos lle y maent yn galluogi canlyniadau personol i gael eu cyflawni (paragraff 131);
- ni ddylid gwrthod taliad uniongyrchol i unigolion dim ond oherwydd na allant reoli'r taliad, neu os ydynt yn bryderus am reoli taliad. Rhaid i awdurdod lleol, mewn partneriaeth â'r unigolyn, ymchwilio i'r holl opsiynau ar gyfer helpu'r unigolyn i reoli taliad uniongyrchol. Lle y nodir meysydd sy'n peri anhawster, rhaid i'r awdurdodau lleol sicrhau bod y lefel gywir o gymorth ar gael i oresgyn rhwystrau o'r fath (paragraff 132).

¹⁸ [Diwallu anghenion gofal a chymorth pobl: cod ymarfer | LLYW. CYMRU](#)

3.105. Mae'r opsiwn arall, sef diwygio'r Cod i gyd-fynd â'r darpariaethau mwy cyfyngedig sydd yn Neddf 2014 ar hyn o bryd, wedi cael ei ystyried. Er hynny, byddai'r opsiwn hwn yn arwain at fframwaith mwy cyfyngedig a gallai atal rhai pobl rhag dewis taliadau uniongyrchol i gael mynediad at wasanaethau i ddiwallu eu hanghenion gofal a chymorth.

3.106. Mae'r trefniadau cyfochrog o fewn Deddf Gofal 2014 sy'n gymwys i oedolion yn Lloegr (yn enwedig adran 31(2)) yn cynnwys darpariaeth ychwanegol i awdurdodau lleol wneud taliadau uniongyrchol i "berson enwebedig" p'un a oes gan y person sydd â hawl i gael y taliadau alluedd meddyliol ai peidio.

3.107. Bydd y diwygiadau arfaethedig i Ddeddf 2014 yn caniatáu i'r awdurdodau lleol wneud taliadau uniongyrchol i berson (naill ai unigolyn enwebedig neu sefydliad) lle mae gan yr unigolyn alluedd i gydsynio i wneud taliad uniongyrchol (neu, yn achos unigolyn o dan 16 oed, yn cael ei ystyried gan awdurdod lleol yn rhywun sydd â dealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad gwybodus ynghylch cydsynio i wneud taliadau uniongyrchol), a thrwy hynny sicrhau hawliau cyfwerth i'r rhai sydd gan oedolyn sy'n cael taliad uniongyrchol ar hyn o bryd nad oes ganddo alluedd lle gall "person addas" gael a rheoli'r taliad ar ei ran.

3.108. Mae'r diwygiadau'n cael eu hadlewyrchu yn Atodlen A1 sy'n galluogi taliadau uniongyrchol i gael eu gwneud i bersonau sydd â hawl i gael gwasanaethau ôl-ofal gan awdurdod lleol yn unol â hawliau o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983.

Arferion presennol

3.109. Mae ymgysylltu anffurfiol â'r awdurdodau lleol yn dangos bod arferion presennol yn adlewyrchu'n well y bwriad polisi a'r Cod Ymarfer, h.y. i alluogi unigolyn i ddewis taliad uniongyrchol drwy ei rymuso i enwebu person i reoli'r taliad hwnnw ar ei ran.

3.110. Ni fu modd darganfod faint o achosion sy'n bodoli lle y mae'r awdurdod lleol yn gwneud y taliad uniongyrchol i berson neu sefydliad a enwebwyd gan yr unigolyn ag anghenion gofal a chymorth yn hytrach nag i'r unigolyn ei hun. Ni fu modd ychwaith darganfod nifer yr achosion lle mae'r person ag anghenion gofal a chymorth wedi dewis cyllideb a reolir lle mae'r awdurdod lleol naill ai'n trosglwyddo'r taliad uniongyrchol i sefydliad trydydd parti neu'n cadw'r taliad uniongyrchol ei hun ac yn rheoli'r gyllideb ar ran yr unigolyn yn fewnol. Er hynny, yn ôl yr arwyddion gan awdurdodau lleol mae nifer sylweddol o'r trefniadau hyn ar waith pan fo gan dderbynydd taliad uniongyrchol alluedd i gydsynio i wneud taliad uniongyrchol.

3.111. Mae'r camau galluogi a chefnogol hyn i ddefnyddio neu ddarparu cymorth i'r unigolyn yn gyfan gwbl gyson â'r Cod Ymarfer Rhan 4 sy'n llywodraethu'r ddarpariaeth a'r defnydd o daliadau uniongyrchol. Mae paragraff 145 yn datgan:

Rhaid i awdurdod lleol ddatblygu gwasanaethau cymorth lleol ar gyfer derbynwyr taliadau uniongyrchol sy'n gallu darparu'r help a'r cymorth sydd eu hangen ar dderbynnydd, neu ei gynrychiolydd, i dderbyn a rheoli taliad uniongyrchol. Rhaid i wasanaethau cymorth allu bodloni gofynion cymorth derbynnydd i'w alluogi i gyflawni ei ganlyniadau personol. Rhaid i awdurdodau lleol archwilio, mewn partneriaeth â derbynwyr, y gwahanol fodolau a'r ffyrdd y gall cymorth gael ei ddarparu i sicrhau bod y trefniadau sydd ganddynt ar waith yn effeithiol, yn gallu ymateb i ofynion derbynwyr ac yn canolbwyntio ar y person.

3.112. Nid yw Deddf 2014, fel y mae wedi'i drafftio ar hyn o bryd, yn cyd-fynd yn ddigonol â bwriad y polisi a'r Cod drwy ei gwneud yn ofynnol i'r unigolyn gael y taliad uniongyrchol gan yr awdurdod lleol ac yna trosglwyddo'r swm cyfatebol i'w berson enwebedig.

Diwygio adrannau 76 ac 81 i egluro cyfeiriadau at "orchmynion trefniadau plentyn"

3.113. Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi, oherwydd newidiadau i Ddeddf 2014 a wnaed gan Reoliadau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (Diwygiadau Canlyniadol) 2017, fod cwmpas y cyfeiriadau yn adrannau 76 ac 81 o'r Ddeddf, a oedd gynt yn gyfeiriadau at 'orchmynion preswyllo', wedi'i ehangu'n anfwriadol. Mae adran 76 yn nodi rhwymedigaethau awdurdod lleol i ddarparu llety i blant nad ydynt yn derbyn gofal gan berson sydd â chyfrifoldeb rhiant am ryw reswm, tra bo adran 81 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn wneud trefniadau ar gyfer ei lety mewn lleoliad sy'n gyson â'i lesiant.

3.114. Mae gorchmynion preswyllo bellach wedi cael eu disodli gan 'orchmynion trefniadau plentyn'. Er hynny, mae gorchmynion trefniadau plentyn yn ymdrin ag ystod ehangach o faterion, gan gynnwys trefniadau cyswllt ar gyfer plant. Felly, mae angen i'r cyfeiriadau at 'orchmynion trefniadau plentyn' yn adrannau 76 ac 81 ei gwneud yn glir na ddylai'r rhain ymdrin ond â'r gorchmynion hynny sy'n pennu'r person y dylai'r plentyn fyw gydag ef, er mwyn cadw'r bwriad polisi gwreiddiol.

3.115. Bydd y Bil yn diwygio'r cyfeiriadau at 'orchmynion trefniadau plentyn' yn adrannau 76 ac 81 o Ddeddf 2014, a fewnosodwyd gan Reoliadau 2017, i egluro nad yw cyfeiriad at orchmynion trefniadau plentyn ond yn ymwneud â'r gorchmynion hynny sy'n pennu person y dylai'r plentyn fyw gydag ef.

Diwygio testun Cymraeg adran 124(9) i sicrhau cyfwerthedd ystyr rhwng testun Cymraeg a Saesneg Deddf 2014

3.116. Mae adran 124 o Ddeddf 2014 yn gwneud darpariaeth ynghylch gwneud trefniadau i gynorthwyo plant i fyw y tu allan i Loegr.

3.117. Mae is-adran (9) o adran 124 o Ddeddf 2014 yn datgymhwyso'r ddarpariaeth a wneir gan yr adran mewn amgylchiadau penodedig:

- (a) lle bo awdurdod lleol yn lleoli plentyn mewn llety diogel yn yr Alban o dan adran 25 o Ddeddf Plant 1989;
- (b) lle bo awdurdod lleol yn lleoli plentyn i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadwyr.

3.118. Pan gafodd Deddf 2014 ei deddfu, roedd is-adran (9) o adran 124 yn cyfeirio'n unig at yr amgylchiadau sydd bellach ym mharagraff (b). Bryd hynny roedd y testunau Cymraeg a Saesneg yn gyfwerth â'i gilydd.

3.119. Er hynny, diwygiwyd y ddarpariaeth gan Ddeddf Plant a Gwaith Cymdeithasol 2017 (ym mharagraff 13 o Atodlen 1). Diwygiodd y Ddeddf hon y testun Saesneg i adran 124(9) o Ddeddf 2014 ond ni wnaeth y diwygiad cyfatebol i'r testun Cymraeg.

3.120. Mae'r diwygiad arfaethedig i destun Cymraeg adran 124(9) yn mewnosod paragraff (a) sy'n ychwanegu achosion lle y mae awdurdod lleol yn lleoli plentyn mewn llety diogel yn yr Alban yn unol ag adran 25 o Ddeddf Plant 1989 o dan yr amgylchiadau pan ddatgymhwysir y ddarpariaeth o dan adran 124.

4. Ymgynghori

4.1. Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol ar gynigion deddfwriaethol sylfaenol yn y prif feysydd a restrir isod, dros ddeuddeg wythnos, rhwng 17 Awst a 7 Tachwedd 2022. Roedd y ddogfen ymgynghori yn nodi'r cyddestun a'r rhesymeg dros bob newid arfaethedig; yn esbonio pam y mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod angen cyflwyno neu ddiwygio'r gyfraith yn y meysydd hyn, a beth y bwriedir i hyn ei gyflawni; cyn gofyn am farn am y cynigion a'u heffeithiau tebygol. Daeth 200 o ymatebion i law a dadansoddwyd yr ymatebion i'r ymgynghoriad. Ymhlith yr ymatebwyr yr oedd aelodau o'r cyhoedd, cwmnïau, cyrff cyhoeddus a sefydliadau'r trydydd sector sy'n ymwneud â darparu gofal, grwpiau cynrychioliadol, Comisiynwyr statudol ac eraill. Mae'r holl ymatebion a ddaeth i law wedi cael eu cyhoeddi, gan hepgor manylion lle bo'n briodol. Mae'r ymgynghoriad gwreiddiol, y crynodeb o'r ymatebion, a'r ymatebion llawn, i gyd ar gael drwy'r ddolen ganlynol: [Newidiadau arfaethedig i ddeddfwriaeth ar ofal cymdeithasol a gofal iechyd parhaus | LLYW. CYMRU](#)

4.2. Roedd yr ymgynghoriad yn ymdrin â'r prif feysydd a ganlyn:

- Dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal;
- Cyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus;
- Estyn y gofyniad o ran hysbysu am blant ac oedolion sy'n wynebu risg;
- Diwygio rheoleiddio darparwyr gwasanaethau, unigolion cyfrifol a'r gweithlu gofal cymdeithasol. Mae hyn yn cynnwys estyn y diffiniad o weithiwr gofal cymdeithasol i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae.

4.3. O ran dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal, dangosodd yr ymgynghoriad bod cefnogaeth gref gan ystod o gyrff yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i egwyddor ein cynnig canolog i gofrestru darparwyr nid-er-elw yn unig yng Nghymru. Roedd gwrthwynebiad gan rai sefydliadau ac unigolion yn y sector preifat a'r trydydd sector.

4.4. Roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad gan ystod eang o unigolion a sefydliadau yn tynnu sylw at yr heriau sydd ynghlwm wrth weithredu'r cynigion, yn enwedig y risg na fydd cyflenwad digonol o leoliadau wrth inni feithrin cadernid. Mae'r ystyriaethau hyn wedi llywio datblygiad y ddeddfwriaeth.

4.5. O ran y cynigion ynghylch GIP a thaliadau uniongyrchol, roedd cryn gefnogaeth i'r egwyddor o roi mwy o lais a rheolaeth i'r rhai sy'n cael GIP yng Nghymru, a chefnogaeth i ddefnyddio taliadau uniongyrchol i wneud hyn. Mynegwyd rhai pryderon, a hynny'n bennaf ynghylch sut y byddai taliadau uniongyrchol yn cael eu gweithredu o fewn GIP. Yn dilyn yr

ymgyngoriad, cynhaliwyd gwaith ymgysylltu â phartneriaid cyflenwi a rhanddeiliaid ynglŷn â'r gweithredu, a bydd hyn yn parhau.

- 4.6. Roedd yr ymgynghoriad yn cynnwys cwestiynau archwiliadol ynghylch y dyletswyddau sefydliadol presennol – o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, ar 'bartneriaid perthnasol' awdurdodau lleol – i hysbysu am blant ac oedolion sy'n wynebu risg o gael eu cam-drin, eu hesgeuluso a mathau eraill o niwed. Gofynnwyd y cwestiynau hyn oherwydd y rhagwelid ei bod yn debygol y byddai'r Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA) yn argymhell y dylid ei gwneud yn orfodol hysbysu am gam-drin plant yn rhywiol. Nid oedd IICSA (adeg cyhoeddi'r ymgynghoriad) wedi cyhoeddi ei adroddiad terfynol a manylion ei gynigion.
- 4.7. Ar sail yr adborth i'r ymgynghoriad, a'r cynigion terfynol hynny gan IICSA, penderfynodd y Gweinidogion, yn hytrach nag ystyried gwneud newidiadau i ddeddfwriaeth sylfaenol ar y pryd, ganolbwyntio ar ddiwygio'r drefn hysbysu gorfodol drwy gryfhau a gwella cydymffurfedd â'r elfennau diogelu yn y fframweithiau rheoleiddio presennol ym meysydd gofal plant, addysg, iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru. Law yn llaw â hynny, ystyrir safbwyntiau ynghylch sicrhau bod gan eraill sy'n darparu gwasanaethau neu sy'n cynnig gweithgareddau i blant ac oedolion a allai fod yn cael eu cam-drin, neu sy'n wynebu risg o gael eu cam-drin, drefniadau diogelu cymesur ac effeithiol ar waith.
- 4.8. Mae'r dull hwn o fynd ati yn adlewyrchu'r galwadau a gafwyd yn ystod yr ymgynghoriad am ymgysylltu ac ystyried pellach cyn cyflwyno unrhyw ddyletswyddau newydd.
- 4.9. Roedd cryn gefnogaeth ar y cyfan i'r diwygiadau arfaethedig eraill i Ddeddf 2016. Cododd yr ymatebwyr nifer o gwestiynau perthnasol yn eu hymatebion. Roedd y rheoliadau a'r canllawiau presennol eisoes yn mynd i'r afael â rhai o'r cwestiynau hyn, ond cafodd rhai o'r cwestiynau eraill eu hystyried ymhellach wrth i'r ddeddfwriaeth gael ei datblygu.
- 4.10. Ni chafwyd ymgynghoriad ffurfiol ar Fil drafft. Bernid ei bod yn fwy priodol ymgynghori ar gynigion polisi wrth iddynt gael eu datblygu er mwyn sicrhau y gellid ystyried ymatebion i'r ymgynghoriad wrth ddatblygu'r Bil ei hun. Mae'r cynigion sydd wedi'u cynnwys yn y Bil yn cydfynd â'r bwriadau polisi a nodir yn yr ymgynghoriad, ond maent wedi ystyried pwyntiau a godwyd mewn ymatebion i'r ymgynghoriad. Bu ymgysylltiad parhaus penodol a rhagweithiol â rhanddeiliaid perthnasol wrth ddatblygu'r Bil.

Newidiadau nad ymgynghorwyd yn eu cylch

- 4.11. Nid ymgynghorwyd ar unrhyw un o'r diwygiadau amrywiol i Ddeddf 2014 – h.y. y diwygiadau sy'n:
 - Diwygio adran 47 o Ddeddf 2014 er mwyn sicrhau bod ffiniau iechyd a gofal cymdeithasol yn cael eu cynnal;

- Ailgyflunio'r darpariaethau yn Rhan 4 o Ddeddf 2014 sy'n galluogi awdurdodau lleol i wneud taliadau uniongyrchol er mwyn galluogi darpariaeth i daliad uniongyrchol gael ei wneud i drydydd parti a enwebwyd gan unigolyn sydd â hawl i gael taliad o'r fath mewn achosion lle mae gan y person unigol alluedd meddyliol i wneud y penderfyniad hwnnw;
- Diwygio adrannau 76 ac 81 i egluro cyfeiriadau at "orchmynion trefniadau plentyn";
- Diwygio testun Cymraeg adran 124(9) i adfer cyfwerthedd testunau Cymraeg a Saesneg y ddarpariaeth honno.

4.12. Mae'r diwygiadau hyn yn ceisio sicrhau bod bwriadau polisi presennol Deddf 2014 yn cael eu cyflawni ac felly nid ydynt yn cynnig ymagwedd bolisi newydd.

5. Y pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth

5.1. Mae'r Bil yn cynnwys darpariaethau i wneud is-ddeddfwriaeth a dyroddi penderfyniadau. Mae Tabl 5.1 (is-ddeddfwriaeth) a Thabl 5.2 (cyfarwyddydau) yn nodi'r canlynol mewn perthynas â'r rhain:

- (i) y person neu'r corff y rhoddir y pŵer iddo;
- (ii) ar ba ffurf y mae'r pŵer i gael ei arfer;
- (iii) priodoldeb y pŵer dirprwyedig;
- (iv) y weithdrefn a gymhwysir; hynny yw, "cadarnhaol", "negyddol", neu "dim gweithdrefn", ynghyd â rhesymau pam y bernir ei bod yn briodol.

5.2. Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar gynnwys yr is-ddeddfwriaeth os bernir ei bod yn briodol gwneud hynny. Penderfynir beth fydd union natur yr ymgynghori ar ôl i'r cynigion gael eu ffurfioli.

Tabl 5.1: Crynodeb o'r pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth yn narpariaethau Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
3(2) <i>(adran newydd arfaethedig 6(1A) yn Neddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r wybodaeth sy'n ofynnol mewn cais i gofrestru i fod yn ddarparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, er mwyn iddynt fod wedi'u bodloni bod y person sy'n gwneud cais i fod yn ddarparwr yn bodloni'r gofynion angenrheidiol.	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol, ac mae hefyd yn adlewyrchu'r dull a gymerwyd eisoes yn adran 6(1)(d) o Ddeddf 2016 (sy'n ymwneud â cheisiadau i gofrestru fel darparwr gwasanaeth).
3(3) <i>(adran newydd arfaethedig 6A(3)(b) yn Neddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r hyn sy'n "fudd cyhoeddus" derbynol y mae rhaid i amcanion neu ddibenion person sy'n cynnig darparu gwasanaethau plant o dan gyfyngiad ymwneud yn anad dim	Negyddol	Byddai'r pŵer yn ehangu'r rhestr o fuddion cyhoeddus y tu hwnt i "les plant" yn unig a bennir yn adran newydd arfaethedig 6A(3)(a), ac felly ni fyddai darparwyr o dan anfantais.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			ag ef, gan ddiogelu'r darpariaethau yn y dyfodol yn erbyn y posibilrwydd y bydd buddion cyhoeddus newydd yn cael eu nodi.		
4(3) <i>(paragraff newydd arfaethedig 1(1)(b), yn Atodlen 1A i Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru bennu diwedd y cyfnod trosiannol ar gyfer gwasanaethau plant o dan gyfyngiad, gan gynnwys y gallu i bennu diwrnodau gwahanol mewn perthynas â mathau gwahanol o wasanaeth a disgrifiadau o ddarparwr gwasanaeth.	Cadarnhaol ddrafft	Prif ddiben y cyfnod trosiannol yw osgoi amharu ar leoliadau i blant a darparwyr gwasanaethau. Bydd y weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn cefnogi'r gwaith o graffu ar y dyddiad(au) arfaethedig ar gyfer diwedd y cyfnod trosiannol.
4(3) <i>(paragraff newydd arfaethedig 2(4)(b), yn Atodlen newydd 1A i Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi deddfiadau at y dibenion nad yw is-baragraff (3) o baragraff 2 yn gymwys iddynt.	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasgau o natur weinyddol, er enghraifft, pennu y caiff deddfiadau gwahanol fod yn gymwys i ddisgrifiadau gwahanol o ddarparwr gwasanaeth.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
4(3) <i>(paragraff newydd arfaethedig 3(1), yn Atodlen newydd 1A i Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru osod amodau ar ddarparwyr presennol gwasanaethau plant o dan gyfyngiad.	Cadarnhaol ddrafft	Bydd y weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn cefnogi'r gwaith o graffu ar yr amodau arfaethedig.
4(3) <i>(paragraff newydd arfaethedig 4(3), yn Atodlen 1A i Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru bennu'r wybodaeth a gynhwysir mewn cais, a ffurf y cais hwnnw, gan ddarparwr gwasanaethau o dan gyfyngiad ar gyfer amrywio cofrestriad y darparwr hwnnw.	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol ac mae'r weithdrefn yn adlewyrchu hynny mewn perthynas â cheisiadau i amrywio o dan adran 11(3)(a)(iii) a (3)(b) o'r Ddeddf.
7(a) <i>(paragraff arfaethedig (viii) a fewnosodir yn is-adran 10(2)(a) o Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r wybodaeth am dystiolaeth sy'n berthnasol i'r prawf person addas a phriodol y mae rhaid ei chynnwys yn y datganiad blynyddol.	Cadarnhaol ddrafft ar y defnydd cyntaf, ac yna negyddol (gweler adran 10 o Ddeddf 2016, ac adran 7(c)(ii) o'r Bil)	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol ac mae'r weithdrefn yn adlewyrchu hynny mewn perthynas â datganiadau blynyddol o dan adran 10(2)(a)(ix) o Ddeddf 2016. Fel yn achos pwerau presennol o dan adran 10, byddai'n briodol dilyn y weithdrefn gadarnhaol ddrafft pan arferir y pŵer hwn

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
					gyntaf.
7(b) <i>(adran newydd arfaethedig 2A a fewnosodir ar ôl is-adran (2) yn adran 10 o Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r wybodaeth sydd i'w chynnwys mewn datganiad blynyddol er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr yn bodloni gofynion adran 6A(1) (sy'n ymwneud â gofynion er mwyn cofrestru fel darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad).	Cadarnhaol ddrafft ar y defnydd cyntaf, ac yna negyddol (gweler adran 10 o Ddeddf 2016, ac adran 7(c)(iv) o'r Bil)	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol ac mae'r weithdrefn yn adlewyrchu hynny mewn perthynas â datganiadau blynyddol o dan adran 10(2)(a)(ix) o Ddeddf 2016. Fel yn achos pwerau presennol o dan adran 10, byddai'n briodol dilyn y weithdrefn gadarnhaol ddrafft pan arferir y pŵer hwn gyntaf.
8(2) <i>(is-adran newydd arfaethedig (4) a fewnosodir ar ôl is-adran (3) yn adran 11 o Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r wybodaeth sydd i'w chynnwys mewn cais i amrywio cofrestriad darparwr i allu darparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol ac mae'r weithdrefn yn adlewyrchu hynny mewn perthynas â chais i amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth o dan adran 11(3)(a)(iii) o'r Ddeddf.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			yn bodloni gofynion adran 6A(1) (sy'n ymwneud â gofynion er mwyn cofrestru fel darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad).		
11 <i>(is-adran (2)(d)(iii) a (iv) o adran newydd 75A sydd i'w mewnosod yn Neddf 2014)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r wybodaeth sydd i'w chynnwys yng nghynlluniau digonolrwydd awdurdodau lleol, am ddarparwyr er elw sy'n darparu llety yng Nghymru neu Loegr, yn y drefn honno, ac sy'n debygol o gael eu henwi mewn ceisiadau i gymeradwyo lleoliadau atodol.	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol.
11 <i>(is-adran (2)(f) o adran newydd 75A sydd i'w mewnosod yn Neddf 2014)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi'r wybodaeth arall sydd i'w chynnwys yng	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			ngynlluniau digonolrwydd awdurdodau lleol.		
11 <i>(is-adran (3) o adran newydd 75A sydd i'w mewnosod yn Neddf 2014)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi ffurf cynlluniau digonolrwydd awdurdodau lleol.	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol.
13(3) <i>(is-adran (3)(g) o adran newydd 81B sydd i'w mewnosod yn Neddf 2014)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ragnodi gwybodaeth arall sydd i'w chynnwys mewn cais gan awdurdod lleol am leoliad atodol.	Negyddol	Mae'r pŵer yn ymwneud â thasg o natur weinyddol.
14(2)(c) <i>(yn mewnosod is-adran newydd (4A) yn adran 10 o Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru bennu terfyn amser y mae rhaid i ddarparwr gwasanaeth gyhoeddi datganiad blynyddol oddi mewn iddo.	Negyddol	Ar hyn o bryd, cyflwynir y datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru gan y darparwr gwasanaeth cofrestredig o fewn terfyn amser penodedig ac fe'i cyhoeddir ar-lein gan Weinidogion Cymru. Bydd y rheoliadau a wneir yn unol â'r ddarpariaeth hon yn pennu'r terfyn amser y mae'r darparwr gwasanaeth i gyhoeddi'r datganiad blynyddol

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
					ar-lein oddi mewn iddo.
15(2) <i>(yn mewnosod is-adran newydd (1A) yn adran 14 o Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol bod cais i ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth yn cynnwys gwybodaeth ragnodedig ac yn cael ei wneud ar ffurf ragnodedig.	Negyddol	Bydd y rheoliadau a wneir yn unol â'r ddarpariaeth hon yn ei gwneud yn ofynnol cyflwyno gwybodaeth annadleuol, ond pwysig, mewn fformat gofynnol. Mae pwerau cyfatebol i wneud rheoliadau yn adran 11(3) o Ddeddf 2016 sy'n ymdrin â chais i amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth.
18(2)(a)(ii) <i>(yn mewnosod is-adran newydd 3(m) yn adran 79 o Ddeddf 2016)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer yn caniatáu i Weinidogion Cymru ddarparu bod gweithwyr gofal plant (personau a gyflogir / sy'n gweithio i ddarparu gofal a goruchwyliaeth i blant gan berson sydd wedi'i gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010) i gael eu trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol.	Negyddol	Bydd y rheoliadau a wneir o dan y darpariaethau hyn yn galluogi Gofal Cymdeithasol Cymru i ymgymryd â swyddogaethau i gefnogi'r gweithlu gofal plant ac i ffurfioli unrhyw swyddogaethau y maent eisoes yn ymgymryd â nhw.
20(2)(a) <i>(yn mewnosod</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Mae'r pŵer hwn yn disodli'r pwerau	Negyddol	Byddai'r rheoliadau hyn yn nodi materion technegol sy'n

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffur	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
<i>adran newydd 49A yn Neddf 2014)</i>			presennol yn adrannau 50-52 o Ddeddf 2014 i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdodau lleol wneud taliadau uniongyrchol tuag at ddiwallu anghenion oedolion, plant neu ofalwyr.		ymwneud â gweithredu'r taliadau uniongyrchol hyn ac felly byddai'r weithdrefn negyddol yn fwy priodol. Mae hyn hefyd yn adlewyrchu'r weithdrefn bresennol ar gyfer y pwerau cyfatebol sydd yn Neddf 2014 ar hyn o bryd.
20(2)(c) a (d) <i>(yn mewnosod adran 53A ac Atodlen A1 yn Neddf 2014)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Mae'r pŵer i wneud rheoliadau yn Atodlen A1 newydd i'w mewnosod yn Neddf 2014 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdodau lleol wneud taliadau uniongyrchol mewn cysylltiad â pherson y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) yn gymwys iddo, yn lle	Negyddol	Byddai'r rheoliadau hyn yn nodi materion technegol sy'n ymwneud â gweithredu'r taliadau uniongyrchol hyn ac felly byddai'r weithdrefn negyddol yn fwy priodol. Mae hyn hefyd yn adlewyrchu'r weithdrefn bresennol ar gyfer y pwerau cyfatebol sydd yn Neddf 2014 ar hyn o bryd.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffur	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			darparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal ar gyfer y person. Mae hyn yn disodli'r pwerau cyfatebol yn Atodlen A1 presennol o Ddeddf 2014 ac adrannau 50, 51 a 53 o Ddeddf 2014.		
24(2) <i>(yn mewnosod adran 10B(5) yn Neddf 2006)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Bydd y pŵer hwn i wneud rheoliadau yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i Fyrddau Iechyd Lleol (BILlau) wneud taliadau uniongyrchol, gyda chydsyniad claf, i'r claf hwnnw (neu berson a enwebwyd ganddynt) yn lle cyflawni'r ddyletswydd sydd arnynt i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl	Cadarnhaol ddrafft ar y defnydd cyntaf, ac yna negyddol (gweler adran 203 o Ddeddf 2006, ac adran 27(3) o'r Bil)	Byddai'n briodol dilyn y weithdrefn gadarnhaol ddrafft pan arferir y pŵer hwn gyntaf, gan y byddai hyn yn cyflwyno gofyniad ar y BILlau i wneud taliadau uniongyrchol yn lle darparu'r gwasanaethau hyn, neu'n eu galluogi i wneud hynny, er mwyn cyflawni eu dyletswydd i ddarparu gwasanaeth ôl-ofal o dan Ddeddf 1983. Felly, mae lefel uwch o graffu yn briodol pan arferir y pŵer gyntaf, a fyddai'n galluogi BILlau i gyflawni eu dyletswyddau o dan Ddeddf 1983 mewn ffordd

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			<p>1983 (p.20) (Deddf 1983).</p> <p>Rhoddir y dyletswyddau o dan adran 117 yn uniongyrchol ar BILlau (yn wahanol i lawer o'r swyddogaethau ieuchyd a arferir gan y BILlau ar ran Gweinidogion Cymru sy'n cael eu harfer yn unol â Rheoliadau'r Byrddau Iechyd Lleol (Swyddogaethau a Gyfarwyddir) (Cymru) 2009).</p> <p>Byddai'r pŵer hwn yn gwneud yn siŵr y gall Gweinidogion Cymru sicrhau cysondeb rhwng personau sydd â hawl i wasanaethau ôl-ofal o dan Ddeddf 1983 a'r rhai sy'n derbyn</p>		<p>newydd, nag a fyddai'n briodol pan arferir y pŵer unrhyw dro wedyn. Y rheswm am hyn yw na fyddai'r troeon hynny'n golygu bod angen ystyried yr egwyddor o alluogi BILl i gyflawni ei ddyletswydd i ddarparu gofal mewn ffordd wahanol.</p> <p>Byddai'r rheoliadau hyn hefyd yn nodi materion technegol sy'n ymwneud â gweithredu'r taliadau uniongyrchol hyn ac felly byddai'r weithdrefn negyddol yn fwy priodol ar gyfer rheoliadau dilynol.</p>

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			gwasanaethau o dan Ddeddf 2006.		
24(2) <i>(yn mewnosod adran 10C yn Neddf 2006)</i>	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Dyma bŵer i nodi'r manylion ynghylch sut y byddai angen gweithredu taliadau uniongyrchol a wneir yn lle darparu gwasanaethau'r GIG.	Negyddol	Byddai'r rheoliadau hyn yn nodi materion technegol sy'n ymwneud â gweithredu'r taliadau uniongyrchol hyn ac felly byddai'r weithdrefn negyddol yn briodol. Bydd hyn hefyd yn adlewyrchu'r defnydd o'r weithdrefn negyddol ar gyfer y pwerau presennol i wneud rheoliadau mewn perthynas â thaliadau uniongyrchol ym maes gofal cymdeithasol.
28	Gweinidogion Cymru	Rheoliadau	Dyma bŵer i ganiatáu i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth sy'n ddeilliadol neu'n atodol i unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf hon neu sy'n ganlyniadol ar unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf hon, a gwneud darpariaeth drosiannol neu ddarpariaeth arbed mewn cysylltiad ag unrhyw ddarpariaeth yn	Negyddol os yw'n diwygio neu'n diddymu is-ddeddfwriaeth. Cadarnhaol ddrafft os yw'n diwygio neu'n diddymu deddfwriaeth sylfaenol.	Bydd y diwygiadau canlyniadol hyn o natur dechnegol a gweithdrefnol, felly byddai'r weithdrefn negyddol fel arfer yn briodol. Fodd bynnag, pan fyddai rheoliadau'n diwygio, yn diddymu neu fel arall yn addasu darpariaeth mewn deddfwriaeth sylfaenol, byddai'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn briodol ac yn gymwys.

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffur	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
			y Ddeddf hon.		

Tabl 5.2: Crynodeb o'r pwerau i wneud cyfarwyddydau yn narpariaethau Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)

Adran	I bwy y rhoddir y pŵer	Ffurf	Priodoldeb y pŵer dirprwyedig	Gweithdrefn	Rheswm dros y weithdrefn
13(3) <i>(yn mewnosod adran newydd 81B(5)(c) yn Neddf 2014)</i>	Gweinidogion Cymru	Cyfarwyddydau	<p>Os nad yw Gweinidogion Cymru wedi'u bodloni bod cais awdurdod lleol i leoli plentyn sy'n derbyn gofal gyda darparwr er elw neu breifat yn bodloni'r gofynion a nodir yn adran 81B(3) a (4), rhaid iddynt nodi'r rhesymau dros hynny a chyfarwyddo'r awdurdod lleol i ailystyried.</p> <p>Bwriad hyn yw atgyfnerthu'r angen i awdurdodau lleol ystyried yn ofalus a yw unrhyw leoliad gyda darparwr er elw neu breifat yn briodol.</p>	Dim	Dyma weithred weinyddol mewn perthynas â phenderfyniad penodol awdurdod lleol ynghylch lleoliad atodol plentyn sy'n derbyn gofal.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

RHAN 2 – ASESIAID EFFAITH RHEOLEIDDIOL

6. Crynodeb o'r Aseiad Effaith Rheoleiddiol

- 6.1. Mae Aseiad Effaith Rheoleiddiol wedi'i gwblhau ar gyfer y Bil ac mae'n dilyn isod.
- 6.2. Nid oes darpariaethau penodol yn y Bil sy'n codi gwariant ar Gronfa Gyfunol Cymru.
- 6.3. Mae'r tabl a ganlyn yn cyflwyno crynodeb o'r costau a'r manteision ar gyfer y Bil yn gyfan. Cynlluniwyd y tabl i gyflwyno'r wybodaeth sy'n ofynnol o dan Reol Sefydlog 26.6 (viii) a (ix).

Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)		
Yr opsiwn a ffeirir: Deddfu mewn perthynas â dileu elw o fathau penodol o ofal cymdeithasol plant, taliadau uniongyrchol gofal iechyd parhaus (GIP), a diwygiadau i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 er mwyn sicrhau bod y rhain yn gweithio fel y bwriadwyd.		
Cyfnod: Cyflwyno	Cyfnod gwerthuso: 2025-26 – 2034-35	Blwyddyn sail brisiau: 2022-23
Cyfanswm Cost Cyfanswm: £429.8m - £455.7m Gwerth presennol: £364.9m - £388.6m	Cyfanswm Manteision Cyfanswm: £275.9m - £362.2m Gwerth presennol: £216.7m - £284.7m	Gwerth Presennol Net: £-103.9m - £-148.2m

Cost gweinyddu

<p>Costau:</p> <p>I Lywodraeth Cymru, bydd cost o tua £4.5m yn gysylltiedig â gweithredu'r darpariaethau yn y Bil. I awdurdodau lleol, rhwng £185.7m - £245.5m yw'r gost a amcangyfrifir sy'n gysylltiedig â rhoi'r polisi ar waith i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal. O'r swm hwn, rhwng £107.1m a £142.8m yw'r gost gyfalaf i brynu ac adnewyddu eiddo er mwyn disodli capasiti na fydd ar gael mwyach pan fydd darparwyr er elw yn gadael y farchnad yng Nghymru. Disgwylir i'r gost hon i awdurdodau lleol gael ei gwrthbwyso, o leiaf yn rhannol, gan ostyngiad mewn costau alldro (mae'r rhain wedi'u cynnwys isod fel mantais). I fyrddau iechyd lleol, mae cost rhwng £20.5m a £24.2m sy'n gysylltiedig â thaliadau uniongyrchol GIP. Disgwylir i weddill y costau gweinyddol fod yn gostau i AGC (£5.9m).</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Trosiannol: £175.5m- £232.9m	Rheolaidd: £41.2m - £47.3m	Cyfanswm: £216.7m - £280.2m	Gwerth Presennol: £200.2m - £259.3m
<p>Arbedion costau: Ceir arbediad costau gweinyddol gwerth £83,000 (dros ddeng mlynedd) sy'n cronni i AGC yn sgil peidio â gorfod gwirio datganiadau blynyddol darparwyr gwasanaethau mwyach. Ceir arbediad costau gweinyddol pellach i Gofal Cymdeithasol Cymru yn sgil peidio â gorfod gwneud cais i Wasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EF mwyach i estyn gorchmynion atal dros dro. Amcangyfrifir bod yr arbediad costau hwn yn gyfanswm o £2.2m dros y cyfnod gwerthuso.</p>			
Trosiannol: £0	Rheolaidd: £2.3m	Cyfanswm: £2.3m	Gwerth Presennol: £1.8m
Cost gweinyddu net: £214.3m - £277.8m			

Costau cydymffurfio

Bydd mân gostau cydymffurfio rhwng £145,000 a £247,000 yn cael eu hysgwyddo gan y darparwyr gwasanaethau hynny sydd angen creu gwefan i gyhoeddi eu datganiad blynyddol.

Trosiannol: £0.1m - £0.2m	Rheolaidd: £0	Cyfanswm: £0.1m - £0.2m	Gwerth Presennol: £0.1m - £0.2m
----------------------------------	----------------------	-----------------------------------	---

Costau eraill

Bydd dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal yn arwain at gost i'r busnesau hynny sydd, ar hyn o bryd, yn gwneud elw o'r gweithgarwch hwn. Dros y cyfnod gwerthuso deng mlynedd, amcangyfrifir y bydd cost yr elw hwn a gollir rhwng £177.7m a £215.3m. Mae'r ffigurau hyn yn debygol o oramcangyfrif effaith ddomestig y newid polisi gan y gwyddwn fod rhai o'r busnesau sy'n gweithredu yng Nghymru yn fusnesau â pherchnogaeth dramor.

Trosiannol: £0	Rheolaidd: £177.7m - £215.3m	Cyfanswm: £177.7m - £215.3m	Gwerth Presennol: £130.9m - £166.4m
-----------------------	---	--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau ac anfanteision heb eu meintioli

I ddarparwyr gwasanaethau a fydd yn gadael y farchnad, bydd cost yn ymwneud â llunio datganiad a fydd yn egluro sut y byddant yn cydymffurfio â safonau ansawdd hyd nes y bydd y gwasanaeth yn dod i ben. Er bod cost uned ar gyfer llunio datganiad o'r fath wedi'i chyflwyno, nid yw wedi bod yn bosibl crynhoi'r gost hon gan nad yw'n hysbys faint o ddarparwyr a fydd yn gadael y farchnad yn ystod y cyfnod gwerthuso.

Manteision

At ddibenion cwblhau'r tabl crynodeb hwn, mae'r gwerth gweddilliol ar ddiwedd cyfnod gwerthuso cartrefi gofal preswyl plant wedi'i gategoreiddio fel mantais. Amcangyfrifir bod y gwerth hwn rhwng £64.3m ac £85.7m. Disgwylir i awdurdodau lleol elwa ar gostau alldro is ar gyfer gofal plant, gan arbed rhwng £184.0m a £253.9m. Pan fydd unigolion yn newid o daliadau gofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP, bydd hyn yn arwain at fantais i awdurdodau lleol ac i unigolion. Amcangyfrifir y bydd y fantais hon yn £13.7m dros y cyfnod gwerthuso. Mae gweddill y manteision yn cronni i Fyrddau Iechyd Lleol wrth i arbedion ddechrau cael eu gwireddu tuag at ddiwedd y cyfnod gwerthuso yn sgil y ffaith bod costau taliadau uniongyrchol GIP yn is na gofal iechyd parhaus a gomisiynir yn draddodiadol.

Cyfanswm: £275.9m - £362.2m

Gwerth Presennol: £216.7m - £284.7m

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tystiolaeth, rhagdybiaethau ac ansicrwydd allweddol

Comisiynwyd Cymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (ADSS Cymru) i ddarparu amcangyfrifon o gostau ar gyfer adran yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol ynghylch dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal. Cafodd y gwaith hwn ei lywio gan swyddogion Llywodraeth Cymru, rhanddeiliaid yn y sector cyhoeddus ac ymchwil flaenorol, gan gynnwys ymchwil a gynhaliwyd gan y CMA. Yn y dadansoddiad, mae'r prif faes ansicrwydd yn ymwneud â chyfran y darparwyr gofal preswyl plant er elw a fydd yn gadael y farchnad yng Nghymru wedi'r broses o ddileu elw.

Mae'r dadansoddiad o ran taliadau uniongyrchol GIP wedi'i lywio gan brofiadau yn dilyn rhoi cynllun tebyg ar waith yn Lloegr a thrafodaethau â rhanddeiliaid allweddol yno. Mae'r prif faes ansicrwydd mewn perthynas â'r rhan hon o'r dadansoddiad yn ymwneud â nifer y bobl a fydd yn dewis cael taliadau uniongyrchol GIP, maint a natur y pecynnau a fydd yn cael eu cynnig, a'r arbedion a allai ddeillio o daliadau uniongyrchol o gymharu â gofal iechyd parhaus a gomisiynir yn draddodiadol.

Lle bo angen, darperir amrediad yn y dadansoddiad i ddangos yr ansicrwydd.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7. Opsiynau, Costau a Manteision

Dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal

Sylfaen Dystiolaeth

- 7.1. Ceir sylfaen dystiolaeth gyfyngedig ond cynyddol am ddarpariaeth er elw ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Mae'n cefnogi'r farn nad yw'r trefniadau presennol yng Nghymru (ac mewn rhannau eraill o'r DU) yn gweithio. Nid ydynt yn addas i greu system o ddarpariaeth gofal a chymorth sy'n diwallu anghenion ei phoblogaeth ac sy'n adlewyrchu'r galw cynyddol am ofal a chymorth a chost gynyddol gofal a chymorth.
- 7.2. Mae astudiaethau wedi'u cynnal gan gynnwys y rheini o *Social Care Market Study*¹⁹ y CMA 2022, *Profit making and Risk in Independent Children's Social Care Placement Providers*²⁰ y Gymdeithas Llywodraeth Leol (drwy Revolution Consulting), adroddiadau *State of the Sector* gan y Gymdeithas Cartrefi Gofal²¹ ac astudiaethau hydredol ac adolygiadau tystiolaeth gan academyddion fel Anders Malthe Bach-Mortensen²². Er nad yw'r rhan fwyaf o'r rhain yn canolbwyntio ar Gymru yn unig, oherwydd y nodweddion cyffredin rhwng amodau'r farchnad ac amodau eraill yng Nghymru a Lloegr, maen nhw wedi'u defnyddio wrth lunio'r trosolwg a gyflwynir isod.
- 7.3. Mae cyd-destun cyffredinol y ddarpariaeth er elw yng Nghymru a Lloegr yn dangos bod gan sefydliadau sy'n fwy o faint gyfran sylweddol o'r farchnad. Mae dadansoddiad y Gymdeithas Llywodraeth Leol/Revolution 2022/23²³ o ddata o Loegr ar gyfer 19 o'r 20 prif ddarparwr gofal ar gyfer plant sy'n derbyn gofal yn dangos eu bod wedi cronni £1.63 biliwn mewn ffioedd, cynnydd o 6.5% dros y flwyddyn flaenorol a £310m (19%) mewn elw. Nododd yr astudiaeth hefyd fod gan **hanner y prif ddarparwyr hyn** ryw fath o **berchnogaeth ecwiti preifat neu berchnogaeth cronfa cyfoeth sofran**.

19 [Adroddiad terfynol - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

20 [Profit Making and Risk in Independent Children's Social Care Placement Providers terfynol 2023 \(revolution-consulting.org\)](https://revolution-consulting.org)

21 [CHA Gwanwyn 2023 terfynol \(revolution-consulting.org\)](https://revolution-consulting.org)

22 [Outsourcing and children's social care: A longitudinal analysis of inspection outcomes among English children's homes and local authorities - ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)

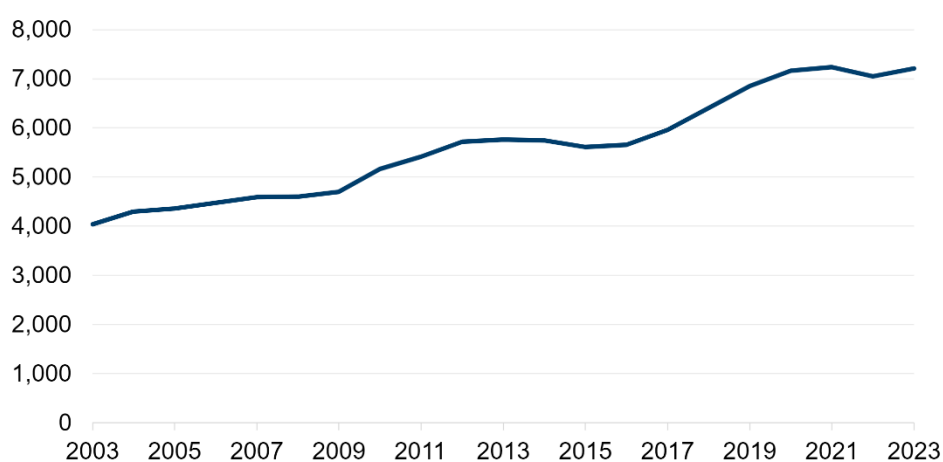
23 [Profit Making and Risk in Independent Children's Social Care Placement Providers terfynol 2023 \(revolution-consulting.org\)](https://revolution-consulting.org)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Data ar Blant sy'n Derbyn Gofal

7.4. Yn gyffredinol, mae nifer y plant mewn gofal yng Nghymru wedi tyfu dros y degawd diwethaf yn bennaf ond gyda rhai amrywiadau (Ffigur 1). Mae'r data diweddaraf gan Stats Cymru²⁴ yn dangos bod 7,210 o blant wedi derbyn gofal yng Nghymru yn 2022/23, cynnydd o 155 (2%) ers y flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn cyfateb i gyfradd o 116.3 am bob 10,000 o'r boblogaeth o dan 18 oed, o'i gymharu â chyfradd o 114.4 yn 2021-22 a chyfradd sylweddol uwch nag yn Lloegr. Dywedodd Llywodraeth y DU fod 83,840 o blant mewn gofal (tua 71 am bob 10,000 o'r boblogaeth) yn 2022/23²⁵, 2% yn fwy ers y flwyddyn flaenorol.

Ffigur 1: Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth 2003 i 2023 (Ffynhonnell: Stats Cymru)

7.5. Roedd 69% o blant sy'n derbyn gofal mewn lleoliadau gofal maeth ar 31 Mawrth 2023. Mae'r gyfran hon yn debyg ers 2020 ac yn gwmp graddol ers uchafbwynt o 79% yn 2011. Roedd un o bob tri (34%) o blant a oedd mewn gofal maeth mewn lleoliadau gyda pherthynas neu ffrind ar 31 Mawrth 2023. Mae'r gyfran hon wedi cynyddu bob blwyddyn ers 2015, pan oedd yn 20%.

7.6. Cafodd 14% o'r holl blant sy'n derbyn gofal eu lleoli gyda'u rhieni eu hunain neu eraill sydd â chyfrifoldeb riant; plant oedd y rhain sy'n destun gorchmynion gofal yn bennaf. Mae'r gyfran hon wedi lleihau ychydig o'i gymharu â'r blynyddoedd diwethaf, wedi iddi fod oddeutu 16% ers 2019. Roedd 10% o'r plant sy'n derbyn gofal mewn unedau diogel, cartrefi plant neu hosteli; cynnydd o 8% yn y flwyddyn flaenorol. Mae'r mathau eraill o leoliadau sy'n weddill wedi aros yn weddol debyg, gan gyfrif am gyfanswm o tua 7% o leoliadau.

²⁴ [Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth fesul 10,000 o'r boblogaeth dan 18 oed yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn \(llyw.cymru\)](#)

²⁵ [Children looked after in England including adoptions, Reporting year 2023 – Explore education statistics – GOV.UK \(explore-education-statistics.service.gov.uk\)](#)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.7. Pan fo gwybodaeth wedi'i darparu, roedd dau o bob tri (66%) o blant a oedd yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2023 mewn lleoliadau yn yr awdurdod lleol yr oedden nhw'n byw ynddo pan wnaethon nhw ddechrau derbyn gofal am y tro cyntaf. Roedd 27% o'r plant mewn lleoliadau y tu allan i awdurdod lleol eu cartref ond o fewn Cymru, a chafodd 7% arall eu lleoli y tu allan i Gymru. Mae'r cyfrannau hyn wedi aros yn weddol gyson dros y blynyddoedd diwethaf.

Nifer y Gwasanaethau a Lleoedd

7.8. Dangosodd data, y gwnaed cais penodol amdano gan AGC ym mis Medi 2023, fod 295 o wasanaethau cartrefi gofal ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Roedd 245 o wasanaethau yn rhai er elw, roedd 38 o wasanaethau naill ai'n rhai ALI neu nid-er-elw. Yn ôl AGC, mae'r cynnydd yn y galw am ofal preswyl wedi mwy na dyblu ers 2012. Roedd 45 o wasanaethau maethu, ac roedd 19 o'r rhain yn wasanaethau preifat, 4 gwasanaeth yn rhai nid-er-elw, a 22 yn cael eu rhedeg gan yr awdurdod lleol.²⁶

Tabl 7.1 Dadansoddiad o Wasanaethau Cartrefi Gofal a Maethu yng Nghymru

Math o wasanaeth	Nifer y gwasanaethau
Gwasanaeth Cartref Gofal	295
Awdurdod Lleol	49
Nid-er-elw	1
Preifat	245
Gwasanaeth Maethu	23
Nid-er-elw	4
Preifat	19
Gwasanaeth Maethu ALI	22
Awdurdod Lleol	22
Cyfanswm	340

7.9. Mae'r data hwn yn cyfateb i 83% o wasanaethau cartrefi gofal ar gyfer plant a phobl ifanc sy'n cael eu rhedeg gan y sector preifat.

Y farchnad bresennol a digonolrwydd

7.10. Lansiodd y CMA²⁷ ei astudiaeth marchnad i'r cyflenwad o ofal cymdeithasol i blant yng Nghymru, Lloegr a'r Alban mewn ymateb i bryderon a godwyd ynghylch anawsterau wrth ddod o hyd i leoliadau

²⁶

²⁷ [Adroddiad terfynol astudiaeth marchnad ar ofal cymdeithasol plant - GOV.UK \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

priodol a'r prisiau a delir. Mae'r ddau ffactor hyn yn rhoi straen sylweddol ar gyllidebau awdurdodau lleol ac yn cyfyngu ar eu gallu i ariannu gweithgareddau pwysig eraill mewn gwasanaethau plant ac mewn meysydd eraill.

7.11. Yn adroddiad y CMA, disgrifiwyd y farchnad fel un ddiffygiol, gymhleth a thameidiog iawn sy'n golygu bod awdurdodau lleol unigol mewn sefyllfa wannach ac yn ei chael yn anodd cynllunio ar gyfer eu gofal maeth a phreswyl eu hunain a'i ddarparu. Yn ei grynoded o'r sefyllfa yng Nghymru²⁸, nododd "yn aml, rhaid i awdurdodau lleol gymryd pa bynnag leoliad sydd ar gael, hyd yn oed os nad yw hynny'n gwbl briodol i anghenion y plentyn. Mae hyn yn gwanhau'r gallu i siapio'r farchnad er mwyn diwallu eu hanghenion yn gywir".²⁹ Canfu hefyd nad yw'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol yng Nghymru yn ceisio mynd ati'n rhagweithiol i siapio'r farchnad drwy annog darparwyr i fuddsoddi mewn darpariaeth newydd. Mae'r galw am rai mathau o ddarpariaeth arbenigol yn "rhy isel i gyfiawnhau contractio gwasanaeth cyfan i fodloni'r anghenion hynny."³⁰

7.12. Canfu'r CMA hefyd fod proffidioldeb cartrefi plant yng Nghymru yn uwch na'r cyfartaledd ar draws y tair gwlad. Roedd hyn yn cyfateb i ddarparwyr gofal mewn cartrefi plant yn gweld elw cyson o dros 22% a phrisiau ar gyfartaledd yn gyfanswm o £3,830 yr wythnos rhwng 2010-16. Roedd prisiau maethu ar gyfartaledd yn £820 yr wythnos, gyda rhai ffiniau elw'n 19.4% ar gyfartaledd. Mae hwn yn arian sy'n cael ei dynnu o wasanaethau plant y gellid ei ailgyfeirio i wella gwasanaethau, capasiti a chanlyniadau.

7.13. Canfu'r adroddiad broblemau sylweddol o ran sut mae'r farchnad lleoliadau'n gweithio yng Nghymru a Lloegr oherwydd:

- Mae diffyg lleoliadau o'r math iawn, yn y manau iawn, yn golygu nad yw plant yn cael mynediad cyson at ofal a llety sy'n diwallu eu hanghenion neu eu bod yn cael eu lleoli ymhell o'u cymunedau sefydledig.
- Mae'r darparwyr lleoliadau preifat mwyaf yn gwneud elw sylweddol uwch, ac yn codi prisiau sylweddol uwch, na'r hyn a fyddai'n ddisgwyliedig pe bai'r farchnad yn gweithredu'n effeithiol.

7.14. Dywedodd y CMA pe byddai'r farchnad yn gweithio'n dda, y byddai darparwyr proffidiol yn buddsoddi ac yn ehangu yn y farchnad ac y byddai darparwyr newydd yn ymuno â'r farchnad. Byddai hyn yn gostwng prisiau gyda mwy o ddewis o leoliadau. Byddai'n rhaid i ddarparwyr llai effeithlon ddod yn fwy effeithlon neu adael y farchnad, a byddai elw'r darparwyr mwyaf yn cael ei leihau. Mae elw uchel y darparwyr mwyaf yn dangos felly nad yw cystadleuaeth yn gweithio cystal ag y dylai fod.

28 [Crynodeb Cymru \(publishing.service.gov.uk\)](http://publishing.service.gov.uk)

29 ibid para 42

30 ibid para 43

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- 7.15. Canfu'r CMA hefyd fod gan rai o'r darparwyr hynny lefelau amlwg iawn o ddyled, gan greu risg o fethiant afreolus a allai fygwth ymhellach leoliadau'r rheini mewn gofal. Nododd Narey ac Owers³¹ fod buddsoddiad ecwiti preifat wedi creu sefyllfa o brynu a gwerthu asiantaethau maethu annibynnol yn gyflym gyda buddsoddwyr yn cymryd elw uchel ac yn gadael y darparwyr gyda dyled sydd, wedyn, yn achosi iddyn nhw godi eu prisiau. Mae'r lefel hon o ddyledusrwydd hefyd yn achosi pryder ynghylch gwytnwch, ac mae'n debygol o gynyddu'r risg o gwmnïau'n gadael y farchnad mewn ffordd afreolus.
- 7.16. Mewn arolygon o aelodau'r Gymdeithas Cartrefi Plant gan Revolution Consulting³² ac, ar wahân, yn ei adroddiad a gomisiynwyd gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol³³ (t.10), dangoswyd bod lefelau elw a adroddwyd gan ddarparwyr llai ar lefelau sylweddol is (% absoliwt a ffin elw) na rhai'r darparwyr mwy, hynny yw, y tu allan i'r chwech mwyaf. Mae amrywiaeth o resymau dros y lefelau elw is gan gynnwys cyfnodau wedi'u cynllunio o fuddsoddi mewn twf gwasanaethau, ond hefyd mae rhai darparwyr yn cyfeirio at effaith pwysau sy'n dod i'r amlwg o ran costau staffio ac effeithiau chwyddiant.
- 7.17. Canfu dadansoddiad yn 2022 gan What Works for Social Care o'r holl strategaethau diweddaraf ar ddigonolrwydd gofal cymdeithasol i blant yn Lloegr fod arferion comisiynu a chaffael yn amrywio'n fawr ar draws awdurdodau lleol Lloegr.³⁴ Canfu'r dadansoddiad, ymysg pethau eraill, nad oes gan y rhan fwyaf o awdurdodau y capasiti mewnol ar hyn o bryd i ateb y galw gan blant sydd ag angen gofal na'r gallu i rag-weld anghenion yn y dyfodol, ac mae hyn yn cyfyngu'n ddifrifol ar eu gallu i ymgysylltu'n ystyrlon â darparwyr a'u comisiynu. Roedd y CMA yn cytuno â hyn, gan alw'r farchnad yn 'ddiffygiol'. Nododd gyfres o ddiffygion yn y farchnad, y nodwyd bod y rhan fwyaf ohonynt yn cael eu sbarduno gan anallu awdurdodau lleol i oruchwylio ac ymgysylltu'n effeithiol â'r farchnad oherwydd bod cyflenwad annigonol o leoliadau priodol.
- 7.18. Canfu adroddiad gan ADSS Cymru³⁵ ar ailgydbwysu gofal cymdeithasol i blant yn 2020 fod goruchafiaeth darparwyr yn golygu, hyd yn oed pan fydd gan awdurdod lleol afael ar fusnes, gyda monitro cadarn a darparwyr yn cael eu herio ynghylch ansawdd y gofal, ynghylch arian yn cael ei hawlio am weithgareddau nad ydynt yn cael eu cynnal, ac ynghylch canlyniadau, y mae risg y bydd lleoliad yn dod i ben. Efallai y bydd plentyn mewn gofal yn cael ei wthio "yn nes at y drws" gan y darparwr. Mae darparwyr yn gwybod bod y galw'n golygu y gallant bob

³¹ [Foster Care in England: Review \(publishing.service.gov.uk\)](https://publishing.service.gov.uk)

³² [CHA Gwanwyn 2023 terfynol \(revolution-consulting.org\)](https://revolution-consulting.org)

³³ [Profit Making and Risk in Independent Children's Social Care Placement Providers terfynol 2023 \(revolution-consulting.org\)](https://revolution-consulting.org)

³⁴ [Are Local Authorities Achieving Effective Market Stewardship For Children's Social Care Services? \(whatworks-csc.org.uk\)](https://whatworks-csc.org.uk) t.3

³⁵ [Ailgydbwysu Gofal Cymdeithasol: Adroddiad ar Wasanaethau Plant \(adss.cymru\)](https://adss.cymru)

t.37 yr adroddiad

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

amser lenwi lle, gan werthu i awdurdodau lleol eraill yng Nghymru a Lloegr, yn aml am bris uwch.

- 7.19. Gall darparwyr preifat hefyd ddewis gweithio ar draws ffiniau a sefydlu cartrefi yn ddirybudd. Dywed yr adroddiad fod hyn wedi'i weld mewn rhannau o Gymru lle mae prisiau eiddo'n llai na de-ddwyrain Lloegr, er enghraifft. Mae darparwyr newydd yn cael eu sefydlu mewn rhannau o Gymru ac yn llenwi llefydd gyda phlant o'r tu allan i Gymru. Disgrifiwyd hyn yn yr adroddiad gan un ymatebydd fel cartrefi preifat "dros dro" nad ydynt yn ychwanegu gwerth at y marchnadoedd gofal lleol.
- 7.20. Yn ei hadroddiad *Pass the Parcel*³⁶ yn 2019, nododd Comisiynydd Plant Lloegr hefyd fod llawer o blant yn mynd i fyw mewn cartrefi plant sy'n cael eu rhedeg gan gwmnïau preifat, sy'n aml yn gweithredu mewn rhannau rhatach a llai 'dymunol' o'r wlad. Mae ei hadroddiad yn cynnwys tystiolaeth ansoddol berthnasol gan blant sydd â phrofiad o ofal am y ffordd y mae darpariaeth y tu allan i'r sir yn effeithio ar eu bywydau. Dywedodd y plant hynny eu bod yn teimlo'n ynysig a'u bod yn methu â gweld eu hanwyliaid, gan fod y pellteroedd teithio hir yn rhwystr i aelodau o'r teulu a fyddai fel arall yn dymuno ymweld.
- 7.21. Yn adroddiad Comisiynydd Plant Lloegr yn 2020³⁷ ar ddarpariaeth breifat ym maes gofal cymdeithasol plant, nodwyd y gall yr ansicrwydd a ddaw yn sgil caffael ac ailstrwythuro darpariaeth cartrefi plant sydd yn y farchnad achosi ansefydlogrwydd mewn ymarfer gyda chleientiaid, gyda throsiant staff uwch a newid hierarchaethau mewn cwmnïau mwy sy'n golygu bod pobl ifanc yn colli parhad yn y berthynas â staff a rheolwyr.

Cost

- 7.22. Canfu astudiaeth y CMA nad yw'r gost i awdurdodau lleol wrth ddarparu eu lleoliadau cartref eu hunain i blant yn is na chost caffael lleoliadau gan ddarparwyr preifat, er gwaethaf lefelau amlwg o elw. Canfu mai'r prif ffactor sy'n sbarduno'r gwahaniaethau mewn costau rhwng cartrefi plant awdurdodau lleol a chartrefi plant y sector preifat oedd cymhareb staff a chostau uwch yn darpariaeth awdurdodau lleol.
- 7.23. Mae gwasanaethau gofal preswyl yn llafurddwys ac mae'r sylfaen costau ar gyfer hyn yn cael ei phennu'n bennaf gan delerau ac amodau cyflogaeth nifer mawr o weithwyr ar gyflogau isel. Mae tâl gweithwyr ar gyflogau is yn tueddu i fod yn uwch yn y sector cyhoeddus ac maen nhw'n cael eu pennu fel arfer gan raddfeydd cyflog safonol sy'n adlewyrchu rolau, cyfrifoldebau a statws swyddi. Mae gweithwyr y sector cyhoeddus

³⁶ [cco-pass-the-parcel-children-posted-around-the-care-system.pdf](https://www.childrenscommissioner.gov.uk/cco-pass-the-parcel-children-posted-around-the-care-system.pdf)
([childrenscommissioner.gov.uk](https://www.childrenscommissioner.gov.uk))

³⁷ [Private provision in children's social care | Comisiynydd Plant Lloegr](https://www.childrenscommissioner.gov.uk/private-provision-in-childrens-social-care-comisiynydd-plant-lloegr)
([childrenscommissioner.gov.uk](https://www.childrenscommissioner.gov.uk))

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

fel arfer yn cael manteision mwy cynhwysfawr, gan gynnwys cynlluniau pensiwn llawer drutach.

- 7.24. Gall cwmnïau er elw gynnig contractau cyflogaeth mwy amrywiol, megis contractau rhan-amser, contractau dros dro a chontractau dim oriau. Mae'r hyblygrwydd hwn yn caniatáu i'r cyflogwyr hyn addasu eu gweithlu'n gyflym ar sail y galw, gan leihau costau llafur o bosibl a chynyddu effeithlonrwydd gweithredol. Mae hyn yn bwysig mewn sector lle gall yr oriau sydd eu hangen gan wasanaeth unigol amrywio'n annisgwyl yn dibynnu ar lefelau defnydd. Er hynny, fel y nodir yn nes ymlaen yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn, gall yr hyblygrwydd hwnnw gyflwyno heriau penodol i delerau ac amodau gweithlu darparwr, mewn cyferbyniad â'r rheini yn y sector cyhoeddus.
- 7.25. Hefyd, canfu'r CMA "dystiolaeth ddangosol" y gallai awdurdodau lleol ddarparu rhai lleoliadau maethu yn rhatach na thrwy eu prynu gan asiantaethau maethu annibynnol. Fodd bynnag, er mai awdurdodau lleol sy'n dal i gyflenwi'r nifer mwyaf o leoliadau gofal maeth, maen nhw'n cystadlu yn erbyn asiantaethau gofal maeth er elw ac nid-er-elw i ddenu gofalwyr maeth newydd a rhai presennol. Mae asiantaethau gofal maeth er elw ac nid-er-elw yn yr achos hwn yn fwy hyblyg hefyd o ran y ffioedd a'r lwfansau maen nhw'n gallu eu rhoi i ofalwyr maeth. Mae hyn yn bwysig mewn ardaloedd lle mae'r cyflenwad o ofal maeth yn aml yn fwy na'r galw.
- 7.26. Mae Bach-Mortensen et al³⁸ (2023) yn honni bod gwaith sy'n bodoli ar hyn o bryd yn dangos yn gyffredinol nad yw rhoi gwasanaethau cyhoeddus ar gontract allanol er elw fel arfer yn golygu costau llai a gwell ansawdd gwasanaethau (Petersen et al. 2018), ac nad yw gofal cymdeithasol i blant yn eithriad.

Ansawdd

- 7.27. Ceir darlun cymysg o ran ansawdd y gofal a gynigir gan fodolau busnes er elw ac nid-er-elw. Yn sgil tystiolaeth o arolygiadau, daeth y CMA i'r casgliad nad oes gwahaniaethau gwirioneddol, ar y cyfan, yn ansawdd y gofal preswyl a gynigir gan awdurdodau lleol neu ddarparwyr preifat yng Nghymru. Fodd bynnag, byddai dadansoddiad hydredol o ganlyniadau arolygiadau mewn cartrefi plant yn Lloegr yn awgrymu fel arall.³⁹ Canfu fod cysylltiad negyddol rhwng cartrefi plant er elw a chanfyddiadau arolygiadau a'u bod o ansawdd is na modelau nid-er-elw, a bod y cartrefi hynny'n torri mwy o ofynion ac yn cael mwy o argymhellion ar gyfer gweithredu.

³⁸ [For-profit outsourcing and its effects on placement stability and locality for children in care in England, 2011–2022: A longitudinal ecological analysis - ScienceDirect](#)

³⁹ [Outsourcing and children's social care: A longitudinal analysis of inspection outcomes among English children's homes and local authorities - ScienceDirect](#)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.28. Fodd bynnag, dylid nodi bod y rhan fwyaf o feysydd arolygu Ofsted mewn awdurdodau lleol yn Lloegr yn ymwneud ag ystod eang o wasanaethau (er enghraifft, gwasanaethau amddiffyn plant, atgyfeirio ac asesu, a Chymorth Cynnar anstatudol), tra bo arolygu gwasanaethau er elw yn benodol i blant mewn lleoliadau gofal. Y dadansoddiad hydredol oedd y cyntaf o'i fath i fesur effaith rhoi gwasanaethau gofal cymdeithasol preswyl i blant ar gontract allanol yn Lloegr. Serch hynny, mae ei ganfyddiadau'n cyd-fynd â'r ymchwil bresennol ar y sector gofal preswyl i oedolion, sy'n tueddu i nodi canlyniadau gwaeth ar gyfer darparwyr er elw.

7.29. Dylid nodi hefyd nad yw'r data presennol gan Arolygiaeth Gofal Cymru yn cefnogi'r canfyddiad hwn ar hyn o bryd gan nad yw'n dangos unrhyw wahaniaeth sylweddol rhwng ansawdd darpariaeth gwasanaethau gofal maeth a phreswyl awdurdodau lleol ac er elw. Gellir egluro hyn yn rhannol gan y dull gwahanol o arolygu yng Nghymru ac absenoldeb sgoriau ansawdd. Fodd bynnag, nid yw adborth a ddarparwyd gan aelodau Consortiwm Comisiynu Cymru ar gyfer Plant (4C) a gwaith monitro yn cefnogi'r farn ychwaith, gan ddangos, yn gyffredinol, fod y gwasanaethau y mae ei aelodau'n eu darparu wedi arwain at ganlyniadau da ac wedi diwallu anghenion y plentyn “*y rhan fwyaf o'r amser neu drwy'r amser*”.

Sefydlogrwydd Lleoliadau

7.30. Mae sefydlogrwydd lleoliadau i blant a phobl ifanc yn hanfodol, ac mae'n helpu i sicrhau'r amgylchedd gorau posibl lle mae ganddyn nhw'r cyfle gorau i wella, datblygu, ffynnu a gwneud cynnydd. Mae datblygu ac ehangu'r dewis o opsiynau lleoli o ansawdd uchel, sy'n diwallu anghenion amrywiol a chymhleth plant orau, yn helpu i sicrhau bod y lleoliad cywir ar gyfer pob plentyn yn cael ei wneud ar ddechrau eu taith.

7.31. Ceir corff o dystiolaeth sy'n dangos bod pellter a sefydlogrwydd lleoliadau wedi parhau i ddirywio dros y degawd diwethaf. Y rheswm dros hyn yw problemau parhaus gyda chyflenwad a mynediad.⁴⁰ Mae dadansoddiad o astudiaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth (Bach-Mortensen et al. 2022; CMA 2022; MacAlister 2022), yn awgrymu bod amodau'r farchnad yn effeithio'n sylweddol ar y broses o leoli sefydliadau er elw, gan lesteirio darpariaeth leol.⁴¹

Lleoliadau y tu allan i'r ardal

7.32. Lle bynnag y bo modd, mae Llywodraeth Cymru yn awyddus i weld lleoliadau'n cael eu darparu i blant a phobl ifanc a fydd yn cadw'r

40 Bach-Mortensen, A.M., Goodair, B. a Barlow, J., (2023). [For-profit outsourcing and its effects on placement stability and locality for children in care in England, 2011–2022: A longitudinal ecological analysis](#). *Child Abuse & Neglect*, 144, 106245.

41 *ibid.*

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

cysylltiad sydd ganddyn nhw â'u cymdogaethau a'u cymunedau lleol ac yn caniatáu cymaint o gysondeb â phosibl yn eu bywydau. Mae lleoliadau oddi wrth gymunedau cartref weithiau'n angenrheidiol er lles pennaf y plentyn, ond dylid ystyried yn ofalus fanteision ac effaith bosibl defnyddio lleoliadau o'r fath yn ehangach.

7.33. Canfu dadansoddiad hydredol o roi gwaith ar gontract allanol, ardal leol a sefydlogrwydd lleoliadau, a nodweddion plant mewn gofal yn Lloegr rhwng 2011 a 2022 fod rhoi gwaith ar gontract allanol er elw yn gysylltiedig â mwy o leoliadau i ffwrdd o gartref y plentyn ac â lleoliadau mwy ansefydlog, tymor byr, hynny yw, llai na dwy flynedd.⁴² Mae sefydlogrwydd a phellter lleoliadau wedi dirywio dros y degawd diwethaf, yn enwedig, wrth i'r broblem o ran cyflenwad a mynediad ddod yn fwy amlwg.

7.34. Mae'r dadansoddiad yn awgrymu bod llai o blant yn mwynhau gofal sefydlog tymor hir (byw yn yr un lle am o leiaf 2.5 mlynedd) gan ddarparwyr er elw. Mae'r dadansoddiad hydredol yn dangos bod hyn yn duedd sy'n parhau, gyda'r nifer hwnnw wedi crebachu 3 phwynt canran ers 2018. Mae cynnydd o 1% o waith ar gontractau allanol er elw yn gysylltiedig â chynnydd cyfartalog o 0.10 y cant yn fwy o blant yn byw yn yr un lleoliadau am <2 flynedd. Mae'n nodi mai'r awdurdodau lleol sy'n dibynnu ar drefnu drwy gontract allanol sydd â'r cyfraddau uchaf o darfu ar unigolion o ran lleoliad sefydlog o ddwy flynedd neu fwy, a nifer uwch o leoliadau y tu allan i'r ardal. Nid yw darpariaeth er elw felly wedi creu ymdeimlad o berthyn a sicrwydd ynghylch trefniadau gofal a chymorth.

7.35. Yn ei hadroddiad *Pass the Parcel*⁴³ dywedodd Comisiynydd Plant Lloegr iddi ymweld â chartrefi plant ledled Lloegr, gan nodi bod darpariaeth y tu allan i'r ardal weithiau'n cael ei threfnu'n fwriadol er mwyn amddiffyn plant er enghraifft, cadw plant yn ddiogel rhag camfanteisio troseddol ar blant. Ond, mae hyn hefyd yn digwydd yn aml oherwydd nad oes manau ar gael yn awdurdod lleol y plentyn ei hun. Daeth y Comisiynydd Plant i'r casgliad bod rhoi gwaith ar gontract allanol er elw yn gysylltiedig â thebygolrwydd uwch o leoliadau ansefydlog a lleoliadau y tu allan i'r ardal.

7.36. Mae'r canlyniadau hyn yn adleisio ymchwil ansoddol flaenorol ar symud gofal y tu allan i'r cartref o'r sector cyhoeddus i'r sector preifat; gwelwyd nad oedd hyn yn gwella parhad na chysondeb mewn gofal i blant⁴⁴ ⁴⁵. Fel y nodir ym mharagraff 7.20 uchod, dywedodd y Comisiynydd Plant fod darparwyr preifat yn aml yn buddsoddi mewn clystyrau o gartrefi mewn ardaloedd penodol oherwydd ei bod yn fuddiol

⁴³ [cco-pass-the-parcel-children-posted-around-the-care-system.pdf](https://www.childrenscommissioner.gov.uk/wp-content/uploads/2022/07/cco-pass-the-parcel-children-posted-around-the-care-system.pdf) ([childrenscommissioner.gov.uk](https://www.childrenscommissioner.gov.uk))

⁴⁴ [Turning away from the public sector in children's out-of-home care: An English experiment - ScienceDirect](https://doi.org/10.1093/bjsw/bcs101)

⁴⁵ <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcs101> tudalennau 367-383

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

yn ariannol i wneud hynny, ond bod hyn yn cael effaith ganlyniadol o greu 'pocedi' gyda niferoedd uchel o blant sy'n derbyn gofal sy'n achosi straen ar wasanaethau lleol fel gwasanaethau iechyd meddwl.

7.37. Er na wnaeth adroddiad y CMA ganfod y byddai darpariaeth breswyl o reidrwydd yn rhatach yn fewnol na chaffael gan ddarparwyr preifat, mae ymchwil ehangach yn yr arolwg hydredol⁴⁶ yn awgrymu y gallai lleoliadau y tu allan i'r ardal gynyddu costau o ran teithio i weithwyr cymdeithasol, a allai hefyd gael effaith negyddol ar allu gweithwyr cymdeithasol i fonitro cynnydd a llesiant plant. Yn yr un modd, mae uwch reolwyr yn treulio llawer o oriau gwaith yn ceisio caffael darpariaeth breswyl sy'n brin.

Gweithlu

7.38. Mae ymchwil yn awgrymu bod gweithlu'r sector gofal preswyl i blant drwyddo draw, yn gyffredinol, wedi ymrwmo i weithio gyda phlant a phobl ifanc. Fodd bynnag, mae recriwtio a chadw staff yn hynod o anodd ym maes gofal cymdeithasol i blant ac oedolion ledled y DU, ond mae'n tueddu i fod yn fwy anodd yn y sector preifat. Yn ôl Cyfrifiad Gweithlu Adran Addysg y DU yn 2013 (Cyfrifiad o'r gweithlu cartrefi plant) yn Lloegr, roedd yr amodau cyflogaeth cyfartalog, o ran cyflog ac oriau gwaith, yn waeth ymysg darparwyr er elw nag mewn gwasanaethau sy'n cael eu rhedeg gan ALI⁴⁷.

7.39. Yn 2019, canfu adolygiad thematig gan Arolygiaeth Gofal Cymru⁴⁸ nad oes gan staff yn y sector preswyl i blant y cymwysterau gofynnol yn aml i weithio yn y sector hwnnw. Roedd y rheini a oedd yn gweithio yn y sector preifat yn llawer llai tebygol o fod â'r cymwysterau gofynnol na'r rheini mewn awdurdodau lleol neu yn y trydydd sector. Er enghraifft, 40% o staff benywaidd a 48% o staff gwrywaidd yn y sector preifat oedd â'r cymwysterau gofynnol. Roedd y ffigurau yn y sector gwirfoddol yn 63% a 71% ac yn y sector awdurdod lleol yn 80% a 70% yn y drefn honno.

7.40. Cyhoeddodd Gofal Cymdeithasol Cymru ei nawfed adroddiad ar reolwyr a gweithwyr gofal plant preswyl yn 2017.⁴⁹ Edrychodd yr adroddiad yn fanwl ar reolwyr a gweithwyr gofal plant preswyl. Nododd bryderon ynghylch gostyngiadau yn nifer y gweithwyr gofal plant preswyl sy'n meddu ar y cymwysterau gofynnol ers 2014. Priodolwyd y gostyngiad yn nifer y staff cymwysedig i drosiant uchel o weithwyr; awgrymodd y dystiolaeth fod nifer yr unigolion sy'n cofrestru ar ôl cwblhau'r fframwaith sefydlu yn cynyddu, ond bod llawer ohonynt wedyn yn dod oddi ar y Gofrestr cyn cwblhau'r cymhwyster gofynnol. Roedd cyfran y gweithwyr a oedd wedi gadael swyddi o fewn dwy flynedd wedi codi o 33.7 y cant yn

⁴⁶ [For-profit outsourcing and its effects on placement stability and locality for children in care in England, 2011–2022: A longitudinal ecological analysis - ScienceDirect](#)

⁴⁷ [Yr Adran Addysg \(publishing.service.gov.uk\)](#)

⁴⁸ [Adolygiad cenedlaethol o ofal i blant yng Nghymru | Arolygiaeth Gofal Cymru](#)

⁴⁹ Gofal Cymdeithasol Cymru. (2017). [Rheolwyr a Gweithwyr Gofal Plant Preswyl ar y Gofrestr yng Nghymru](#). 2017. Caerdydd: Gofal Cymdeithasol Cymru

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

2014 i 41.6 y cant ym mlwyddyn yr arolwg. Roedd bron i chwarter y gweithwyr a adawodd y Gofrestr wedi cofrestru ers llai na blwyddyn, sy'n awgrymu nad yw llawer o weithwyr newydd yn aros yn eu swydd yn hir.

7.41. Yn eu hadolygiad ar gyfer Adran Addysg Llywodraeth y DU, dywedodd Narey ac Owers (2018)⁵⁰ hefyd fod natur gofal maeth sy'n seiliedig ar alw a phrinder gofalwyr yn y system yn golygu bod asiantaethau maethu annibynnol yn aml yn cystadlu â'i gilydd ac ag awdurdodau lleol i recriwtio staff a bod hyn yn gallu pennu'r prisiau. Yn ogystal â hyn, canfu ymchwil gan Sellick a Connolly⁵¹ fod 46% o ofalwyr maeth Asiantaethau Maethu Annibynnol yn eu sampl heb brofiad blaenorol o faethu.

Crynodeb o'r Opsiynau

7.42. Mae dau opsiwn wedi cael eu hystyried i gyflawni'r amcan a nodwyd gan Lywodraeth Cymru i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal.

- **Opsiwn Un** – Busnes Fel Arfer
- **Opsiwn Dau** – Cyflwyno deddfwriaeth i ddileu elw o ofal preswyl a gofal maeth i blant sy'n derbyn gofal.

7.43. Ystyriwyd camau eraill megis gosod cyfradd uchafswm ffioedd, gosod cap ar elw, cyfyngu ar yr elw neu'r difidend sy'n cael ei dalu i gyfranddalwyr, a datblygu darpariaeth leol nid-er-elw gyda chymorth cyllid Llywodraeth Cymru. Serch hynny, gwrthodwyd y rhain gan yr ystyriwyd nad oeddent yn opsiynau hyfyw oherwydd eu hanallu i effeithio ar yr elfen/cymhellant o ran elw, eu cymhlethdod gweinyddol, llwyddiant cyfyngedig o ran rheoli costau ac ansicrwydd sylweddol. Daethpwyd i'r casgliad felly ei bod yn afrealistig disgwyl newid llwyddiannus yn hyn o beth heb ysgogiad allanol deddfwriaeth.

7.44. Nid yw Llywodraeth Cymru yn credu y dylid cael marchnad ar gyfer gofal i blant, nac y dylid gwneud elw o ofalu am blant sy'n wynebu heriau penodol yn eu bywydau ac mae'n bwriadu cyflwyno deddfwriaeth i roi terfyn ar hyn.

7.45. Mae'r ymrwymiad i gael gwared â darpariaeth gwasanaethau er elw i blant sy'n derbyn gofal yn allweddol i'r Rhaglen Lywodraethu. Mae'r diffiniad a'r paramedrau clir ynglŷn â'r ymrwymiad hwn felly'n darparu'r sicrwydd angenrheidiol a'r meini prawf y caiff darparwyr weithredu yn unol â nhw.

Opsiwn Un: Busnes Fel Arfer

7.46. Yn yr opsiwn hwn, bydd y sefyllfa bresennol yn cael ei chynnal lle gallai unrhyw ddarparwr er elw sy'n cynnig gofal preswyl a gofal maeth i blant

50 [Foster Care in England: Review \(publishing.service.gov.uk\)](https://publishing.service.gov.uk)

51 [Independent fostering agencies uncovered: the findings of a national study - Sellick - 2002 - Child & Family Social Work - Llyfrgell Ar-lein Wiley](#)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

barhau i gael ei gofrestru a darparu gwasanaethau i blant sy'n derbyn gofal.

- 7.47. Bydd awdurdodau lleol yn parhau i ddarparu lleoliadau gofal preswyl a gofal maeth drwy eu gwasanaethau mewnol neu drwy drefniant (wedi'i gomisiynu) gyda darparwyr annibynnol yn y sector preifat a'r trydydd sector, a fyddai'n parhau i fod yn gyfran sylweddol o'r farchnad gofal cymdeithasol i blant.
- 7.48. Bydd arian cyhoeddus sy'n cael ei wario ar wasanaethau plant yn parhau i gael ei dynnu allan fel elw yn hytrach na chael ei ailgyfeirio i wella gwasanaethau, capasiti a chanlyniadau i blant.
- 7.49. Byddai'r dull presennol o gefnogi'r gwaith o ddatblygu darpariaeth leol nid-er-elw fel elfen graidd o gynllun cyffredinol Llywodraeth Cymru ar gyfer trawsnewid gwasanaethau cymdeithasol i blant yn parhau, o bosibl gyda chymorth buddsoddiad pellach mewn awdurdodau lleol i sbarduno ehangu darpariaeth o'r fath a ffocws ar weithio gydag awdurdodau lleol i wella eu prosesau cynllunio lleoliadau a lleihau dibyniaeth ar leoliadau gofal preswyl, gan gynnwys mewn darpariaeth er elw.
- 7.50. Er y bydd hyn yn cefnogi'r newid a ddymunir, ni fydd yn atal y ddarpariaeth er elw rhag mynd ymhellach yn y system nac yn symud awdurdodau lleol o sefyllfa o ddibynnu ar ddarpariaeth er elw o fewn cyfnod rhesymol, ac efallai na fydd hyn yn gwneud hynny o gwbl.

Opsiwn Dau: Cyflwyno deddfwriaeth i ddileu elw o ofal preswyl a gofal maeth i blant sy'n derbyn gofal.

- 7.51. Yn opsiwn dau, bydd Bil yn cael ei gyflwyno i ddiwygio Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 a Rhan 6 o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i gyfyngu ar wneud elw wrth ddarparu gwasanaethau cartrefi gofal a ddarperir yn gyfan gwbl neu'n bennaf i blant, gwasanaethau llety diogel a gwasanaethau maethu (y cyfeirir atynt fel 'gwasanaethau plant o dan gyfyngiad').
- 7.52. Bydd yr opsiwn hwn yn gosod gofyniad ar ddarparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad (ac eithrio awdurdod lleol) sydd wedi'i gofrestru (ag Arolygiaeth Gofal Cymru) i fod yn "endid nid-er-elw". Bydd hefyd yn cyflwyno dyletswydd ddiwygiedig ar awdurdod lleol i gymryd camau i sicrhau digon o lety naill ai yn ei ardal neu'n agos at yr ardal.
- 7.53. Bydd yr opsiwn hwn yn sicrhau cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i newid yn sylfaenol sut mae gwasanaethau'n cael eu darparu i blant a'u teuluoedd.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau/Arbedion a Manteision/Anfanteision

7.54. Mae swyddogion wedi gweithio gydag ADSS Cymru i ddarparu asesiad o'r costau a'r arbedion, y manteision a'r anfanteision sy'n gysylltiedig â'n cynigion deddfwriaethol, wedi'u meintioli i'r graddau gorau posibl.

7.55. Roedd tri cham cydgysylltiedig i'r asesiad.

- (i) Cam 1 – Adolygiad** o wybodaeth sydd wedi'i chyhoeddi.
- (ii) Cam 2 – Datblygu model rhesymeg** i gyflenwi fframwaith systematig a gweledol i amcangyfrif effaith ariannol y newid polisi (costau/arbedion a manteision/anfanteision)
- (iii) Cam 3 – Ymgysylltu** â rhanddeiliaid allweddol i helpu i gofnodi costau drwy wneud y canlynol:
 - a. darparu data/tystiolaeth bresennol a chanfod bylchau
 - b. herio ac egluro rhagdybiaethau
 - c. edrych ar ffigurau
 - d. nodi rhwystrau posibl
 - e. cymryd rhan mewn trafodaethau a phrocio'r meddwl
 - f. meithrin dealltwriaeth a hyrwyddo consensws
 - g. sefydlu iaith gyffredin gyda phwyntiau cyfeirio cyffredin.

7.56. Cafodd dull ailadroddol a chydweithredol ei ddefnyddio i ddatblygu'r model rhesymeg. Cynhaliwyd trafodaethau adeiladol ynghylch cofnodi costau gyda rhanddeiliaid allweddol (gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Maethu Cymru a'r 4C), ac wedyn bu rhanddeiliaid yn profi'r model am straen ac adolygu'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y rhagdybiaethau cyn dod i gasgliad am y costau drafft terfynol. Cafodd y rhain wedyn eu hadolygu, eu herio a'u mireinio.

7.57. Mae'r asesiad yn defnyddio ystod o ddata ariannol a mathau eraill o ddata, gan gynnwys:

- Gwybodaeth ariannol gyfanredol sydd ar gael i'r cyhoedd yn ymwneud â gofal cymdeithasol.
- Gwybodaeth ariannol a gynhyrchwyd gan lywodraeth leol, Maethu Cymru a'r 4C.
- Mae ychydig o ddata wedi'i gynnwys, sy'n fasnachol sensitif ac felly nid yw ar gael i'r cyhoedd. Mae hyn yn cael ei ddefnyddio i driongli casgliadau.

7.58. Mae gwaith pobl eraill hefyd wedi cael ei ystyried, gan gynnwys Adroddiad y CMA y cyfeirir ato mewn rhannau eraill o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- 7.59. Y brif egwyddor arweiniol gyffredinol ar gyfer yr asesiad economaidd yw cymesuredd. Mae wedi ceisio taro cydbwysedd rhwng lefel y manylder, yr ymdrech sydd ei hangen i gasglu data newydd, a'r ystod o ganlyniadau posibl y gellid eu cael (o ystyried y cymhlethdod sy'n rhan gynhenid o system gofal cymdeithasol Cymru a'r ffaith y bydd y gyfran o ddarpariaeth er elw sy'n newid i fodelau busnes nid-er-elw yn effeithio fwyaf ar yr amrywiad yn y costau a gynhrychir).
- 7.60. Mae'r costau a nodir isod yn cynnwys beichiau gweinyddol, trosiannol a pharhaus a beichiau cydymffurfio, ar bwy y mae'r costau hynny'n disgyn ac ym mha flynyddoedd ariannol y byddan nhw'n digwydd. Mae'r asesiad yn cynnwys cyfnod o 10 mlynedd, o flwyddyn ariannol 2025-26 i flwyddyn ariannol 2034-35.⁵² Mae blwyddyn ariannol 2022-23 wedi cael ei phennu fel y flwyddyn sail brisiau ar gyfer yr holl gostau a manteision yn y dadansoddiad. Nid yw costau yn y blynyddoedd ariannol i ddod yn cael eu haddasu i adlewyrchu chwyddiant prisiau cyffredinol disgwylidig.
- 7.61. Oni nodir yn wahanol, mae ffigurau costau wedi cael eu talgrynnu i'r £100,000 agosaf.
- 7.62. Mae rhywfaint o ansicrwydd ynghylch costau'r elfen hon o'r Bil. Yn benodol, nifer y darparwyr presennol yn y sector er elw a fydd yn sefydlu eu hunain fel un o'r pedwar endid nid-er-elw a nodir yn y Bil (gweler paragraff 3.33). Gallai hyn gael effaith sylweddol ar y costau, yn enwedig y rheini sy'n gysylltiedig â throsi, ac felly mae nifer o senarios gwahanol wedi cael eu modelu.
- 7.63. Nid yw'r asesiad yn cynnwys costau'r GIG sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau iechyd ar gyfer gofal preswyl a gofal maeth i blant. Nodir y bydd trosiant gros rhai darparwyr gofal yn cynnwys ffioedd am wasanaethau therapiwtig a/neu nyrsio a fydd yn cael eu talu o gyllidebau'r GIG nad ydynt wedi'u cynnwys yn y data ariannol alldro. Ond, nid yw'n bosibl amcangyfrif hyn o'r data sydd ar gael.

Opsiwn Un – Busnes Fel Arfer

Costau

- 7.64. Dyma'r opsiwn sylfaenol ac, o'r herwydd, mae'r canlynol yn grynodedig o'r costau sylfaenol, ac fe'i cyflwynir i alluogi cymhariaeth â'r costau o dan Opsiwn dau.

⁵² Mae rhai tablau yn y Bennod hon hefyd yn cynnwys ffigurau mewn perthynas â 2023-24 a 2024-25 ond nid yw'r blynyddoedd hyn yn ffurfio rhan o'r cyfnod gwerthuso deng mlynedd.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau i Awdurdodau Lleol

7.65. Mae'r tablau canlynol⁵³ yn dangos y gwariant cenedlaethol ar gyfer gwasanaethau gofal preswyl a maethu dros saith mlynedd. Maen nhw hefyd yn nodi canran cyfradd y newid mewn gwariant o un flwyddyn i'r llall.

Tabl 7.2 - Gwariant ar Ofal Preswyl i Blant yng Nghymru (£ miloedd)

	2016/17	2017/18	2018/19		2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Gofal preswyl	65,449	82,107	95,396		108,915	116,204	128,518	198,252
% y cynnydd		25%	16%		14%	7%	11%	54%

7.66. Roedd cyfradd gyfartalog y cynnydd o un flwyddyn i'r llall yng nghost gofal preswyl yn 21% dros y cyfnod, o'i gymharu â chynnydd chwyddiant cyfartalog o 4%.

7.67. Mae Tabl 7.2 yn dangos bod gwariant ar wasanaethau preswyl wedi treblu ers 2016/17. Fodd bynnag, dim ond 66% o gynnydd sydd yn y niferoedd mewn lleoliadau preswyl yn ystod y cyfnod hwn, o 355 i 590.

Tabl 7.3 - Gwariant ar Wasanaethau Maethu yng Nghymru (£ miloedd)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Maethu	116,821	120,411	126,663	133,595	137,281	136,522	143,848
% y cynnydd		3%	5%	5%	3%	-1%	5%

7.68. Roedd cyfradd gyfartalog y cynnydd o un flwyddyn i'r llall yng nghost gofal maeth yn 4% dros y cyfnod, o'i gymharu â chynnydd chwyddiant cyfartalog o 4%. Gwelwyd cynnodd o 11% yn nifer y plant a roddwyd mewn gofal maeth a dim ond 23% o gynnydd yn y costau.

Tabl 7.4 - Gwariant ar Ofal Preswyl a Gwasanaethau Maethu yng Nghymru (£ miloedd)

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Cyfanswm	182,270	202,518	222,059	242,510	253,485	265,040	342,100
% y cynnydd		11%	10%	9%	5%	5%	29%

7.69. Roedd cyfradd gyfartalog y cynnydd o un flwyddyn i'r llall yng nghost gofal preswyl a gofal maeth gyda'i gilydd yn 11% dros y cyfnod, o'i gymharu â chynnydd chwyddiant cyfartalog o 4%.

53 Daw'r data yn y tablau o <https://statscymru.llyw.cymru/Catalogue/Local-Government/Finance/Revenue/Social-Services/social-services-revenue-expenditure-by-clientgroup>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Crynodeb o'r Costau yn Opsiwn 1

7.70. Mae tabl 7.5 yn dangos cost yr opsiwn 'busnes fel arfer'. Nid yw costau chwyddiant na phwysau costau eraill wedi cael eu rhoi. Mae'n rhagdybio dim twf yn nifer y plant sy'n derbyn gofal a dim newid yng nghyfran y ddarpariaeth yn y sectorau preifat, awdurdodau lleol ac nid-er-elw. Y rheswm dros hyn yw ei bod yn anodd amcangyfrif union ffurf a chydbwysedd y ddarpariaeth y gallai fod ei hangen a/neu a fydd yn bodoli mewn termau rhifiadol clir. Mae gormod o newidynnau, gan gynnwys ffactorau cymdeithasol, arweinyddiaeth, diwylliant, a rôl darparwyr presennol yn y farchnad yn y dyfodol i bennu'r amcanestyniadau hyn gyda'r lefel manylder angenrheidiol. Felly, i gael sylfaen gyson a mesuradwy, mae'r rhagdybiaethau'n seiliedig ar ffurf a chydbwysedd presennol y ddarpariaeth.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.5 Crynodeb o'r costau yn Opsiwn 1 (£ miloedd)

	2023/ 24	2024/ 25	2025/ 26	2026/ 27	2027/ 28	2028/ 29	2029/ 30	2030/ 31	2031/ 32	2032/ 33	2033/ 34	2034/ 35
Llywodraeth Cymru												
(1.a) Cyllideb Polisi	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752
Awdurdodau lleol												
(1.b) Alldro preswyl	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000	198,000
(1.c) Alldro maethu	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000	144,000
(1.d) Cyfreithiol	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100
(1.e) Comisiynu	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300	5,300
Rheoleiddwyr												
(1.f) AGC	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457
Cyfanswm	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Manteision ac Anfanteision Opsiwn 1

- 7.71. Mae'n ymddangos mai cyfyngedig yw'r manteision sy'n bodoli yn y system bresennol. Fel y mae cyd-destun yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn yn ei nodi, mae'r corff o dystiolaeth yn dangos nad yw'n gweithio fel y mae angen iddi er mwyn diwallu anghenion plant a phobl ifanc.
- 7.72. Bydd anghenion plant, a all fod yn rhai tymor byr neu dymor hir, yn amrywio yn ôl eu hamgylchiadau. Gallai caniatáu i ddarpariaeth er elw sy'n cynnig gofal preswyl a gofal maeth i blant barhau i weithredu, gan gynnal y sefyllfa bresennol, o bosibl ddarparu set fwy o opsiynau yn y tymor byr ar gyfer diwallu'r anghenion hynny.
- 7.73. Byddai cadw'r system bresennol yn rhoi sefydlogrwydd (ond mewn system nad yw'n gweithio'n dda) ac yn osgoi'r risgiau o darfu a mwy o annigonolrwydd a allai ddeillio yn sgil trosglwyddo i ddarpariaeth nid-er-elw.
- 7.74. Mae rhai darparwyr preifat wedi datblygu sgiliau a rhinweddau arbenigol dros flynyddoedd lawer, a gallai gadael y farchnad arwain at golli cryn dipyn o ofal a chymorth o ansawdd uchel i blant. Gallai'r opsiwn hwn helpu i sicrhau bod y sgiliau hyn yn cael eu cadw a bod cyflenwad digonol o weithwyr gofal profiadol mewn gwasanaethau preswyl a maethu plant.
- 7.75. Er y gellid dadlau y gallai comisiynu, cynllunio a rhag-weld darpariaeth yn well helpu i wella effeithiolrwydd y ddarpariaeth er elw, mae'r dystiolaeth yn awgrymu mai dim ond pan fydd y gwahanol amodau ar eu gorau y gall y trefniant hwn weithio'n dda, ac yn ogystal rhaid i 'stiwardiaeth yn y farchnad' ddigwydd i greu canlyniadau cadarnhaol. Mae'r amodau hynny'n cynnwys darparwyr newydd yn gallu ymuno â'r farchnad a thyfu, cystadleuaeth weithredol, darparwyr yn gallu gadael y farchnad yn hawdd, pobl yn gallu gwneud dewisiadau ar sail gwybodaeth am eu gofal, a digon o gyllid i gyflawni'r nodau hynny. Mae'r Institute of Government yn nodi mai anaml y caiff amodau o'r fath eu bodloni.⁵⁴
- 7.76. Ni fydd parhau â'r trefniadau presennol yn lleddfu'r heriau y mae awdurdodau lleol yn eu hwynebu. Mae ein poblogaeth mewn gofal yng Nghymru yn fwy nag mewn mannau eraill yn y DU, a hynny'n anghymesur, ac mae'n wynebu galw cynyddol yn enwedig mewn perthynas ag anghenion cymhleth.
- 7.77. Mae'r costau sy'n gysylltiedig â'r dull presennol o ddarparu gofal yn cynyddu. Mae awdurdodau lleol yn parhau i wynebu heriau ariannol cynyddol a chyda hynny daw mwy o ddibyniaeth ar ddarpariaeth er elw,

⁵⁴ [Microsoft Word - PublicServiceMarkets - Terfynol_f2 \(instituteforgovernment.org.uk\)](#) t 4

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

gyda'r holl broblemau cysylltiedig o ran ansawdd gofal, sefydlogrwydd, y gweithlu, a sicrhau'r ystod o ddarpariaeth i ddiwallu anghenion plant.

- 7.78. Mae'r darparwyr lleoliadau preifat mwyaf i blant yn gwneud elw sylweddol uwch, ac yn codi mwy na'r hyn a ddisgwylir mewn marchnad sy'n gweithredu'n dda. Mae'r anghysondeb hwn yn dangos aneffeithlonrwydd a'r posibilrwydd o gamfanteisio yn y farchnad.
- 7.79. Yn ogystal, ni fydd yr opsiwn hwn yn darparu'r hyn y mae plant a phobl ifanc wedi dweud wrthym eu bod yn dymuno ei gael. Mae tystiolaeth (gweler paragraff 3.27) bod ganddynt deimladau cryf yn erbyn cael gofal gan sefydliadau preifat sy'n gwneud elw o'u profiad o fod mewn gofal, a lle y bydd buddiannau masnachol yn effeithio ar sut maen nhw'n cael gofal.
- 7.80. Byddai cadw at y dull presennol hefyd yn mynd yn groes i raglen ehangach Llywodraeth Cymru o drawsnewid (y cyfeirir ati ym maragraffau 7.49 – 7.50) sydd â'r nod o ddatblygu cynnig cyfannol i blant a phobl ifanc, er mwyn hyrwyddo bywyd sy'n canolbwyntio ar y teulu a'r gymuned, gan olygu y byddai angen i lawer llai ddechrau derbyn gofal yn y lle cyntaf.

Opsiwn Dau: Cyflwyno deddfwriaeth i ddileu elw o ofal preswyl a gofal maeth i blant sy'n derbyn gofal.

Costau ac Arbedion

- 7.81. Roedd y dull lefel uchel o asesu'r costau a'r manteision yn seiliedig ar ragdybiaeth bod y canlynol yn aros yn gyson:
- ffurf gyffredinol y ddarpariaeth leoli (er enghraifft, nifer y plant yn y system ofal, cydbwysedd y ddarpariaeth ar draws gofal preswyl a maethu).
- 7.82. Y rheswm dros hyn yw ei bod yn anodd amcangyfrif union ffurf a chydbwysedd y ddarpariaeth y gallai fod ei hangen a/neu a fydd yn bodoli mewn termau rhifiadol clir. Mae gormod o newidynnau, gan gynnwys ffactorau cymdeithasol, arweinyddiaeth, diwylliant, a rôl darparwyr er elw presennol yn y farchnad yn y dyfodol i bennu'r amcanestyniadau hyn gyda'r lefel manylder angenrheidiol. Felly, i gael sylfaen gyson a mesuradwy, mae'r rhagdybiaethau'n seiliedig ar ffurf a chydbwysedd presennol y ddarpariaeth. Serch hynny, gweler paragraff 7.111 sy'n manylu ar ddisgwyliadau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â'r materion hyn.
- 7.83. Mae'r asesiad o gostau yn yr opsiwn hwn, fodd bynnag, wedi cael ei ddatblygu gan ddefnyddio senarios gwahanol a allai ddigwydd o dan y newidiadau deddfwriaethol. Mae hyn yn rhoi cyfle i ystyried

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

costau/arbedion a manteision/anfanteision amrywiol yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

- **Senario A:** Bydd darparwyr er elw presennol sy'n troi'n fodel busnes nid-er-elw yn darparu 50 y cant o'r capasiti gofal preswyl a gofal maeth sy'n cael ei ddarparu ar sail er elw ar hyn o bryd. Mae hyn yn golygu y bydd angen i 50 y cant o'r capasiti hwn gael ei gynhyrchu gan y sector gwirfoddol a chan awdurdodau lleol yn datblygu gwasanaethau gofal preswyl a maeth newydd.
- **Senario B:** Bydd darparwyr er elw presennol sy'n troi'n fodel busnes nid-er-elw yn darparu 25 y cant o'r capasiti gofal preswyl a gofal maeth sy'n cael ei ddarparu ar sail er elw ar hyn o bryd. Mae hyn yn golygu y bydd angen i 75 y cant o'r capasiti hwn gael ei gynhyrchu gan y sector gwirfoddol a chan awdurdodau lleol yn datblygu gwasanaethau gofal preswyl a maeth newydd.
- **Senario C:** Ni fydd unrhyw ddarpariaeth er elw yn trosi. Bydd darparwyr sy'n troi'n fodel busnes nid-er-elw yn darparu dim capasiti o'r sector preifat. Mae hyn yn golygu y bydd angen i 100 y cant o'r capasiti presennol yn y sector preifat gael ei gynhyrchu gan y sector gwirfoddol a chan awdurdodau lleol yn dod â gwasanaethau newydd.

Tabl 7.6 - Senarios lle mae darparwyr yn trosi i fod yn rhai nid-er-elw

Senario	Darparwyr wedi trosi'n ddarparwyr nid-er-elw	Y gyfran sy'n weddill o'r gwasanaethau newydd neu estynedig sydd eu hangen gan y sector gwirfoddol ac awdurdodau lleol
A (mwyaf optimistaidd)	50%	50%
B	25%	75%
C (lleiaf optimistaidd)	0%	100%

7.84. Mae gwybodaeth gan awdurdodau lleol, Maethu Cymru a Chonsortium Comisiynu Cymru ar gyfer Plant yn awgrymu y bydd nifer mawr o asiantaethau gofal maeth er elw a nifer bach o ddarparwyr preswyl i blant yn newid, er nad yw'n bosibl bod yn fanwl gywir ar hyn o bryd gan fod rhanddeiliaid yn aros i weld y darpariaethau yn y Bil cyn gwneud penderfyniadau am eu dyfodol.

7.85. Fodd bynnag, wrth ystyried hyn a gwybodaeth ehangach a oedd yn sail i'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn, rydym yn amcangyfrif bod y costau a gyflwynir yn senarios B ac C yn fwy tebygol. Felly, mae'r ystod o gostau a gyflwynir yn nhablau crynodeb Pennod 6 yn seiliedig ar Senarios B ac C.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Math o leoliad

- 7.86. Mae'r tablau canlynol yn dangos nifer y lleoliadau yng Nghymru ar hyn o bryd ar draws gofal preswyl a gofal maeth a chyfran y lleoliadau yn y sector preifat, y sector gwirfoddol a'r sector awdurdod lleol.
- 7.87. Mae'r data a gyflwynir yma yn giplun o nifer y lleoliadau mewn amgylch dynamig. Mae'r cipluniau hyn yn frasmcanion defnyddiol a chymharol gywir o niferoedd a chymarebau lleoliadau dros gyfnod rhesymol. Dyma'r llinell sylfaen a ddefnyddir hefyd wrth ystyried nifer y lleoliadau sydd eu hangen ar Gymru ac wrth fodelu'r senarios trosi a ddisgrifir yn ddiweddarach.
- 7.88. Daw'r data yn y tabl canlynol o **adroddiad terfynol Astudiaeth y CMA o'r Farchnad Gofal Cymdeithasol i Blant**. Mae'r set ddata hon wedi cael ei chynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn gan ei bod yn dangos:
- Cyfran gymharol y plant a leolir mewn gofal preswyl a maethu yng Nghymru.
 - Y cyfrannau cymharol o blant sy'n derbyn gofal sydd mewn gofal maeth a gofal preswyl yng Nghymru a Lloegr, sy'n dangos y gyfran gymharol isel o blant mewn gofal preswyl yng Nghymru o'i gymharu â Lloegr.

Tabl 7.7 - Plant mewn gofal mewn lleoliadau maeth a phreswyl yn Lloegr (2021) a Chymru (2021)

	Lloegr		Cymru	
Gofal maeth	57,330	71%	5,075	70%
Lleoliadau preswyl	12,790	16%	535	7%
Lleoliadau eraill ⁵⁵	11,850	13%	1,655	23%
Cyfanswm	81,970	100%	7,265	100%

- 7.89. Daw'r data yn y tabl canlynol o adroddiad terfynol yr Astudiaeth o'r Farchnad Gofal Cymdeithasol i Blant a data a ddarparwyd gan Gonsortium Comisiynu Cymru ar gyfer Plant. Mae'r set ddata hon wedi cael ei chynnwys yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn gan ei bod yn dangos pwy sydd yn y sector preswyl yn ôl math o ddarparwr.

⁵⁵ Ar gyfer Lloegr, mae lleoliadau eraill yn cynnwys lleoliadau eraill, lleoliadau eraill yn y gymuned, lleoli plentyn i'w fabwysiadu a lleoli plentyn gyda rhieni neu berson arall â chyfrifoldeb riant. Ar gyfer Cymru, mae lleoliadau eraill yn cynnwys lleoli plentyn i'w fabwysiadu, lleoli plentyn gyda'i rieni ei hun neu berson arall â chyfrifoldeb riant, byw'n annibynnol ac absennol o leoliad neu leoliad arall.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.8 - Plant mewn gofal mewn lleoliadau preswyl yn ôl math o ddarparwr

	2014	2021	2023
Y Sector Preifat	78%	81%	87%
Y Sector Gwirfoddol	4%	6%	1%
Awdurdod Lleol	18%	13%	12%
Cyfanswm	100%	100%	100%

7.90. Daw'r data yn y tabl canlynol o'r Astudiaeth o'r Farchnad Gofal Cymdeithasol i Blant. Mae'r set ddata hon wedi cael ei chynnwys yn yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol hwn gan ei bod yn dangos pwy sydd yn y sector maethu yn ôl math o ddarparwr.

Tabl 7.9 - Plant mewn gofal mewn gofal maeth yn ôl math o ddarparwr

	2022
Y Sector Preifat	35%
Y Sector Gwirfoddol	5%
Awdurdod Lleol	60%
Cyfanswm	100%

7.91. Lle mae darpariaeth er elw bresennol yn parhau, y rhagdybiaeth yw ei bod wedi newid i drefniadau masnachol nid-er-elw. Mae'r cyfrannau uwch ar gyfer awdurdodau lleol a darparwyr nid-er-elw yn rhagdybiaethau sy'n seiliedig ar gynyddu eu cyfran bresennol o'r ddarpariaeth.

Tabl 7.10 - Senarios Trosi sydd wedi'u defnyddio i ddsbarthu lleoliadau gofal preswyl presennol yn ôl math o ddarparwr

	Y sefyllfa bresennol	Senario A	Senario B	Senario C
Y Sector Preifat	81.0%	40.5%	20.3%	0%
Y Sector Nid-er-elw	13.0%	40.7%	54.6%	68.4%
Awdurdod Lleol	6.0%	18.0%	25.2%	31.6%
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Tabl 7.11 - Senarios Trosi sydd wedi'u defnyddio i ddsbarthu lleoliadau maethu presennol yn ôl math o ddarparwr

	Y sefyllfa bresennol	Senario A	Senario B	Senario C
Y Sector Preifat	35.0%	17.5%	8.8%	0.0%

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Y Sector Nid-er-elw	50.0%	76.2%	84.2%	92.3%
Awdurdod Lleol	5.0%	6.3%	7.0%	7.3%

Gwelyau sydd eu hangen i ateb y galw

- 7.92. Gan ddefnyddio data cyfanredol cenedlaethol a ddarparwyd gan awdurdodau lleol, ar 31 Mawrth 2023, roedd y sector preifat yn darparu 542 o leoliadau preswyl, tra bod sefydliadau nid-er-elw'n darparu 40 o leoliadau, gyda 110 wedi'u lleoli y tu allan i Gymru. Mae gan y cartref preswyl cyfartalog i blant 3.2 o welyau, gyda 83% o'r capasiti yn cael ei ddefnyddio fel arfer.
- 7.93. Er mwyn ateb y galw am leoliadau preswyl heb unrhyw newid, hynny yw, Senario C, mae angen cyfanswm o 653 o welyau (yn seiliedig ar lefel defnydd o 83%) ar draws 204 o gartrefi ychwanegol. Fodd bynnag, os bydd 50% o ddarparwyr yn newid, dim ond 102 o gartrefi ychwanegol sydd eu hangen. Dyma un o'r ddau ffactor pwysicaf sy'n sbarduno costau trosiannol i awdurdodau lleol.⁵⁶
- 7.94. Y gost datblygu fesul cartref yw cost prynu a datblygu cartref preswyl i blant i gwrdd â'r safon ofynnol. Defnyddiwyd ffigur o £700,000 fel cost datblygu safonol fesul cartref. Mae manylion pellach ar gael yn adroddiad llawn ADSS Cymru.
- 7.95. Fel rhan o'i hadroddiad, mae ADSS Cymru wedi rhagdybio y bydd awdurdodau lleol yn talu costau cychwyn sefydliadau nid-er-elw newydd gan fod y mathau hyn o sefydliadau'n annhebygol o ymuno â'r farchnad heb gytundeb y bydd costau cychwyn cychwynnol yn cael eu gwrthbwyso drwy drefniadau comisiynu neu drefniadau eraill. Caiff y risg ariannol o redeg gwasanaeth ar lefel is na'i gapasiti hyd nes y mae'n ymsefydlu ei throsglwyddo i awdurdod lleol drwy fuddsoddiad ymlaen llaw.

Tabl 7.12 – Amrywio cost datblygu digon o gartrefi ar gyfer y gwahanol senarios (£ miloedd)

	Senario A	Senario B	Senario C
Cost datblygu	50%	75%	100%
£ 500	£ 51,000	£76,500	£ 102,000
£ 600	£ 61,200	£91,800	£ 122,400
£ 700	£ 71,400	£ 107,100	£ 142,800
£ 800	£ 81,600	£ 122,400	£ 163,200

⁵⁶ Cost prynu ac yna datblygu eiddo preswyl addas yw'r costau cyfalaf. Ar gyfartaledd, mae eiddo 4 llofft yng Nghymru yn costio oddeutu £360,000. Bydd y costau datblygu yn cynnwys addasiadau ffisegol i adeilad i sicrhau ei fod yn bodloni'r safonau rheoleiddio a gweithredol i fod yn gartref plant. Bydd hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, ddarparu llety addas i aelodau o staff y mae'n rhaid iddyn nhw fod yn yr adeilad yn ystod y nos, gofod ar gyfer swyddfa, a nifer o doiledau ac ystafelloedd ymolchi. Yn y rhan fwyaf o achosion lle mae eiddo preswyl yn cael ei brynu, bydd angen gwaith adnewyddu llawn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau Sector Preifat

7.96. Dyma'r elw a gollir gan y sector preifat. Mae hyn wedi cael ei gyfrifo drwy edrych ar yr elw a gollir, wrth i ddarparwyr er elw adael y farchnad, ac ychwanegu'r elw cynyddol a geir yn ystod y cyfnod trosiannol wrth i ddarparwyr er elw gynyddu ffioedd.

Tabl 7.13 – Elw a gollir gan y sector preifat yn y tair senario (£ miloedd)

Senario	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
A	0	0	3,004	-6,549	-19,679	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809
B	0	0	20,910	6,580	-13,114	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-20,448
C	0	0	38,816	19,710	-6,549	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-32,809	-27,265

Costau Llywodraeth Cymru/Arolygiaeth Gofal Cymru

7.97. Mae costau Llywodraeth Cymru ac Arolygiaeth Gofal Cymru yn cael eu hystyried isod. Bydd nifer o'r rhain yn gostau cyfle a ddaw yn sgil dyrannu staff presennol i'r tasgau hyn.

7.98. Bydd costau Llywodraeth Cymru yn cynnwys cymeradwyo cynlluniau digonolrwydd awdurdodau lleol a cheisiadau i Weinidogion Cymru i leoli plant mewn lleoliadau 'ychwanegol' gyda darparwyr er elw presennol. Mae adnoddau ar gyfer tîm bach i wneud y gwaith hwn wedi'u cynnwys. Bydd gwaith ehangach yn cynnwys cyfathrebu, ymgysylltu a chodi ymwybyddiaeth, datblygu canllawiau a deunyddiau hyfforddi, ac adrodd ar y broses o gyflwyno a gweithredu'r opsiwn a gynigir a'i hadolygu (gan gynnwys adolygu ar ôl gweithredu).

7.99. Bydd costau ychwanegol i Arolygiaeth Gofal Cymru fel y rheoleiddiwr, yn gysylltiedig â'r dyletswyddau ychwanegol yn narpariaethau'r Bil mewn perthynas â monitro a gorfodi a gofynion newydd mewn perthynas â chofrestru darparwyr newydd a darparwyr sy'n bodoli eisoes. Mae adnoddau ar gyfer tîm bach wedi'u cynnwys i gydnabod hyn, ynghyd â swm i ddatblygu systemau TG pwrpasol i gefnogi'r newidiadau y bydd y Bil yn eu cyflwyno.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.14 – Costau ychwanegol Llywodraeth Cymru ac AGC sy'n gysylltiedig â gweithredu Opsiwn 2 (Nodyn: Ffigurau gwirioneddol, hynny yw nid mewn £miloedd). Mae'r costau hyn yn ychwanegol i'r rhai yn Nhabl 7.5

Blwyddyn	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	Cyfanswm Bl.
Llywodraeth Cymru												
Canllawiau	0	50,300	0	0	0	20,000	0	0	0	0	0	70,300
Sesiynau ymwybyddiaeth	4,000	4,000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8,000
Teithio Staff	5,000	5,000	5,000	5,000	0	0	0	0	0	0	0	20,000
Adolygu ac adrodd	0	25,000	25,000	25,000	0	0	0	0	0	0	0	75,000
Adolygu ar ôl gweithredu (Monitro/Gwerthuso)	0	0	0	25,000	25,000	0	0	0	0	0	0	50,000
Cyfathrebu	13,273	13,273	13,273	13,273	0	0	0	0	0	0	0	53,091
Cymeradwyaeth (LIC)	0	0	0	136,484	136,484	136,484	136,484	136,484	136,484	136,484	136,484	1,091,874
CYFANSWM LIC	22,273	97,273	43,273	204,757	161,484	156,484	136,484	136,484	136,484	136,484	136,484	1,368,266
Cofrestru, Datblygu TG,	0	250,613	626,534	626,534	626,534	626,534	626,534	626,534	626,534	626,534	626,534	5,889,419

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Monitro a Gorfodi (AGC)													
------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tabl 7.15 Costau Ychwanegol a Chyfredol sy'n gysylltiedig â gweithredu Opsiwn 2 (Nodyn: *mewn £miloedd*)

Blwyddyn	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34	34/35	Cyfanswm Blynnyddoedd
	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)	(£000 oedd)
Llywodraeth Cymru													
• <i>costau cyfredol</i>	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	752	9,024
• <i>ychwanegol</i>	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136	1,346
Cyfanswm Llywodraeth Cymru	752	774	849	795	957	913	908	888	888	888	888	888	10,388
AGC													
• <i>costau cyfredol</i>	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	1,457	17,484
• <i>costau ychwanegol</i>	0	0	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627	5,894
Cyfanswm AGC	1,457	1,457	1,708	2,084	2,084	2,084	2,084	2,084	2,084	2,084	2,084	2,084	23,378

Costau Trosiannol

Tabl 7.16 – Costau Trosiannol Opsiwn 2, Senario A (£ miloedd)

7.100. Mae'r tabl yn amlinellu'r costau trosiannol sy'n gysylltiedig â Senario A, lle mae 50 y cant o'r darparwyr er elw presennol yn gadael y farchnad a 50 y cant yn trosi i fod yn endid nid-er-elw. O ganlyniad, bydd angen sefydlu gwasanaethau newydd sy'n cael eu creu gan y sector gwirfoddol ac awdurdodau lleol i wneud iawn am y diffyg capasiti.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
Llywodraeth Cymru												
(2.a) Cyllideb polisi	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136
Awdurdodau Lleol												
(2.b) Alldro preswyl	0	0	9,623	1,604	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415	-6,415
(2.c) Alldro maethu	0	0	-2,326	-4,652	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978	-6,978
<i>Preswyl newydd</i>												
(2.d) Costau cychwyn	0	0	11,315	11,315	11,315	0	0	0	0	0	0	0
(2.e) Costau cyfalaf	0	0	23,800	23,800	23,800	0	0	0	0	0	0	0
(2.f) Costau cyfreithiol	0	0	680	680	680							
(2.g) Comisiynu	0	0	1,700	1,700	1,700	0	0	0	0	0	0	0
<i>Maethu newydd</i>												
(2.h) Costau cychwyn	0	0	750	750	750	0	0	0	0	0	0	0
Rheoleiddwyr												
(2.i) AGC	0	0	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627
Cyfanswm	0	22	45,890	35,867	25,683	-12,606	-12,611	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.17 – Newid mewn alldro Opsiwn 2, Senario A (£ miloedd)

7.101. Mae'r tabl hwn yn disgrifio'r amrywiant rhwng Alldro Opsiwn 1 yr awdurdod lleol a'r Alldro Opsiwn 2 disgwylidig yn ystod (ac yna'n dilyn) y cyfnod trosiannol. Mae'r amrywiant hwn yn ddynamig i ddechrau gan fod cymarebau darparwyr gwasanaeth, a'r costau cysylltiedig, yn newid dros y cyfnod trosiannol.

	2023/ 24	2024/ 25	2025/ 26	2026/ 27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
Amrywiant alldro	0	0	7,297	-3,049	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394	-13,394

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.18 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 (Senario A) (£ miloedd)

7.102. Mae'r tabl hwn yn disgrifio'r amrywiant rhwng cyfanswm costau Opsiwn 1 a chost ddisgwyliedig Opsiwn 2, gan gynnwys costau trosiannol. Dyma gost a mantais ariannol ddisgwyliedig y polisi dileu elw yn y senario hon dros ddeng mlynedd.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)
Opsiwn 1												
Cyfanswm Costau	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609
Costau Opsiwn 2												
Buddsoddi	0	22	38,593	38,915	39,076	788	783	763	763	763	763	763
Cost	350,609	350,609	357,906	347,560	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215	337,215
Gwahaniaeth	0	22	45,890	35,867	25,683	-12,606	-12,611	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631	-12,631

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Opsiwn 2 Senario B

Tabl 7.19 - Costau Trosiannol Opsiwn 2 Senario B (£ miloedd)

7.103. Mae'r tabl yn amlinellu'r costau trosiannol sy'n gysylltiedig â Senario B, lle mae 25 y cant o'r darparwyr er elw presennol yn gadael y farchnad a 25 y cant yn trosi i fod yn endid nid-er-elw. O ganlyniad, bydd angen sefydlu gwasanaethau newydd sy'n cael eu creu gan y sector gwirfoddol ac awdurdodau lleol i wneud iawn am y diffyg capasiti.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
Llywodraeth Cymru												
(2.a) Cyllideb Polisi	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136
Awdurdodau lleol												
(2.b) Alldro preswyl	0	0	12830	802	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227	-11,227
(2.c) Alldro maethu	0	0	-3,489	-6,978	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468	-10,468
<i>Preswyl newydd</i>												
(2.d) Costau cychwyn	0	0	16,973	16,973	16,973	0	0	0	0	0	0	0
(2.e) Costau cyfalaf	0	0	35,700	35,700	35,700	0	0	0	0	0	0	0
(2.f) Costau cyfreithiol	0	0	1,020	1,020	1,020	0	0	0	0	0	0	0
(2.g) Comisiynu	0	0	2,550	2,550	2,550	0	0	0	0	0	0	0
<i>Maethu newydd</i>												
(2.h) Costau cychwyn	0	0	1,125	1,125	1,125	0	0	0	0	0	0	0
Rheoleiddwyr												
(2.i) AGC	0	0	251	275	627	627	627	627	627	627	627	627

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

CYFANSWM	0	22	67,057	51,861	36,506	-20,906	-20,911	-20,931	-20,931	-20,931	-20,931	-20,931
-----------------	----------	-----------	---------------	---------------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Tabl 7.20 - Newid mewn alldro Opsiwn 2, Senario B (£ miloedd)

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)
Amrywiant alldro	0	0	9,341	-6,177	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694	-21,694

Tabl 7.21 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2 (Senario B) (£ miloedd)

7.104. Mae'r tabl hwn yn disgrifio'r amrywiant rhwng cyfanswm costau Opsiwn 1 a chost ddisgwyliedig Opsiwn 2, senario B, gan gynnwys costau trosiannol. Dyma gost a mantais ariannol ddisgwyliedig y polisi dileu elw yn y senario hon dros ddeng mlynedd.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)
Opsiwn 1	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609
Costau opsiwn 2												
<i>Trosiannol</i>	0	22	57,716	58,038	58,200	788	783	763	763	763	763	763
<i>Gweithredol</i>	350,609	350,609	359,950	344,432	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915	328,915
Gwahaniaeth	0	22	67,057	51,861	36,506	-20,906	-20,911	-20,931	-20,931	-20,931	-20,931	-20,931

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau Opsiwn 2 Senario C

Tabl 7.22 - Costau Trosiannol Opsiwn 2 Senario C (£ miloedd)

7.105. Mae'r tabl yn amlinellu'r costau trosiannol sy'n gysylltiedig â Senario C, lle mae'r holl ddarparwyr er elw presennol yn gadael y farchnad. O ganlyniad, bydd angen sefydlu gwasanaethau newydd sy'n cael eu creu gan y sector gwirfoddol ac awdurdodau lleol i wneud iawn am y diffyg capasiti.

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)
Gwariant												
Llywodraeth Cymru												
<i>Y Gyllideb</i>	0	22	97	43	205	161	156	136	136	136	136	136
Awdurdodau lleol												
Alldro preswyl	0	0	16,038	0	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038	-16,038
Alldro maethu	0	0	-4,652	-9,305	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957	-13,957
<i>Gwasanaethau preswyl newydd</i>												
Costau cychwyn	0	0	22,630	22,630	22,630	0	0	0	0	0	0	0
Costau cyfalaf	0	0	47,600	47,600	47,600	0	0	0	0	0	0	0
Costau cyfreithiol	0	0	1,360	1,360	1,360	0	0	0	0	0	0	0
Comisiynu	0	0	3,400	3,400	3,400	0	0	0	0	0	0	0
<i>Gwasanaethau maethu newydd</i>												
Costau cychwyn	0	0	1,500	1,500	1,500	0	0	0	0	0	0	0
Rheoleiddwyr												
AGC	0	0	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627
Cyfanswm	0	0	88,224	67,856	47,327	-29,207	-29,212	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.23 - Newid mewn alldro Opsiwn 2, Senario C

	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2033/34	2034/35
	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)	(£ 000oedd)
Amrywiant alldro	0	0	11,386	-9,305	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995	-29,995

Tabl 7.24 - Cymhariaeth rhwng Opsiwn 1 ac Opsiwn 2, Senario C, gan gynnwys costau trosiannol (£ miloedd)

7.106. Mae'r tabl hwn yn disgrifio'r amrywiant rhwng cyfanswm costau Opsiwn 1 a chost ddisgwyliedig Opsiwn 2, senario C, gan gynnwys costau trosiannol. Dyma gost a mantais ariannol ddisgwyliedig y polisi dileu elw yn y senario hon dros ddeng mlynedd.

	2023/ 24	2024/ 25	2025/ 26	2026/ 27	2027/ 28	2028/ 29	2029 /30	2030/ 31	2031/ 32	2032/ 33	2033/ 34	2034/ 35
Costau opsiwn 1	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609	350,609
Costau opsiwn 2												
<i>Trosiannol</i>	0	22	76,838	77,160	77,322	788	783	763	763	763	763	763
<i>Gweithredol</i>	350,609	350,609	361,995	341,304	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614	320,614
Gwahaniaeth	0	22	88,224	67,856	47,327	-29,207	-29,212	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232	-29,232

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.107. Mae'r tablau'n dangos bod amcan gostau cychwynnol mewn perthynas ag opsiwn 2 yn disgyn mewn ystod eang rhwng oddeutu £120m ac oddeutu £225m dros dair blynedd (2025-26 i 2027-28). Ar ôl hyn, mae ein rhagamcanion yn awgrymu y bydd y newidiadau mewn perthynas â dileu elw yn dechrau sicrhau arbedion cost o rhwng £10m a £30m y flwyddyn.

7.108. Mae'n bwysig nodi, er mwyn gwneud y cyfrifiadau hyn, ei bod wedi bod yn angenrheidiol tybio y bydd y lleoliadau yn rhai tebyg am debyg ond, mewn termau polisi, ni fyddem yn disgwyl i hyn ddigwydd gan fod y polisi dileu elw yn bodoli mewn cyd-destun ehangach o annog y sector i leihau nifer y plant sy'n dod yn rhan o'r system ofal ac i symud oddi wrth ddibyniaeth ar leoliadau preswyl a thuag at fathau eraill o ffyrdd o ddiwallu anghenion plant. Mae hyn yn golygu y gallai'r gofynion ar gyfer lleoliadau gofal preswyl i blant yn y dyfodol fod yn llai na'r hyn a ragwelwyd ac o ganlyniad y bydd costau sefydlu'r ddarpariaeth yn llai nag yn y senarios uchod, er nad yw'n bosibl meintioli hyn ar hyn o bryd. Yn yr un modd, efallai y bydd y darpariaethau trosiannol (a ddylai fod â'r effaith o gadw, er gyda chyfyngiadau, allu darparwyr er elw presennol i dderbyn lleoliadau tra bydd y cyfnod trosiannol yn mynd rhagddo) yn arafu'r gyfradd y mae problemau digonolrwydd yn codi ac yn golygu bod y costau amnewid yn cael eu hysgwyddo dros gyfnod hirach na'r hyn a ragwelir ar hyn o bryd.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Manteision/Anfanteision Opsiwn 2

Manteision

- 7.109. Trafodir uchod effeithiau ariannol uniongyrchol y newidiadau arfaethedig. Mae angen ystyried y rhain yng nghyd-destun y manteision ehangach a ddylai ddeillio o ddatblygu marchnad sy'n gweithio lle gall awdurdodau lleol gynllunio a sicrhau lleoliadau gofal priodol ar gyfer plant a phobl ifanc.
- 7.110. Casgliad y CMA yw bod anallu awdurdodau lleol i oruchwylio ac ymgysylltu'n gyson ac yn effeithiol â'r farchnad yn wyneb cyflenwad annigonol o leoliadau priodol yn un o'r prif achosion pam nad yw'r farchnad yn gweithredu'n effeithlon. Mae'r casgliad hwn yn arwydd cryf bod angen ysgogiad o'r tu allan gan ddeddfwriaeth er mwyn sicrhau newid llwyddiannus yn y cyswllt hwn. Bydd hyn yn rhoi'r gofynion a'r rheolaethau i'r sector ddarparu system ofal gynaliadwy sy'n rhoi mwy o bwyslais ar yr hyn sydd ei angen yn hytrach na'r hyn sy'n broffidiol.
- 7.111. Bydd deddfwriaeth yn sicrhau nad yw arian cyhoeddus sy'n cael ei fuddsoddi mewn gwasanaethau cartrefi gofal i blant a gwasanaethau maethu yn gwneud elw i unigolion nac endidau corfforaethol, ond ei fod yn hytrach yn cael ei wario ar wasanaethau plant, i ddarparu profiadau a chanlyniadau gwell i blant a phobl ifanc; helpu i ddatblygu a gwella gwasanaethau; a hyrwyddo datblygiad proffesiynol pellach i'r rheini sy'n darparu gofal.
- 7.112. Bydd yn galluogi awdurdodau lleol i gynllunio a sicrhau lleoliadau gofal priodol yn fwy effeithiol, a bydd plant a phobl ifanc yn fwy tebygol o gael eu lleoli mewn amgylcheddau sy'n cyd-fynd yn agosach â'u hanghenion. Bydd hyn yn cefnogi llesiant a datblygiad cyffredinol plant sy'n derbyn gofal, gan arwain at ganlyniadau cymdeithasol ac addysgol gwell a chanlyniadau gwell o ran iechyd.
- 7.113. Bydd marchnad a reolir yn fwy effeithlon yn lleihau'r angen i leoli plant ymhell o'u cymunedau. Drwy wella prosesau cynllunio lleoliadau a rheoli capasiti, gall awdurdodau lleol sicrhau bod mwy o leoliadau ar gael yn nes at gymunedau gwreiddiol y plant gan felly sicrhau cysondeb a mwy o sefydlogrwydd o ran lleoliadau.
- 7.114. Bydd dod â gwasanaethau'n fewnol yn cefnogi dealltwriaeth sy'n cael ei harwain gan weithwyr cymdeithasol o batrymau mewn lleoliadau, a fydd yn galluogi rheoli capasiti'n rhagweithiol, a lleihau'r ras am leoliadau munud olaf a all arwain at baru is na'r safon a chostau uwch.
- 7.115. Bydd mwy o gyfle i ailfuddsoddi cyllid mewn darpariaeth gofal gan y sector cyhoeddus a darpariaeth gofal nid-er-elw, gan gynnwys cefnogi gwell cyflogau ac amodau, cyfleoedd ar gyfer datblygiad proffesiynol a llwybrau gyrfya gwell i staff a fydd, yn ei dro, yn arwain at well gofal i blant a phobl ifanc.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.116. Dylai'r newidiadau helpu i ddatblygu ymhellach ddulliau integredig o gomisiynu a darparu gwasanaethau gofal a chymorth ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Rydym yn gobeithio gweld dulliau mwy arloesol, a rennir, fel y rhai sydd eisoes ar waith ar gyfer datblygu llety preswyl rhanbarthol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal sydd ag anghenion cymhleth. Mae'r mathau hyn o ddarpariaeth yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol a'u partneriaid sicrhau bod gofal a chymorth mwy cyfannol yn cael eu darparu, er mwyn diwallu'r ystod o anghenion sydd gan blant o ran iechyd, gofal cymdeithasol a llesiant. (Bydd hyn yn cyfrannu at y nod llesiant cenedlaethol o Gymru iachach).

Anfanteision

7.117. Bydd symud i drefniadau newydd yn sicr o achosi sawl her. Ac eto, dylid gosod llawer yng nghyd-destun heriau ehangach sy'n bodoli'n barod y mae'r sector yn eu hwynebu, yn enwedig y prinder lleoliadau, nifer uchel o unigolion mewn gofal, argyfwng costau byw a phwysau sylweddol ar y gweithlu.

7.118. Gallai ymadawriad rhai darparwyr er elw, sydd wedi datblygu modelau gofal unigryw o ansawdd uchel, fod yn her i'r system ofal. Mae'r cwmnïau hyn yn aml yn darparu gwasanaethau arbenigol sy'n deillio o flynyddoedd o fuddsoddi. Gallai eu hymadawriad posibl adael bwlch yn y sector gofal na fydd efallai'n hawdd ei lenwi gan sefydliadau nid-er-elw newydd neu rai sy'n bodoli'n barod. Gall hyn arwain at wanhau amrywiaeth ac ansawdd y gofal sydd ar gael.

7.119. Er y gall awdurdodau lleol a sefydliadau nid-er-elw geisio cyllid a defnyddio eu cronfeydd wrth gefn neu warged gweithredu, yn aml mae gan endidau er elw fwy o hyblygrwydd masnachol i fuddsoddi neu gyllido ymchwil, datblygu ac arferion arloesol. Gallai cyfyngu ar y gallu hwn atal ymdrechion ar y cyd a lleihau gallu'r sector i esblygu a diwallu anghenion newidiol y rhai y mae'n eu gwasanaethu.

Risgiau

7.120. Mae llawer o'r risgiau sy'n gysylltiedig â dileu darpariaeth er elw'n ymwneud â heriau yn y tymor byr neu ganolig yn sgil y trosi i drefniadau o'r fath.

7.121. Gallai'r newid tuag at fodel nid-er-elw waethygu'r pwysau presennol ar y gweithlu gofal cymdeithasol. Er y telerau ac amodau buddiol y mae darparwyr nid-er-elw'n eu cynnig i'w gweithlu ar y cyfan, mae'n bosibl y bydd rhai o'r gweithwyr proffesiynol hynny sy'n gweithio i sefydliadau er elw yn amharod i drosi i ddarpariaeth awdurdod lleol neu ddarpariaeth nid-er-elw. Mae'n bosibl y bydd rhai'n manteisio ar y cyfle am seibiant gyrfa, neu newid gyrfa, ac efallai fod rhai'n mwynhau'r hyblygrwydd ychwanegol y mae eu contractrau presennol yn ei gynnig.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.122. Bydd angen i awdurdodau lleol ystyried recriwtio, datblygu a hyfforddi'r gweithlu gofal cymdeithasol er mwyn cau unrhyw fylchau yn eu gweithlu a allai effeithio ar ansawdd y gofal a'r model gofal. Bydd angen iddyn nhw arloesi i ddelio ag unrhyw anghenion a nodwyd, i gadw staff ac i sicrhau eu bod yn cael hyfforddiant addas. Gallai arloesi o'r fath gynnwys defnyddio gofalwyr maeth i ddarparu modelau gofal (er enghraifft, dulliau sy'n ystyriol o drawma i weithio gyda phlant mewn gofal neu unrhyw rwystrau iaith sy'n ymwneud â lleoli, er enghraifft, plant sy'n ceisio lloches a phlant o gefndiroedd ethnig leiafrifol). Mae'r materion hyn yn cael eu hystyried yn y trefniadau llywodraethiant sy'n sail i weithredu'r polisi dileu elw.

7.123. Wrth gyflawni'r ymrwymiad hwn, mae'n bosibl y bydd ansefydlogrwydd yn y farchnad, un sy'n gwyro'n drwm at y sector preifat, yn cael ei greu. Heb os, byddwn yn gweld rhai darparwyr yn tynnu'n ôl o'r farchnad neu'n canolbwyntio ar ddarparu lleoliadau i blant a leolir gan awdurdodau lleol Lloegr yn unig. Byddai'r ddau beth yn amlwg yn effeithio ar y digonolrwydd ar gyfer plant a phobl ifanc o dan ofal awdurdodau lleol Cymru ac efallai y byddent yn cael effaith benodol ar blant sydd angen darpariaeth arbenigol.

7.124. Efallai y bydd darparwyr nid-er-elw'n dewis peidio â datblygu gwasanaethau preswyl i blant oherwydd risgiau i'w henw da a risgiau ariannol. Os digwydd hyn, bydd rhaid i awdurdodau lleol dderbyn cyfrifoldebau ychwanegol am ddatblygu cartrefi plant ac am eu darparu'n uniongyrchol, oherwydd penderfyniadau polisi darparwyr nid-er-elw, y bydd rhai ohonynt efallai wedi'u lleoli y tu allan i Gymru.

7.125. Bydd y risgiau hyn yn cael eu rheoli a'u lliniaru gymaint ag y bo modd drwy'r trefniadau trosiannol y darperir ar eu cyfer yn y Bil ac sy'n ceisio, yn benodol, leihau unrhyw darfu ar leoliadau presennol plant a phobl ifanc. Yn ogystal, byddant yn destun gwaith craffu drwy'r trefniadau llywodraethiant ehangach sydd wedi cael eu llunio, fel y nodir ym Mhennod 10. Bydd dull gweithredu fesul cam hefyd yn cael ei fabwysiadu. Bydd y £68m rydym yn ei fuddsoddi i reoli'r trosi i ofal nid-er-elw yn cael ei anelu at ddatblygu darpariaeth gofal preswyl a gofal maeth mewnol a thrydydd sector. Bydd yn canolbwyntio ar symud plant o ofal preswyl i leoliad teulu, ar ddarparu gwasanaethau lleol sydd wedi'u teilwra, gan gynnwys darpariaeth arbenigol i blant ag anghenion mwy cymhleth, ac ar wella canlyniadau i blant.

Gofal Iechyd Parhaus (GIP) a Thaliadau Uniongyrchol

7.126. Yr opsiynau yw:

- **Opsiwn un:** busnes fel arfer
- **Opsiwn dau:** diwygio Deddf y GIG (Cymru) 2006 ("Deddf 2006") i ganiatáu i fyrddau iechyd wneud taliadau uniongyrchol i unigolion o dan Ofal Iechyd Parhaus (GIP).

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Opsiwn un: busnes fel arfer

- 7.127. O dan yr opsiwn hwn, ni fydd taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP yn bosibl, gan nad yw Deddf 2006 fel y mae wedi'i drafftio ar hyn o bryd yn caniatáu i Weinidogion Cymru (na byrddau iechyd yn gweithredu ar eu rhan) wneud taliadau uniongyrchol. Ar hyn o bryd, dim ond awdurdodau lleol sy'n gallu gwneud taliadau uniongyrchol i unigolion neu eu cynrychiolwyr i'w galluogi i ddiwallu eu hanghenion am ofal cymdeithasol a chymorth o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014").
- 7.128. Pan fo anghenion unigolion am ofal cymdeithasol a chymorth yn cael eu diwallu gan ddyletswyddau awdurdodau lleol o dan Ddeddf 2014, gallant ddewis cael mynediad at daliadau uniongyrchol, gan eu galluogi i arfer llais a rheolaeth; hynny yw, penderfynu sut, pryd a chan bwy y mae eu hanghenion gofal a chymorth cymwys yn cael eu diwallu. Wrth drosglwyddo o ofal cymdeithasol a ddarperir gan awdurdod lleol i GIP, ni all unigolion sy'n derbyn gofal yn eu cartrefi eu hunain gael mynediad at daliadau uniongyrchol ac felly maent yn colli'r annibyniaeth i arfer llais a rheolaeth dros eu hanghenion gofal a chymorth cymwys.
- 7.129. Mae tystiolaeth bod rhai pobl sydd â chyflyrau iechyd cymhleth yn gwrthod asesiadau GIP. Gall hyn fod am nifer o resymau, ond dyma rai o'r rhesymau sy'n codi'n aml:
- nid yw pobl eisiau colli'r llais a'r rheolaeth sydd ganddynt drwy daliadau uniongyrchol a chael y teimlad pellach o golli annibyniaeth;
 - pryder y gallai'r cymhwysedd ar gyfer cael GIP amrywio, a allai darfu ar eu pecyn gofal sefydlog;
 - pryder y gallai fod rhaid iddynt roi'r gorau i gael gwasanaeth gan un neu ragor o Gynorthwywyr Personol dibynadwy a chyfarwydd oherwydd bod GIP sydd wedi'i gomisiynu yn draddodiadol yn cynnig llai o hyblygrwydd a dewis o ran y darparwr gofal.
- 7.130. Bydd rhai pobl felly yn parhau i gyfrannu at eu costau gofal cymdeithasol, a bydd yr awdurdod lleol hefyd yn cyfrannu, yn dibynnu ar yr asesiad ariannol, lle y byddai hyn fel arall yn cael ei ariannu'n llawn gan y GIG o dan GIP.
- 7.131. Yn Lloegr, mae taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP drwy Gyllidebau Iechyd Personol wedi cael eu caniatáu ers 2014 (yn sgil diwygiadau i Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006, a ddaeth i rym yn 2013).
- 7.132. Dros nifer o flynyddoedd, mae rhanddeiliaid wedi codi materion sy'n ymwneud â'r rhyngwyneb rhwng GIP a thaliadau uniongyrchol yng Nghymru, a gwanhau llais a rheolaeth pobl wrth drosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol, gyda thaliadau uniongyrchol, i GIP, lle y collir yr opsiwn hwnnw.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.133. Trafodwyd hyn â'r Pwyllgor Deisebau ym mis Mai 2022 drwy'r Ddeiseb P-05-1106 - Cyflwyno Cyllidebau Iechyd Personol a Gofal Personol yng Nghymru⁵⁷ ac mae argymhelliad 8 yn adroddiad Archwilio Cymru 'Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion' yn dweud y dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gan bobl sy'n cael gofal iechyd parhaus y GIG a Taliadau Uniongyrchol fwy o lais, dewis a rheolaeth pan wneir penderfyniadau.⁵⁸

7.134. Yn gam cyntaf tuag at fynd i'r afael â'r sefyllfa hon, mae'r *'Fframwaith Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG yng Nghymru'*, a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2021 ac sy'n weithredol ers mis Ebrill 2022, yn cynnwys mwy o bwyslais ar wella llais a rheolaeth i unigolion sy'n derbyn pecyn gofal a ddarperir drwy GIP.⁵⁹

7.135. O dan y fframwaith diwygiedig, nodwyd ffyrdd posibl o wella llais a rheolaeth, gan gynnwys sefydlu Ymddiriedolaeth Defnyddwyr Annibynnol. O dan drefniant o'r fath, gall grŵp o ymddiriedolwyr dderbyn a gweinyddu arian GIP ar ran unigolyn. Nid yw'n cynnig yr un llais a rheolaeth â thaliadau uniongyrchol, ond mae'n gam tuag at hynny.

7.136. Mae gwaith wedi bod yn mynd rhagddo ar yr opsiwn hwn, gan gynnwys cydgyhyrchu canllawiau a gwaith i sefydlu prosiect peilot Ymddiriedolaeth Defnyddwyr Annibynnol ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Mae'r cymhlethdodau sy'n gysylltiedig â'r opsiwn hwn yn golygu na fyddai'n llwybr addas i lawer iawn o dderbynyddion GIP.

Opsiwn dau: diwygio Deddf 2006 i ganiatáu i fyrdau iechyd wneud taliadau uniongyrchol i unigolion o dan Ofal Iechyd Parhaus (GIP).

7.137. O dan Opsiwn dau, cyflwynir Bil i ddiwygio Deddf 2006 i gynnwys pwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ynghylch taliadau uniongyrchol, er mwyn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud taliadau uniongyrchol i bobl ar gyfer GIP. Bydd y rheoliadau'n nodi manylion ac amodau ynghylch pryd y gallai'r taliadau uniongyrchol fod ar gael. Mae'n debygol y byddai Gweinidogion Cymru yn defnyddio'r pwerau presennol yn adran 12 o Ddeddf 2006 i gyfarwyddo byrdau iechyd lleol i arfer y swyddogaeth sy'n ymwneud â gwneud taliadau uniongyrchol ar eu rhan.

7.138. Bydd yr opsiwn hwn yn gwella'r rhyngwyneb rhwng GIP a thaliadau uniongyrchol i fynd i'r afael â'r materion a godwyd a galluogi unigolion i gadw annibyniaeth a llais a rheolaeth wrth drosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol i GIP. Byddai'n cefnogi tegwch a chydaddoldeb gwell i bobl anabl a difrifol wael, boed yn derbyn gofal gan yr awdurdod lleol

⁵⁷[P-05-1106 Cyflwyno cyllidebau iechyd personol a gofal personol yng Nghymru \(senedd.cymru\)](#)

⁵⁸[Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion \(archwilio.cymru\)](#), tudalen 12

⁵⁹[Fframwaith cenedlaethol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG | LLYW.CYMRU](#)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

neu'r bwrdd iechyd, ac yn cefnogi egwyddorion gofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn.

Costau a manteision

7.139. Mae rhywfaint o ansicrwydd ynghylch costau'r elfen hon o'r Bil. Yn benodol, nid yw'n hysbys faint o bobl fydd yn dewis symud o dderbyn taliadau gofal cymdeithasol i daliad uniongyrchol GIP. Cafwyd amcangyfrif gorau o'r nifer hwn gan ADSS Cymru. Bydd natur a chost y pecyn gofal a dderbynnir yn dibynnu ar amgylchiadau penodol pob unigolyn. Oni nodir yn wahanol, mae cost gyfartalog pecyn gofal cymdeithasol a pheycyn GIP wedi'i defnyddio yn y cyfrifiadau.

7.140. Yn olaf, mae faint o amser y mae unigolion yn parhau i dderbyn pecyn GIP yn amrywio o'r naill achos i'r llall, wrth i bobl roi'r gorau i dderbyn taliadau am amrywiaeth o resymau. Nid oes unrhyw ddata ar gael ynghylch am faint o amser, ar gyfartaledd, y mae pobl yn derbyn pecynnau GIP. Yn absenoldeb yr wybodaeth hon ac er mwyn galluogi amcangyfrif costau ar gyfer yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol, gwnaed rhagdybiaeth i symleiddio'r dadansoddiad, sef y bydd unigolyn, unwaith y bydd yn derbyn taliad uniongyrchol GIP, yn parhau i dderbyn y taliad hwnnw am gyfnod o bum mlynedd.

Opsion un – busnes fel arfer

Costau

7.141. Dyma'r opsiwn sylfaenol ac, o'r herwydd, mae'r canlynol yn grynoded o'r costau sylfaenol, ac fe'i cyflwynir i alluogi cymhariaeth â'r costau o dan Opsiwn dau. Oni nodir yn wahanol, mae ffigurau costau wedi'u talgrynnu i'r £1,000 agosaf.

Proffil costau – cyfredol

7.142. Yng Nghymru, mae ffigurau a gafwyd gan y byrddau iechyd yn dangos bod ychydig dros 10,000 o bobl wedi derbyn GIP ym mlwyddyn ariannol 2022-23. Cyfanswm costau GIP ar gyfer y flwyddyn ariannol honno oedd £448m, sy'n gyfwerth â chost gyfartalog o tua £45,000 fesul person sy'n derbyn GIP. Fodd bynnag, mae cafeatau i'r data, gan fod rhai achosion a gyfrifwyd yn ymwneud â phobl sy'n derbyn cyfarpar, rhai'n ymwneud â hawliadau ôl-weithredol a rhai'n ymwneud â chostau a ariennir ar y cyd ag awdurdodau lleol.

7.143. Mae cyngor gan Uned Comisiynu Gofal Genedlaethol Cymru yn nodi bod amcangyfrif o gost pecyn o £50,000, ar gyfartaledd, yn briodol i'w ddefnyddio at ddibenion cynllunio. Felly, defnyddir ffigur o £50,000 yn enghraifft ddangosol yn y ddogfen hon. Nid yw'r ffigur hwn yn cynnwys costau ychwanegol fel costau staff, gorbenion gweinyddol, systemau TG

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ac yn y blaen. Wrth gwrs, bydd pecynnau amrywiol yn bodoli y gellid eu gweinyddu drwy daliadau uniongyrchol a bydd eu costau'n amrywio.

7.144. I gymharu â Lloegr, rydym wedi sicrhau ystod o gostau cyfartalog ar gyfer cyllidebau iechyd personol a dalwyd drwy daliadau uniongyrchol ar draws gwahanol Fyrddau Gofal Integredig. Mae'r rhain yn amrywio rhwng £46,000 a £120,000, gan roi enghraifft ganolrifol o £80,000. Mae'n debygol y bydd amrywiad tebyg rhwng pecynnau yng Nghymru hefyd. Rydym wedi defnyddio cost enghreifftiol ar ben isaf y raddfa hon ar gyfer gwariant ac arbedion a ragwelir ar gyfer y cynnig hwn.

7.145. Dros y deng mlynedd diwethaf, bu cynnydd mewn gwariant ar GIP, gan arwain at ganolbwyntio cynyddol ar geisio gwerth am arian ac ar ddod o hyd i opsiynau comisiynu a monitro arloesol i sicrhau cynaliadwyedd. Mae'r cynnydd yng nghostau GIP yn debygol o fod oherwydd nifer o ffactorau, gan gynnwys poblogaeth sy'n heneiddio, cynnydd mewn clefydau cronig, newidiadau mewn ffordd o fyw, a chynnydd mewn costau gofal iechyd.

Tabl 7.25 Gwariant ar GIP – pob Bwrdd Iechyd Lleol dros y 10 mlynedd diwethaf

	BIP Aneurin Bevan	BIP Betsi Cadwaladr	BIP Caerdydd a'r Fro	BIP Cwm Taf Morgannwg	BIP Hywel Dda	BIA Powys	BIP Bae Abertawe	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2013-14	56,339	68,286	40,030	22,886	45,158	10,193	35,580	278,472
2014-15	66,973	72,253	42,089	27,606	43,809	12,076	41,443	306,249
2015-16	66,541	74,827	43,559	29,756	44,484	11,733	48,518	319,418
2016-17	68,123	76,848	47,414	30,465	45,499	12,964	50,553	331,866
2017-18	70,408	91,605	55,920	34,526	47,599	12,495	49,537	362,090
2018-19	71,481	99,032	57,757	33,298	47,012	11,508	52,076	372,164
2019-20	71,005	91,324	59,128	46,653	45,118	12,461	45,601	371,290
2020-21	81,347	106,173	62,120	46,093	49,440	15,055	55,606	415,834
2021-22	83,675	101,897	65,841	49,163	48,638	20,837	61,501	431,552
2022-23	86,006	99,614	73,113	55,798	49,203	23,667	60,703	448,104
	721,898	881,859	546,971	376,244	465,960	142,989	501,118	3,637,039

Ffynhonnell – Cyfrifon archwiliedig Byrddau Iechyd Lleol

Proffil costau – rhagamcan

7.146. Gwnaed gwaith priodoli yn gynnar yn 2023 i ragamcanu beth allai'r costau ar gyfer GIP fod ymhen 10 a 25 mlynedd, heb gyflwyno modelau cyflenwi amgen, y mae taliadau uniongyrchol yn un ohonynt. Mae'r

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

amcangyfrifon o'r gwaith modelu hwn, yn seiliedig ar gost GIP o £50,000 y pen y flwyddyn ar gyfartaledd, i'w gweld yn y tabl isod:

Tabl 7.26 Rhagamcanu GIP ymhen 10 a 25 mlynedd:

	2022-23	Ymhen 10 mlynedd (blwyddyn ariannol 32-33)			Ymhen 25 mlynedd (blwyddyn ariannol 47-48)		
		Isel	Uchel	Ar £50k (prisiau 22-23)	Isel	Uchel	Ar £50k (prisiau 22-23)
Aneurin Bevan	1,783	2,094	2,399	£105m - £120m	2,197	2,716	£110m - £136m
CTM	1,129	1,415	1,568	£71m - £78m	1,475	1,784	£74m - £89m
Betsi	1,562	819	2,012	£41m - £101m	402	2,190	£20m - £110m
Hywel Dda	2,334	2,432	3,027	£122m - £151m	2,227	3,311	£111m - £167m
Powys	536	378	699	£19m - £35m	286	776	£14m - £39m
Abertawe	1,630	1,821	2,269	£91m - £113m	1,762	2,666	£88m - £133m
Caerdydd a'r Fro	1,564	1,514	2,129	£78m - £106m	1,372	2,249	£67m - £112m
			Cyfanswm £527m - £704m			Cyfanswm £484m - £786m	

7.147. Nid yw'r gwaith rhagamcanu'n ystyried chwyddiant. Bydd chwyddiant yn ychwanegu'n sylweddol at y costau dros amser. Dylid nodi y gall chwyddiant gofal iechyd fod yn uwch na chwyddiant cyffredinol, a gall hefyd amrywio rhwng disgyblaethau. Y prif bwynt yw bod y costau a ragwelir ar gyfer Opsiwn Un – sef cadw GIP a ddarperir yn draddodiadol yn unig a pheidio â chyflwyno taliadau uniongyrchol – yn cynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Manteision/anfanteision

7.148. O dan yr opsiwn hwn, ni fydd taliadau uniongyrchol yn bosibl i unigolion sy'n gymwys am GIP a byddant yn parhau i fod yn bosibl dim ond i unigolion sy'n derbyn gofal cymdeithasol a ddarperir gan yr awdurdod lleol. Ni fydd yr opsiwn hwn yn mynd i'r afael â'r anawsterau o ran y rhyngwyneb rhwng GIP a thaliadau uniongyrchol. Ni fydd unigolion sy'n trosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol i GIP yn gallu cadw'r annibyniaeth a'r llais a'r rheolaeth y maent yn elwa ohonynt o ganlyniad i daliadau uniongyrchol.

7.149. Os asesir bod unigolyn yn gymwys i gael GIP ond ei fod yn gwrthod trosglwyddo o ofal cymdeithasol a ddarperir gan awdurdod lle, ni fydd yn

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

golygu yn awtomatig y gellir cynnal y status quo ac y bydd yr awdurdod lleol yn parhau i ddiwallu anghenion yr unigolyn am ofal a chymorth, gan nad yw awdurdod lleol o dan ddyletswydd i ddiwallu anghenion y gellir eu darparu drwy ddulliau eraill.

7.150. Os dylai unigolion fod yn derbyn GIP, a'u bod yn dewis peidio â gwneud hynny gan nad ydynt am golli taliadau uniongyrchol, nid yw eu gofynion iechyd felly'n cael eu diwallu. Cydnabyddir hyn yn adroddiad Archwilio Cymru sy'n dweud: 'Fe wnaeth rheolwyr Taliadau Uniongyrchol nodi achosion hefyd lle mae unigolion ag anghenion iechyd sy'n gwaethygu'n gwrthod cael mynediad at ofal iechyd parhaus y GIG am eu bod yn ofni y byddant yn colli hyblygrwydd Taliadau Uniongyrchol a'r gwelliannau o ran llesiant y maent yn eu dwyn' (tudalen 37). Mae'n amlwg bod gwrthod gofal iechyd priodol fel hyn yn debygol o effeithio'n negyddol ar iechyd corfforol a meddyliol yr unigolyn yn y tymor hir.

Opsiwn dau – diwygio Deddf 2006 i ganiatáu i Weinidogion Cymru (byrddau iechyd) wneud taliadau uniongyrchol i unigolion o dan Ofal Iechyd Parhaus (GIP)

Costau ac arbedion

Unigolion

7.151. Fel y nodwyd yn Opsiwn un, bu cynnydd yn y galw am becynnau GIP dros y degawd diwethaf oherwydd nifer o ffactorau. Fodd bynnag, mae tystiolaeth bod rhai pobl â chyflyrau iechyd cymhleth yn gwrthod asesiadau GIP a'i bod yn well ganddynt gadw eu pecynnau gofal cymdeithasol sefydledig. Yn wahanol i GIP, daw taliadau uniongyrchol gofal cymdeithasol o dan bolisi codi tâl neu ad-dalu, felly mae rhai pobl yn parhau i gyfrannu tuag at eu costau gofal, ynghyd â'r awdurdod lleol sy'n cyfrannu hefyd. Nid yw awdurdod lleol o dan ddyletswydd i ddiwallu anghenion am ofal a chymorth y gellir eu darparu drwy ddulliau eraill.

7.152. Heb gyflwyno'r Bil o dan Opsiwn 2, mae'n debygol y bydd unigolion sy'n gymwys i dderbyn GIP, ond nad ydynt am golli taliadau uniongyrchol, yn parhau i gyfrannu at eu costau gofal cymdeithasol, y tu hwnt i'r hyn y gall yr awdurdod lleol ddarparu ar ei gyfer.

7.153. Ar ôl trafod â rhai o gysylltiadau ADSS Cymru sy'n arwain gwaith mewn perthynas â GIP, amcangyfrifir bod tua phum unigolyn fesul awdurdod lleol yn gohirio neu'n gwrthod trosglwyddo i GIP am y rhesymau a amlinellir uchod. Gallai'r rhain drosglwyddo o dderbyn taliadau uniongyrchol gofal cymdeithasol i dderbyn GIP yn ystod y tair blynedd gyntaf ar ôl i daliadau uniongyrchol ar gyfer GIP gael eu gwneud yn bosibl. Mae hyn yn uchafswm o 110 o unigolion ledled Cymru, ond mae'n bosibl, mewn rhai awdurdodau lleol, y bydd llai na phum unigolyn yn trosglwyddo o ofal cymdeithasol i GIP. Trosglwyddiad untro o grŵp o unigolion sydd yn y set hon o amgylchiadau fyddai hyn. Disgwylir i'r

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

taliadau uniongyrchol GIP cyntaf gael eu talu yn 2025-26, gan ragdybio y bydd y 110 o unigolion wedi symud i daliadau GIP erbyn 2027-28. Ar ôl y cyfnod cychwynnol hwn, byddai taliadau uniongyrchol yn opsiwn a gynigir i bobl y mae eu hasesiad yn nodi eu bod yn gymwys am GIP ac sy'n bodloni unrhyw feini prawf ar gyfer taliadau uniongyrchol. Felly, byddent yn trosglwyddo'n fwy graddol.

Arbedion

7.154. O dan Opsiwn dau, bydd arbedion o ran costau i unigolion sy'n gymwys am GIP ond sy'n gwrthod cael eu hasesu ar hyn o bryd, neu sy'n cael eu hasesu ac yn gwrthod pecynnau GIP, gan nad ydynt am gollir taliadau uniongyrchol y maent yn eu derbyn ar hyn o bryd ar gyfer gofal a ddarperir gan awdurdod lleol. Rhagdybir y bydd deg o bobl yn newid o daliadau gofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP yn 2025-26, 50 yn 2026-27 a 50 yn 2027-28. Y cyfraniad mwyaf y gall unigolion ei wneud at eu gofal cymdeithasol yw £100 yr wythnos, gan ddibynnu ar brawf modd. Felly, £5,200 fyddai'r arbedion mwyaf fesul unigolyn y flwyddyn, os gallent drosglwyddo i GIP. Dylid nodi na fydd llawer o unigolion yn cyfrannu at eu costau gofal cymdeithasol, neu y byddant yn cyfrannu llai na £100 yr wythnos. Nid yw'n bosibl gwybod swm y cyfraniadau a wneir ar hyn o bryd gan yr unigolion a fydd yn newid o ofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP ac felly, at ddibenion yr Aseiad Effaith Rheoleiddiol hwn, defnyddiwyd ystod o £0 i £5,200 y flwyddyn. Mae'r ystod hon o arbedion o ran costau wedi'i chymhwyso i nifer y bobl y disgwylir iddynt fod yn derbyn taliad uniongyrchol GIP bob blwyddyn, ar ôl newid o becyn gofal cymdeithasol. Mae'r tabl isod yn dangos yr arbediad mwyaf i unigolion ar gyfer y cyfnod rhwng 2025-26 a 2031-32. Ar ben isaf yr ystod, bydd yr arbediad yn £sero ym mhob blwyddyn. Fel yr eglurwyd uchod, rhagdybir y bydd pob unigolyn yn derbyn taliad uniongyrchol GIP am gyfnod o bum mlynedd. Rydym yn rhagdybio ymhellach y byddent, yn absenoldeb y Bil hwn, wedi parhau i dderbyn pecyn gofal cymdeithasol am yr un cyfnod. Felly, rhagdybir mai £sero yw'r arbedion o ran costau o 2032-33 ymlaen i'r 110 o unigolion sy'n newid o ofal cymdeithasol i daliad uniongyrchol GIP.

Tabl 7.27 – Yr arbedion mwyaf o ran costau i unigolion o beidio â gorfod cyfrannu mwyach at gost eu pecyn gofal cymdeithasol.

£	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32
Derbynyddion	10	60	110	110	110	100	50
Yr arbedion mwyaf o ran costau	52,000	312,000	572,000	572,000	572,000	520,000	260,000

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Awdurdodau Lleol

Arbedion

- 7.155. O dan Opsiwn dau, mae'n debygol y byddai awdurdodau lleol yn arbed rhywfaint o gostau pan fydd unigolion sy'n gymwys am GIP ac sy'n dymuno derbyn taliadau uniongyrchol yn dewis trosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol i GIP a ddarperir gan y bwrdd iechyd lleol.
- 7.156. Yn ôl adroddiad Archwilio Cymru, *Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion*⁶⁰, roedd y Taliad Uniongyrchol cyfartalog ar gyfer gofal cymdeithasol i oedolion yn 2018-19 yn £12,344, gan amrywio o £6,033 yng Ngheredigion i £21,836 yn Wrecsam.⁶¹ Mae'r ffigurau hyn wedi'u huwchraddio i brisiau 2022-23 gan ddefnyddio'r gyfres datchwyddwyr cynnyrch domestig gros, gan roi amrediad rhwng tua £6,900 a £25,000 a chyfartaledd o £14,100. Gan ddefnyddio'r ffigurau hyn, amcangyfrifir bod cost pecynnau gofal cymdeithasol i awdurdodau lleol yn amrywio o £130 i £480 yr wythnos, sef tua £270 yr wythnos ar gyfartaledd. Ystyrir bod yr unigolion hynny sydd angen pecyn GIP yn fwy tebygol o fod ag anghenion gofal cymhleth ac o fod ar ben uchaf yr ystod gostau ar gyfer pecyn gofal cymdeithasol. At ddibenion yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol felly, rydym yn rhagdybio mai £480 yr wythnos yw cost gyfartalog pecyn gofal cymdeithasol ar gyfer yr unigolion perthnasol.
- 7.157. Dylid cydnabod bod yr amcangyfrif hwn o arbedion yn seiliedig ar y nifer mwyaf o dderbynyddion y rhagwelir y byddant yn trosglwyddo oddi wrth ofal cymdeithasol, a hynny â pheynnau â'r gost gyfartalog uchaf. Mae adroddiad Archwilio Cymru yn nodi bod cryn dipyn o amrywiaeth rhwng awdurdodau lleol yng Nghymru, felly yn ymarferol byddai'r amrywiaeth hon yn berthnasol i drosglwyddo costau gofal hefyd. Gallai arbedion o ran costau i awdurdodau lleol gael eu lleihau ymhellach yn dibynnu ar faint y mae'r unigolion yn ei gyfrannu at eu gofal eu hunain (fel y nodwyd eisoes, yr uchafswm ar hyn o bryd yw £100 yr unigolyn yr wythnos). Os rhagdybiwn fod pob unigolyn yn cyfrannu'r uchafswm o £100, bydd hyn yn gadael cost o £380 yr wythnos i awdurdodau lleol.
- 7.158. Mae'r tabl isod yn dangos amcangyfrif o'r arbedion lleiaf a mwyaf o ran costau i awdurdodau lleol, gan ragdybio y byddent fel arall wedi bod yn talu £380 a £480 yr wythnos fesul preswlydd yn y drefn honno. Fel yn achos yr arbedion o ran costau i unigolion a gyfrifwyd uchod, rhagdybir mai £sero fydd yr arbedion o ran costau o 2032-33 ymlaen i awdurdodau lleol.

⁶⁰[Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion \(archwilio.cymru\)](#) Ebrill 2022

⁶¹ Mae'r adroddiad yn nodi, adeg llunio'r adroddiad, nad oedd unrhyw ddata ar wasanaethau heblaw am wariant wedi'u hadrodd yn genedlaethol ers 2018-19, yn dilyn penderfyniad Llywodraeth Cymru i atal trefniadau casglu data mewn ymateb i'r pandemig yn 2020. Nid yw'r ffigurau'n cynnwys Caerffili oherwydd problemau technegol yn eu systemau TGCh pan oedd y data'n cael eu casglu.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.28 – Amcangyfrif o arbedion o ran costau i awdurdodau lleol o beidio â gorfod darparu pecyn gofal cymdeithasol mwyach i'r unigolion hynny sy'n trosglwyddo i daliadau uniongyrchol GIP

£	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32
Derbynyddion	10	60	110	110	110	100	50
Yr arbedion lleiaf o ran costau	198,000	1,186,000	2,174,000	2,174,000	2,174,000	1,976,000	988,000
Yr arbedion mwyaf o ran costau	250,000	1,498,000	2,746,000	2,746,000	2,746,000	2,496,000	1,248,000

7.159. Heb daliadau uniongyrchol fel y cynigir o dan Opsiwn dau, bydd yr awdurdod lleol yn parhau i ysgwyddo'r costau hyn drwy ddarparu gofal cymdeithasol i unigolion nad ydynt am golli taliadau uniongyrchol.

Byrddau Iechyd Lleol

7.160. Bydd costau ychwanegol i fyrddau iechyd lleol er mwyn sefydlu'r drefn newydd ar gyfer taliadau uniongyrchol GIP, yn yr un modd â phan gawsant eu cyflwyno ar gyfer gofal cymdeithasol. Fel y dywed adroddiad Archwilio Cymru ar daliadau uniongyrchol ar gyfer gofal cymdeithasol i oedolion: 'Bydd costau cychwynol yn gysylltiedig â sefydlu neu gomisiynu Gwasanaeth Cymorth Taliadau Uniongyrchol effeithiol a hyfforddi staff mewn prosesau Taliadau Uniongyrchol. Ond unwaith y bydd hyn yn llwyr weithredol, dylai Taliadau Uniongyrchol o leiaf fod yn niwtral o ran cost a dylent wireddu arbedion, er enghraifft, o ganlyniad i lai o weinyddu, adolygu a rheoli darparwyr.'⁶²

7.161. Bydd gofynion o ran hyfforddiant a gwasanaethau cymorth yn cael sylw drwy ganllawiau priodol, yn debyg i'r rhai a ddatblygwyd ar gyfer taliadau uniongyrchol awdurdodau lleol. Disgwylir i'r costau trosiannol hyn gael eu talu gan Lywodraeth Cymru ac fe'u hystyrir ymhellach yn yr adran nesaf.

7.162. Pe na bai'r opsiwn hwn yn cael ei roi ar waith, ni fyddai byrddau iechyd lleol yn wynebu costau ychwanegol ar gyfer sefydlu taliadau uniongyrchol GIP nac ar gyfer eu rheoli'n barhaus. Fodd bynnag, mae tystiolaeth o Loegr yn dangos y gall taliadau uniongyrchol leihau cyfanswm costau GIP dros amser. Gwnaeth dadansoddiad GIG Lloegr yn 2019, sydd wedi'i rannu â Llywodraeth Cymru, o'r gwahaniaeth rhwng costau cyllidebau

⁶²[Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion \(archwilio.cymru\)](#) Ebrill 2022, t27

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

iechyd personol a chostau pecynnau gofal cartref confensiynol ar gyfer GIP ddangos y canfyddiadau allweddol canlynol:

- Ar gyfer achosion lle nad oedd newid o ran yr anghenion a aseswyd, 18% oedd y gostyngiad cyfanredol mewn costau ar gyfer pecynnau gofal cyllidebau iechyd personol.
- O fewn y grŵp hwn, 22% oedd y gostyngiad cyfanredol mewn costau ar gyfer cyllidebau iechyd personol a ddarparwyd fel taliadau uniongyrchol. (Taliadau uniongyrchol oedd y rhan fwyaf o'r achosion o gyllidebau iechyd personol a ddadansoddwyd - 71%.)⁶³
- Roedd gostyngiadau mewn costau yn amlwg ar draws pob grŵp oedran.
- Gwnaeth costau 76% o'r holl achosion a ddadansoddwyd aros yr un peth neu ostwng ar ôl trosglwyddo i gyllidebau iechyd personol.
- Cyfanswm y gostyngiad cyfanredol mewn costau ar gyfer pob pecyn gofal cyllideb iechyd personol oedd 11%, gan gynyddu i 16% ar gyfer taliadau uniongyrchol.⁶⁴

7.163. Mae galw cynyddol am GIP yn debygol o wrthbwysu'n rhannol arbedion o ran costau o weithredu taliadau uniongyrchol, yn enwedig i ddechrau. Y rheswm dros hyn yw y bydd nifer o unigolion yn cytuno i asesiadau ar gyfer GIP, ar ôl iddynt fod wedi'u gwrthod yn flaenorol. Fel yr amcangyfrifwyd, gallai hyn fod yn uchafswm o bum unigolyn fesul awdurdod lleol, neu 110 o unigolion ledled Cymru. Fodd bynnag, mae hynny'n ganran fach iawn, sef 1.1% o'r holl unigolion sy'n derbyn GIP a nodwyd ym mharagraff 7.142. Efallai y bydd hefyd fwy o alw am GIP wrth i amser fynd yn ei flaen, oherwydd na fydd pobl yn gwrthod asesiadau a hwythau bellach yn gallu cadw eu Cynorthwywyr Personol tra maent yn derbyn GIP.

7.164. Disgwylir i'r costau ar gyfer rhai elfennau o Opsiwn dau godi bob blwyddyn am gyfnod cychwynnol ac wedyn mae'r galw'n debygol o sefydlogi. Felly, disgwylir y bydd nifer yr unigolion sy'n dewis derbyn taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP yn gymharol isel am y flwyddyn gyntaf,

⁶³Gall cyllidebau iechyd personol yn Lloegr fod yn un o 3 math – taliadau uniongyrchol, cyllideb trydydd parti neu gyllideb dybiannol (mae'r olaf yn debyg iawn i GIP traddodiadol gan fod y bwrdd iechyd yn comisiynu'r gofal ond mae swm y gyllideb yn hysbys i'r unigolyn; ar gyfer cyllidebau trydydd parti, mae sefydliad annibynnol yn rheoli'r pecyn gofal ond nid ydynt yn cael eu defnyddio'n eang hyd yma).

⁶⁴ Cafeat a nodwyd yn yr adroddiad yw bod y casgliadau'n seiliedig ar ddata o nifer bach o safleoedd sydd ymhlith y rhai sydd bellaf ymlaen yn y broses o roi cyllidebau iechyd personol ar waith.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ac yn cynyddu am rai blynyddoedd wedi hynny. Dangosodd tystiolaeth anecdotaidd gan fwrdd gofal integredig yn Lloegr fod nifer y cyllidebau iechyd personol a ddarparwyd fel taliadau uniongyrchol yn ei ardal wedi dechrau'n gymharol isel ac wedi cynyddu dros amser.

7.165. Rydym wedi amcangyfrif twf yn y galw am daliadau uniongyrchol ar gyfer GIP – gweler tabl 7.29 isod.

Tabl 7.29 – twf rhagamcanol yn y galw am becynnau taliadau uniongyrchol GIP

		Trosglwyddo o Ofal Cymdeithasol i TU GIP	Trosglwyddo o GIP traddodiadol i TU GIP	Pecynnau GIP newydd a ddarperir drwy TU
2025-26	Blwyddyn 1	10	5	0
2026-27	Blwyddyn 2	50	30	0
2027-28	Blwyddyn 3	50	30	55
2028-29	Blwyddyn 4	0	10	55
2029-30	Blwyddyn 5	0	10	70
2030-31	Blwyddyn 6	0	10	70
2031-32	Blwyddyn 7	0	10	70
2032-33	Blwyddyn 8	0	10	140
2033-34	Blwyddyn 9	0	10	140
2034-35	Blwyddyn 10	0	10	140

7.166. Bydd costau i'r byrddau iechyd lleol am werth derbynyddion GIP newydd sydd wedi gwrthod asesiad GIP o'r blaen ond sydd bellach wedi trosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol, yn ogystal â chostau rheoli a gweinyddu taliadau uniongyrchol. Amcangyfrifir y bydd uchafswm o bum unigolyn fesul awdurdod lleol, felly uchafswm o 110 o unigolion ledled Cymru, yn trosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdod lleol i GIP. Amcangyfrifir mai £50,000 y pen y flwyddyn yw cost gyfartalog pecynnau GIP yng Nghymru ar hyn o bryd. Felly, amcangyfrifir mai £5,500,000 y flwyddyn fydd y gost ychwanegol fwyaf i Fyrddau Iechyd Lleol ledled Cymru os bydd 110 o unigolion yn trosglwyddo i GIP (a ddarperir yn draddodiadol).⁶⁵

7.167. Mae'n debygol y bydd symud ar draws o ofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP yn cymryd peth amser. Y disgwyl yw mai nifer bach yn unig fydd yn trosglwyddo yn y flwyddyn gyntaf gan y bydd llawer o waith paratoi a sefydlu i'w wneud yn y flwyddyn honno. Mae disgwyl i'r gweddill

⁶⁵ Mae'r ffigur hwn yn fwy na'r arbedion cyfatebol ar gyfer Awdurdodau Lleol, sef hyd at £2.75m, gan adlewyrchu'r ffaith y bydd unigolion yn symud o becynnau gofal cymdeithasol nad ydynt yn diwallu eu hanghenion iechyd cymhleth i GIP sydd wedi'i deilwra i ddiwallu'r anghenion cymhleth hynny ac felly'n ddrytach. Fodd bynnag, gweler isod fanylion am arbedion o ran costau a fydd yn gwrthbwyso rhai o'r costau trosglwyddo hyn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

symud drosodd yn yr ail a'r drydedd flwyddyn. Felly, yn seiliedig ar gost pecynnau GIP wedi'u caffael yn draddodiadol, rhagwelir y bydd y gost ychwanegol yn sgil pobl yn newid o ofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP yn £500,000 yn 2025-26, £3,000,000 yn 2026-27 a £5,500,000 o 2027-28 ymlaen. Yna disgwylir i'r gost hon ostwng yn 2030-31 a 2031-32 cyn cyrraedd sero yn 2032-33. Mae'n bwysig cydnabod mai'r nifer hwn o unigolion, ac felly'r gost gyffredinol hon, yw'r amcangyfrif uchaf, a bod awdurdodau lleol yn awgrymu y gallai fod llawer llai o unigolion yn trosglwyddo o ofal cymdeithasol i GIP.

7.168. Mae'r ffigurau a gyflwynir uchod yn seiliedig ar gost pecynnau GIP wedi'u comisiynu'n draddodiadol. Fodd bynnag, fel y nodwyd uchod, mae tystiolaeth o Loegr yn awgrymu y gall cost pecynnau GIP a ddarperir drwy daliadau uniongyrchol fod yn is na phecynnau GIP wedi'u comisiynu'n draddodiadol.

7.169. Fel y nodwyd yn adroddiad GIG Lloegr ar effaith cyllidebau iechyd personol ar wariant ar bobl sy'n gymwys am GIP drwy'r GIG, y gostyngiad cyfanredol mewn costau ar gyfer pob pecyn gofal cyllideb iechyd personol oedd 11% a'r arbediad cyfartalog ar gyfer pecynnau gofal uniongyrchol cyllideb iechyd personol oedd 16%. Gan ragdybio'r un gostyngiad yng Nghymru, byddai'r gost gyfartalog fesul pecyn taliadau uniongyrchol GIP rhwng £42,000 a £44,500 (gostyngiad o rhwng £5,500 ac £8,000 y pecyn). Yn seiliedig ar y swm hwn, gellir ailgyfrifo'r gost i'r Byrddau Iechyd Lleol ar gyfer darparu Pecyn GIP i bobl sy'n newid o ofal cymdeithasol fel £420,000 - £445,000 yn 2025-26, £2,520,000 - £2,670,000 yn 2026-27 a £4,620,000 - £4,895,000 yn 2027-28. Fel y dangosir yn Nhabl 7.30, disgwylir wedyn i'r gost hon ostwng yn 2030-31 a 2031-32 cyn cyrraedd sero yn 2032-33.

7.170. Disgwylir i'r costau ychwanegol hyn gael eu gwrthbwysu'n rhannol o leiaf gan ostyngiad yng nghost darparu gofal i'r unigolion hynny sy'n derbyn GIP traddodiadol ar hyn o bryd ond a fydd yn hytrach yn dewis derbyn taliad uniongyrchol yn y dyfodol. Fel y nodir yn Nhabl 7.30, bydd rhai derbynyddion GIP yn y dyfodol, o ganlyniad i'r Bil, yn gallu dewis taliadau uniongyrchol (â chost gyfartalog is) pan fyddent fel arall wedi derbyn pecyn GIP wedi'i gomisiynu'n draddodiadol.

7.171. Mae tabl 7.30 isod yn dangos yr ystod o gostau ac arbedion i Fyrddau Iechyd Lleol ar gyfer taliadau uniongyrchol GIP. Mae'r tabl yn seiliedig ar nifer y bobl a fydd yn manteisio ar daliad uniongyrchol GIP fel y dangosir yn Nhabl 7.29 ac mae'n rhagdybio bod cost pecyn GIP a ddarperir drwy daliadau uniongyrchol 11-16% yn is na phecyn GIP wedi'i gomisiynu'n draddodiadol. Eto, mae'r cyfrifiadau'n rhagdybio y bydd unigolyn, unwaith y mae'n derbyn pecyn GIP, yn parhau i dderbyn y pecyn hwnnw am gyfnod o bum mlynedd.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.30 – costau ac arbedion costau i FyRDDau Iechyd Lleol yn sgil pecynnau taliadau uniongyrchol GIP

		2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
Costau ychwanegol yn sgil pobl yn newid o ofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP (cost gyfartalog o £50,000 fesul pecyn GIP)	Nifer y bobl a fydd yn newid bob blwyddyn	10	50	50	0	0	0	0	0	0	0
	Cyfanswm cronol costau ychwanegol yn sgil newid pecyn ar gyfradd arbedion o 11% (£44,500)	445,200	2,670,000	4,895,000	4,895,000	4,895,000	4,450,000	2,225,000	-	-	-
	Cyfanswm cronol costau ychwanegol yn sgil newid pecyn ar gyfradd arbedion o 16% (£42,000)	420,000	2,520,000	4,620,000	4,620,000	4,620,000	4,200,000	2,100,000	-	-	-
Arbedion costau yn sgil derbynyddion presennol GIP yn newid i daliadau uniongyrchol	Nifer y bobl a fydd yn newid bob blwyddyn	5	30	30	10	10	10	10	10	10	10
	Arbedion cronol (ar 11%) yn sgil newid	27,500	192,500	357,500	412,500	467,500	495,500	385,500	275,000	275,000	275,000
	Arbedion cronol (ar 16%) yn sgil newid	40,000	280,000	520,000	600,000	680,000	720,000	560,000	400,000	400,000	400,000

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Arbedion costau yn sgil derbynyddion GIP newydd yn dewis taliadau uniongyrchol	Nifer y bobl a fydd yn newid bob blwyddyn	0	0	55	55	70	70	70	140	140	140
	Cyfanswm cronol y bobl a fydd wedi newid	0	0	55	110	180	250	320	460	600	740
	Arbedion cronol (ar 11%) yn sgil newid	-	-	302,500	605,000	990,000	1,375,000	1,760,000	2,227,500	2,695,000	3,080,000
	Arbedion cronol (ar 16%) yn sgil newid	-	-	440,000	880,000	1,440,000	2,000,000	2,560,000	3,240,000	3,920,000	4,480,000
Costau ychwanegol net (mae ffigur negyddol yn dangos arbediad cost)	Ffigur arbedion ar 11%	417,500	2,477,500	4,235,000	3,877,500	3,437,500	2,580,000	80,000	-2,502,500	-2,970,000	-3,355,000
	Ffigur arbedion ar 16%	380,000	2,240,000	3,660,000	3,140,000	2,500,000	1,480,000	-1,020,000	-3,640,000	-4,320,000	-4,880,000

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Llywodraeth Cymru

7.172. Bydd nifer o gostau gweinyddol yn cael eu hysgwyddo er mwyn gweithredu a gweinyddu taliadau uniongyrchol GIP. Rhagwelir cyfnod trosiannol o dair blynedd (rhwng 2025-26 a 2027-28) a bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi cymorth ariannol i dalu'r costau yn ystod y cyfnod hwn. Bydd y costau gweinyddol hyn yn cynnwys sefydlu ac ariannu staff, hyfforddiant ar gyfer staff a chynorthwywyr personol, cymorth i gyflogwyr ar gyfer y rhai sy'n cael taliadau uniongyrchol, yn ogystal â sefydlu ochr dechnegol y cynllun (offer TG i gynnal y gwaith o brisio cyllidebau unigol, dyrannu taliadau ac offer archwilio ar gyfer rheoli'r gwariant, systemau cyflogres ac ati). Wedi'r cyfnod trosiannol tair blynedd, dylai'r costau gael eu hysgwyddo'n llawn gan fyrddau iechyd lleol, ar adeg pan ddylid dechrau gweld rhai arbedion yn cael eu gwireddu a fydd yn cael eu gwrthbwysu yn erbyn y costau a ysgwyddwyd gan fyrddau iechyd lleol.

7.173. Ceir nifer o fodelau posibl i'w rhoi ar waith, fodd bynnag, cynigir sefydlu canolfan ganolog ar gyfer cynnal rhai swyddogaethau gweinyddol allweddol, a hynny er mwyn creu cronfa o staff arbenigol sy'n gallu ymdrin yn effeithlon â rheoli'r elfennau sy'n ymwneud â thaliadau uniongyrchol. Bydd hefyd yn sicrhau chwarae teg ledled Cymru, cyn belled ag y bo modd, i'r rhai sy'n cael GIP drwy daliadau uniongyrchol. Mae'r model hwn yn seiliedig ar brosiect blaenorol gan Lywodraeth Cymru / GIG Cymru a oedd yn rheoli nifer fawr o hawliadau GIP yn ôl-weithredol ledled Cymru drwy un tîm. Mae hefyd yn cyd-fynd â dulliau canolog a safonol eraill sy'n cael eu hystyried ar gyfer casglu data a rheoli GIP yn ariannol.

7.174. Yn seiliedig ar fodelau tebyg eraill, rhagwelir y bydd angen staff parhaol yn y ganolfan ganolog ar sail 5.5 FTE, ac amcangyfrifir y bydd costau staff yn £357,000 y flwyddyn. Amcangyfrifir y bydd costau eraill y ganolfan (gan gynnwys costau teithio, costau hyfforddiant a chostau swyddfeydd) yn £50,000 yn 2025-26 ac yn £47,000 yn y blynyddoedd dilynol. Disgwylir i gostau pellach o £221,000 y flwyddyn gael eu hysgwyddo yn 2025-26 a 2026-27 ar gyfer gwaith rheoli prosiect gan Lywodraeth Cymru.

Tabl 7.31 – Costau staffio'r ganolfan ganolog y flwyddyn (ariennir blynyddoedd 1, 2 a 3 gan Lywodraeth Cymru)

Eitem	Cost			Cyfanswm
	2025-26	2026-27	2027-28	
Canolfan ganolog i gydlynu'r gwaith cyflawni – staff ar sail 5.5 FTE	£357,000	£357,000	£357,000	£1,071,000
Teithio	£10,000	£10,000	£10,000	£30,000
Hyfforddiant / Cynefino	£10,000	£7,000	£7,000	£24,000
Swyddfa a gorbenion,	£30,000	£30,000	£30,000	£90,000

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

cyflenwadau				
Gwaith rheoli prosiect ychwanegol gan dim craidd LIC	£221,000	£221,000	£0	£442,000
Cyfanswm	£628,000	£625,000	£404,000	£1,657,000

7.175. Bydd costau TG yn gysylltiedig â sefydlu a chynnal plattform talu ar gyfer taliadau uniongyrchol. Bydd y system TG yn effeithlon o ran amser, yn safoni'r gwasanaeth ledled Cymru a bydd yn caniatáu prosesau cywir o ran archwilio llif arian a gwariant. Mae lwfans o £250,000 y flwyddyn wedi'i glustnodi ar gyfer costau TG. Yn unol â'r opsiwn i gynnal y dewis gorau posibl i unigolion sy'n cael taliadau uniongyrchol, bydd yr opsiwn iddynt reoli eu taliadau eu hunain, y gyflogres ac ati yn cael ei gynnal hefyd, ond mewn achosion o'r fath, bydd angen darparu dogfennaeth archwilio lawn ar gais.

Tabl 7.32 – Costau offer TG y flwyddyn – a allai gyllidebu ar gyfer pecyn taliadau uniongyrchol, plattform talu a swyddogaeth y gyflogres (ariennir blynyddoedd 1, 2 a 3 gan Lywodraeth Cymru)

Eitem	Cost			Cyfanswm
	2025-26	2026-27	2027-28	
Yn cynnwys trwydded(au), gosod, hyfforddiant a chymorth (cychwynnol a pharhaus)	£250,000	£250,000	£250,000	£750,000
Yn debygol o gynnwys gwaith cyllidebu / llunio cynlluniau gofal, plattform talud diogel ac offer sy'n gysylltiedig â'r gyflogres				

7.176. Yn ogystal, bydd costau uniongyrchol i Lywodraeth Cymru ar gyfer comisiynu gwaith i fonitro a gwerthuso'r polisi, sef £90,000 dros dair blynedd (wedi'i rhannu rhwng 2025-26 a 2027-28). Amlinellir y costau hyn yn nhabl 7.33.

Tabl 7.33 – costau eraill/amrywiol (ysgwyddir gan Lywodraeth Cymru)

Eitem	Cost			Cyfanswm
	2025-26	2026-27	2027-28	
Creu canllawiau a dogfennau eraill a diweddarau'r canllawiau dirprwyo	£100,000	£25,000	£25,000	£150,000
Contract gwerthuso	£30,000	£30,000	£30,000	£90,000

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Cyfanswm	£130,000	£55,000	£55,000	£240,000
-----------------	----------	---------	---------	----------

7.177. Nid ellir canoli pob elfen o'r gwaith gweithredu a bydd llawer ohono yn parhau ar lefel ranbarthol neu leol. Byddai asesu ac adolygu anghenion GIP yn parhau i ddigwydd yn lleol drwy dimau GIP y byrddau iechyd lleol. Mae gan y timau hyn y sgiliau clinigol i gyflawni'r elfen honno yn unol â'r Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer GIP fel y maent yn gwneud ar gyfer GIP traddodiadol. Gan fod y gwaith hwn eisoes yn digwydd ar lefel ranbarthol neu leol, ni ddisgwylir i hyn greu costau ychwanegol i fyrddau iechyd lleol.

7.178. Yn ddefnyddol, byddai gwasanaethau cymorth i'r rhai sy'n cael taliadau uniongyrchol GIP ar gyfer elfennau fel cymorth ar faterion cyflogaeth, recriwtio ac ati hefyd yn cael eu darparu'n lleol, gan gynnig cyfleoedd i fanteisio ar wasanaethau presennol sy'n helpu'r rhai sy'n cael taliadau uniongyrchol gofal cymdeithasol. Byddai angen datblygu'r strwythurau gweithredu hyn ymhellach drwy Gynllun Gweithredu, ond caiff y rolau a'r costau amlinellol eu nodi isod.

7.179. Mae profiadau yn Lloegr a'r Alban wedi pwysleisio pa mor hanfodol yw darparu cymorth i dderbynyddion taliadau uniongyrchol i lwyddiant y cynllun. Mae costau cymorth wedi'u hamcangyfrif ar sail bod y gost yn £500 y derbynydd fesul blwyddyn, gyda chost untro o £125 ar gyfer derbynyddion newydd.

Tabl 7.34 – Gwasanaethau cymorth Taliadau Uniongyrchol (ariennir blynyddoedd 1, 2 a 3 gan Lywodraeth Cymru)

Eitem	Cost			Cyfanswm
	2025-26	2026-27	2027-28	
Cymorth i dderbynyddion taliadau uniongyrchol (wedi'i leoli'n rhanbarthol ac yn deillio o restr gymeradwy; yn debygol o fod yn ddarparwyr cymorth presennol ar gyfer taliadau uniongyrchol gofal cymdeithasol)	£9,000	£58,000	£132,000	£199,000

7.180. Mae Cynorthwyr Personol yn elfen allweddol o gynlluniau taliadau uniongyrchol. Mae nifer o gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r cynnydd yn nifer y Cynorthwyr Personol y bydd eu hangen i helpu'r unigolion ychwanegol a fydd yn cael taliadau uniongyrchol yng Nghymru. Disgwylir i'r costau hyn gynnwys hyfforddiant i Gynorthwyr Personol, gweithdai cenedlaethol i roi cymorth iddynt a chyfleoedd i rannu arferion gorau â nhw, eu cyflogwyr a byrddau iechyd lleol. Bydd costau hefyd yn gysylltiedig ag yswiriant a gwiriadau manylach gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. Amlinellir y costau hyn yn nhablau 7.35 a 7.36 isod.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.35 - Costau hyfforddiant a chymorth fesul blwyddyn (ariennir blynnyddoedd 1, 2 a 3 gan Lywodraeth Cymru)

Eitem	Costau			
	2025-26	2026-27	2027-28	Cyfanswm
Hyfforddiant ar gyfer Cynorthwywyr Personol, gan gynnwys cyfres o fodiwlau hyfforddiant craidd a hyfforddiant ynghylch tasgau gofal iechyd wedi'u dirprwyo fel sy'n ofynnol gan becynnau gofal	£14,000	£74,000	£125,000	£213,000
Gweithdai cenedlaethol a digwyddiadau i rannu gwybodaeth (rhai wyneb yn wyneb ac ar-lein) – er mwyn hyrwyddo dull gofal wedi'i bersonoli, yn ogystal â rhannu canllawiau, cynnydd ac arferion da	£15,000	£15,000	£15,000	£45,000
Cyfanswm	£29,000	£89,000	£140,000	£258,000

Tabl 7.36 – Eitemau o ran costau ychwanegol

	Cost			
	2025-26	2026-27	2027-28	Cyfanswm
Yswiriant Cynorthwywyr Personol	£3,000	£16,000	£39,000	£58,000

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Gwiriadau manylach gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd ar gyfer Cynorthwyr Personol	£1,000	£6,000	£10,000	£18,000
CYFANSWM	£4,000	£22,000	£49,000	<u>£76,000</u>

7.181. Gan grynhoi'r holl elfennau hyn, disgwylir i'r gost i Lywodraeth Cymru fod ychydig dros £1m y flwyddyn rhwng 2025-26 a 2027-28.

Tabl 7.37 – Cyfanswm Cost i Lywodraeth Cymru rhwng 2025-26 a 2027-28

	2025-26	2026-27	2027-28	Cyfanswm
Costau	£1,049,000	£1,099,000	£1,030,000	£3,178,000

7.182. O 2028-29 ymlaen, disgwylir y bydd y gost i weinyddu taliadau uniongyrchol yn cael ei throsglwyddo i'r byrddau iechyd lleol. Ac eithrio yswiriant Cynorthwyr Personol a gwiriadau gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd, mae'r costau gweinyddol hyn wedi'u cyfrifo ar yr un sail â'r uchod. Rhagwelir y bydd y byrddau iechyd yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig ag yswiriant Cynorthwyr Personol a gwiriadau gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd yng nghostau'r pecynnau gofal, ac felly, nid ydynt wedi'u nodi ar wahân yn y tabl isod.

7.183. Rhagwelir y bydd y cyfansymiau a nodir isod yn cael eu rhannu rhwng y byrddau iechyd lleol; nid ydynt yn gyfansymiau y bydd angen i fyrddau iechyd lleol ddod o hyd iddynt yn unigol.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil lechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.38 – Costau gweinyddol i Fyrddau lechyd Lleol rhwng 2028-29 a 2034-35

£	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
Y Ganolfan Ganolog	404,000	404,000	404,000	404,000	404,000	404,000	404,000
TG	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000	250,000
Gwasanaethau cymorth taliadau uniongyrchol	131,000	198,000	235,000	260,000	296,000	314,000	324,000
Hyfforddiant a chymorth i Gynorthwyr Personol	75,000	89,000	89,000	89,000	154,000	154,000	154,000
Cyfanswm	860,000	941,000	978,000	1,003,000	1,104,000	1,122,000	1,132,000

Tabl 7.39 – Crynodeb o'r arbedion costau

£		2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
Arbedion costau unigol	Uchafswm	52,000	312,000	572,000	572,000	572,000	520,000	260,000			
	Isafswm	0	0	0	0	0	0	0			
Arbedion costau Awdurdodau Lleol	Isafswm	198,000	1,186,000	2,174,000	2,174,000	2,174,000	1,976,000	988,000			
	Uchafswm	250,000	1,498,000	2,746,000	2,746,000	2,746,000	2,496,000	1,248,000			

Noder, nid oes modd adio uchafswm yr arbedion costau unigol ac uchafswm arbedion costau Awdurdodau Lleol. Er mwyn i arbedion costau Awdurdodau Lleol fod ar y lefel uchaf, rhaid i arbedion costau unigol fod ar ben isaf yr ystod (hynny yw sero), ac i'r gwrthwyneb.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.40 – Crynodeb o'r costau

£		2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
Llywodraeth Cymru											
Costau gweinyddol		1,049,000	1,099,000	1,030,000							
Bwrdd Iechyd Lleol											
Costau gweinyddol					860,000	940,000	978,000	1,003,000	1,104,000	1,121,000	1,131,000
Costau pecynnau	Gostyngiad o 11%	418,000	2,478,000	4,235,000	3,878,000	3,438,000	2,580,000	80,000	-2,503,000	-2,970,000	-3,355,000
	Gostyngiad o 16%	380,000	2,240,000	3,660,000	3,140,000	2,500,000	1,480,000	-1,020,000	-3,640,000	-4,320,000	-4,880,000
Cyfanswm Costau	Isafswm	1,429,000	3,339,000	4,690,000	4,000,000	3,440,000	2,458,000	-17,000	-2,536,000	-3,199,000	-3,749,000
	Uchafswm	1,467,000	3,576,000	5,265,000	4,737,000	4,378,000	3,558,000	1,083,000	-1,399,000	-1,849,000	-2,224,000

7.184. Mae'r tablau crynodeb hyn yn dangos mai dim ond o flwyddyn 7 neu 8 y cyfnod gwerthuso y disgwylir i arbedion net gael eu gwireddu. Bydd yr amseriad yn dibynnu ar lefel yr arbediad sy'n deillio o daliadau uniongyrchol o gymharu â phecynnau GIP a gomisiynir yn draddodiadol. Yn seiliedig ar y ffigurau hyn, mae gan yr opsiwn hwn Werth Presennol Net o rhwng £-5.2m ac £1.7m dros y cyfnod gwerthuso deng mlynedd. Fodd bynnag, fel y nodir yn yr adran nesaf, ceir nifer o fanteision na ellir eu meintoli y dylid eu hystyried hefyd.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- 7.185. Mae'r dystiolaeth yn awgrymu y bydd taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP, yn y tymor hwy, yn llai costus na phecynnau confensiynol a bydd hyn yn arwain at arbedion i'r GIG, y gellir eu gwrthbwysu yn erbyn y costau a fydd yn cael eu hysgwyddo. Wedi cyfnod trosiannol, mae tystiolaeth yn awgrymu y bydd arbedion i fyrddau iechyd lleol yn sgil darparu GIP drwy becynnau taliadau uniongyrchol.
- 7.186. Mae Bwrdd Gofal Integredig yn Lloegr wedi dweud wrthym fod unigolion sy'n rheoli eu pecynnau GIP eu hunain drwy daliadau uniongyrchol fel arfer yn frwdfrydig iawn i sicrhau gwell gwerth am eu harian taliadau uniongyrchol na allai fod yn bosibl o dan ofal iechyd parhaus traddodiadol. Yn sgil y ffaith eu bod yn agosach o lawer at y gofal sy'n cael ei brynu o gymharu â gwasanaeth comisiynu mewnol bwrdd iechyd lleol, mae unigolion hefyd yn gallu monitro'n llawn y gwasanaeth a ddarperir, yn ogystal â chodi unrhyw faterion o ran cyflawni.
- 7.187. Dywedodd y Bwrdd Gofal Integredig wrthym fod rhai gwasanaethau yn cael eu comisiynu am gost is na'r hyn y gall y Bwrdd eu comisiynu. Un enghraifft a roddwyd oedd ffisiotherapi. Mewn rhai achosion, mae'n debygol bod unigolion yn gallu cael gwasanaethau am gost is na'r GIG yn sgil cyfyngiadau caffael sy'n wynebu'r GIG. I'r gwrthwyneb serch hynny, yw'r ffaith y bydd gan fyrddau gofal integredig neu fyrddau iechyd lleol alluoedd comisiynu bloc ar gyfer rhai gwasanaethau a allai fod yn rhatach, ond efallai na fyddant wedi'u teilwra cymaint o ran anghenion neu ddewisiadau personol yr unigolyn sy'n cael gofal. Dangosodd werthusiad o raglen beilot ar gyllidebau iechyd personol yn 2012 fod deiliaid y cyllidebau hyn yn gallu cael gafael ar wasanaethau y tu hwnt i ddarparwyr confensiynol y GIG.⁶⁶
- 7.188. Yn ogystal, nododd GIG Lloegr lai o heriau o lawer (megis pecynnau gofal yn methu neu achosion o argyfwng) wrth ddarparu cyllidebau iechyd personol drwy becynnau taliadau uniongyrchol. Ar wahân i ystyriaethau ariannol, mae gwerthusiadau o Loegr yn nodi bod taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP yn cael eu gwerthfawrogi'n fawr gan y rhai sy'n eu cael, ac mae llawer o astudiaethau achos ar gael sy'n dangos canlyniadau cadarnhaol i dderbynyddion GIP a'u teuluoedd.⁶⁷

Manteision / Anfanteision

- 7.189. O dan yr opsiwn hwn, bydd Gweinidogion Cymru yn cael pwerau i wneud rheoliadau ynglŷn â thaliadau uniongyrchol, er mwyn iddynt alluogi byrddau iechyd lleol i wneud taliadau uniongyrchol i bobl gael gofal iechyd parhaus. Bydd Gweinidogion Cymru yn gallu amlinellu manylion ac amodau ynghylch pa bryd y gallai'r taliadau uniongyrchol fod ar gael o dan y rheoliadau.

⁶⁶ [Crynodeb gweithredol \(phbe\)](#) – paragraff 18

⁶⁷ [GIG Lloegr » Tystiolaeth ac astudiaethau achos](#)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- 7.190. Mae'r opsiwn hwn yn rhoi'r cyfle i wella'r rhyngwyneb rhwng GIP a thaliadau uniongyrchol, er mwyn ymdrin â materion a godwyd o ran unigolion yn colli annibyniaeth, llais a rheolaeth wrth drosglwyddo o ofal a ddarperir gan awdurdodau lleol i ofal iechyd parhaus. Byddai'r opsiwn hwn yn hyrwyddo mwy o degwch a chydaddoldeb i bobl anabl a phobl sy'n ddifrifol wael, p'un a ydynt yn cael gofal gan yr awdurdod lleol neu'r bwrdd iechyd, yn ogystal ag ategu egwyddorion gofal sy'n canolbwyntio ar unigolion.
- 7.191. Byddai'r opsiwn hwn o fudd i unigolion a fyddai'n cael eu hasesu yn gymwys i gael GIP ond sydd wedi parhau i gael gofal a ariennir gan yr awdurdod lleol oherwydd bod ganddynt ofn colli annibyniaeth, llais a rheolaeth pe na fyddent yn gallu cael taliadau uniongyrchol. Mae'n debygol y bydd anghenion yr unigolion hyn yn cael eu diwallu'n well drwy gael GIP a allai wella eu hiechyd a'u llesiant yn y tymor byr, yn y tymor canolig neu yn y tymor hir. Maent yn debygol o allu ymwneud â'u cymunedau lleol yn well yn sgil y ffaith bod gwelliant oherwydd bod eu hanghenion yn cael eu diwallu.
- 7.192. Y tu hwnt i gostau cychwynnol y GIP sy'n cael ei gynnig drwy daliadau uniongyrchol, mae goblygiadau o ran manteision cost yn y tymor hir i'w hystyried hefyd. Os na chaiff anghenion iechyd unigolion yng Nghymru eu diwallu oherwydd bod pecynnau GIP yn cael eu gwrthod, mae hyn yn debygol o arwain at fwy o gostau i fyrddau iechyd lleol a'r GIG yn y tymor hir, er enghraifft, yn sgil mwy o dderbyniadau i'r ysbyty a chynnydd yn hyd yr arosiadau mewn ysbytai.
- 7.193. Yn ogystal, gall yr hyblygrwydd a gynnigir gan daliadau uniongyrchol hefyd fod yn ffactor o ran arbed costau yn ddiweddarach. Yn adroddiad gwerthuso Cyllidebau Iechyd Personol yn Lloegr, mae staff comisiynu clinigol yn gadarnhaol eu hagwedd o ran yr hyblygrwydd a'r ystod o wasanaethau iechyd a gofal y gall unigolyn eu cael drwy daliadau uniongyrchol. Yn benodol, yn ôl eu profiadau, maent yn dweud bod hyn wedi cael effaith gadarnhaol ar leihau'r defnydd o wasanaethau ysbytai sy'n ddrutach. Dywedodd un rheolwr comisiynu, "Rydyn ni wedi cael rhai achosion lle rydyn ni wedi rhoi therapi amgen, fel Reiki, er enghraifft. Gwnaeth cyllideb iechyd personol dalu £800 am sesiynau Reiki, ac oherwydd y sesiynau hyn, nid yw'r unigolyn wedi defnyddio Gwasanaethau Iechyd Meddwl. Nid yw'r tîm argyfwng wedi mynd i weld yr unigolyn unwaith ers iddo gael y sesiynau Reiki a phe byddech chi'n edrych ar y contract yn fanwl, byddech yn gweld bod y £800 hwnnw, sy'n rhan o'r gyllideb iechyd personol, wedi talu ar ei ganfed."⁶⁸
- 7.194. At hynny, mae gwerthusiadau o Loegr yn nodi bod y cyfleoedd a gynnigir gan daliadau uniongyrchol i ddarparu gofal sy'n cael ei arwain gan yr unigolyn, sy'n fwy teilwredig ac sy'n fwy priodol yn rheswm dros

⁶⁸ <https://www.pssru.ac.uk/pub/5331.pdf> 2017, t11

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ganlyniadau iechyd a llesiant gwell. Dangosodd y gwerthusiad annibynnol gwreiddiol ar gyllidebau iechyd personol yn 2012, o dan arweiniad yr Uned Ymchwil Gwasanaethau Cymdeithasol Personol ym Mhrifysgol Caint, ansawdd bywyd gwell a llai o ddibyniaeth ar ofal heb ei gynllunio, er enghraifft, derbyniadau i adrannau damweiniau ac achosion brys, yn ogystal ag arbedion cyffredinol o £3,100 y pen fesul blwyddyn ar gyfer deiliaid cyllidebau iechyd personol GIP. Roedd hyn yn cynnwys newidiadau i gostau uniongyrchol a chostau anuniongyrchol ac roedd y rhan fwyaf o bobl yn byw yn eu cartrefi eu hunain.⁶⁹

7.195. Dangosodd gwerthusiad o raglen beilot ar gyllidebau iechyd personol yn Lloegr fod cael gafael ar daliadau uniongyrchol ar gyfer GIP yn gysylltiedig ag ansawdd bywyd a llesiant seicolegol gwell sy'n ymwneud â gofal.⁷⁰

7.196. Nododd rhai o'r ymatebwyr i'r [ymgyngoriad](#) ar y cynnig i gyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP yng Nghymru fanteision tebygol yr opsiwn hwn ochr yn ochr â mwy o lais a rheolaeth, gan gynnwys:

- Ansawdd gofal gwell yn sgil y ffaith bod pecynnau GIP yn fwy priodol ar gyfer derbynyddion newydd o gymharu â gofal a ddarperir gan yr awdurdod lleol;
- Gwell parhad gofal a chwarae teg rhwng gofal cymdeithasol a gofal iechyd, a rhwng derbynyddion GIP yng Nghymru a Lloegr;
- Gweithio mewn partneriaeth gwell rhwng awdurdodau lleol a byrddau iechyd lleol;
- Gwell mynediad at ofal yn yr iaith o'u dewis, er enghraifft, y Gymraeg ac ieithoedd eraill.

7.197. Nododd rhai o'r ymatebwyr i'r [ymgyngoriad](#) ar gynigion y Bil rai anfanteision posibl, gan gynnwys:

- Posibilrwydd o waethygu ansawdd gofal derbynyddion GIP pan fyddant yn comisiynu eu gofal eu hunain gan ddefnyddio taliadau uniongyrchol, a hynny heb brosesau rheoleiddio o ddydd i ddydd gan y GIG, ac y gallant wynebu canlyniadau niweidiol o ganlyniad;⁷¹
- heriau o ran capasiti'r system gofal cymdeithasol gan arwain at unigolion yn methu â dod o hyd i wasanaethau addas;
- posibilrwydd o waethygu amodau gwaith Cynorthwywyr Personol a gyflogir drwy daliadau uniongyrchol, heb sicrwydd o gael eu cyflogi'n uniongyrchol gan gyflogwr mawr fel y GIG.

7.198. Ers yr ymgynghoriad, mae manteision posibl eraill wedi'u nodi, gan gynnwys:

⁶⁹ [GIG Lloegr » Tystiolaeth ac astudiaethau achos](#)

⁷⁰ [Crynodeb gweithredol \(phbe\)](#) – paragraff 12

⁷¹ Mae hwn yn bryder dilys iawn ond nid yw'r dystiolaeth o Loegr wedi cadarnhau'r pryder, yn bennaf oherwydd y strwythurau, yr hyfforddiant a'r gweithdrefnau o ran yswiriant sydd ar waith.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- Gwell gwerth cymdeithasol – hynny yw, bod y bunt leol yn cael ei chadw o fewn economïau lleol ac nad yw'n cael ei defnyddio i ariannu darparwyr gofal mawr nad ydynt wedi'u lleoli'n lleol.
- Modelau gofal eraill yn lleihau'r straen o ran materion presennol sy'n ymwneud â recriwtio'r gweithlu gofal.
- Cleifion yn aros gartref lle y byddai'n well ganddynt fod, ac am gost is na chost lleoliadau mewn cartrefi gofal.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Diwygiadau i Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

7.199. Fel y nodir ym Mhennod 3, bydd y Bil yn gwneud nifer o ddiwygiadau i'r drefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau rheoleiddiedig a'r gweithlu gofal cymdeithasol, er mwyn helpu'r fframwaith rheoleiddio i weithredu'n fwy effeithiol.

Cyhoeddi datganiadau blynyddol

Opsiynau, costau a manteision

7.200. Ystyriwyd dau opsiwn yn yr asesiad hwn, sef:

Opsiwn 1: Peidio â diwygio Deddf 2016

7.201. Dyma'r opsiwn 'dim newid' neu'r opsiwn sylfaenol, a fyddai'n parhau i osod y gofyniad i gyhoeddi datganiadau blynyddol ar Weinidogion Cymru (AGC).

Costau

7.202. Nid oes unrhyw gostau ychwanegol o dan yr opsiwn sylfaenol hwn.

7.203. Bydd cadw'r gofyniad ar Weinidogion Cymru (AGC) i gyhoeddi datganiadau blynyddol yn golygu cost o ran amser i staff AGC wirio'r datganiadau ar gyfer achosion posibl o dor diogelwch data neu ar gyfer gwybodaeth arall na fyddai, o bosibl, yn briodol ei chyhoeddi. Bydd hyn yn parhau i roi baich ar arolygwyr, gan eu tynnu i ffwrdd oddi wrth eu rôl graidd o reoleiddio gwasanaethau.

7.204. Ar gyfer 2023-24, cafodd AGC 945 o ddatganiadau blynyddol. Defnyddiodd ddealluswydd artiffisial i nodi'r rhai yr oedd angen eu harchwilio ymhellach. Nododd y system fod angen gwirio 455 o ddatganiadau blynyddol. Yna cafodd y datganiadau hyn eu trosglwyddo yn ôl i'r darparwr i'w cywiro cyn eu hailgyflwyno. Roedd angen gwirio rhai datganiadau blynyddol sawl gwaith os nad oedd darparwyr yn mynd i'r afael yn ddigonol â'r materion a godwyd. Arweiniodd hyn at wneud cyfanswm o 766 o wiriadau, a gymerodd tua 400 awr.

7.205. Pe bai AGC, yn anfwriadol, yn cyhoeddi datganiadau blynyddol sy'n cynnwys gwybodaeth bersonol, megis enwau pobl sy'n byw mewn gwasanaeth rheoleiddiedig, mae'n bosibl y byddent yn mynd yn groes i Reoliad Cyffredinol y DU ar Ddiogelu Data (GDPR y DU). Gallai'r gost i Lywodraeth Cymru o dor diogelwch data fod yn sylweddol iawn, gan fod gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) y pŵer i roi dirwyon i sefydliadau sy'n torri cyfreithiau diogelu data. Byddai unrhyw ddirwy yn seiliedig ar drosiant Llywodraeth Cymru a gallai'r ddirwy uchaf fod yn £0.5bn. Fodd bynnag, oherwydd y ffactorau lliniaru y mae AGC wedi'u

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

rhoi ar waith, gan gynnwys gofyn i ddarparwyr beidio â chynnwys gwybodaeth bersonol yn eu datganiadau, a gwirio'r holl ddatganiadau blynyddol, mae dirwy o'r maint hwn yn annhebygol iawn.

Manteision

7.206. Roedd chwarter y bobl a ymatebodd i'r rhan hon o'r ymgynghoriad (16 o'r 65 o ymatebwyr) yn anghytuno neu'n tueddu i anghytuno â'r cynnig i'w gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau, yn hytrach nag AGC, gyhoeddi datganiadau blynyddol. Roedd yr adborth gan sawl ymatebydd yn mynegi pryderon am ddarparwyr nad oes ganddynt wefan, o bosibl, ac a fyddai'n gorfod creu un er mwyn bodloni'r gofyniad hwn. Gwnaeth un ymatebydd sylw ar y cyfrifoldeb gweinyddol ychwanegol y byddai'r cynnig yn ei greu. Mae hyn yn awgrymu y byddai'n well gan rai darparwyr i AGC gadw'r cyfrifoldeb am gyhoeddi datganiadau blynyddol.

7.207. Mae AGC wedi cyhoeddi datganiadau blynyddol darparwyr gwasanaethau yn eu cyfeiriadur, ochr yn ochr â gwybodaeth allweddol am wasanaethau, megis manylion cyswllt y gwasanaeth ac adroddiadau arolygu. Byddai cael yr wybodaeth hon mewn un lle o fudd i'r cyhoedd, i'w helpu i gymharu gwasanaethau. Bydd gosod y gofyniad ar ddarparwyr gwasanaethau i gyhoeddi datganiadau blynyddol ar eu gwefan yn golygu na fydd y rhain yn cael eu cyhoeddi yng nghyfeiriadur cyhoeddus AGC ac y bydd rhaid i bobl chwilio amdanynt ar wahân.

Anfanteision

7.208. Fel y nodir yn yr adran ar gostau, bydd opsiwn un yn cadw baich sylweddol ar AGC o ran gwirio'r datganiadau blynyddol ar gyfer tor diogelwch data a difenwi posibl.

Risgiau

7.209. Mae cadw'r gofyniad i AGC gyhoeddi datganiadau blynyddol yn creu atebolrwydd i Weinidogion Cymru o safbwynt diogelu data a difenwi mewn cysylltiad ag unrhyw beth a gynhwysir yn y datganiadau.

7.210. Byddai cyhoeddi gwybodaeth bersonol mewn datganiad blynyddol – megis enwau unigolion yn y gwasanaeth – yn torri cyfreithiau diogelu data. Gallai hyn fod yn niweidiol i enw da Llywodraeth Cymru a gallai arwain at ddirwy gan yr ICO. Fan leiaf, mae delio â chanlyniadau tor diogelwch data yn debygol o gymryd llawer o amser i AGC. Gallai cyhoeddi gwybodaeth bersonol hefyd achosi gofid i'r rhai y mae eu gwybodaeth wedi'i rhannu heb eu caniatâd. Gallai fod goblygiadau iddo hefyd o ran diogelu.

7.211. Mae gwirio'r datganiadau rhag ofn eu bod yn cynnwys gwybodaeth amhriodol yn peri risg o ran amser AGC. Fel y nodir yn yr adran ar gostau, cymerodd gyfanswm o 400 awr i staff AGC wirio'r datganiadau

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

blynyddol. Mae hyn yn lleihau'r amser y gall staff ei dreulio ar faterion eraill sy'n gysylltiedig â sicrhau ansawdd a diogelwch gwasanaethau.

Opsiwn 2:

Diwygio Deddf 2016 er mwyn:

- I. ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau gyhoeddi datganiadau blynyddol ar eu gwefan,**
- II. cynnwys pŵer i wneud rheoliadau i ragnodi'r terfyn amser ar gyfer cyhoeddi'r datganiad blynyddol,**
- III. creu trosedd am fethu â chyhoeddi datganiad blynyddol, a**
- IV. galluogi'r drosedd honno i gael ei thrin drwy hysbysiad cosb gyda chosb sy'n cyfateb i'r un o fethu â chyflwyno datganiad blynyddol.**

Costau

7.212. Un o'r materion y tynnwyd sylw atynt yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad oedd y gost i ddarparwyr gwasanaethau o ran datblygu a chynnal gwefan. Rydym yn ymwybodol bod gan o leiaf 66% o ddarparwyr wefan eisoes, gan eu bod wedi cynnwys eu cyfeiriadau gwefan yn eu datganiadau blynyddol ar gyfer 2023-24. Fodd bynnag, gan mai data gwirfoddol yw hwn, gallai'r ganran wirioneddol o ddarparwyr sydd â gwefan fod yn uwch gan y gallent fod wedi dewis peidio â chynnwys yr wybodaeth hon yn eu datganiad blynyddol.

7.213. Mae cost datblygu a chynnal gwefan yn amrywio'n fawr oherwydd nifer o ffactorau, gan gynnwys cymhlethdod y safle, ei nodweddion, ei arddull a'i ymarferoldeb. Gellir sefydlu gwefan sylfaenol am ddim heb unrhyw sgiliau datblygu gwe drwy ddefnyddio adeiladwr gwefan sy'n darparu templed i ddefnyddwyr ychwanegu manylion am eu gwasanaethau. Bydd rhai systemau adeiladu gwefannau yn darparu opsiwn tanysgrifio am gost fach am nodweddion ychwanegol a dileu eu baner hysbysebu. Mae gwefan fwy soffistigedig sydd wedi'i dylunio gan ddylunydd gwe, ac iddi nodweddion pwrpasol, gwell ymarferoldeb a pheiriant chwilio mwy effeithiol, yn debygol o gostio miloedd o bunnoedd.

7.214. Rydym o'r farn y byddai gwefan sylfaenol yn ddigonol at ddiben cyhoeddi datganiad blynyddol ac y gallai darparwyr hefyd gael rhywfaint o fudd o gael gwefan i sicrhau bod manylion eu gwasanaeth(au) ar gael yn gyhoeddus.

7.215. Rydym yn amcangyfrif y byddai'n cymryd tuag 20 awr i fusnes bach sefydlu gwefan sylfaenol. Mae'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE) yn darparu ffigurau ar enillion yr awr ar gyfer gwahanol alwedigaethau ar draws y gwahanol ranbarthau. Mae'r tabl isod yn nodi'r ffigurau ar gyfer y tair galwedigaeth fwyaf perthnasol yn nata'r arolwg. Felly, mae'r gost o sefydlu gwefan yn debygol o fod rhwng £410 a £700. Yn seiliedig ar y ffaith fod 1,060 o ddarparwyr yng Nghymru a rhagdybiaeth nad oes gan draean o'r rheini wefan ar hyn o bryd,

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

amcangyfrifir bod y gost gyfanredol ar gyfer sefydlu gwefannau rhwng £144,730 a £247,100. Disgwylir mai cost untro yn 2025-26 fydd hon. Ni fydd llwytho'r adroddiad blynyddol i'r wefan bob blwyddyn yn cymryd llawer o amser ac ni ddisgwylir i hynny greu baich ariannol ychwanegol.

Tabl 7.41

Galwedigaeth	Cyflog gros yr awr (canolrif, Cymru, 2022)	Cyflog gros yr awr, gan gynnwys argostau (30%)	Cost creu gwefan (gan ragdybio y byddai'n cymryd 20 awr, wedi'i thalgrynnu i'r £10 agosaf)
Rheolwyr a Chyfarwyddwyr ym maes lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	27.15	35.30	700
Rheolwyr a Pherchnogion ym maes lechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	20.07	26.09	520
Galwedigaethau gweinyddol – Rheolwyr a goruchwylwyr swyddfa	15.88	20.64	410

Ffynhonnell: [Enillion ac oriau a weithiwyd, rhanbarth yn ôl galwedigaeth a SOC pedwar digid: ASHE Tabl 15 - y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#)

Troseddau

7.216. Mae'n drosedd o dan adran 48 o Ddeddf 2016 i ddarparwr gwasanaeth fethu â chyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru (AGC).

7.217. O dan adran 52 o Ddeddf 2016, caiff Gweinidogion Cymru osod hysbysiad cosb os ydynt yn fodlon bod y darparwr gwasanaeth wedi cyflawni trosedd ragnodedig. Mae hyn yn cynnwys methu â chyflwyno datganiad blynyddol. Mae Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Hysbysiaid Cosb) (Cymru) 2019 yn nodi mai'r gosb sydd i'w thalu yw swm sy'n cyfateb i lefel 4 ar y raddfa safonol (mae hyn yn cyfateb i £2,500).

7.218. Felly, mae Gweinidogion Cymru o'r farn mai doeth fyddai creu trosedd o fethu â chyhoeddi datganiad blynyddol, sy'n gyfwerth â'r un o dan adran 48 o fethu â chyflwyno datganiad blynyddol. Byddai'r gosb am y drosedd newydd yr un fath â'r gosb am y drosedd gyfredol.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.219. Rydym yn rhag-weld y byddai unrhyw achosion o dorri'r drosedd newydd hon – methiant i gyhoeddi datganiad blynyddol – yr un fath â thorri'r drosedd bresennol o dan adran 48 – methu â chyflwyno datganiad blynyddol. 2022-23 oedd blwyddyn gyntaf y gofyniad i gyflwyno datganiadau blynyddol, oherwydd yr oedi cyn gweithredu'r ddarpariaeth hon yn y Ddeddf. Rydym yn ymwybodol bod 150 o ddarparwyr wedi methu â chyflwyno eu datganiad blynyddol erbyn y dyddiad gofynnol, gan felly fynd yn groes i'r gofyniad yn y Rheoliadau. Er y gellid ymdrin â hyn drwy hysbysiad cosb, nid yw'r cynllun wedi'i weithredu gan AGC eto. Mae AGC yn defnyddio'i bwerau gorfodi sifil i fynd i'r afael ag achosion o fynd yn groes i'r gofyniad hwn, er enghraifft drwy adlewyrchu'r diffyg cydymffurfio hwn mewn adroddiadau arolygu.

7.220. Gan mai 2022-23 oedd blwyddyn gyntaf y gofyniad i gyflwyno datganiadau blynyddol, mae'n bosibl y bydd cydymffurfedd uwch yn 2023-24 wrth i ddarparwyr gwasanaethau ddod yn fwy cyfarwydd â'r gofyniad.

Manteision

7.221. Mae opsiwn dau yn cynnal y bwriad polisi gwreiddiol o ddarparu gwybodaeth wrthrychol a chymaradwy i ddinasyddion am wasanaethau rheoleiddiedig. Bydd gosod y gofyniad i gyhoeddi datganiadau blynyddol ar ddarparwyr gwasanaethau yn arbed amser i'r arolygiaeth gan na fydd angen iddi ddefnyddio staff i wirio'r datganiadau am achosion posibl o dor diogelwch data neu am wybodaeth arall nad yw'n briodol ei chyhoeddi. Bydd hyn yn lleihau'r baich ar staff AGC yn fawr, gan eu galluogi i ganolbwyntio ar eu rôl graidd o reoleiddio gwasanaethau. Byddai'r staff a fyddai'n cynnal y gwiriadau hyn ar lefel Cymorth Tîm, sy'n golygu costau staff o £33,900 y flwyddyn (gan gynnwys argostau). Mae hyn yn gyfystyr â £20.84 yr awr. Byddai arbediad o 400 awr, felly, yn cyfateb i oddeutu £8,300 y flwyddyn. Arbediad costau cyfle yw hyn yn hytrach na mantais sy'n rhyddhau arian parod. Mae disgwyl i'r arbedion blynyddol hyn Gronni o 2025-26.

Anfanteision

7.222. Byddai ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau gael gwefan i gyhoeddi datganiadau blynyddol yn gofyn am fuddsoddiad bach o ran amser, a gallai achosi costau os nad oes ganddynt wefan eisoes.

Risgiau

7.223. Nid yw Deddf 2016 na Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Datganiadau Blynyddol) (Cymru) 2017, fel y'u diwygiwyd, yn cynnwys amserlen ar gyfer cyhoeddi datganiadau blynyddol gan Weinidogion Cymru. Rhagwelir y bydd gosod y gofyniad ar ddarparwyr gwasanaethau heb bennu amserlen yn arwain at anghysondebau o ran amseroedd cyhoeddi ar draws gwasanaethau. Er mwyn lliniaru'r risg hon, y bwriad yw cynnwys pŵer i wneud rheoliadau sy'n galluogi Gweinidogion Cymru i

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

osod amserlen ar gyfer eu cyhoeddi. Mae'n fwy priodol gwneud hyn mewn rheoliadau nag ar wyneb y Ddeddf.

Canslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais: y gweithdrefnau hysbysu

Opsiynau, costau a manteision

7.224. Ystyriwyd dau opsiwn yn yr asesiad hwn, sef:

Opsiwn 1: Peidio â diwygio Deddf 2016

7.225. Dyma'r opsiwn 'dim newid' neu'r opsiwn sylfaenol a fyddai'n cynnal y prosesau presennol.

Costau

7.226. O dan opsiwn un, byddai'n parhau'n ofynnol i AGC ddilyn y gweithdrefnau hysbysiadau gwella (yn adrannau 16 a 17 o Ddeddf 2016) wrth ganslo cofrestriad darparwyr gwasanaeth heb gais, o dan adran 15 o'r Ddeddf hyd yn oed pan na fyddai cam gweithredu o'r fath yn effeithlon nac yn berthnasol yn ymarferol, gan mai'r sail dros ganslo fyddai nad oes modd gwneud unrhyw welliant. Mae opsiwn un yn cynnal camau diangen ym mhrosesau gorfodi AGC, gan arafu'r system ac arwain at oblygiadau costau o ran amser AGC.

Manteision

7.227. Rydym o'r farn nad oes unrhyw fudd o gadw camau o fewn prosesau gorfodi AGC nad oes iddynt unrhyw fanteision amlwg.

Anfanteision

7.228. Mae opsiwn un yn cynnal camau diangen ym mhrosesau gorfodi AGC, gan arafu'r system a lleihau'r amser i arolygwyr AGC ganolbwyntio ar faterion eraill pwysicach.

Risgiau

7.229. O dan opsiwn un, mae risg y bydd cynnal prosesau gorfodi diangen yn lleihau'r amser y gallai arolygwyr ei dreulio ar waith mwy gwerthfawr.

Opsiwn 2: Diwygio Deddf 2016 i newid prosesau diangen a rhoi mwy o hyblygrwydd i AGC wrth ganslo cofrestriad heb gais o dan amgylchiadau penodol

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau

7.230. Bydd Opsiwn 2 yn darparu bod rhaid dilyn y weithdrefn hysbysiad o gynnig (gweler adran 18 ac adran 19 o Ddeddf 2016), yn hytrach na'r weithdrefn hysbysiad gwella (gweler adran 16 ac adran 17 o'r Ddeddf), lle caiff cofrestriad darparwr gwasanaeth ei ganslo o dan adran 15 o Ddeddf 2016 (heb gais) ar un o'r seiliau canlynol:

- iv. Mae'r darparwr gwasanaeth wedi'i gollfarnu o drosedd berthnasol, neu wedi cael rhybuddiad mewn cysylltiad â throedd berthnasol.
- v. Nid yw Gweinidogion Cymru wedi'u bodloni bellach fod y darparwr gwasanaeth yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth.
- vi. Nid yw'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu unrhyw wasanaethau rheoleiddiedig.

7.231. Bydd hyn yn sicrhau mai'r weithdrefn hysbysu a ddefnyddir yw'r un sydd fwyaf priodol i'r amgylchiad. O'r herwydd, nid ydym yn ystyried y bydd unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Manteision

7.232. Mae'r newidiadau hyn yn mynd i'r afael â materion na ddaeth i'r amlwg nes i'r Ddeddf gael ei sefydlu. Bydd y newidiadau hyn yn galluogi AGC i ddefnyddio dull mwy priodol mewn amgylchiadau penodol, gan arbed amser iddyn nhw ac i ddarparwyr.

Anfanteision

7.233. Nid ydym o'r farn bod unrhyw anfanteision yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Risgiau

7.234. Bydd yn ofynnol i AGC anfon hysbysiad o gynnig i ddarparwr yn hytrach na hysbysiad gwella os yw unrhyw un o'r tair sail a ddiffinnir yn adran 15 (1), fel y'i diwygiwyd, yn gymwys. Y rhesymau hyn yw:

- i. Mae'r darparwr gwasanaeth wedi'i gollfarnu o drosedd berthnasol, neu wedi cael rhybuddiad mewn cysylltiad â throedd berthnasol.
- ii. Nid yw Gweinidogion Cymru wedi'u bodloni bellach fod y darparwr gwasanaeth yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth.
- iii. Nid yw'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu unrhyw wasanaethau rheoleiddiedig.

7.235. Hysbysiad o gynnig yw hysbysiad sy'n hysbysu'r darparwr am y penderfyniad y mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu ei wneud ac yn rhoi'r cyfle i'r darparwr gwasanaeth gyflwyno sylwadau ysgrifenedig o fewn cyfnod penodol o amser, y mae'n rhaid iddo fod o leiaf 28 diwrnod. Gallai hysbysiad o'r fath hefyd roi cyfle i'r darparwr gywiro'r sefyllfa drwy ddarparu terfyn amser ar gyfer gwneud pethau penodol i osgoi bod y camau yn cael eu cymryd. Bydd hyn yn lliniaru unrhyw risg bod y rheoleiddiwr yn camgymryd yn ei dystiolaeth.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Cais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth: yr wybodaeth sydd i'w darparu

Opsiynau, costau a manteision

7.236. Ystyriwyd dau opsiwn yn yr asesiad hwn, sef:

Opsiwn 1: Peidio â diwygio Deddf 2016

7.237. Dyma'r opsiwn 'dim newid' neu'r opsiwn sylfaenol a fyddai'n cynnal y prosesau presennol.

Costau

7.238. O dan opsiwn un, nid yw'n ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau sy'n gwneud cais i ganslo eu cofrestriad ddarparu gwybodaeth i AGC sy'n nodi sut y maent yn bwriadu parhau i gydymffurfio â *Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017* hyd nes y bydd eu gwasanaeth yn peidio â chael ei ddarparu. Mae hyn yn creu gwahaniaeth rhwng darparwyr sy'n gwneud cais i amrywio eu cofrestriad i ddileu gwasanaeth o dan adran 11 o Ddeddf 2016 (y mae'n ofynnol iddynt gyflwyno gwybodaeth o'r fath yn rhinwedd y pŵer gwneud rheoliadau sydd wedi'i gynnwys yn yr adran honno).

7.239. Nid ydym o'r farn bod unrhyw gostau uniongyrchol yn gysylltiedig ag opsiwn un.

Manteision

7.240. O dan opsiwn un, ni fydd rhaid i ddarparwyr sy'n gwneud cais i ganslo eu cofrestriad roi gwybod i AGC sut y maent yn bwriadu parhau i gydymffurfio â *Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017* hyd nes y bydd eu gwasanaeth yn peidio â chael ei ddarparu. Mae hyn yn debygol o gymryd llawer o amser i ddarparwyr ei wneud, ac mae'n bosibl y byddai'n well ganddynt beidio â gorfod cyflwyno'r wybodaeth hon.

Anfanteision

7.241. Os nad oes angen i ddarparwyr sy'n dymuno canslo cofrestriad gyflwyno gwybodaeth i AGC sy'n nodi sut y byddant yn cynnal safonau ansawdd nes bod y gwasanaeth yn dod i ben, mae hyn yn anghyson â'r gofyniad am wybodaeth o'r fath pan fydd darparwyr yn gwneud cais i amrywio eu cofrestriad i ddileu gwasanaeth. Mae'r bwlch hwn mewn gwybodaeth yn llesteirio gallu AGC i fod yn sicr o ddiogelwch a llesiant parhaus unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth nes iddo gau.

Risgiau

7.242. Os nad oes angen i ddarparwyr sy'n dymuno canslo eu cofrestriad ddarparu gwybodaeth i AGC sy'n nodi sut y byddant yn cynnal safonau ansawdd nes bod y gwasanaeth yn dod i ben, mae hyn yn anghyson â'r

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

gofyniad am wybodaeth o'r fath pan fydd darparwyr yn gwneud cais i amrywio eu cofrestriad i ddileu gwasanaeth. Mae'r bwlch hwn mewn gwybodaeth yn llesteirio gallu AGC i fod yn sicr o ddiogelwch a llesiant parhaus unigolion sy'n defnyddio'r gwasanaeth nes iddo gau.

Opsiwn 2: Diwygio Deddf 2016

- rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu gan ddarparwyr sy'n gwneud cais i ganslo eu cofrestriad.

Costau

7.243. Bydd yr opsiwn hwn yn creu pŵer i wneud rheoliadau o dan adran 14 i ganiatáu i Weinidogion Cymru (AGC) ei gwneud yn ofynnol i gais i ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth gynnwys gwybodaeth benodedig a chael ei gwneud ar ffurf ragnodedig. Bydd hyn yn galluogi Gweinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau ddarparu gwybodaeth ynghylch sut y maent yn bwriadu cydymffurfio â Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017, hyd nes y bydd y gwasanaeth yn cau, ac i nodi ar ba ffurf y dylid cyflwyno'r wybodaeth. Bydd hyn yn creu cost o ran amser i Lywodraeth Cymru wrth ddrafftio Rheoliadau i roi effaith i hyn. Amcangyfrifir y byddai'r gofyniad i ddarparwyr gyflwyno datganiad ynghylch sut y byddant yn cydymffurfio â safonau ansawdd yn cymryd tua 4 awr i'w wneud.

7.244. Mae'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE) yn darparu ffigurau ar enillion yr awr ar gyfer gwahanol alwedigaethau ar draws y gwahanol ranbarthau. Mae'r tabl isod yn nodi'r ffigurau ar gyfer rheolwyr a chyfarwyddwyr iechyd a gwasanaethau cymdeithasol, y byddai'n ofynnol iddynt gwblhau'r datganiad hwn. Yn seiliedig ar yr amcangyfrif y byddai datganiad yn cymryd 4 awr i'w wneud, mae'r gost yn debygol o fod oddeutu £140 y datganiad. Ar hyn o bryd, nid oes modd barnu faint o ddarparwyr gwasanaethau fydd yn gadael y farchnad yng Nghymru yn y dyfodol, ac felly nid oes modd cydgrynhoi'r gost hon. Felly, nid yw'r gost gyfanredol yn hysbys.

Tabl 7.42

Galwedigaeth	Cyflog gros yr awr (canolrif, Cymru, 2022)	Cyflog gros yr awr, gan gynnwys argostau (30%)	Cost cwblhau datganiad (gan ragdybio y byddai'n cymryd 4 awr, wedi'i thalgrynno i'r £10 agosaf)
Rheolwyr a Chyfarwyddwyr ym maes Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	27.15	35.30	140

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Manteision

7.245. Bydd y diwygiad arfaethedig yn sicrhau bod gan AGC y pwerau cyfreithiol angenrheidiol i'w gwneud yn ofynnol bod gwybodaeth yn cael ei darparu gan ddarparwr gwasanaeth sy'n gadael y farchnad ac yn canslo ei gofrestrriad. Bydd yr wybodaeth yn rhoi sicrwydd i AGC y gall y gwasanaeth barhau i gefnogi diogelwch a llesiant unigolion yn y gwasanaeth. Bydd yn creu eglurder i ddarparwyr gwasanaethau am yr wybodaeth sydd i'w disgwyl o dan yr amgylchiadau hyn. Bydd hefyd yn cysoni'r dull gweithredu ar gyfer darparwyr gwasanaethau sy'n gadael y farchnad â'r dull gweithredu ar gyfer y rhai sy'n amrywio eu cofrestrriad.

Anfanteision

7.246. Nid ydym o'r farn bod unrhyw anfanteision yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Risgiau

7.247. Nid ydym o'r farn bod unrhyw risgiau o dan yr opsiwn hwn.

Gwybodaeth ac arolygiadau: pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu

Opsiynau, costau a manteision

7.248. Ystyriwyd dau opsiwn yn yr asesiad hwn, sef:

Opsiwn 1: Peidio â diwygio Deddf 2016

7.249. Dyma'r opsiwn sylfaenol, ac felly nid oes unrhyw gostau ychwanegol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Costau

7.250. Nid oes unrhyw gostau ychwanegol o dan yr opsiwn sylfaenol hwn.

7.251. Mae ymchwilio i wasanaethau sy'n gweithredu heb gofrestru yn rôl allweddol i AGC, ac yn un y mae'r sector yn ei deall yn dda, o gofio bod y pwerau hyn yn glir o dan y Ddeddf Safonau Gofal. Mae'r amcanion cyffredinol yn adran 4 o Ddeddf 2016 i ddiogelu, hyrwyddo a chynnal diogelwch a llesiant pawb sy'n defnyddio gwasanaethau rheoleiddiedig, yn nodi nad oedd y Cynulliad Cenedlaethol yn bwriadu lleihau'r pwerau sydd ar gael i arolygydd o'u cymharu â'r Ddeddf Safonau Gofal. Ar lefel weithredol, mae AGC yn parhau i ofyn am wybodaeth gan wasanaethau y credir eu bod yn gweithredu heb gofrestru.

Manteision

7.252. Nid ydym o'r farn bod unrhyw fanteision yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Anfanteision

7.253. O dan y ddarpariaeth bresennol, nid oes gan AGC unrhyw bŵer i'w gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth gael ei darparu os na wneir hynny'n wirfoddol.

Risgiau

7.254. Mae cadw'r geiriad presennol yn peri risg na fydd AGC yn gallu arfer ei swyddogaethau yn effeithiol, yn enwedig y rhai o dan adran 5 o'r Ddeddf, lle mae'n drosedd gweithredu gwasanaeth rheoleiddiedig heb fod wedi cofrestru.

Opsiwn 2:

Diwygio Deddf 2016 i roi pŵer i Weinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i berson sy'n darparu gwasanaeth rheoleiddiedig nad yw wedi cofrestru mewn cysylltiad ag ef yn unol ag adran 7 o Ddeddf 2016 ddarparu gwybodaeth

Costau

7.255. Nid ydym o'r farn bod unrhyw gostau uniongyrchol ychwanegol yn gysylltiedig â'r cynnig hwn, gan fod yr arolygiaeth eisoes yn cyflawni'r swyddogaeth hon yn ymarferol, drwy ofyn am wybodaeth gan bersonau sy'n darparu gwasanaeth rheoleiddiedig heb gofrestru.

Manteision

7.256. Bydd y diwygiadau hyn yn adfer y sefyllfa flaenorol o dan Ddeddf Safonau Gofal 2000 drwy roi'r pwerau cyfreithiol i Weinidogion Cymru (AGC yn ymarferol) i'w gwneud yn ofynnol i unigolion sy'n gweithredu gwasanaeth rheoleiddiedig heb gofrestru ddarparu gwybodaeth.

7.257. Bydd hyn yn helpu i ddiogelu pobl agored i niwed a allai wynebu risg drwy ddefnyddio gwasanaeth nad oes ganddo'r oruchwyliaeth neu'r mesurau angenrheidiol ar waith i sicrhau eu diogelwch a'u llesiant.

Anfanteision

7.258. Nid ydym o'r farn bod unrhyw anfanteision o dan yr opsiwn hwn.

Risgiau

7.259. Nid ydym o'r farn bod unrhyw risgiau o dan yr opsiwn hwn.

Diwygiadau i Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 mewn perthynas â darparwyr gwasanaethau - Crynodeb o'r costau a'r arbedion costau

Mae tablau 7.43 a 7.44 isod yn crynhoi'r costau ychwanegol a'r arbedion costau sy'n gysylltiedig â'r diwygiadau arfaethedig i Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.43: Costau ychwanegol

£	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
Darpar-wyr	144,700 – 247,100									

Tabl 7.44: Arbedion costau ychwanegol

	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
AGC	8,300	8,300	8,300	8,300	8,300	8,300	8,300	8,300	8,300	8,300

Yn seiliedig ar y ffigurau hyn, mae gan yr opsiwn hwn Werth Presennol Net o rhwng £-71,000 a £-170,000 dros y cyfnod gwerthuso deng mlynedd. Fodd bynnag, ystyrir bod y manteision na ellir eu meintoli a nodwyd uchod yn cyfiawnhau'r gost hon.

Rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol: Estyn gorchmynion interim yn ystod ymchwiliadau Addasrwydd i Ymarfer

Opsiynau, costau a manteision

Opsiwn 1 - Gwneud dim – cynnal y status quo

Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC)

- 7.260. Ar hyn o bryd, gall paneli (paneli gorchmynion interim neu baneli addasrwydd i ymarfer y cyflwynir trafodion y gorchmyn interim ger eu bron) wneud gorchmyn interim mewn perthynas â pherson cofrestredig am hyd at 18 mis ar y mwyaf.
- 7.261. Nid oes gan baneli y pŵer ar hyn o bryd i estyn gorchmyn interim. Pe bai angen estyn gorchmyn interim, byddai'n ofynnol i GCC wneud cais i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf (y tribiwnlys) i ofyn am estyniad.
- 7.262. Yn 2022, gwnaeth GCC 56 o geisiadau i'r tribiwnlys i estyn gorchmynion interim, gan gostio £2,000 i GCC mewn costau gweinyddol a chyfreithiol am bob cais, sef cyfanswm o £112,000. Telir am y costau hyn o ddyraniad cymorth grant y rheoleiddiwr gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'i gyfrifoldebau rheoleiddiol.
- 7.263. Yn 2024, o ganlyniad i'r cynnydd yn nifer y gweithwyr y bu'n rhaid iddynt gofrestru â GCC, mae'r rheoleiddiwr yn amcangyfrif y bydd nifer y ceisiadau i'r tribiwnlys am estyniad i orchymyn interim yn cynyddu i 90, gan gynyddu costau GCC i £180,000.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Llywodraeth Cymru

7.264. Nid oes unrhyw gostau ychwanegol uniongyrchol i Lywodraeth Cymru, gan fod y costau hyn yn cael eu talu yn rhan o'n pecyn cymorth grant blynyddol i'r rheoleiddiwr.

Y gweithlu gofal cymdeithasol/Cyflogwyr

7.265. Ni all unigolion sy'n destun gorchymyn atal dros dro interim weithio yn y sector gofal cymdeithasol yng Nghymru tra mae'r gorchymyn atal dros dro interim yn parhau i fod mewn grym. Caiff hyn effaith sylweddol ar yr unigolyn a'i gyflogwr.

7.266. Os na wneir y diwygiad, mae cymhelliant i GCC wneud gorchymynion interim am y cyfnod mwyaf, sef 18 mis, fel mater o drefn er mwyn osgoi baich gweinyddol ceisiadau mynych i'r tribiwnlys. Gallai hyn gynyddu straen a phryder ar gyfer gweithwyr cofrestredig a'u cyflogwyr, gan y byddai'n atal y gweithiwr hwnnw am dros flwyddyn. Gallai hyn gael ei waethygu gan unrhyw angen i estyn yr ymchwiliad, gan gynnwys cais i'r tribiwnlys gan banel addasrwydd i ymarfer am estyniad y tu hwnt i 18 mis. Byddai hyn yn ychwanegu oedi pellach cyn cwblhau'r ymchwiliad tra mae'r unigolyn yn aros i'r tribiwnlys wrando ar y ddadl dros yr estyniad a gwneud penderfyniad.

7.267. O ran gorchymynion cofrestru amodol, gallai unrhyw gais gan banel am estyniad gael effaith sylweddol ar yr unigolyn, gan y gallai unrhyw gyfyngiadau a osodir ar y gwaith y caiff ei wneud effeithio ar ei gyflog.

7.268. Serch hynny, mae'n anodd meintoli'r effaith, gan y bydd yn amrywio o achos i achos, er enghraifft, gan ddibynnu ar a yw contract cyflogaeth yr unigolyn yn caniatáu iddo gael ei dalu tra mae'n destun y gorchymyn atal dros dro.

7.269. Mae hefyd yn anodd meintoli costau'r diwygiad i gyflogwyr, gan fod costau anuniongyrchol i gyflogwyr wrth iddynt orfod buddsoddi mewn gwasanaeth dros dro (e.e. gweithwyr asiantaeth) pan fo gweithiwr/cyflogai yn destun gorchymyn atal dros dro interim.

7.270. Mae'n anodd meintoli costau asiantaethau gan fod y rhain yn amrywio ar draws yr ystod o rolau'r gweithlu – e.e. gweithwyr gofal cartref, gweithwyr cartrefi gofal i oedolion, rheolwyr, etc. – neu gallant amrywio o un ardal i'r llall yn dibynnu ar y galw. Mae chwiliad wedi canfod y gall ffioedd yn ôl yr awr gan asiantaethau am weithwyr gofal cartref amrywio rhwng £20 a £30 yr awr.⁷² At ddibenion eglurhaol, pe bai angen i gyflogwr gael gwasanaeth yn lle aelod o staff sy'n gweithio wythnos 42 awr ac sydd

⁷² <https://www.homecare.co.uk/advice/paying-for-care-at-home> - amcangyfrifon Home Care UK

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

wedi'i atal am 6 mis, pe bai'n cyflogi gweithiwr asiantaeth ar gost o £25 yr awr, byddai hyn yn golygu cost o £27,300⁷³ i dalu am yr ataliad hwn.

Opsiwn 2: Gwneud y diwygiadau

Costau, arbedion, manteision ac anfanteision

Gofal Cymdeithasol Cymru

- 7.271. Bydd y diwygiad yn rhoi'r pŵer i baneli i estyn gorchymyn interim am hyd at 18 mis ar y mwyaf, heb fod angen cais i'r tribiwnlys.
- 7.272. Yn 2022, gwnaeth GCC 56 o geisiadau i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf. O ganlyniad i'r cynnydd o 20,000 o weithwyr pellach sydd wedi'u cofrestru'n weithwyr cartrefi gofal i oedolion o 1 Ebrill 2022 ymlaen, mae GCC yn amcangyfrif ei bod yn debygol y bydd angen gwneud 34 o geisiadau pellach i'r tribiwnlys erbyn 1 Ebrill 2024.
- 7.273. Mae GCC wedi egluro bod pob cais i'r tribiwnlys i estyn gorchymyn interim yn costio oddeutu £2,000 mewn costau gweinyddol a chyfreithiol. Amcangyfrifir, felly, y bydd y gost i GCC o wneud ceisiadau o'r fath yn codi o £112,000 yn 2022 i £180,000 yn 2024.
- 7.274. Mae rhai o'r costau uwch hyn yn cael eu gwrthbwyso gan gasglu ffioedd cofrestru, sydd eisoes wedi'u casglu oddi wrth oddeutu 42,000 o gofrestreion ac a ddarparodd incwm o bron i £2 filiwn i reoleiddiwr y gweithlu ym mis Rhagfyr 2022. Bydd yr incwm hwn yn codi i dros £2.2 miliwn yn 2023 pan oedd yr 8,000 sy'n weddill o weithwyr cartrefi gofal oedolion i fod i gael eu cofrestru. Fodd bynnag, hyd yn oed gyda'r llif referniw cynyddol hwn, ni fydd y cyllid hwn yn talu cost lawn rheoleiddio'r gweithlu o hyd.
- 7.275. Er bod y costau cyffredinol yn debygol o barhau i gynyddu o ganlyniad i'r cynnydd yn nifer y bobl y mae'n ofynnol iddynt gofrestru â GCC, bydd y diwygiad arfaethedig yn lleihau nifer y ceisiadau y mae angen eu gwneud i'r tribiwnlys, gan na fydd angen mwyach i GCC wneud cais i'r tribiwnlys i estyn gorchymyn interim ac eithrio pan fo angen estyniad y tu hwnt i'r cyfnod mwyaf, sef 18 mis. Bydd hyn yn arwain at arbedion ariannol a gweinyddol i GCC.
- 7.276. Er enghraifft, pe na bai wedi bod angen cais i'r tribiwnlys ar gyfer 30% (17) o'r 56 o achosion a gyflwynwyd gan GCC yn 2022, byddai hyn wedi arbed £34,000 mewn costau.
- 7.277. Bydd y diwygiad arfaethedig yn caniatáu i baneli weithredu'n gymesur, gan estyn gorchymyn interim hyd at 18 mis ar y mwyaf pan fo angen. Bydd yr arbedion o ran costau ac amser o fudd i GCC a'r sector.

⁷³ £25 yr awr x 42 awr yr wythnos dros 26 wythnos

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Llywodraeth Cymru

- 7.278. Nid oes unrhyw gostau ychwanegol uniongyrchol i Lywodraeth Cymru, gan y bydd costau'r cynigion yn cael eu hysgwyddo o fewn y cyllidebau presennol.
- 7.279. Bydd unrhyw arbedion a fydd yn cael eu creu gan y cynigion yn cael eu hailfuddsoddi i reoleiddio a chefnogi'r sector gofal cymdeithasol, felly nid ydym yn disgwyl y bydd angen cyllid ychwanegol.

Llywodraeth y DU (Y Weinyddiaeth Gyfiawnder/Gwasanaeth Llysoedd a Thriwlynsoedd EF)

- 7.280. Mae'r diwygiad arfaethedig yn debygol o gael effaith gadarnhaol ar system gyfiawnder y DU, gan greu arbedion adnoddau posibl i Wasanaeth Llysoedd a Thriwlynsoedd EF (GLITEF) a rheoleidiwr y gweithlu, GCC.
- 7.281. Ar hyn o bryd, rhaid i GCC wneud cais i'r triwlynlys i estyn gorchymyn interim.
- 7.282. Bydd gan y triwlynlys gostau gweinyddol o ran rheoli a goruchwylio achosion, gan gynnwys costau'n ymwneud â chasglu tystiolaeth, hysbysu pawb perthnasol am ddyddiad ac amser y trafodion, trefnu panel o farnwyr i wrando ar yr achos a darparu staff i reoli a chofnodi'r trafodion. Er nad oes gennym amcangyfrif o'r costau hyn, bydd y diwygiad yn lleihau nifer y ceisiadau y bydd angen eu gwneud i'r triwlynlys am estyniad ac felly mae'n debygol o leihau bach gweinyddol ac ariannol y triwlynlys.

Y gweithlu gofal cymdeithasol/Cyflogwyr

- 7.283. Mae gwneud gorchymyn interim yn cael effaith sylweddol ar y person cofrestredig a/neu'r cyflogwr, fel y nodir ym mharagraffau 7.268 – 7.273 uchod. Er y bydd nifer o'r effeithiau hyn yn parhau, ni waeth a wneir y diwygiad ai peidio, bydd y diwygiad yn galluogi'r panel i ymateb yn fwy cymesur ac yn galluogi GCC i osgoi'r angen i wneud cais i'r triwlynlys pan fo estyniad i orchymyn interim o fewn y cyfnod o 18 mis.
- 7.284. Bydd hyn yn sicrhau bod gorchymynion interim yn parhau mewn grym am y cyfnod lleiaf sydd ei angen a bydd yn osgoi unrhyw straen a/neu faich gweinyddol/ariannol i'r person cofrestredig a allai ddigwydd o ganlyniad i gyflwyno cais i'r triwlynlys.
- 7.285. Mae'n bosibl y bydd y newidiadau arfaethedig mewn perthynas â gorchymynion interim o fudd i'r unigolyn sy'n destun y gorchymyn a'i gyflogwr, gan fod posibilrwydd y gallai ymchwiliadau a phenderfyniadau ymchwiliadau rhai achosion gael eu cwblhau yn gyflymach. Os oes gan banel gorchymyn interim y pŵer i osod gorchymyn cychwynnol byrrach – e.e. 6 mis – a'i fod yn teimlo nad yw angen ond estyniad byr pellach – e.e.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

3 mis – i gwblhau ei ymchwiliadau yn hytrach na gosod y cyfnod llawn o 18 mis, y canlyniad fyddai cyfnod atal dros dro neu gofrestru amodol byrrach.

- 7.286. Bydd y system symlach hon yn cael gwared â pheth o'r pwysau a ddaw yn sgil ymchwiliadau o'r fath. Gall hefyd ddarparu datrysiad cyflymach a allai olygu y gall unigolion ddychwelyd i'w gwaith yn gynharach a chyflogwyr ysgwyddo llai o gostau o ran cyflogi gweithwyr (e.e. gweithwyr asiantaeth) i lenwi bylchau pan fydd staff yn absennol.
- 7.287. Mae'n anodd meintioli costau ein newidiadau arfaethedig i'r cynigion o ran gorchmynion interim i gyflogwyr, gan fod costau anuniongyrchol i gyflogwyr wrth iddynt naill ai orfod buddsoddi mewn gwasanaeth staff asiantaeth dros dro tra mae'r gweithiwr wedi'i atal neu, os yw'r mater yn ddigon difrifol, recriwtio aelod newydd o staff pe bai'r ymchwiliad yn penderfynu y dylid tynnu'r unigolyn oddi ar y gofrestr.
- 7.288. Fel y soniwyd uchod, mae'n anodd meintioli costau llawn staff asiantaeth yn gywir gan fod y rhain yn amrywio ar draws yr ystod o rolau'r gweithlu – e.e. gweithwyr gofal cartref, gweithwyr cartrefi gofal oedolion, rheolwyr, etc. – neu gallant amrywio o un ardal i'r llall yn dibynnu ar y galw. Mae amcangyfrif bras wedi dangos ffioedd sy'n amrywio o £20 i £30 yr awr, a allai olygu bod cyflogwr yn gorfod talu tua £26,300 am wasanaeth yn lle gweithiwr sydd wedi'i atal am 6 mis.
- 7.289. Gall costau recriwtio hefyd fod yn anodd eu meintioli, gan fod cwmnïau mwy yn gallu fforddio gwario mwy ar recriwtio na rhai llai; sy'n ei gwneud yn anodd darparu darlun at ddibenion yr asesiad hwn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Tabl 7.45: Crynodeb ar gyfer opsiynau un a dau ar gyfer estyn gorchmynion interim yn ystod ymchwiliadau Addasrwydd i Ymarfer

	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Costau dim newid										
Llywodraeth Cymru										
Cymorth Grant ⁷⁴	32,846,000	34,846,000	36,846,000	38,846,000	40,846,000	42,846,000	44,846,000	46,846,000	48,846,000	50,846,000
Cyflogwyr Gofal Cymdeithasol										
Costau staff asiantaeth pan fydd staff yn absennol – estyn gorchmynion interim ⁷⁵	1,064,700	1,171,170	1,288,287	1,417,116	1,558,827	1,714,710	1,886,181	2,074,799	2,282,279	2,510,507
Opsiwn 1 - dim newid										

⁷⁴ Ar gyfartaledd, mae pecyn cymorth grant GCC wedi cynyddu £2m y flwyddyn ac mae'n cynnwys cyllid ar gyfer gofynion ychwanegol a roddir ar y rheoleiddiwr. At ddibenion eglurhaol, rydym wedi parhau â'r duedd hon.

⁷⁵ At ddibenion eglurhaol, rydym wedi dangos bod 70% (39) o achosion yn cael eu hestyn, ac ar gyfer yr achosion hyn bydd rhaid i gyflogwyr gyflogi gweithwyr asiantaeth dros gyfnod yr absenoldeb. E.e. ar gyfer chwe mis o wasanaeth £25 yr awr x 42 awr yr wythnos dros 26 wythnos x 39 achos. Rydym wedi rhagdybio y gallai'r costau hyn gynyddu 10% y flwyddyn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

GCC										
Costau gwrandawriadau Addaswydd i Ymarfer ⁷⁶	1,808,000	2,350,400	3,055,520	3,972,176	5,163,829	6,712,977	8,726,871	11,344,932	14,748,411	19,172,935
Achosion Addaswydd i Ymarfer wedi'u cynnal fel achosion papur ⁷⁷	125,000	156,250	195,313	244,141	305,176	381,470	476,837	596,046	745,058	931,323
Ychwanegu costau ceisiadau ychwanegol i Lysoedd EF⁷⁸	281,250	351,563	439,453	549,316	686,646	858,307	1,072,884	1,341,105	1,676,381	2,095,476
Costau net	2,214,250	2,858,213	3,690,286	4,765,633	6,155,650	7,952,754	10,276,591	13,282,083	17,169,850	22,199,733
	20205-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35

⁷⁶ Gweler paragraffau 1.13 ac 1.14 uchod (30% (113) o 377 o achosion yn cyrraedd gwrandawriadau llawn). At ddibenion eglurhaol, rydym wedi cadw cynnydd o 30% ar gyfer y blynyddoedd dilynol.

⁷⁷ Gweler paragraff 1.15 uchod (at ddibenion eglurhaol, rydym wedi ychwanegu cynnydd o 25% flwyddyn ar ôl blwyddyn).

⁷⁸ Gweler paragraff 1.17 uchod (at ddibenion eglurhaol, rydym wedi ychwanegu cynnydd o 25% flwyddyn ar ôl blwyddyn).

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Opsiwn 2 – gwneud y diwygiadau										
GCC										
Arbedion posibl – peidio mynd ag achosion gerbron GLITEF⁷⁹	68,000	85,000	106,250	132,813	166,016	207,520	259,399	324,249	405,312	506,639

7.290. Nid yw'r costau hyn yn cynnwys costau GLITEF i ystyried a chynnull Tribiwnlysoedd, gweinyddu a gwneud dyfarniad. Fodd bynnag, gallwn ragdybio y byddai nifer yr achosion y gallai GCC eu diwygio heb wneud cais i GLITEF yn cael eu tynnu o'r broses hon, a fyddai'n golygu arbediad i'r gwasanaeth.

7.291. Gwerth presennol yr arbedion costau (mantais) i GCC yw £1.8 miliwn, dros y cyfnod o 2025-26 i 2034-35.

⁷⁹ At ddibenion eglurhaol, rydym wedi defnyddio'r ffigur o 34 o achosion newydd sydd i fynd at GLITEF i gael estyniad ym mharagraff 1.16 ac ychwanegu cynnydd o 25% flwyddyn ar ôl blwyddyn i ddangos arbediad i GCC o allu estyn y gorchmynion interim heb fod angen gwneud cais i GLITEF.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Diwygio Deddf 2016: Estyn y diffiniad o 'weithiwr gofal cymdeithasol' i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae

Opsiynau, costau a manteision

7.292. Y ddau opsiwn yw:

Opsiwn 1:

Gwneud dim: cynnal y status quo

7.293. O dan yr opsiwn hwn, gallai GCC barhau i gefnogi'r rhai sy'n gweithio yn y sector gofal plant; ni fyddai sail statudol i hyn. Byddai Llywodraeth Cymru yn parhau i gytuno ar gyloch gwaith gyda GCC yn flynyddol ac yn ariannu'r gwaith hwn yn unol â hynny.

7.294. Er nad oes gwahaniaeth cyfreithiol rhwng personau sy'n gweithio/sy'n cael eu cyflogi mewn lleoliadau gofal dydd a chwarae (cynhwysir lleoliadau chwarae o fewn ystyr gofal dydd yn adran 19 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010), yn ymarferol nid yw'r cymorth a ddarperir gan GCC wedi bod yn cwmpasu pobl sy'n gweithio mewn lleoliadau chwarae (gweithwyr chwarae). Heb i reoliadau gael eu gwneud yn unol â'r diwygiad, ni fyddai'r cymorth y mae GCC yn ei ddarparu i'r sector cyfan (gan gynnwys gweithwyr chwarae) yn cael ei ffurfioli.

7.295. Dyma rai o'r **risgiau** a ragwelir yn yr opsiwn hwn:

- Gallai hyn greu'r risg o her gyfreithiol o ystyried nad yw'r dehongliad ymarferol o'r Ddeddf (bod GCC yn rhoi cymorth i ddarparwyr a gweithwyr) wedi'i amlinellu'n derfynol ar wyneb y Ddeddf a'i Rheoliadau.
- Pe bai GCC yn mynd ati i gefnogi gwarchodwyr plant a darparwyr gofal plant yn unig, gallai hyn greu anghysondeb ar draws y gweithlu, gan greu'r posibilrwydd o eithrio rhannau helaeth o'r gweithlu o weithgarwch cymorth a gwella. Gallai hyn olygu bod gweithlu dwy haen yn y sector, a allai greu ansefydlogrwydd pe bai canfyddiad bod cymorth ar gael i rai ond nid i bawb.
- Yn yr un modd, os na fydd GCC yn gallu rhoi cymorth i weithwyr chwarae, bydd y materion a amlinellwyd yn yr [Adolygiad Gweinidogol o Chwarae](#) ynghylch diffyg cefnogaeth sgiliau sector i weithwyr chwarae yn parhau.
- Gallai hyn hefyd niweidio enw da Llywodraeth Cymru yn sylweddol o ystyried yr ymrwymadau cyhoeddus a wnaed eisoes i'r cynnig hwn a'r ymatebion i'r ymgynghoriad a oedd yn croesawu'r cynnig.
- Gallai fod galwadau parhaus ar GCC i ddarparu cymorth i'r rhai sydd y tu allan i'r diffiniad presennol.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Opsiwn 2:

Diwygio Deddf 2016: Estyn y diffiniad o 'weithiwr gofal cymdeithasol' i gynnwys gweithwyr gofal plant.

- 7.296. Mae adran 79(3)(d) o Ddeddf 2016 yn darparu ar hyn o bryd y caiff Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, ddarparu y caniateir trin person 'sydd wedi ei gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 (mccc 1) fel – (i) gwarchodwr plant, neu (ii) darparwr gofal dydd i blant' fel gweithiwr gofal cymdeithasol.
- 7.297. Mae Rheoliadau Gofal Cymdeithasol Cymru (Estyn Ystyr "Gweithiwr Gofal Cymdeithasol") 2016/1251, a wnaed yn unol ag adran 79 (3)(d) (ii) yn estyn ystyr 'gweithiwr gofal cymdeithasol' i gynnwys personau sydd wedi'u cofrestru o dan ran 2 o'r Mesur fel darparwr gofal dydd.
- 7.298. Fodd bynnag, nid oes darpariaeth o fewn y Ddeddf ar hyn o bryd sy'n caniatáu i reoliadau gael eu gwneud sy'n pennu bod personau sy'n cael eu cyflogi gan (neu sy'n gweithio i) ddarparwr gofal dydd sydd wedi'i gofrestru o dan Ran 2 o'r Mesur, i gael eu trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol.
- 7.299. Yn hanesyddol, mae rôl GCC fel partner strategol Llywodraeth Cymru yn golygu eu bod wedi bod yn darparu cymorth i bob gweithiwr yn y sector gofal plant.
- 7.300. Er nad oes gwahaniaeth cyfreithiol rhwng personau sy'n gweithio/sy'n cael eu cyflogi mewn lleoliadau gofal dydd a chwarae (cynhwysir lleoliadau chwarae o fewn ystyr gofal dydd yn adran 19 o'r Mesur), yn ymarferol nid yw'r cymorth a ddarperir gan GCC wedi bod yn cwmpasu pobl sy'n gweithio mewn lleoliadau chwarae (gweithwyr chwarae). Cynigir y bydd unrhyw reoliadau a wneir yn unol â'r diwygiad yn ffurfioli'r cymorth a ddarperir ar hyn o bryd gan GCC i'r sector ac yn sicrhau bod hwn yn cael ei ddarparu i'r sector cyfan (gan gynnwys gweithwyr chwarae).
- 7.301. Diben y diwygiad arfaethedig yw caniatáu i reoliadau gael eu gwneud sy'n pennu bod gweithwyr gofal plant i gael eu trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol a darparu sail ffurfiol ar gyfer unrhyw gymorth y mae GCC yn ei ddarparu i'r gweithlu gofal plant. Ar ben hynny, mae angen y diwygiad er mwyn ei gwneud yn glir bod gweithwyr gwaith chwarae hefyd yn cael eu cwmpasu gan gylch gwaith GCC, yn rhan o'r gweithlu gofal plant.
- 7.302. Bydd y diwygiad hefyd yn sicrhau bod GCC yn gallu rhoi cymorth i'r gweithlu gofal plant yn ei gyfanrwydd. At ddibenion y diwygiad hwn, mae gweithwyr gofal plant yn unigolion sy'n cael eu cyflogi gan, neu sy'n gweithio (gan gynnwys gweithwyr asiantaeth) i, berson sydd wedi'i gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 (y Mesur) fel darparwr gofal dydd, i ddarparu gofal a goruchwyliaeth i blant.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.303. Wrth ddewis yr opsiwn hwn, mae'r **risgiau** yn cynnwys y canlynol:

- Dros y blynyddoedd diwethaf, gan nad oes corff penodedig i oruchwylio'r fframwaith cymwysterau gwaith chwarae a datblygu'r gweithlu gwaith chwarae, mae PETC Cymru⁸⁰ wedi bod yn cyflawni swyddogaethau sy'n cyfateb i rai corff megis GCC. O ganlyniad, mae'n bosibl y byddant yn teimlo y dylen nhw gadw rhai o'r swyddogaethau a ddylai fod yn gyfrifoldeb i GCC os yw gweithwyr chwarae yn cael eu cydnabod yn weithwyr gofal cymdeithasol.
- Byddai'r diwygiad yn golygu y gallai GCC roi cymorth llawn i weithwyr chwarae. Byddai hyn yn ei gwneud yn ofynnol i GCC ddatblygu eu gallu a'u harbenigedd mewn gwaith chwarae, a fyddai'n cymryd amser ac adnoddau i'w datblygu. Mae risg na fydd GCC, o bosibl, yn gallu cynnig yr un lefel o gymorth i weithwyr chwarae ag i weithwyr gofal plant ar y cychwyn.

7.304. Wrth beidio â dewis yr opsiwn hwn, mae'r **risgiau** a ragwelir yn cynnwys y canlynol:

- Mae'r Cynllun 10 mlynedd ar gyfer y Gweithlu Gofal Plant, Chwarae a'r Blynyddoedd Cynnar yn nodi'n glir iawn mai GCC yw partner cyflawni strategol allweddol Llywodraeth Cymru o ystyried y rôl y mae GCC wedi bod yn ei chwarae o ran darparu cymorth allweddol i'r gweithlu ac arwain datblygiadau mewn cymwysterau a phrosesau sicrwydd ar draws y sector. Bydd fersiwn newydd o'r cynllun yn cael ei chyhoeddi yn 2024 a bydd yn ailddatgan y rôl strategol hon y gallai'r amwysedd cyfreithiol hwn ei gwanhau.
- Cyn y diwygiad arfaethedig hwn, roedd GCC yn deall bod eu rôl yn *cynnwys pawb sy'n gweithio* yn y sector ac nad oedd yn gyfyngedig i'r unigolyn a'r gwarchodwr plant cyfrifol yn unig. Heb y diwygiad, er bod hynny'n annhebygol, gallent geisio cynnig cymorth i'r rhai sy'n dod o dan y diffiniad cyfreithiol presennol yn unig, a fyddai'n cael effaith sylweddol ar y cymorth a ddarperir i'r gweithlu gofal plant.

Y costau sy'n gysylltiedig â phob opsiwn

Opsiwn 1

Y Gweithlu/Darparwyr Gwasanaethau (Cyflogwyr)

7.305. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i'r gweithlu nac i gyflogwyr gan fod cymorth GCC ar gael am ddim yn y pwynt mynediad.

⁸⁰ Mae Cyngor Addysg a Hyfforddiant Gwaith Chwarae Cymru (PETC Cymru) yn grŵp sy'n trafod materion o bwysigrwydd strategol i bob agwedd ar addysg, hyfforddiant a chymwysterau gwaith chwarae yng Nghymru. Mae swyddogaethau PETC Cymru yn cynnwys cymeradwyo cymwysterau gwaith chwarae a fydd yn cael eu cynnwys yn y Rhestr o Gymwysterau Gofynnol i weithio yn y Sector Gwaith Chwarae yng Nghymru a darparu cyngor ac arweiniad i Lywodraeth Cymru, Cymwysterau Cymru, Gofal Cymdeithasol Cymru ac Arolygiaeth Gofal Cymru ar faterion sy'n ymwneud ag addysg, hyfforddiant a chymwysterau.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Llywodraeth Cymru

7.306. Mae'r broses o ddarparu a chyllido'r cynllun gwaith yn cael ei hadolygu'n flynyddol. Yn gyffredinol, mae costau'n cynyddu o un flwyddyn i'r llall oherwydd costau staff a/neu gynnal prosiectau penodol. Ni fyddai dewis opsiwn 1 yn arwain at unrhyw gostau y tu hwnt i hynny i Lywodraeth Cymru, gan na fyddai GCC yn ymgymryd ag unrhyw waith ychwanegol i roi cymorth i weithwyr chwarae.

Gofal Cymdeithasol Cymru

7.307. Ni ddisgwylir unrhyw gostau ychwanegol gan na fyddai eu cylch gwaith yn cael ei ehangu i gynnwys gweithwyr chwarae.

Opsiwn 2

Y Gweithlu/Darparwyr Gwasanaethau (Cyflogwyr)

7.308. Ni fyddai unrhyw gostau ychwanegol i'r gweithlu nac i gyflogwyr gan fod cymorth GCC ar gael am ddim yn y pwynt mynediad.

Llywodraeth Cymru

7.309. Byddai'r diwygiad arfaethedig, ac unrhyw reoliadau a wneir yn y dyfodol yn nodi bod gweithwyr gofal plant a gweithwyr chwarae yn cael eu trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol, yn galluogi gweithwyr chwarae i gael mynediad at fwy o'r cymorth a'r cyngor a ddarperir gan GCC.

7.310. Er y byddai trefniadau presennol GCC i roi cymorth i weithwyr gofal plant yn parhau, gallai cwmpas eu gwaith gynyddu i roi cymorth i weithwyr gwaith chwarae. Llywodraeth Cymru sy'n penderfynu ar ffurf a maint y cymorth hwnnw ar y cyd â phartneriaid perthnasol yn y sector ac o fewn y cyllid sydd ar gael.

7.311. Bydd swyddogion yn edrych ar yr holl opsiynau posibl gyda'r bwriad o ddatblygu dull cynaliadwy a chosteffeithiol o roi cymorth i'r gweithlu gofal plant a gwaith chwarae, gan ddefnyddio'r wybodaeth a'r profiad sy'n bodoli'n barod yn y sector gwaith chwarae.

Manteision Opsiwn 1

7.312. Nid ydym o'r farn bod unrhyw fanteision yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Manteision Opsiwn 2

7.313. Bydd yr opsiwn hwn yn caniatáu i reoliadau gael eu gwneud a fydd yn rhoi sail gyfreithiol ar gyfer y swyddogaethau y mae GCC yn eu cyflawni ar hyn o bryd i roi cymorth i'r gweithlu gofal plant. O ganlyniad, rhagwelir y bydd y cymorth a ddarperir gan GCC yn cael ei estyn i'r gweithlu gofal plant yn ei gyfanrwydd, gan gynnwys gweithwyr chwarae. Bydd hyn yn

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

golygu bod gweithwyr chwarae yn teimlo eu bod yn cael eu cynrychioli a'u gwerthfawrogi yn well a bydd yn rhoi argymhellion perthnasol yr Adolygiad Gweinidogol o Chwarae ar waith.

7.314. Yn aml mae gan staff gwaith chwarae rôl ddeuol, sef darparu cyfleoedd gofal plant a chyfleoedd chwarae, ac o'r herwydd gwelir bod y diwygiad hwn yn cynnig cysondeb o ran cymorth i'r gweithwyr hynny.

Diwygiadau i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Opsiynau, costau a manteision

Opsiwn 1 - Gwneud dim – cynnal y status quo

7.315. Bwriad y diwygiadau yw sicrhau bod yr arferion presennol yn cyd-fynd â darpariaethau Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014"). Yn benodol:

- Diwygio adran 47 o Ddeddf 2014 er mwyn sicrhau bod ffiniau iechyd a gofal cymdeithasol yn cael eu cynnal;
- Ailgyflunio'r darpariaethau yn Rhan 4 o Ddeddf 2014 sy'n galluogi awdurdodau lleol i wneud taliadau uniongyrchol er mwyn galluogi taliad uniongyrchol i gael ei wneud i drydydd parti a enwebwyd gan unigolyn sydd â hawl i gael taliad o'r fath mewn achosion lle mae gan y person unigol alluedd meddyliol i wneud y penderfyniad hwnnw;
- Diwygio adrannau 76 ac 81 i egluro cyfeiriadau at "orchmynion trefniadau plentyn";
- Diwygio testun Cymraeg adran 124(9) i ychwanegu cyfeiriad at amgylchiadau pan fo awdurdod lleol yn lleoli plentyn mewn llety diogel yn yr Alban yn unol ag adran 25 o Ddeddf Plant 1989 at yr achosion pan ddatgymhwysir y ddarpariaeth yn adran 124. Bydd hyn yn adfer cyfwerthedd testunau Cymraeg a Saesneg y ddarpariaeth honno.

7.316. Ni ddisgwylir unrhyw gostau na manteision sy'n gysylltiedig â chynnal y status quo, os na wneir y diwygiadau hyn. Yn ogystal, mae'r diwygiadau i adrannau 76, 81 a 124(9) yn angenrheidiol er mwyn cywiro gwallau yn y fframwaith statudol a grëwyd gan ddeddfiadau blaenorol, ac felly nid yw cynnal y status quo yn opsiwn realistig.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

7.317. Os na wneir y diwygiadau i adran 47 ac i Ran 4 o'r Ddeddf, bydd risg o hyd y gallai rhai agweddau ar arferion cyfredol newid yn y dyfodol mewn ffordd nad yw'n gydnaws â bwriadau polisi'r Ddeddf fel y'u cytunwyd gan y Senedd. Yn benodol, mae'n bosibl:

- y gallai fod newid yn y dyfodol o ran y canfyddiad o gyfyngiadau pwerau awdurdod lleol i ddiwallu anghenion gofal iechyd ac felly mewn perthynas â'r ffiniau rhwng iechyd a gofal cymdeithasol;
- y gallai rhai awdurdodau lleol benderfynu dod â rhai taliadau uniongyrchol i drydydd partiön enwebedig i ben os na chymerir y cyfle i sicrhau bod yr arfer hwn yn gydnaws â geiriad (yn ogystal â bwriad) Deddf 2014.

Opsiwn 2 – Gwneud diwygiadau i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") fel bod y ddeddfwriaeth hon yn cyd-fynd ag arferion cyfredol

7.318. Fel yr esboniwyd uchod, bwriad y diwygiadau hyn yw sicrhau bod yr arferion presennol yn cyd-fynd â'r ddeddfwriaeth gystal â phosibl mewn nifer o feysydd.

7.319. Ni ddisgwylir unrhyw gostau na manteision ychwanegol cysylltiedig, os gwneir y diwygiadau hyn.

7.320. Fodd bynnag, wrth wneud y diwygiadau hyn, y bwriad yw cael gwared ar y risg y gallai rhai agweddau ar arferion presennol newid yn y dyfodol.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

8. Asesiad o'r Gystadleuaeth

8.1 Mae'r Asesiad o'r Gystadleuaeth yn canolbwyntio ar yr elfen o'r Bil sy'n ceisio dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal. Nid oes gan elfennau eraill o'r Bil effeithiau y gellir eu nodi ar gystadleuaeth.

Asesiad o'r Gystadleuaeth o ran Dileu Elw o ofal plant sy'n derbyn gofal:

Prawf hidlo'r gystadleuaeth

Cwestiwn	Ateb
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arni/arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni fwy na 10% o gyfran y farchnad?	Oes
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arni/arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni fwy nag 20% o gyfran y farchnad?	Nac oes
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arni/arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd o leiaf 50% o gyfran y farchnad?	Nac oes
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn effeithio ar rai cwmnïau yn fwy o lawer nag eraill?	Byddent
C5: A yw'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint y cwmnïau?	Ydyw
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu busnes uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr, sy'n gostau nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau rheolaidd uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr, sy'n gostau nad oes yn rhaid i gyflenwyr presennol eu talu?	Na fyddai
C8: A yw newid technolegol sydyn yn un o nodweddion y sector?	Nac ydyw
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, amrywiaeth neu leoliad eu cynhyrchion?	Byddai

8.2 Mae'r Bil hwn yn cynnig mai dim ond darparwyr nid-er-elw a fydd yn gallu cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) fel gwasanaeth cartref gofal i blant neu fel gwasanaeth maethu. Byddai hyn yn golygu mai dim ond darparwyr nid-er-elw a fyddai'n cael gweithredu yng Nghymru. Mae'n amlwg y bydd hyn yn effeithio ar y farchnad gofal cymdeithasol plant yn sylweddol.

8.3 Fodd bynnag, nid yw'r sector gofal preswyl plant a maethu plant yn cynnwys cwmnïau er elw unffurf. Mae'r sector yn cynnwys ystod eang o fusnesau sy'n wahanol o ran maint, cwmpas ac amcanion, gyda modelau masnachol gwahanol iawn. Bydd yr effaith ar y rhain yn wahanol.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

8.4 Yn y sector, ceir llawer o Fusnesau Bach a Chanolig (BBaCh). Yn nodweddiadol, unigolion sydd â phrofiad o ofal cymdeithasol plant sy'n berchen ar y rhain ac yn eu gweithredu, ac maent yn dueddol o ganolbwyntio ar ardal gyfyngedig. Yn aml, mae'r entrepreneuriaid hyn yn cael eu hysgogi i'r farchnad yn y lle cyntaf gan resymau y tu hwnt i elw ariannol; cânt eu hannog gan frwdfrydedd i wneud gwahaniaeth gwirioneddol i fywydau pobl ifanc ac maent wedi ceisio defnyddio eu harbenigedd i lenwi bylchau arbenigol o fewn marchnad gofal cymdeithasol plant. Yn yr un modd â nifer o gwmnïau llai, mae'r busnesau gofal cymdeithasol hyn yn arbennig o agored i effaith newidiadau yn ymddygiad cwsmeriaid. Yn yr achos hwn, bydd eu llwyddiant yn dibynnu ar gysylltiadau comisiynu da ac arwyddion cryf yn y farchnad. Mae'r rhai sy'n berchen ar y cwmnïau hyn bron bob amser wedi'u lleoli yng Nghymru ac maent yn rhan o'r economi sylfaenol. Bydd gallu'r cwmnïau hyn i aros yn y sector drwy newid i fodel masnachol nid-er-elw yn dibynnu ar nifer o ffactorau, gan gynnwys lefel dyled.

8.5 Yn aml, mae cwmnïau mwy yn y sector yn ehangu eu ffocws y tu hwnt i ofal cymdeithasol plant, gan fentro i feysydd cysylltiedig megis addysg neu iechyd. Mae'r cwmnïau hyn yn ceisio creu synergeddau masnachol a gweithredol rhwng gwasanaethau plant a gwasanaethau oedolion. Maent yn gweithio'n rhanbarthol ac, yn aml, mae ganddynt wasanaethau ar y ddwy ochr i'r ffin rhwng Cymru a Lloegr. Mae ganddynt y modd i ddatblygu a rhedeg gwasanaethau arbenigol. Mae'r cwmnïau hyn yn llai agored i effaith newidiadau yn ymddygiad cwsmeriaid, o ran awdurdodau lleol Cymru, ac mae ganddynt yr wybodaeth gorfforaethol a'r profiad rheoleiddiol i symud yn gyflym oddi wrth ofal preswyl plant i ofal preswyl oedolion neu wasanaethau byw â chymorth. Byddai hyn yn eu galluogi i gadw asedau proffidiol y maent wedi buddsoddi ynddynt. Gallent hefyd barhau i fodoli fel cwmnïau sy'n gwneud elw drwy roi'r gorau i'w gweithredoedd yng Nghymru, cau gwasanaethau'n llwyr neu drosglwyddo gweithredoedd i Loegr, pan fo'r gwasanaethau hyn yn bodoli'n agos at y ffin.

8.6 Mae darparwyr gofal cymdeithasol preswyl canolig wedi buddsoddi mewn gwasanaethau presennol neu mewn twf newydd o gronfeydd cyfranddalwyr, ac mae eraill wedi ariannu'r broses o ehangu drwy ddyled. Maent hefyd yn aml yn gweithredu ar gylchoedd buddsoddi hir iawn. Mae hefyd yn llai tebygol y bydd cwmnïau sydd â dyled allanol neu fuddsoddiad sylweddol gan gyfranddalwyr yn newid i fod yn drefniant nid-er-elw oni bai bod cymhelliant i hyn. Mae'n bosibl y byddai cwmnïau sy'n darparu gofal maeth yn newid i drefniadau nid-er-elw gan fod y cylch buddsoddi yn fyrrach o lawer a bod angen llai o fuddsoddiad cyfalaf.

8.7 Ar begwn arall y sbectrwm, ceir endidau sy'n rhedeg nifer o wasanaethau o dan berchnogaeth cwmnïau cyfyngedig cyhoeddus neu a berchnogir drwy ecwiti preifat. Mae'r sefydliadau hyn yn darparu cyfran sylweddol o farchnad maes gofal cymdeithasol plant yng Nghymru ond maent yn gweithredu ar draws ystod ddaearyddol a sectorau diwydiannol eang. Mae'r rhesymau pam y mae'r cwmnïau hyn yn buddsoddi mewn gofal cymdeithasol plant yn cynnwys:

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- Bod galw cyson ac anghylchol am wasanaethau gofal cymdeithasol plant, gan ei wneud yn sector deniadol i fuddsoddi ynddo. Nid yw'r angen am y gwasanaethau hyn yn lleihau'n sylweddol yn ystod dirywiad economaidd, gan felly sicrhau llif refeniw sefydlog.
- Mae gofal cymdeithasol plant yn cael ei ariannu'n gyhoeddus, gan gynnig ffynhonnell incwm hirdymor ddiogel a denu buddsoddwyr preifat sy'n ystyried bod llai o risg yn eu buddsoddiad.
- Yn aml, mae cwmnïau ecwiti preifat am fuddsoddi mewn sectorau sydd â chyfleoedd ar gyfer cydgrynhoi, gwelliannau gweithredol, ac ehangu. Mae'r farchnad gofal cymdeithasol plant yn dameidiog, gan gynnig cyfleoedd i fuddsoddwyr brynu darparwyr llai, symleiddio gweithrediadau, a datblygu sefydliadau mwy, sy'n fwy effeithlon gyda ffiniau elw uwch.

8.8 Mae llwybr nodweddiadol yn cynnwys caffael BBaChau gan gwmnïau mwy, a all yn eu tro, gael eu prynu gan gwmnïau ecwiti preifat. Mae'r broses hon yn aml yn digwydd dros nifer o flynyddoedd wrth i gwmnïau canolig eu maint geisio, yn raddol, ehangu eu gwasanaethau a'u cyrhaeddiad yn y farchnad. Wedi hynny, mae'r endidau mwy hyn yn dod yn dargedau deniadol i gwmnïau ecwiti preifat, sy'n arbenigo mewn manteisio ar strategaethau ariannol i sicrhau'r enillion mwyaf posibl. Mae ecwiti preifat yn benthyca arian i gyllido eu caffaeliadau. Mae'r strategaeth hon yn caniatáu iddynt fuddsoddi mewn cwmnïau sydd â'r potensial ar gyfer enillion uchel wrth leihau'r cyfalaf cychwynol sydd ei angen.

8.9 Ar sail y potensial am elw parhaus drwy drefniadau ailgodi tâl, bydd buddsoddwyr ecwiti preifat yn ystyried a ydynt am barhau â'u presenoldeb yn y farchnad gofal cymdeithasol yng Nghymru. Mae gan lawer ohonynt hanes o fuddsoddi mewn marchnadoedd a gaiff eu rheoleiddio'n sylweddol ac, felly, mae ganddynt y maint a'r cwmpas i greu strwythurau cwmnïau cymhleth sy'n gallu llwyddo i ddarparu gofal nid-er-elw o fewn grŵp er elw cyffredinol. Mae darpariaethau yn y Bil ynghylch trefniadau ariannol afresymol neu anghymesur yn ceisio lliniaru yn erbyn tynnu elw allan drwy strwythurau cymhleth o'r fath.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

9. Asesiadau Effaith

Dileu Elw Preifat o Ofal Plant sy'n Derbyn Gofal

9.1 Mae cyfres o asesiadau effaith neu brosesau sgrinio wedi'u cwblhau ar y Bil fel rhan o'n Hasesiad Effaith Integredig, ochr yn ochr â'r Memorandwm Esboniadol a'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Roedd yr asesiadau effaith yn cynnwys:

- Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb
- Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant
- Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg
- Asesiad o'r Effaith ar Fioamrywiaeth
- Y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol
- Offeryn Sgrinio Cyfiawnder
- Offeryn Sgrinio'r Effaith ar Iechyd
- Offeryn Sgrinio Diogelu Data

9.2 Mae nifer o'r asesiadau hyn wedi tynnu sylw at faterion penodol i'w hystyried. Bydd y rhain yn cael eu hadolygu'n barhaus wrth i'r ddeddfwriaeth fynd drwy'r Senedd. Pan fo'r asesiadau wedi amlygu effeithiau negyddol, ystyriwyd sut y gellir eu lliniaru. Mae trafodaethau hefyd yn cael eu cynnal â rhanddeiliaid allweddol ar effeithiau'r Bil ac ar y camau lliniaru perthnasol.

Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

9.3 Bydd y cynnig yn cael effaith gadarnhaol ar gydraddoldeb drwy alluogi cyfleoedd a phrofiadau gofal cyson i blant, pobl ifanc a'r teuluoedd sy'n gofalu amdanynt.. Mae argaeledd ac ansawdd y gwasanaethau gofal presennol yn amrywio'n sylweddol ac efallai y bydd gan ddarparwyr o'r gwahanol sectorau wahanol setiau o reolau a threfniadau ar hyn o bryd e.e. ffioedd neu lwfansau. Gall hyn arwain at deimladau o annhegwch.

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

9.4 Wrth arfer eu swyddogaethau, mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru roi sylw dyladwy i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn⁸¹. Gosodir y ddyletswydd hon gan adran 1 o Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011⁸² ac mewn perthynas â'r rhai sy'n cyflawni swyddogaethau o dan Ddeddf 2014, mae adran 7(2)⁸³ hefyd yn gymwys.

9.5 Bwriedir i'r argymhellion sy'n deillio o'r cynnig i ddileu elw gael effaith gadarnhaol ar fywydau plant a phobl ifanc sy'n derbyn gofal. Cafodd yr

⁸¹<https://www.unicef.org.uk/what-we-do/un-convention-child-rights/>

⁸²<https://www.legislation.gov.uk/cy/mwa/2011/2/section/1/welsh>

⁸³<https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2014/4/section/7/welsh>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

ymrwymiad i ddileu elw preifat ei wneud yn rhannol oherwydd yr hyn y mae plant a phobl ifanc wedi'i ddweud wrth Weinidogion, Comisiynydd Plant Cymru a Voices from Care. Mae'r asesiad effaith yn nodi bod Erthygl 3 (lles pennaf y plentyn), Erthygl 12 (parch at farn plant) ac Erthygl 20 (rhaid i blant na all eu teulu eu hunain ofalu amdanynt dderbyn gofal priodol, gan bobl sy'n parchu eu crefydd, eu diwylliant a'u hiaith) yn arbennig o berthnasol i'r cynnig.

9.6 Dylai'r cynnig gael effeithiau cadarnhaol ar yr Erthyglau hyn drwy ddatblygu ystod o leoliadau sefydlog o ansawdd da sy'n diwallu holl anghenion plentyn ac sy'n darparu amgylchedd cefnogol lle mae plant yn cael eu cadw'n ddiogel ac yn derbyn y gofal a'r cymorth y mae arnynt eu hangen arnynt er mwyn ffynnu. Bydd y lleoliadau hyn yn galluogi plentyn i gael ei leoli'n agos at ei gartref a chynnal cysylltiadau â theulu, ffrindiau, addysg a gwasanaethau cymorth eraill sy'n bwysig i'w lesiant.

9.7 Cydnabyddir, er hynny, fod risg i ddigonolrwydd a sefydlogrwydd lleoliadau wrth inni feithrin gwytnwch ac mae potensial i hyn gael effaith negyddol ar hawliau plant a'u canlyniadau yn y tymor byr.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

9.8 Gall y cynnig gael effeithiau cadarnhaol ar y ddarpariaeth Gymraeg yn y sector gofal cymdeithasol, megis ysgogi twf gwasanaethau lleol a nid-er-elw dwyieithog neu Gymraeg. Er hynny, mae effeithiau negyddol posibl hefyd, megis y risg o golli staff a gofalwyr Cymraeg eu hiaith o'r sector preifat.

Bioamrywiaeth

9.9 Effaith niwtral fydd gan y Rhaglen, a'i hargymhellion, ar fioamrywiaeth. Fodd bynnag, gall fod yn ystyriaeth pan fydd asiantaethau cyhoeddus/nid-er-elw yn penderfynu ble i leoli unrhyw gartrefi gofal newydd sy'n cael eu hadeiladu. Yn ymarferol, er hynny, mae'r mwyafrif o gartrefi gofal mewn adeiladau presennol sydd wedyn yn cael eu haddasu i weddu i'w diben. Os bydd angen, byddwn yn ceisio annog datblygwyr unrhyw gartrefi gofal newydd sy'n cael eu hadeiladu i sicrhau bod bioamrywiaeth yn cael ei hystyried yn eu cynlluniau.

Y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

9.10 Nod y rhaglen yw gwella llesiant plant sy'n derbyn gofal, sydd yn aml yn wynebu anfanteision niferus, drwy greu sector gofal a chymorth sy'n diwallu eu hanghenion ac sy'n cael ei arwain gan ddarparwyr cyhoeddus a nid-er-elw. Gallai hyn fod o fudd hefyd i weithwyr gofal cymdeithasol, a fyddai'n cael tâl, amodau a rhagolygon gyrfa gwell. Bydd y rhaglen yn helpu awdurdodau lleol i gynllunio eu lleoliadau, yn cynorthwyo darparwyr nid-er-elw presennol a newydd, ac yn sicrhau trosi esmwyth i staff a gofalwyr o'r sector preifat. (Bydd hyn yn cyfrannu at y nod llesiant cenedlaethol ar gyfer Cymru sy'n fwy cyfartal.)

Asesiad o'r Effaith ar Gyfiawnder

9.11 Gallai'r cynigion arwain at gynnydd bach yn nifer yr apeliadau i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf. Y rheswm dros hyn yw ei bod yn debygol y bydd cynnydd mewn penderfyniadau i ganslo cofrestriad darparwr neu i amrywio

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

cofrestrriad i ddileu gwasanaeth cartref plant neu wasanaeth gofal maeth, gan y bydd seiliau newydd dros ganslo, ar y sail nad yw'r darparwr yn gymwys i ddarparu'r gwasanaeth gan nad yw'n bodloni'r meini prawf nid-er-elw. Yn ogystal, bydd penderfyniadau ynghylch a yw darparwr yn berson addas a phriodol bellach, lle bo'n briodol, yn ystyried a yw'r darparwr wedi ymrwymo i drefniant ariannol er budd cyflogai, gweithiwr, swydd neu berson cysylltiedig sy'n afresymol neu'n anghymesur ym mhob un o'r amgylchiadau ac a allai, o ganlyniad, danseilio ymdrechion y darparwr gwasanaeth i gyflawni ei amcanion neu ei ddibenion (adran 9A newydd o Ddeddf 2016). Mae hyn yn golygu y gall fod yn ofynnol i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf, mewn rhai achosion, benderfynu a yw trefniant ariannol penodol yn dod o fewn adran 9A. Yn ogystal, mae'n bosibl y gallai fod adegau lle gall ymgeisydd ar gyfer cofrestru fel darparwr gwasanaeth cartref plant neu wasanaeth maethu wneud cais am adolygiad barnwrol o benderfyniad nad yw'n bodloni'r meini prawf nid-er-elw.

9.12 Rydym yn gwybod bod y llysoedd teulu yn delio â nifer cynyddol o achosion sy'n gysylltiedig â phrinder lleoliadau therapiwtig i blant ag anghenion cymhleth. Mae camau'n cael eu cymryd yn y maes hwn drwy'r ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i '*Ariannu gwasanaethau preswyl rhanbarthol i blant ag anghenion cymhleth, gan sicrhau bod eu hanghenion yn cael eu diwallu mor agos at eu cartrefi â phosibl ac yng Nghymru lle bynnag y bo hynny'n ymarferol.*' Mae £4.8m wedi cael ei fuddsoddi yn ardaloedd y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol i ysgogi datblygu llety preswyl rhanbarthol ar gyfer plant ag anghenion cymhleth sydd â phrofiad o fod mewn gofal. O ganlyniad, mae 20 yn rhagor o welyau preswyl wedi dod ar gael, neu fe fyddant yn dod ar gael.

Ystyriaethau iechyd

9.13 Dylai'r rhaglen hefyd helpu i ddatblygu ymhellach ddulliau integredig ac arloesol a chyfannol o gomisiynu a darparu gwasanaethau gofal a chymorth i blant sy'n derbyn gofal er mwyn diwallu'r ystod o anghenion sydd gan blant o ran iechyd, gofal cymdeithasol a llesiant. (Bydd hyn yn cyfrannu at y nod llesiant cenedlaethol ar gyfer Cymru iachach.) Dylai'r rhaglen gael effaith gadarnhaol ar fywydau'r grwpiau canlynol o blant a phobl ifanc:

- plant sy'n derbyn gofal sydd angen gofal a chymorth;
- plant sydd ar gyrion gofal neu sy'n wynebu risg o fod yn blant sy'n derbyn gofal; a
- phlant a phobl ifanc anabl sydd angen gofal a chymorth.

9.14 Mae tystiolaeth⁸⁴ yn awgrymu bod plant sy'n derbyn gofal yn debygol o gael cyfleoedd bywyd gwaeth, profi anghydraddoldebau iechyd ac adrodd canlyniadau gwaeth ar draws ystod eang o feysydd iechyd.

9.15 Mae pob plentyn sy'n derbyn gofal yn cael asesiad iechyd fel rhan o'i gynllun gofal a chymorth Rhan 6, sy'n nodi anghenion a chanlyniadau iechyd a llesiant y plentyn a sut y caiff y rhain eu diwallu. Nodir hyn yn Rheoliadau

⁸⁴ P.A. Fisher, L.D. Leve, B. Delker, L.E. Roos, B. Cooper. [A developmental psychopathology perspective on foster care research](#). D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology, maladaptation and psychopathology*, Vol. 3, Wiley, Hoboken, NJ (2016), tt. 513-554.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Cynllunio Gofal, Lleoli ac Adolygu Achosion (Cymru) 2015⁸⁵ a'r Cod Ymarfer Rhan 6.

Diogelu Data

9.16 Mae'r cynnig yn cynnwys deddfwriaeth newydd a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i ddata personol gael eu prosesu gan awdurdodau lleol, gwasanaethau maethu a darparwyr cartrefi plant nad ydynt yn bodloni'r gofynion "nid-er-elw" ar gyfer cofrestru a gaiff eu cyflwyno yn y Bil.

9.17 Bydd y Bil yn caniatáu ar gyfer trefniadau trosiannol. O dan y trefniadau hyn bydd yn ofynnol i awdurdodau lleol wneud cais i Weinidogion Cymru am gymeradwyaeth i leoli plant gyda darparwyr na fyddant bellach yn gymwys i gael eu cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) gan nad ydynt yn bodloni'r profion (modelau busnes ac amcanion / dibenion a ganiateir) ond byddant yn parhau i fod wedi'u cofrestru felly ar sail drosiannol ac yn gallu darparu lleoliadau sydd wedi'u cymeradwyo gan Weinidogion Cymru.

9.18 Bydd y broses gymeradwyo yn cynnwys ceisiadau gan awdurdodau lleol a gaiff eu hanfon at dîm yn Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am ystyried y ceisiadau a gwneud penderfyniadau yn eu cylch. Ni fydd y ceisiadau'n cynnwys enwau plant unigol, ond mae'n bosibl y gellid adnabod plentyn o'r wybodaeth a ddarperir mewn rhai achosion.

9.19 Caiff darpariaeth ei gwneud hefyd a fydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r darparwyr anghymwys hyn dderbyn lleoliadau gan awdurdodau lleol y tu allan i Gymru o dan rai amgylchiadau rhagnodedig yn unig. Bydd hyn yn ei gwneud yn ofynnol i brosesu data am y plant sy'n destun y lleoliadau hyn.

9.20 Bydd y camau hyn yn cynnwys prosesu data personol y plant sy'n destun cymeradwyaethau a throsglwyddo'r data hwn rhwng yr awdurdodau lleol, Llywodraeth Cymru a'r rheoleiddiwr, Arolygiaeth Gofal Cymru.

9.21 Mae asesiad o'r effaith ar ddiogelu data yn cael ei baratoi.

Cyflwyno Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus

9.22 Bydd y Bil yn cyflawni ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i wella'r rhyngwyneb rhwng Gofal Iechyd Parhaus (GIP) a thaliadau uniongyrchol. Bwriad y cynnig i gyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP yw adfer llais a rheolaeth y rhai y mae ganddynt anghenion wedi'u hasesu o dan GIP.

9.23 Mae rhanddeiliaid yng Nghymru wedi tynnu sylw at y ffaith bod llais a rheolaeth pobl yn cael eu colli wrth drosglwyddo o ofal cymdeithasol a ddarperir gan awdurdod lleol (gyda'r gallu i wneud taliadau uniongyrchol yn lle

⁸⁵ <https://www.legislation.gov.uk/cy/wsi/2015/1818/contents/made/welsh>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

darparu gwasanaethau) i GIP a ariennir gan y GIG (lle collir yr opsiwn o daliadau uniongyrchol).

9.24 I lawer, yn ychwanegol at golli llais a rheolaeth, mae peidio â gallu cyflogi cynorthwywyr personol y maent wedi dod yn gyfarwydd â nhw bellach ac y maent yn eu dewis i ddarparu eu gofal, yn cyfrannu at yr angen am Daliadau Uniongyrchol.

9.25 Mae'r cynnig yn cyd-fynd yn gryf â nodau Cymru Iachach a Chymru Fwy Cyfartal Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Yn ogystal â manteision iechyd, byddai defnyddio taliadau uniongyrchol i ddarparu GIP hefyd yn hyrwyddo cydraddoldeb i bobl anabl a'r rhai ag anghenion gofal iechyd cymhleth drwy gyflwyno modelau gofal iechyd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ac sy'n caniatáu i'r unigolyn gael llais a rheolaeth dros ei fywyd.

9.26 Gellir cysylltu'r cynnig ag agendâu iechyd cyhoeddus allweddol eraill, er enghraifft y newid tuag at Ofal Iechyd sy'n Seiliedig ar Werth – lle mae cleifion a chlinigwyr yn gwneud penderfyniadau gwybodus ar y cyd.

9.27 Bydd hefyd yn cyfrannu at agendâu polisi cyhoeddus ehangach megis cymorth i'r economi sylfaenol, gan sicrhau bod arian yn cael ei wario ar ofal iechyd mewn ffordd a fydd o fudd i'n pobl a'n heconomi. Bydd recriwtio a chyflogi Cynorthwywyr Personol lleol i ddarparu GIP yn hybu mwy o wariant o gyllidebau Byrddau Iechyd Lleol mewn cymunedau lleol. Cwblhawyd yr asesiadau effaith penodol llawn canlynol:

- Cydraddoldeb
- Prawfesur Gwledig
- Y Gymraeg
- Yr Economi / Asesiad Effaith Rheoleiddiol

9.28 Os bydd angen, bydd yr asesiadau effaith perthnasol yn cael eu datblygu ochr yn ochr â'r is-ddeddfwriaeth sy'n deillio o'r Bil.

Cydweithio a chynnwys

9.29 Cafodd y cynnig a'r opsiynau i'w gweithredu eu datblygu gyda chynrychiolwyr grwpiau rhanddeiliaid allweddol gan gynnwys byrddau iechyd, awdurdodau lleol, sefydliadau pobl anabl, pobl anabl a phobl â phrofiad bywyd a grwpiau'r trydydd sector.

9.30 Mae cydraddoldeb, hawliau dynol a'r Model Cymdeithasol o Anabledd wedi bod yn egwyddorion arweiniol pwysig iawn yn y gwaith polisi hwn a byddant yn dal yn bwysig mewn unrhyw gynllun gweithredu.

Effeithiau a dadleuon o blaid ac yn erbyn y cynnig

9.31 Gellir crynhoi'r prif effeithiau fel a ganlyn:

Cryfderau <ul style="list-style-type: none">• Tegwch o ran y mecanweithiau	Gwendidau <p>Mae nifer o faterion posibl i'w datrys</p>
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>sydd ar gael i sicrhau llais a rheolaeth, ni waeth a ddarperir gofal gan awdurdod lleol neu gan fwrdd iechyd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mwy o unigolion o bosibl yn cytuno i asesiadau GIP, heb ofni colli taliadau uniongyrchol, ac felly mae eu hanghenion iechyd cymhleth yn cael eu rheoli'n well • Atal awdurdodau lleol rhag parhau i orfod diwallu anghenion cymhleth pobl, os ydynt wedi gwrthod asesiad GIP oherwydd ofni colli taliadau uniongyrchol • Gofal mwy ymatebol a phersonol, sy'n sensitif i ddewisiadau person (e.e. diwylliannol ac ieithyddol) ac sy'n cael ei ddarparu yng nghartref yr unigolyn ei hun gyda'r buddion llesiant sy'n deillio o hynny • Tystiolaeth o werth gwell am arian na GIP a ddarperir yn gonfensiynol, ac yn cael ei werthfawrogi'n well gan y rhai sy'n cael y gofal • Y cyfle i ddysgu o ganllawiau, astudiaethau achos a gwerthusiadau o'r hyn sydd wedi gweithio'n dda yn Lloegr – ers mis Hydref 2014 mae pobl sy'n gymwys i gael GIP wedi cael yr hawl gyfreithiol i gyllideb iechyd personol ac i gael mynediad at daliadau uniongyrchol. 	<p>wedi cael eu hamlygu gan randdeiliaid, yn enwedig Arweinwyr GIP y GIG, gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adnoddau, amser a hyfforddiant i gyflwyno system newydd • Addasu a gwella prosesau llywodraethiant a rheoli risg gan gynnwys canllawiau cymhwysedd cadarn • Sicrhau ansawdd a diogelwch gofal sydd wedi'i ddirprwyo i Gynorthwywyr Personol • TG, seilwaith ariannol, prosesau caffael a chymorth i'r rhai sy'n cael taliadau uniongyrchol • Gall y dewisiadau o ran sut y mae anghenion gofal iechyd yn cael eu diwallu fod yn gyfyngedig iawn. Mae cydbwysedd rhwng cynnig dewis a'r hyn sy'n angenrheidiol, yn ôl asesiad clinigol, i ddiwallu angen iechyd, felly bydd angen rheoli disgwyliadau • Y potensial am lai o reolaeth dros delerau ac amodau staff a gyflogir drwy daliadau uniongyrchol o'u cymharu â'r rhai yn y system gofal iechyd, ac felly dirywiad yn y telerau ac amodau hynny. <p>Nodyn - Mae cryn dipyn o amser wedi'i dreulio ar nodi unrhyw broblemau posibl a chynllunio sut y gellir eu datrys a'u lliniaru. Dysgu o fesurau perthnasol yn Lloegr yn ogystal â manteisio ar fframweithiau presennol yng Nghymru e.e. Fframwaith Dirprwyo'r GIG, Cod Ymarfer Taliadau Uniongyrchol Gofal Cymdeithasol etc.</p>
<p>Cyfleoedd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teilwra dull newydd sy'n addas i Gymru, dysgu gan Fyrddau Iechyd Lleol a chyflwyno mesurau tymor byr yng Nghymru a chydgyhyrchu â rhanddeiliaid • Cyfle i ofalwyr di-dâl ac aelodau o'r teulu ddod yn weithwyr cyflogedig fel cynorthwywyr personol – gan 	<p>Bygythiadau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nifer uwch o unigolion o bosibl yn trosglwyddo i GIP, yn enwedig i ddechrau, gan gynyddu'r costau i fyrddau iechyd • Risgiau posibl ynghylch cael Cynorthwywyr Personol (yn hytrach na staff cofrestredig) i

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>greu swyddi a gwobrwyo gofaluwr di-dâl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agor ffyrdd newydd o ddarparu gofal, gan leihau'r straen ar wasanaethau gofal cartref • Symud tuag at ofal sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn a llais a rheolaeth i unigolion sy'n cael gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol • Byddai diwygio Deddf 2006 mewn ffordd eang i ganiatáu i Fyrddau Iechyd Lleol ddarparu taliadau uniongyrchol, yn caniatáu'r opsiwn i ehangu taliadau uniongyrchol i feysydd eraill y tu hwnt i GIP, drwy Reoliadau, yn y dyfodol, os dyna fyddai'r dymuniad 	<p>ymgymryd â thasgau gofal*</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risg ganfyddedig bod hyn yn fath o breifateiddio gofal iechyd yn fwy. Er hynny, mae Byrddau Iechyd Lleol eisoes yn comisiynu gwasanaethau o'r sector preifat o dan GIP. Hefyd gall Rheoliadau a Chanllawiau nodi'n benodol yr hyn y gellir ac na ellir ei gynnwys o dan daliadau uniongyrchol. <p>*Bydd angen gweithdrefnau dirprwyo clir (sydd eisoes ar waith). Bydd tasgau yn rhai arferol, gyda modd i'w huwchgysylltu ar gyfer unrhyw anghenion gofal nad ydynt yn arferol</p>
---	--

Grwpiau allweddol yr effeithir arnynt:

9.32 Y grwpiau allweddol yr effeithir arnynt yw:

- Defnyddwyr GIP
- Pobl anabl
- Pobl hŷn
- Byrddau Iechyd Lleol
- Y gymuned ehangach
- Awdurdodau lleol
- Pobl mewn ardaloedd gwledig
- Grwpiau lleiafrifol

9.33 Dangosir yr effaith allweddol ar y grwpiau hynny isod:

Defnyddwyr GIP:

- Llesiant: gallai effaith gadarnhaol sylweddol ar lesiant (mwy o reolaeth dros eu bywydau bob dydd a'r cymorth a gânt), arwain at integreiddio defnyddwyr GIP yn fwy yn eu cymuned drwy glybiau etc (gan fynd i'r afael ag ynysigrwydd cymdeithasol); mae hyn yn cynyddu'r posibilrwydd o ailymgysylltu ag addysg a byd gwaith.
- Iechyd:
 - Mae gwella llesiant/teimlad o reoli eich gofal iechyd eich hun yn cynyddu ymgysylltiad â thriniaethau gofal iechyd ac yn lleihau derbyniadau heb eu cynllunio yn y tymor hir.
 - Mae annibyniaeth yn arwain at welliant mewn llesiant meddyliol.
 - Budd iechyd i'r rhai sy'n gwrthod GIP ar hyn o bryd gan y byddent yn cael gofal cymhleth priodol.

Pobl anabl:

- Llesiant/Iechyd:

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- Bydd unigolion anabl yn teimlo bod rhywun yn gwranddo arnynt, gan eu bod wedi ymgyrchu dros y newid hwn ers blynyddoedd lawer gyda'r bwriad o alluogi pobl anabl i gael y rheolaeth a'r dewis mwyaf posibl yn eu bywydau eu hunain.
- Bydd y newid yn cyd-fynd â nod y model cymdeithasol o anabledd o ddileu rhwystrau cymdeithasol sy'n atal pobl anabl rhag gwneud penderfyniadau drostynt eu hunain.
- Bydd pobl anabl yn teimlo eu bod yn gallu mynd am asesiad GIP ac, os ydynt yn gymwys, gael y gofal y mae arnynt ei angen, yn hytrach nag aros gyda gofal cymdeithasol ac o bosibl gyfaddawdu o ran yr ymyriadau iechyd y mae arnynt eu hangen.

Pobl hŷn:

Llesiant/lechyd:

- Byddai'r opsiwn o daliadau uniongyrchol yn golygu y gallai pobl hŷn sy'n derbyn GIP gael gofal gartref mewn amgylchedd cyfarwydd a chan bobl a ddewiswyd ganddyn nhw eu hunain neu eu teuluoedd.
- Byddai cyfundrefnau gofal personol ac amserol yn arwain at lai o angen am dderbyniadau brys i gartref nyrsio neu i'r ysbyty, gan osgoi tarfu trawmatig

Byrddau Iechyd Lleol:

- Er bod Byrddau Iechyd Lleol yn cytuno â'r egwyddor o gynyddu llais a rheolaeth i'r rhai sy'n derbyn gofal iechyd, maent wedi rhannu nifer o bryderon ynghylch y gwaith ymarferol o ddarparu taliadau uniongyrchol. Gellir crynhoi'r rhain yn dri phrif gategori fel a ganlyn:
 - **Pryder am gostau** – Potensial am gostau uwch (yn enwedig i ddechrau) ar adeg o gyfyngiadau cyllidebol i'r GIG yn ei grynsyth.

Camau lliniaru arfaethedig:

1. Cynnig y dylai'r costau sefydlu a chyflawni craidd gael eu hamsugno gan Lywodraeth Cymru am gyfnod trosiannol o dair blynedd.
2. Ar ôl y blynyddoedd cychwynnol, bydd costau sefydlu'r dull newydd yn dechrau cael eu gwrthbwysu gan arbedion o ganlyniad i gyflwyno Taliadau Uniongyrchol. Mae dadansoddiad yn Lloegr wedi dangos arbediad o 16% ar gyfer pecynnau GIP a ddarperir drwy Daliadau Uniongyrchol. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi modelu ystod arbedion o 11% - 16%.

- **Pryder am setiau sgiliau** – Angen setiau sgiliau newydd i ddarparu taliadau uniongyrchol.

Camau lliniaru arfaethedig:

1. Cynnig i sefydlu dull 'model hyb' o ganoli swyddogaethau taliadau uniongyrchol gweinyddol craidd a defnyddio arbenigedd/sgiliau lleol.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- **Pryderon am ddirprwyo** – Angen mwy o drefniadau llywodraethiant i sicrhau bod gofal yn cael ei ddirprwyo'n ddiogel i Gynorthwyr Personol.

Camau lliniaru arfaethedig:

1. Mae Cronfa Risg Cymru wedi cytuno i helpu i lunio canllawiau a chynnal sesiynau hyfforddi ar yr elfennau llywodraethiant / risg ar gyfer Byrddau Iechyd Lleol.
 2. Bydd yswiriant ar waith ar gyfer pob pecyn Taliadau Uniongyrchol a fydd yn lleihau'r risg i'r Byrddau Iechyd Lleol eu hunain yn sylweddol.
 3. Cynlluniau i adnewyddu canllawiau dirprwyo Trydydd Sector GIG Cymru yn ystod y flwyddyn gyntaf y mae ar waith i gymryd taliadau uniongyrchol i ystyriaeth.
- Y gymuned ehangach: bydd unigolion o'r gymuned leol yn cael eu cyflogi drwy Daliadau Uniongyrchol a bydd arian yn aros yn y gymuned, yn hytrach na bod contractau caffael yn mynd i gwmnïau mawr nad ydynt yn rhai lleol neu a allai fod â phencadlys y tu allan i Gymru.
 - Awdurdodau lleol: bydd cyflwyno Taliadau Uniongyrchol mewn GIP yn lleddfu rhywfaint o'r pwysau ar yr awdurdodau lleol o ran parhau i reoli unigolion ag anghenion cymhleth, gan y bydd yr unigolion hynny bellach yn fodlon cael eu hasesu ar gyfer GIP. Dylai'r costau cysylltiedig gael eu trosglwyddo hefyd.
 - Pobl mewn ardaloedd gwledig: Gallai taliadau uniongyrchol gynnig un llwybr i fynd i'r afael â heriau o fewn y sector gofal sy'n cael eu gwaethgu gan faterion gwledig – efallai y bydd pobl yn fwy tebygol o ddod o hyd i ofalwyr eu hunain nag y byddai asiantaethau mwy, a allai ei chael hi'n anodd recriwtio a threfnu gofal mewn ardaloedd gwasgareddig. Bydd Taliadau Uniongyrchol yn cefnogi unigolyn i ddewis gofalwyr sy'n gallu gweithio yn Gymraeg mewn ardaloedd Cymraeg gwledig.
 - Grwpiau lleiafrifol gan gynnwys pobl â nodweddion gwarchoddedig: Mae Taliadau Uniongyrchol yn caniatáu i aelodau o grwpiau lleiafrifol ddewis gofalwyr sydd â'r un cefndir diwylliannol, ieithyddol neu grefyddol a fydd yn gwella'u hyder/cysur. Bydd yn caniatáu i unigolion LHDTG+ gyflogi unigolion y maent yn teimlo'n gyfforddus â nhw. Bydd rhyddid dewis yn arbennig o fuddiol i grwpiau lleiafrifol sydd â nodweddion gwarchoddedig croestoriadol gan y bydd gan unigolion reolaeth dros y staff y maent yn eu cyflogi i sicrhau bod eu holl anghenion yn cael eu diwallu.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Trefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau rheoleiddiedig, darparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol dynodedig

9.34 Cynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus ar y Bil yn 2022, ac ymgysylltwyd yn uniongyrchol â sefydliadau sy'n cynrychioli grwpiau y mae'r cynnig fwyaf tebygol o effeithio arnynt, gan gynnwys:

- Darparwyr gwasanaethau a gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio ym maes gofal cymdeithasol, iechyd, yr heddlu a'r gwasanaeth prawf, addysg a gofal plant, a'u cynrychiolwyr.
- Defnyddwyr gwasanaethau gofal cymdeithasol, eu teuluoedd a'u cynrychiolwyr.
- Oedolion sy'n cael Gofal Iechyd Parhaus y GIG, eu teuluoedd a'u cynrychiolwyr.
- Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) a Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC), a'r rhai sy'n cael eu rheoleiddio ganddynt neu sy'n ymgysylltu â nhw.

9.35 Mae'r effeithiau cadarnhaol mwyaf sylweddol yn cael eu hamlinellu fel a ganlyn:

- bydd y diwygiadau i'w gwneud yn bosibl nodi gwasanaethau sy'n gweithredu heb gofrestru yn cefnogi'r nod o ddiogelu unigolion agored i niwed a allai wynebu risg wrth ddefnyddio gwasanaeth nad oes ganddo'r oruchwyliaeth na'r mesurau angenrheidiol ar waith i sicrhau eu diogelwch a'u llesiant.
- bydd y diwygiadau i osod y gofyniad i gyhoeddi datganiadau blynyddol ar ddarparwyr gwasanaethau yn lleihau'r baich ar AGC yn sylweddol. Ni fydd angen i AGC wirio'r datganiadau ar gyfer achosion posibl o dor diogelwch data neu wybodaeth arall nad yw'n briodol ei chyhoeddi. Bydd hyn yn galluogi AGC i ganolbwyntio ar eu rôl graidd o reoleiddio gwasanaethau.
- mae'r diwygiadau i'r weithdrefn sydd i'w dilyn wrth ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais yn creu mwy o gysondeb yn ymarferol ac yn dileu camau diangen o fewn prosesau, a fydd yn galluogi AGC i ymateb mewn ffordd fwy ystwyth a chynnil, gan arbed amser i'r rheoleiddiwr ac i ddarparwyr.
- bydd y diwygiadau i alluogi rheoliadau i gael eu gwneud sy'n rhagnodi y dylai cais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth gynnwys gwybodaeth ragnodedig, ac y dylai gael ei wneud ar ffurf ragnodedig, yn galluogi rheoliadau i gael eu gwneud a fydd yn caniatáu i AGC ei gwneud yn ofynnol bod gwybodaeth yn cael ei darparu gan ddarparwyr sy'n dymuno canslo eu cofrestriad, ynghylch sut y maent yn bwriadu cydymffurfio â rheoliadau o dan adran 27 o Ddeddf 2016 hyd nes y bydd y gwasanaeth yn peidio â gweithredu. Mae hyn yn gyson â'r broses sydd eisoes ar waith ar gyfer ceisiadau i amrywio cofrestriad

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

darparwr. Bydd yr wybodaeth yn rhoi sicrwydd i AGC y gall y gwasanaeth barhau i gefnogi diogelwch a llesiant unigolion yn y gwasanaeth a bydd yn rhoi eglurder i ddarparwyr gwasanaethau am yr wybodaeth a ddisgwyllir o dan yr amgylchiadau hyn.

9.36 Gellid ystyried y canlynol yn effeithiau negyddol:

- gallai'r diwygiadau i osod y gofyniad ar ddarparwyr gwasanaethau i gyhoeddi datganiadau blynyddol ar-lein arwain at oblygiadau amser neu gost wrth sefydlu a chynnal gwefannau ar gyfer unrhyw ddarparwyr gwasanaeth nad oes ganddynt eu gwefannau eu hunain eisoes. Serch hynny, er ein bod yn cydnabod nad oes gan leiafrif o ddarparwyr gwasanaeth wefan, mae modd sefydlu gwefannau sylfaenol yn gyflym ar lawer o blatfformau, a hynny am ddim neu am gost fach. Rydym o'r farn bod digon o amser cyn i'r gofyniad ddod i rym i ddarparwyr sefydlu gwefan.

9.37 Bydd y cynigion sy'n ymwneud â'r diwygiadau hyn yn cyflawni bwriad polisi gwreiddiol Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, yn datrys anghysondebau o fewn systemau sydd wedi dod i'r amlwg yn ymarferol, a/neu yn cynorthwyo Arolygiaeth Gofal Cymru a Gofal Cymdeithasol Cymru yn eu prosesau a'u gweithgareddau rheoleiddio.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Rheoleiddio'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol

9.38 Er na fyddai peidio â rhoi'r cynigion ar waith yn cael effaith sylweddol ar y rheoleiddiwr, na'r sector, byddai rhoi'r cynigion ar waith yn helpu i symleiddio'r broses gofrestru a'r broses addasrwydd i ymarfer. Bydd y manteision cyffredinol yn rhai tymor hir ac yn helpu i atgyfnerthu'r syniad o drefn reoleiddio deg a chynhwysol yng Nghymru.

9.39 Canlyniadau anfwriadol yw'r rhai a amlinellwyd gan Gofal Cymdeithasol Cymru a bydd y camau cywiro syml hyn yn rhoi pwerau i'r rheoleiddiwr i ddarparu mwy o gymorth i'r gweithlu ac yn sicrhau bod ein harferion rheoleiddio yn gyflym ac yn gymesur.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Mân ddiwygiadau a diwygiadau technegol eraill

9.40 Ni ddisgwylir i'r mân ddiwygiadau na'r diwygiadau technegol eraill a amlinellir ym Mhennod 3 o'r Bil effeithio ar yr arferion presennol. O ganlyniad, nid yw'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn trafod costau, manteision nac effeithiau eraill y diwygiadau hyn. Drwy sicrhau mwy o sicrwydd cyfreithiol, er hynny, disgwylir i'r diwygiadau hyn leihau'r risg na fydd y bwriadau polisi y tu ôl i ddarpariaethau perthnasol Deddfau 2014 a 2016 yn cael eu gwireddu'n llawn.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Y diffiniad o weithiwr gofal cymdeithasol i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae

Y gweithlu gofal plant a gwaith chwarae

9.41 Nod y cynnig yn y pen draw yw sicrhau bod pawb sy'n rhan o'r gweithlu gofal plant (gan gynnwys gwaith chwarae) yn gallu cael cynnig cymorth parhaus gan gorff arbenigol. Bydd hyn yn digwydd mewn sawl maes – denu staff, mynediad, recriwtio, hyfforddiant cynefino, a dilyniant gyrfa. Nod GCC bob amser yw datblygu gweithlu cymwys medrus iawn a sicrhau bod dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn wrth wraidd popeth y maent yn ei wneud.

9.42 Er bod y rôl hon wedi'i derbyn yn hanesyddol gan GCC ar gyfer y gweithlu gofal plant a hwythau'n cael eu hariannu i wneud hynny, caiff hyn ei roi yn awr ar sail fwy ffurfiol a'i ehangu i gynnwys y gweithlu gwaith chwarae.

9.43 Bydd y diwygiad hefyd yn sicrhau bod GCC yn gallu cefnogi'r gweithlu gofal plant yn ei gyfanrwydd. Er nad oes gwahaniaeth cyfreithiol rhwng personau sy'n gweithio/sy'n cael eu cyflogi mewn lleoliadau gofal dydd a chwarae (cynhwysir lleoliadau chwarae o fewn ystyr 'gofal dydd' yn adran 19 o'r Mesur) yn ymarferol nid yw'r cymorth a ddarperir gan GCC wedi bod yn cwmpasu pobl sy'n gweithio mewn lleoliadau chwarae (gweithwyr chwarae). Cynigir y bydd unrhyw reoliadau a wneir yn unol â'r diwygiad yn ffurfioli'r cymorth a ddarperir ar hyn o bryd gan GCC i'r sector ac yn sicrhau bod hyn yn cael ei ddarparu i'r sector cyfan (gan gynnwys gweithwyr chwarae).

9.44 Mae gan GCC berthynas gadarnhaol gref eisoes â chyrrff allweddol y sector megis Chwarae Cymru. Bydd cydweithio yn allweddol wrth sicrhau bod yr arbenigedd sydd ganddynt yn cael ei ddefnyddio a bod egwyddorion a gwerthoedd gwaith chwarae allweddol yn cael eu hadlewyrchu yng nghymorth GCC i'r gweithlu cyfan.

9.45 Bydd y cynnig yn helpu i sicrhau bod y gweithlu gwaith chwarae'n teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi a'u cefnogi wrth iddynt gael eu dwyn o dan ymbarél corff arbenigol.

Plant

9.46 Wrth gefnogi a datblygu'r gweithlu, mae GCC yn ceisio sicrhau y bydd pob plentyn yn cael y dechrau gorau mewn bywyd gyda chymorth staff cadarnhaol o ansawdd uchel sy'n gweithio ar draws ystod o wahanol leoliadau.

Rhieni/Gofalwyr

9.47 Drwy eu fframwaith Gofalwn Cymru, bydd y gweithlu gofal plant a chwarae yn cael ei wella gan roi sicrwydd i rieni/gofalwyr ynghylch y gwaith a wneir gan y sector. Bydd yr egwyddorion a'r gwerthoedd allweddol sy'n ymwneud â gofal plant a gwaith chwarae yn cael eu gosod ar sail fwy ffurfiol a bydd modd taflu goleuni'n rheolaidd ar y rôl ac ar werth ychwanegol y gweithlu hwn i ddatblygiad plant.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

9.48 Disgwylir i effeithiau'r cynnig fod yn gadarnhaol i raddau helaeth i'r gweithlu yn awr ac yn y dyfodol. Mae'r nod hirdymor o sicrhau sector gofal plant a gwaith chwarae cynaliadwy, o ansawdd uchel a gwerthfawr yn dal yn gymwys wrth geisio'r diwygiad hwn.

9.49 Mae cynaliadwyedd y sector gofal plant a gwaith chwarae yn effaith gadarnhaol i'r newid arfaethedig drwy gymorth parhaus GCC; fel rhan allweddol o'r economi sylfaenol, mae'n galluogi rhieni i ddychwelyd i'r gwaith ac i gynyddu eu horiau, ac mae'n cefnogi'r rhai sy'n gweithio oriau afreolaidd.

9.50 Mae'r cynigion yn dod â'r sector gwaith chwarae'n ffurfiol i'r cynnig cymorth a ddarperir gan GCC, gan arwain at sector gofal plant a gwaith chwarae cyfan sy'n teimlo ei fod yn cael ei gynnwys a'i gefnogi. Gall darpariaeth gofal plant a gwaith chwarae o ansawdd uchel gael dylanwad cadarnhaol ar ddatblygiad plentyn a'i helpu i ddatblygu i'w botensial llawn. Mae tystiolaeth yn awgrymu bod plant o gefndiroedd difreintiedig yn cael mwy o fudd o gael gofal plant o ansawdd uchel ac y gall gofal felly helpu i unioni anfanteision datblygiadol a'r bwlch cyrhaeddiad.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

10. Adolygu ar ôl gweithredu

Dileu Elw Preifat o Ofal Plant sy'n Derbynn Gofal

Gweithredu a Chydymffurfio

10.1 Bydd y darpariaethau deddfwriaethol sy'n ymwneud â dileu elw yn dod i rym ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru. Yr amserlen gyffredinol a nodwyd yn flaenorol gan y Gweinidogion yw:

- Bydd rhaid i ddarparwyr newydd sy'n cofrestru ag AGC fod yn endid nid-er-elw (fel y nodir yn y Bil) o 1 Ebrill 2026 ymlaen
- Bydd angen i unrhyw ddarparwyr 'er elw' presennol drosti i fod yn endid nid-er-elw a chofrestru ag AGC fel endid nid-er-elw (fel y nodir yn y Bil) erbyn 1 Ebrill 2027 oni bai eu bod yn elwa ar y darpariaethau trosiannol a nodir yn y Bil.

10.2 Cyhoeddir canllawiau i awdurdodau lleol i gefnogi gweithredu a chydymffurfio â'r Bil ac i sicrhau bod y rhai yr effeithir arnynt yn deall ei ddarpariaethau'n glir.

Gwerthusiad ac adolygiad ffurfiol

10.3 Bydd rhaglen o fonitro a gwerthuso parhaus yn sail i weithredu'r elfen ar y Bil sy'n ymwneud â dileu elw. Bydd hyn yn cael ei gyflawni'n rhannol drwy Fwrdd y Rhaglen Dileu Elw a sefydlwyd yn 2021 i gefnogi'r gwaith o gyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddileu elw. O dan gadeiryddiaeth Prif Swyddog Gofal Cymdeithasol Cymru, mae'n dwyn ynghyd gynrychiolwyr o bob rhan o'r sector i helpu i lywio a monitro darpariaeth a gweithredu, i asesu a lliniaru risgiau, i lywio ac adolygu'r dull gweithredu ac i sicrhau sefydlogrwydd y farchnad. Bydd y Bwrdd Rhaglen hwn yn parhau i gyfarfod yn rheolaidd er mwyn monitro a gwerthuso'r gweithredu.

10.4 Byddai angen i werthusiad mwy ffurfiol ganolbwyntio ar i ba raddau y mae'r ddeddfwriaeth wedi cyfrannu at gyflawni'r newid ar draws yr ystod o ganlyniadau allweddol lle'r ydym yn disgwyl iddi wneud gwahaniaeth. Fel yr amlygwyd uchod, mae hyn yn cynnwys gwella cynllunio lleoliadau a rheoli capasiti, gwella sefydlogrwydd lleoliadau a sicrhau y gellir lleoli plant yn lleol mewn lleoliad sy'n diwallu eu hanghenion orau. Byddai'r gwerthusiad yn canolbwyntio hefyd ar y ffordd y caiff y ddeddfwriaeth ei gweithredu yng Nghymru, a rôl partneriaid allweddol yn cyflawni ei hamcanion, yn ogystal ag unrhyw ganlyniadau eraill. Rhoddir ystyriaeth bellach i gynnwys y gwerthusiad a'r adolygiad dros y misoedd nesaf.

Data

10.5 Bydd y data gweinyddol mwyaf perthnasol a gesglir fel mater o drefn gan Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid yn cael ei ddefnyddio wrth fonitro a gwerthuso'r ddeddfwriaeth. Mae'n bwysig nodi y bydd hyn yn cynnwys ystod o wybodaeth a gesglir gan yr awdurdodau lleol, Arolygiaeth Gofal Cymru a Chonsortium Comisiynu Cymru ar gyfer Plant (4C) ar gyfansoddiad y farchnad gofal cymdeithasol i blant, sefydlogrwydd y farchnad, canlyniadau arolygu a gorfodi, a digonolrwydd o fewn y farchnad.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Cyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus

10.6 Er mwyn asesu effeithiolrwydd y cynnig hwn, byddwn yn comisiynu gwerthusiad annibynnol. Bydd y gwerthusiad hwn yn ymdrin â gweithredu'r cynnig a'i effaith. Bydd y gweithredu'n cael ei asesu drwy werthusiad o'r broses, a allai gynnwys datblygu Damcaniaeth Newid, sy'n mapio'r mewnbynnau a'r gweithgareddau a wneir drwy'r cynnig yn allbynnau ar unwaith, ac wedyn yn ganlyniadau ac effeithiau tymor hwy.

10.7 Bydd y gwerthusiad o'r broses hefyd yn cynnwys cyfweiliadau â'r rhai sy'n ymwneud â gweithredu'r cynnig i archwilio unrhyw rwystrau neu faterion a allai gael effaith ar effeithiolrwydd y gweithredu terfynol. Mae hyn yn helpu i lywio'r broses o gyflawni'r cynnig yn y dyfodol ac yn sicrhau bod y cynnig yn cael ei gyflawni yn unol â'r bwriad.

10.8 Bydd y gwerthusiad o'r effaith yn mynd rhagddo wedyn i brofi'r canlyniadau a'r effeithiau hynny â derbynwyr arfaethedig y cynnig. Bydd y gwerthusiad hwn yn defnyddio amrywiaeth o ddulliau, megis defnyddio setiau data cyhoeddus, arolwg a/neu gyfweiliadau manwl i edrych ar effaith y cynnig. Bydd hyn wedyn yn helpu i lywio'r gwaith o ddatblygu polisiau yn y dyfodol ac o asesu effeithiolrwydd terfynol y cynnig.

10.9 Gofynnir hefyd am setiau data'r Byrddau Iechyd Lleol eu hunain i roi darlun o'r nifer sy'n manteisio ar daliadau uniongyrchol ar gyfer GIP ledled Cymru, a bydd hyn yn cael ei fonitro dros amser i weld a yw'r opsiwn yn dal yn hygyrch ac a fydd y galw am yr opsiwn yn cynyddu, fel y gwelwyd yn Lloegr.

Rheoleiddio'r gweithlu Gofal Cymdeithasol

10.10 Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i ddatblygu adolygiad ôl-weithredu o'r rhaglen gofrestru erbyn 2024.

Y diffiniad o weithiwr gofal cymdeithasol i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae

10.11 Os caiff yr amwysedd cyfreithiol ei gywiro, ac os bydd rhoi cymorth i ofal plant a gwaith chwarae yn dod yn rhan o rôl ddiffiniedig GCC, gallai polisi Llywodraeth Cymru arwain at yr angen am gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i GCC er mwyn cynyddu eu gallu a'u harbenigedd mewn gwaith chwarae. Bydd swyddogion yn gweithio'n agos gyda PETC Cymru a Gofal Cymdeithasol Cymru i bennu'r dull mwyaf costeffeithiol a chynaliadwy yn ogystal â'r amserlenni ar gyfer twf.

10.12 Ar hyn o bryd, cynhelir cyfarfodydd monitro rheolaidd gyda GCC i fonitro gweithrediad gweithgarwch sydd wedi'i gynnwys yn eu cynllun gwaith blynyddol, nodi risgiau ac unrhyw fesurau lliniaru angenrheidiol. Byddai unrhyw gynnydd yn swyddogaethau GCC mewn perthynas â gwaith chwarae, yn cael ei adlewyrchu yn y cynllun gwaith a'r trefniadau monitro. Cynhelir adolygiad i edrych ar y gwersi a ddysgwyd ac i ganolbwyntio ar edrych ymlaen at gynllun gwaith y flwyddyn nesaf gan gynnwys asesiad o gostau. Byddai'r broses hon yn parhau a byddai'n cynnig cyfle i edrych ar y costau parhaus

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

angenrheidiol wrth i GCC ddod yn fwy cyfarwydd â'r rôl, gan sicrhau bod ei swyddogaethau hefyd yn cynnwys cymorth i weithwyr chwarae.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

11. Asesiad Fforddiadwyedd

Dull gweithredu

- 11.1 Er bod yr asesiad effaith rheoleiddiol yn asesu gwerth cymdeithasol ac yn cynnwys effeithiau diwylliannol, cymdeithasol ac amgylcheddol ochr yn ochr â chostau a manteision economaidd, asesiad ariannol yn unig yw'r asesiad fforddiadwyedd hwn. O'r herwydd, dim ond costau arian parod a manteision sy'n rhyddhau arian parod sy'n cael eu cynnwys. Mae unrhyw gostau a manteision amgylcheddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd ehangach a nodwyd yn asesiad effaith rheoleiddiol y Bil wedi cael eu dileu o'r asesiad fforddiadwyedd hwn.
- 11.2 Mae'r asesiad fforddiadwyedd yn canolbwyntio ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru ac yn ystyried yr un cyfnod amser â'r asesiad effaith rheoleiddiol, 2025-26 i 2034-35.
- 11.3 Nododd yr asesiad effaith rheoleiddiol nifer o gostau cyfle sy'n gysylltiedig â'r amser sy'n cael ei dreulio gan aelodau presennol o staff ar weithgareddau sy'n ymwneud â gweithredu'r Bil. Gan nad yw'r costau cyfle hyn yn golygu gwariant ariannol ychwanegol i'r sefydliadau o dan sylw, nid ydynt wedi'u cynnwys yn yr asesiad fforddiadwyedd hwn.
- 11.4 Mae'r costau arian parod a'r manteision sy'n rhyddhau arian parod yn yr asesiad hwn wedi cael eu haddasu i adlewyrchu chwyddiant disgwylidig yn ystod y cyfnod gwerthuso. Mae'r addasiad hwn wedi cael ei wneud ar sail amcanestyniadau'r datchwyddydd GDP sydd wedi'u cynnwys yn Rhagolygon Economaidd a Chyllidol y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol (OBR)⁸⁶ a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2024. Nid oedd amcanestyniadau OBR yn ymestyn ond i 2028-29 ac felly mae amcanestyniad OBR ar gyfer blwyddyn olaf ei rhagolwg wedi cael ei ddefnyddio ar gyfer gweddill y cyfnod gwerthuso. Er bod chwyddiant yn gostwng ar hyn o bryd, mae rhywfaint o ansicrwydd o hyd ynghylch ei lwybr yn y dyfodol. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro effaith chwyddiant ar gostau ariannol y Bil.

⁸⁶ <https://obr.uk/download/economic-and-fiscal-outlook-march-2024/?tmstv=1709841488>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- 11.5 Oni nodir yn wahanol, mae'r holl gostau wedi cael eu talgrynnu i'r £1,000 agosaf. Efallai na fydd rhai o'r cyfansymiau mewn tablau yn cyfateb oherwydd y talgrynnu hwn.
- 11.6 Mae manteision ariannol y Bil hefyd wedi'u hasesu ac mae'r gost net, ar ôl i fanteision gael eu hystyried, yn cael ei chynnwys i roi darlun llawn o ofynion terfynol posibl y gyllideb.

Cyrff

Awdurdodau Lleol

- 11.7 Mae'r costau ariannol a briodolir i awdurdodau lleol yn cael eu crynhoi yn y tabl canlynol. Mae'r costau'n seiliedig ar Senarios B ac C yn adran 'Dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal' o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Tabl 11.1 – Amcangyfrif o gostau Awdurdodau Lleol (£000)

Costau Awdurdodau Lleol	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35	Cyfanswm
Costau cyfalaf											
Senario B	35,700	35,700	35,700								107,100
Senario C	47,600	47,600	47,600								142,800
Costau refeniw/ arbedion											
Senario B	30,759	13,994	- 2,773	- 24,441	- 24,441	- 24,191	- 22,943	- 21,695	- 21,695	- 21,695	- 119,121
Senario C	40,474	18,399	- 3,279	- 32,169	- 32,169	- 31,971	- 30,983	- 29,995	- 29,995	- 29,995	- 161,683
Cyfanswm y											

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Costau											
Senario B	66,459	49,694	32,927	-24,441	-24,441	-24,191	-22,943	-21,695	-21,695	-21,695	-12,021
Senario C	88,074	65,999	44,321	-32,169	-32,169	-31,971	-30,983	-29,995	-29,995	-29,995	-18,883
Cyfanswm a addaswyd ar gyfer Chwyddiant											
Senario B	72,273	54,960	37,108	-	-	-	-	-	-	-	-
Senario C	95,778	72,992	49,949	28,068	28,601	28,846	27,878	26,862	27,373	27,893	31,181
				-	-	-	-	-	-	-	-
				36,943	37,644	38,124	37,647	37,139	37,845	38,564	45,187

- 11.8 Mae'r costau a nodwyd yn yr asesiad effaith rheoleiddiol fel rhai sy'n cael eu hysgwyddo gan yr awdurdodau lleol yn ymwneud â dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal. Mae costau cyfalaf ymlaen llaw wrth i'r capasiti a gollir pan fydd darparwyr elw yn gadael y farchnad, gael ei ddisodli. Caiff costau refeniw eu hysgwyddo hefyd er mwyn sefydlu'r gwasanaethau newydd. Ar ôl y costau cychwynnol, disgwylir i'r awdurdodau lleol gronni arbedion costau refeniw. Disgwylir hefyd y bydd arbedion costau pellach i'r awdurdodau lleol gan y bydd rhai pobl yn symud o daliadau gofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP.
- 11.9 Mae'r costau ariannol amcangyfrifedig i'r awdurdodau lleol yn ystod y tair blynedd gyntaf yn sylweddol, er bod yr arbedion refeniw amcangyfrifedig ar draws y cyfnod asesu deng mlynedd yn fawr. Mae Llywodraeth Cymru yn rhag-weld darparu cymorth i awdurdodau lleol yn ystod y cyfnod gweithredu cychwynnol.

Byrddau Iechyd Lleol

- 11.10 Mae'r costau a briodolir i Fyrddau Iechyd Lleol yn yr asesiad effaith rheoleiddiol yn ymwneud â chyflwyno Taliadau Uniongyrchol GIP. Fel y mae Tabl 11.2 yn dangos, bydd cynnydd cychwynnol mewn costau wrth i bobl newid o daliadau gofal cymdeithasol i daliadau uniongyrchol GIP ond disgwylir i arbedion costau gael eu gwireddu tua diwedd y cyfnod gan

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

fod disgwyl i gost taliadau uniongyrchol fod yn is na GIP sydd wedi'i gomisiynu yn draddodiadol. Bydd Byrddau Iechyd Lleol hefyd yn ysgwyddo'r costau gweinyddol sy'n gysylltiedig â Thaliadau Uniongyrchol GIP o 2027-28 ymlaen.

Tabl 11.2 – Amcangyfrif o gostau Byrddau Iechyd Lleol (£000)

Costau Byrddau Iechyd Lleol	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35	Cyfanswm
Cyfanswm y Costau											
Isafswm	380	2,240	3,660	4,000	3,440	2,458	-17	-2,536	-3,199	-3,749	6,677
Uchafswm	418	2,478	4,235	4,738	4,378	3,558	1,083	-1,399	-1,849	-2,224	15,416
Cyfanswm a addaswyd ar gyfer Chwyddiant											
Isafswm	413	2,477	4,125	4,593	4,026	2,931	-21	-3,140	-4,036	-4,820	6,549
Uchafswm	455	2,741	4,773	5,441	5,124	4,243	1,316	-1,732	-2,332	-2,859	17,167

11.11 Yng nghyd-destun gwariant cyffredinol y byrddau iechyd lleol ar GIP (£448m ym mlwyddyn ariannol 2022-23), mae'r costau a ragwelir yn gyfran gymharol fach. Ymhen amser, dylai arbedion cost ddilyn y costau untro a geir wrth amsugno carfan o dderbynwyr gofal yr awdurdodau lleol. Er mwyn cefnogi fforddiadwyedd y trosi, mae Llywodraeth Cymru yn rhag-weld talu am y costau trosiannol a ragwelir sy'n ymwneud â gweinyddu taliadau uniongyrchol GIP rhwng 2025-26 a 2027-28.

Arolygiaeth Gofal Cymru

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

11.12 Bydd costau ychwanegol i Arolygiaeth Gofal Cymru fel y rheoleiddiwr, sy'n gysylltiedig â chofrestru darparwyr newydd a phresennol yn dilyn dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal, gan gynnwys y gost i AGC ar gyfer monitro a gorfodi'r darpariaethau hyn.

Tabl 11.3 – Amcangyfrif o gostau Arolygiaeth Gofal Cymru (£000)

Costau AGC	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35	Cyfanswm
Cyfanswm y Costau	251	627	627	627	627	627	627	627	627	627	5,889
Cyfanswm a addaswyd ar gyfer Chwyddiant	273	693	706	720	733	747	761	776	791	806	7,004

11.13 Mae'r costau amcangyfrifedig yn gymharol fach yng nghyd-destun dyraniad cyllideb Arolygiaeth Gofal Cymru a rhagwelir y bydd darpariaeth ychwanegol yn cael ei gwneud i dalu'r costau hyn os byddant yn codi.

Llywodraeth Cymru

11.14 Mae'r costau sy'n disgyn yn uniongyrchol i Lywodraeth Cymru ac a grynhoir yn Nhabl 11.5 yn ymwneud â'r costau trosiannol a ysgwyddir gan Lywodraeth Cymru o ganlyniad i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal a chostau trosiannol sy'n ymwneud â gweinyddu taliadau uniongyrchol GIP rhwng 2025-26 a 2027-28.

Tabl 11.5 Amcangyfrif o gostau Llywodraeth Cymru (£000)

Llywodraeth Cymru	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30	2030-31	2031-32	2032-33	2033-34	2034-35	Cyfanswm
Cyfanswm y Costau	1,071	1,117	1,210	161	136	136	136	136	136	136	4,378

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Cyfanswm a addaswyd ar gyfer Chwyddiant	1,165	1,235	1,363	185	160	163	166	169	172	175	4,954
--	-------	-------	-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	--------------

11.15 Rhagwelir y gellir amsugno costau Llywodraeth Cymru o fewn cyllidebau sylfaenol disgwylidig.

Crynodeb

11.16 Yn achos y cynigion sydd â chost ymlaen llaw fwy, yn benodol y rhai sy'n gysylltiedig â dileu elw a thaliadau uniongyrchol ar gyfer GIP, rhagwelir y caiff cymorth ariannol trosiannol ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru i'r rhai yr effeithir arnynt, awdurdodau lleol a byrddau iechyd lleol yn y drefn honno. Dros gyfnod o ddeng mlynedd, rhagwelir y bydd y ddau gynnig yn cynhyrchu arbedion refeniw a fydd yn cynorthwyo eu fforddiadwyedd tymor hwy.

Atodiad 1

Nodiadau Esboniadol

BIL IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL (CYMRU)

NODIADAU ESBONIADOL

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Esboniadol hyn yn ymwneud â Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) fel y'i gosodwyd gerbron Senedd Cymru ar 20 Mai 2024.
2. Fe'u lluniwyd gan y Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynyddoedd Cynnar yn Llywodraeth Cymru er mwyn cynorthwyo'r sawl sy'n darllen y Bil ac i helpu'r drafodaeth arno. Nid ydynt yn rhan o'r Bil ac nid ydynt wedi eu cymeradwyo gan Senedd Cymru.
3. Dylid darllen y Nodiadau Esboniadol ar y cyd â'r Bil. Ni fwriedir iddynt fod yn ddisgrifiad cynhwysfawr o'r Bil. Pan fo'n ymddangos nad oes angen unrhyw esboniad na sylw ar adran unigol o'r Bil, nis rhoddir.

CEFNDIR POLISI

4. Yn dilyn Papur Gwyn 2011 ar Wasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, mae cyfraith gofal cymdeithasol yng Nghymru wedi cael ei diwygio a'i chydgrynhoi drwy Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") a Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ("Deddf 2016").
5. Sefydlodd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 fframwaith newydd ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol yng Nghymru.
6. Mae Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 yn darparu fframwaith statudol ar gyfer rheoleiddio ac arolygu gwasanaethau gofal cymdeithasol, a fframwaith ar gyfer rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol yng Nghymru.
7. Mae'r Bil hwn yn ceisio gwneud gwelliannau pellach i ofal cymdeithasol yng Nghymru, drwy ddiwygio Deddfau 2014 a 2016 i gyfyngu ar y gallu i dynnu allan elw a wneir yn sgil darparu gofal i blant sy'n derbyn gofal; a thrwy wneud nifer o ddiwygiadau i'r

Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 20 Mai 2024

Deddfau hynny er mwyn sicrhau eu bod yn gweithredu'n llawn ac yn effeithiol.

8. Yn ogystal, mae'r Bil yn galluogi i daliadau uniongyrchol gael eu cyflwyno o fewn Gofal Iechyd Parhaus y GIG (GIP), gyda'r bwriad o gysoni â'r taliadau uniongyrchol y gellir eu gwneud ym maes gofal cymdeithasol.
9. Datblygwyd y Bil hwn yn dilyn ymgynghoriad ar newidiadau arfaethedig i ddeddfwriaeth sylfaenol ar ofal cymdeithasol a gofal iechyd parhaus a gynhaliwyd rhwng mis Awst a mis Tachwedd 2022. Mae'r dogfennau ymgynghori, yr ymatebion, a chrynodeb o'r ymatebion, wedi eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru: [Newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth ar ofal cymdeithasol a gofal iechyd parhaus y GIG | LLYW.CYMRU](#).

TROSOLWG CYFFREDINOL O'R BIL

10. Mae'r Bil yn cynnwys 30 o adrannau (mewn tair Rhan) a dwy Atodlen.

- Mae Rhan 1 o'r Bil yn ymwneud â gofal cymdeithasol ac mae'n cynnwys dwy Bennod:
 - Mae Pennod 1 yn gwneud diwygiadau i Ddeddfau 2014 a 2016 gyda'r bwriad o gyfyngu ar allu darparwyr gwasanaethau cartrefi gofal i blant, gwasanaethau llety diogel a gwasanaethau maethu i dynnu elw allan;
 - Mae Pennod 2 yn gwneud nifer o ddiwygiadau amrywiol mewn perthynas â gwasanaethau gofal cymdeithasol, gweithwyr gofal cymdeithasol a gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol, gyda'r bwriad o sicrhau y gall Deddfau 2014 a 2016 weithredu'n llawn ac yn effeithiol.

Mae'r Rhan hon o'r Bil hefyd yn cyflwyno Atodlen 1 sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r Rhan hon.

- Mae Rhan 2 o'r Bil yn ymwneud â gofal iechyd ac mae'n gwneud diwygiadau i Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 er mwyn galluogi i daliadau uniongyrchol gael eu cyflwyno o fewn Gofal Iechyd Parhaus y GIG (GIP). Mae'r Rhan hon o'r Bil hefyd yn cyflwyno Atodlen 2, sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r newid hwn.
- Mae Rhan 3 o'r Bil yn cynnwys nifer o ddarpariaethau cyffredinol, gan gynnwys darpariaethau mewn perthynas â

Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 20 Mai 2024

rheoliadau a wneir o dan y Bil, dehongli, pwerau i wneud darpariaethau canlyniadol a darpariaethau trosiannol, a threfniadau dod i rym.

SYLWEBAETH AR YR ADRANNAU

RHAN 1

GOFAL CYMDEITHASOL

PENNOD 1

DARPARU GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL I BLANT: CYFYNGIADAU AR ELW

Adran 1 - Trosolwg o Bennod 1

11. Mae adran 1 yn rhoi trosolwg o brif ddarpariaethau Rhan 1, Pennod 1 o'r Bil. Mae'n crynhoi'r pynciau yr ymdrinnir â hwy ym mhob adran ddilynol yn y Bennod.

Adran 2 - Gwasanaethau plant o dan gyfyngiad

12. Mae adran 2 yn mewnosod darpariaeth newydd yn Rhan 1 o Ddeddf 2016 sy'n diffinio gwasanaeth plant o dan gyfyngiad at ddibenion y Rhan honno. Mae'r ddarpariaeth newydd yn cael ei mewnosod yn adran newydd 2A ac mewn diwygiadau i Atodlen 1 i Ddeddf 2016. Mae adran 2 hefyd yn diwygio adran 1 o'r Ddeddf (trosolwg o Ran 1) o ganlyniad i'r newidiadau hyn.
13. Mae adran newydd 2A(1) (a fewnosodir gan adran 2(b) o'r Bil) yn diffinio pob un o'r gwasanaethau rheoleiddiedig y mae'r darpariaethau newydd a fewnosodir gan y Bil yn Rhan 1 o Ddeddf 2016 yn gymwys iddynt fel "gwasanaeth plant o dan gyfyngiad" at ddibenion y Rhan honno. Y rhain yw gwasanaeth cartref gofal a ddarperir mewn man y mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant ynddo, gwasanaeth maethu, a gwasanaeth llety diogel.
14. Mae adran newydd 2A(2) (ynghyd â diwygiadau a wneir i Atodlen 1 gan adran 2(c)) yn gwneud darpariaeth ynghylch yr amgylchiadau y mae gwasanaeth cartref gofal yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant odanynt at ddibenion y Rhan, drwy gyfeirio at nifer y diwrnodau o lety y mae'r gwasanaeth yn ei ddarparu i blant yn hytrach nag oedolion.

Adran 3 - Ceisiadau i gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad

15. Mae adran 3(3) yn mewnosod adrannau newydd 6A (cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad) a 6B (cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad: diffiniadau) yn Neddf 2016.
16. O dan adran newydd 6A(1), er mwyn cael ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, rhaid i berson nad yw'n awdurdod lleol fod yn endid nid-er-elw.

17. Mae adran 6A(2), (3) a (4) yn darparu bod "endid nid-er-elw" yn berson sy'n bodloni'r ddau brawf hyn:
- bod amcanion neu ddibenion y person yn ymwneud yn anad dim â lles plant, neu ag unrhyw fudd cyhoeddus arall a ragnodir gan Weinidogion Cymru;
 - bod y person yn un o'r pedwar math o ymgymeriad a ganlyn (a ddiffinnir yn adran 6B, ac y mae'r gyfraith yn cyfyngu ar y gallu i dynnu elw allan mewn perthynas â hwy): cwmni elusennol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau; sefydliad elusennol corfforedig; cymdeithas gofrestrdig elusennol; cwmni buddiant cymunedol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau.
18. O ganlyniad i fewnosod adrannau 6A a 6B yn Neddf 2016, mae adran 3(2) yn mewnosod is-adran newydd (1A) yn adran 6 o Ddeddf 2016. Mae'r is-adran newydd hon yn ei gwneud yn ofynnol i berson sy'n gwneud cais i gael ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad ddarparu gwybodaeth ragnodedig i Weinidogion Cymru sy'n dangos bod y person yn endid nid-er-elw. Mae'r pŵer i ragnodi'r wybodaeth i'w arfer drwy reoliadau a wneir mewn offeryn statudol o dan adran 187 o Ddeddf 2016.

Adran 4 – Cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad: trefniadau trosiannol

19. Mae adran 4 yn mewnosod Atodlen newydd 1A yn Neddf 2016 er mwyn gwneud darpariaeth ynghylch trefniadau trosiannol mewn cysylltiad â darparwyr gwasanaethau plant o dan gyfyngiad sydd eisoes wedi eu cofrestru cyn i adran newydd 6A ddod i rym (ac o ran hynny, gweler adran 3).
20. Ar ôl cychwyn adran 6A, bydd y gofyniad mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad a osodir o dan yr adran honno (i fod yn endid nid-er-elw) yn gymwys i bob newydd-ddyfodiad i'r gofrestr a gynhelir gan Weinidogion Cymru o dan Ddeddf 2016 a phob darparwr gwasanaeth presennol cyhyd â'u bod yn parhau'n gofrestrdig. Fodd bynnag, mae paragraffau 1 a 2 o Atodlen 1A yn gwneud darpariaeth ar gyfer cyfnod trosiannol pan nad yw darparwyr gwasanaethau plant o dan gyfyngiad a oedd wedi eu cofrestru mewn cysylltiad â'r gwasanaeth cyn iddo ddod yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad (yn rhinwedd dyfodiad adran 6A i rym) yn ddarostyngedig i'r gofynion yn adran 6A(1), ac eithrio at ddibenion unrhyw geisiadau y mae'r darparwr gwasanaeth yn eu gwneud o dan adran 6 i gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, neu o dan adran 11 i amrywio cofrestriad i ychwanegu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad neu i ddarparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad mewn man newydd neu mewn perthynas â man newydd.
21. Mae'r cyfnod trosiannol yn dechrau pan ddaw adran 6A i rym mewn cysylltiad â'r gwasanaeth ac yn gorffen ar ddiwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru mewn rheoliadau.

22. Fel y darperir ar ei gyfer gan baragraff 3 o'r Atodlen, caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n gosod amodau ar ddarparwyr gwasanaethau presennol yn ystod y cyfnod trosiannol, gan gynnwys cyfyngiadau ar y math o wasanaeth y cânt ei ddarparu a'r disgrifiad o blant sy'n derbyn gofal y cânt eu lletya. Byddai hyn yn galluogi Gweinidogion Cymru i osod amodau i gyfyngu darparwyr sy'n ddarostyngedig i'r darpariaethau trosiannol i ddarparu lleoedd ar gyfer plant y mae eu lleoliad wedi cael ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru o dan adran 81B o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, neu i gyfyngu ar yr amgylchiadau pan gaiff darparwyr o'r fath dderbyn lleoliadau gan awdurdodau lleol yn Lloegr. Gellid defnyddio'r pŵer hefyd i atal darparwyr sy'n ddarostyngedig i'r darpariaethau trosiannol rhag darparu lle ar gyfer unrhyw blentyn newydd ar ôl dyddiad penodol.
23. Os bydd darparwr gwasanaeth yn methu â chydymffurfio â'r amodau hyn, caiff Gweinidogion Cymru amrywio neu ganslo ei gofrestrriad yn unol ag adrannau 18 i 20 o Ddeddf 2016.
24. Yn achos darparwr gwasanaeth maethu y mae paragraff 2 yn gymwys iddo, bydd methiant gan y darparwr hwnnw i gydymffurfio â gofynion a osodir yn ystod y cyfnod trosiannol drwy reoliadau a wneir o dan adran 87 o Ddeddf 2014 hefyd yn sbarduno pŵer Gweinidogion Cymru i amrywio neu ganslo cofrestrriad y darparwr.
25. Mae adran 4(4) yn diwygio adran 45 o Ddeddf 2016 fel y caiff Gweinidogion Cymru hefyd ragnodi drwy reoliadau ei bod yn drosedd i ddarparwr fethu â chydymffurfio ag amodau a osodir mewn rheoliadau a wneir o dan baragraff 3 o'r Atodlen. Bydd y cosbau a nodir yn adran 51 o'r Ddeddf yn gymwys pan fo'r pŵer hwn yn cael ei arfer. Mae adran 4(5) yn diwygio adran 52 o Ddeddf 2016 fel y caiff Gweinidogion Cymru hefyd ddyroddi hysbysiadau cosb mewn cysylltiad â throsedd a gyflawnir o dan y rheoliadau hyn.
26. O dan baragraff 4 o'r Atodlen, caiff darparwyr gwasanaethau presennol wneud cais i amrywio eu cofrestrriad fel eu bod wedi eu cofrestru'n ddarparwyr gwasanaethau sy'n bodloni'r gofynion hynny ac felly nad ydynt bellach yn ddarostyngedig i unrhyw amodau y gellid eu gosod arnynt fel arall o dan baragraff 3. Mae ceisiadau o dan y paragraff hwn yn ddarostyngedig i'r gweithdrefnau hysbysu a nodir yn adrannau 18 i 20 o Ddeddf 2016 a'r hawliau apelio cysylltiedig o dan adran 26 o Ddeddf 2016.

Adran 5 – Caniatáu neu wrthod cofrestrriad mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad

27. Mae adran 5 yn diwygio adran 7 (caniatáu neu wrthod cofrestrriad fel darparwr gwasanaeth) o Ddeddf 2016 o ganlyniad i gyflwyno'r gofynion mewn cysylltiad â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad a nodir yn adran newydd 6A o Ddeddf 2016 (fel y'i mewnosodir gan adran 3).
28. Mae is-adran (2) yn mewnosod paragraff newydd (aa) yn is-adran (1) i'w gwneud yn ofynnol nad yw Gweinidogion Cymru ond yn caniatáu cais i

gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad os yw'r ymgeisydd yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).

29. Mae is-adran (3) yn mewnosod paragraff newydd (aa) yn is-adran (3) er mwyn darparu, o ran caniatáu cais mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, fod rhaid iddo fod yn ddarostyngedig i amod bod y darparwr gwasanaeth yn hysbysu Gweinidogion Cymru am unrhyw amgylchiadau nad yw'r darparwr bellach yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1) odanynt.

Adran 6 – Person addas a phriodol: ystyriaethau perthnasol

30. Fel yr eglurir ymhellach ym mharagraffau 31 i 33, mae adran 6 yn diwygio Deddf 2016 i ddarparu bod trefniadau ariannol afresymol neu anghymesur yr ymrwymir iddynt gan ddarparwr gwasanaeth sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad yn dystiolaeth y mae rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw iddi wrth benderfynu a yw'r darparwr yn berson addas a phriodol. (Os nad yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bellach fod person yn addas a phriodol, cânt ganslo cofrestriad y person – gweler adran 15(1)(b) o Ddeddf 2016).
31. Mae adran 9 o Ddeddf 2016 yn darparu bod rhaid i Weinidogion Cymru, wrth benderfynu a yw darparwr gwasanaeth yn berson addas a phriodol, roi sylw i'r holl faterion sy'n briodol yn eu barn hwy ond bod rhaid iddynt roi sylw yn benodol i dystiolaeth o wahanol bethau, gan gynnwys a yw'r darparwr gwasanaeth wedi bod yn gyfrifol am gamymddwyn neu gamreoli, neu wedi cyfrannu ato neu ei hwyluso, wrth ddarparu gwasanaeth rheoleiddiedig (gweler adran 9(6)).
32. Mae adran 6(2) yn diwygio adran 9(7) o Ddeddf 2016 fel ei bod yn nodi bod rhaid i Weinidogion Cymru, pan fyddant yn rhoi sylw i dystiolaeth ynghylch a yw darparwr gwasanaeth (sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad) yn anaddas ar sail camymddwyn neu gamreoli, ystyried a yw'r darparwr wedi ymrwymo i drefniant ariannol sy'n dod o fewn adran newydd 9A.
33. Mae adran 6(3) yn mewnosod adrannau newydd 9A a 9B yn Deddf 2016. Mae adran newydd 9A(1) yn darparu bod trefniant ariannol yn dod o fewn adran 9A os yw'n drefniant gyda neu er lles "person perthnasol" (a ddiffinnir yn adran 9B, ac sy'n cynnwys personau megis swyddogion a chyflogeion y darparwr) sy'n afresymol neu'n anghymesur o dan yr holl amgylchiadau ac a all, o ganlyniad, danseilio gallu'r darparwr gwasanaeth i ddilyn ei amcanion neu ei ddibenion fel y'u penderfynir yn unol ag adran 6A(3) (h.y. amcanion neu ddibenion sy'n ymwneud â lles plant neu fudd cyhoeddus arall a ragnodir). Mae adran newydd 9A(2) yn nodi materion y mae rhaid rhoi sylw iddynt wrth benderfynu a ymrwymwyd i drefniant ariannol o'r math hwn.

Adran 7 – Darparwyr gwasanaethau plant o dan gyfyngiad: yr wybodaeth a gynhwysir mewn datganiad blynyddol

34. Mae adran 7 yn diwygio adran 10 (datganiad blynyddol) o Ddeddf 2016 i osod gofynion newydd ynghylch yr hyn y mae rhaid ei gynnwys yn natganiad blynyddol darparwr gwasanaeth.
35. Mae paragraff (a) yn mewnosod paragraff newydd (viiiia) yn adran 10(2)(a) o Ddeddf 2016, sy'n ei gwneud yn ofynnol bod y datganiad blynyddol yn cynnwys gwybodaeth (a ragnodir gan Weinidogion Cymru) ynghylch tystiolaeth sy'n berthnasol i'r prawf person addas a phriodol yn adran 9 o Ddeddf 2016.
36. Mae paragraff (b) yn mewnosod is-adrannau newydd (2A) a (2B) yn adran 10 o Ddeddf 2016. Mae is-adran newydd (2A) yn ei gwneud yn ofynnol, yn achos darparwr gwasanaeth, ac eithrio awdurdod lleol, sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, bod rhaid i'r datganiad blynyddol gynnwys gwybodaeth (a ragnodir gan Weinidogion Cymru) sy'n dangos bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1) (fel y'i mewnosodir gan adran 3 o'r Bil - gweler paragraffau 16 a 17 o'r Nodiadau Esboniadol hyn am esboniad o adran newydd 6A). Mae is-adran (2B) yn darparu nad yw hyn yn gymwys i ddarparwyr nad yw adran 6A yn gymwys iddynt yn rhinwedd paragraff 2(3) o Atodlen 1A (fel y'i mewnosodir gan adran 4 o'r Bil, ac sy'n pennu trefniadau trosiannol ar gyfer darparwyr gwasanaethau sy'n darparu'r gwasanaethau hyn).
37. Mae paragraff (c) yn diwygio is-adran (6) o adran 10 o Ddeddf 2016, gyda'r effaith y bydd y set gyntaf o reoliadau a wneir o dan is-adran (2)(a)(viiiia) (rhagnodi gwybodaeth am dystiolaeth sy'n berthnasol i'r prawf person addas a phriodol) a'r set gyntaf o reoliadau a wneir o dan is-adran (2A) (rhagnodi gwybodaeth er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1)) yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn y Senedd.

Adran 8 - Amrywio neu ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad

38. Mae adran 8 yn diwygio Deddf 2016 i gynnwys darpariaethau newydd mewn perthynas ag amrywio neu ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad.
39. Mae is-adran (2) yn diwygio adran 11 (cais i amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth) drwy fewnosod is-adran newydd (4) sy'n ei gwneud yn ofynnol bod rhaid i gais i amrywio cofrestriad i ddarparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad gynnwys gwybodaeth er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).
40. Mae is-adran (3) yn diwygio adran 12 (caniatáu neu wrthod cais am amrywiad) i ddarparu na chaiff Gweinidogion Cymru ond caniatáu cais os ydynt wedi eu bodloni bod y darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofynion hyn.

41. Mae is-adran (4) yn diwygio adran 13 (amrywio heb gais) i ddarparu y caiff Gweinidogion Cymru amrywio cofrestriad darparwr gwasanaeth i ddileu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad os nad yw'r darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1). Mae is-adran (5) yn mewnosod is-adran newydd (3A) sy'n cyfeirio at Atodlen 1A. Gwneir darpariaeth o dan yr Atodlen honno ynghylch cymhwyso adran 13 mewn perthynas â darparwyr y mae paragraff 2 o'r Atodlen honno yn gymwys iddynt.
42. Mae is-adran (6)(a) yn diwygio adran 15 (canslo heb gais) i ddarparu y caiff Gweinidogion Cymru ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth os yw pob un o'r gwasanaethau y mae'r darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â hwy yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad ac nad yw'r darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1). Mae is-adran (6)(b) yn mewnosod is-adran newydd (1A) sy'n cyfeirio at Atodlen 1A. Gwneir darpariaeth o dan yr Atodlen honno ynghylch cymhwyso adran 15 mewn perthynas â darparwyr y mae paragraff 2 o'r Atodlen honno yn gymwys iddynt.

Adran 9 – Gwasanaethau plant o dan gyfyngiad: yr wybodaeth a gynhwysir yn y gofrestr o ddarparwyr gwasanaethau

43. Mae adran 9 yn diwygio adran 38 (cofrestr o ddarparwyr gwasanaethau) o Ddeddf 2016 drwy fewnosod is-adran newydd (2A) sy'n cyflwyno gofyniad newydd mewn cysylltiad â chofnodion yn y gofrestr o ddarparwyr gwasanaethau. Y gofyniad newydd yw bod rhaid i'r cofnod yn y gofrestr ar gyfer darparwr gwasanaethau o dan gyfyngiad (ac eithrio awdurdod lleol) ddangos bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).

Adran 10 – Dyletswydd awdurdod lleol i sicrhau digon o lety

44. Mae adran 10 yn diwygio adran 75 (dyletswydd gyffredinol awdurdod lleol i sicrhau digon o lety i blant sy'n derbyn gofal) o Ddeddf 2014.
45. Mae geiriad is-adran (1) wedi ei ddiwygio i bennu bod rhaid i'r awdurdod lleol gymryd pob cam rhesymol i sicrhau llety i blant a grybwyllir yn is-adran (2). Mae'r gofyniad yn is-adran (1)(a) bod y llety y mae dyletswydd yr awdurdod lleol yn ymwneud ag ef o fewn ardal yr awdurdod lleol wedi ei ddiwygio i gynnwys llety sy'n agos i ardal yr awdurdod lleol. Mae hyn yn galluogi awdurdodau lleol i wneud trefniadau gydag awdurdodau lleol eraill i ddatblygu cartrefi plant newydd a lleoliadau gofal maeth newydd. Mae'n cydnabod y gall amgylchiadau godi pan all plentyn sydd wedi ei leoli y tu allan i ardal yr awdurdod lleol fod yn agosach at ei gymuned gartref na phe bai'n cael ei leoli mewn rhan wahanol o ardal yr awdurdod lleol.
46. Mae paragraff newydd (aa) wedi ei ychwanegu at is-adran (1), sy'n pennu, pan fo'r llety gyda rhiant maeth awdurdod lleol neu mewn cartref plant, y dylai fodloni'r gofyniad perthnasol a ddisgrifir yn adran newydd 81A(3) (lleoliadau nid-er-elw) (sydd i'w mewnosod gan adran 13 o'r Bil).

47. Mae is-adrannau (6) a (7) yn diwygio is-adran (4) ac adran 197(1) i ddiwygio'r diffiniad o "cartref plant" at ddibenion adran 75, fel nad yw'r ddyletswydd yn gymwys ond mewn perthynas â llety mewn cartrefi plant a chyda rhieni maeth awdurdod lleol.

Adran 11 – Dyletswydd i lunio a chyhoeddi cynllun digonolrwydd blynyddol

48. Mae adran 11 yn diwygio Deddf 2014 i fewnosod adrannau newydd 75A, 75B a 75C.
49. Mae adran 75A yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol lunio a chyhoeddi cynllun digonolrwydd blynyddol cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r cynllun fanylu ar y camau y bydd yr awdurdod lleol yn eu cymryd yn y flwyddyn honno i gyflawni ei ddyletswydd o dan adran 75(1). Rhaid iddo gynnwys, ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi: amcangyfrif o nifer y plant y bydd yr awdurdod lleol yn gofalu amdanynt ac na fydd yn gallu eu lleoli o dan adran 81(2); asesiad ynghylch i ba raddau y mae'r llety sydd ar gael yn bodloni'r gofynion perthnasol yn adran 81A(3) yn ogystal ag i ba raddau y mae'r llety hwnnw o fewn ardal yr awdurdod lleol, neu'n agos iddi. Rhaid i'r cynllun hefyd gynnwys gwybodaeth ragnodedig ynghylch darparwyr er elw a darparwyr preifat sy'n debygol o gael eu henwi mewn ceisiadau i gymeradwyo lleoliadau atodol, amcangyfrif o nifer y ceisiadau o'r fath a ddisgwylir a'r rhesymau pam y mae'r nifer hwnnw o geisiadau yn debygol o gael ei wneud. Rhaid i'r cynllun fod ar ffurf a ragnodir drwy reoliadau.
50. Mae adran 75B o Ddeddf 2014 yn nodi'r weithdrefn ar gyfer cymeradwyo'r cynllun digonolrwydd blynyddol. Cyn cyhoeddi'r cynllun, rhaid i awdurdod lleol lunio drafft a'i gyflwyno i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo. Rhaid cyflwyno'r drafft cyntaf heb fod yn hwyrach na 4 mis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi, tra bo rhaid cyflwyno drafftiau dilynol heb fod yn hwyrach na 2 fis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol. Rhaid i Weinidogion Cymru hysbysu'r awdurdod lleol am benderfyniad i gymeradwyo'r cynllun drafft.
51. Mae adran 75C o Ddeddf 2014 yn nodi'r weithdrefn sydd i'w dilyn os bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo drafft o gynllun digonolrwydd blynyddol a gyflwynir gan awdurdod lleol o dan adran 75B. Yn yr achos hwn, rhaid i Weinidogion Cymru hysbysu'r awdurdod lleol am eu penderfyniad a darparu'r rhesymau dros y penderfyniad hwnnw. Rhaid iddynt hefyd bennu cyfnod y mae rhaid i'r awdurdod lleol gyflwyno drafft pellach o'r cynllun ynddo. Rhaid i'r awdurdod lleol wedyn gyflwyno drafft pellach o'r cynllun, ynghyd ag adroddiad sy'n egluro sut y mae'r awdurdod wedi ystyried y rhesymau a ddarparwyd gan Weinidogion Cymru. Os bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo'r drafft pellach, mae'r un weithdrefn yn gymwys.

Adran 12 – Dyletswydd i sicrhau llety: adrodd

52. Mae adran 12 yn mewnosod adran newydd 75D yn Neddf 2014. Mae adran 75D yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol adrodd ar eu dyletswydd o dan adran 75 i sicrhau llety. Rhaid i'r adroddiad blynyddol a lunnir gan awdurdod lleol o dan adran 144A gynnwys gwybodaeth am sut y mae'r camau a gymerwyd gan yr awdurdod lleol wedi cynyddu, neu sut y disgwylir iddynt gynyddu, faint o lety sydd ar gael sy'n bodloni gofynion adran 75(1). Rhaid i'r adroddiad hefyd gynnwys nifer y ceisiadau a wnaed gan yr awdurdod lleol am gymeradwyaeth i leoli plant mewn lleoliadau atodol, yn ogystal â'r rhesymau dros unrhyw wahaniaeth rhwng nifer amcangyfrifedig y ceisiadau a nifer gwirioneddol y ceisiadau.

Adran 13 – Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya

53. Mae adran 13 yn diwygio adran 81 o Ddeddf 2014 ac yn mewnosod adrannau newydd 81A, 81B, 81C ac 81D (ar ôl adran 81) yn Neddf 2014.
54. Mae adran 81 yn gosod dyletswydd ar awdurdod lleol i drefnu i blentyn sy'n derbyn gofal fyw gyda rhiant, person sydd â chyfrifoldeb rhiant neu berson y mae gorchymyn trefniadau plentyn wedi ei wneud o'i blaid. Fodd bynnag, pan na fo hyn yn gyson â llesiant y plentyn sy'n derbyn gofal, neu pan na fo'n rhesymol ymarferol, o dan adran 81A, rhaid i'r awdurdod lleol letya'r plentyn yn y "lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael". (Fodd bynnag, mae hyn yn ddarostyngedig, yn y ddau achos, i unrhyw benderfyniad a wneir gan yr awdurdod y byddai'n briodol i'r plentyn gael ei leoli gyda darpar fabwysiaddd (ac o ran hynny, gweler adran 81C)).
55. Yng nghyd-destun adran 81A, ystyr "lleoliad" yw lleoli plentyn:
- gydag unigolyn sy'n berthynas, yn ffrind neu'n berson arall sy'n gysylltiedig â'r plentyn ac sydd hefyd yn rhiant maeth awdurdod lleol (y cyfeirir ato'n gyffredin fel "lleoliad gyda pherthynas"),
 - gyda rhiant maeth awdurdod lleol (arall),
 - mewn cartref plant, neu
 - mewn llety anghofrestredig (dros dro neu mewn achosion brys). Fel yn achos yr adran 81 bresennol (nad yw'n cael ei diwygio gan yr adran hon), mae penderfyniadau ynghylch ble i leoli plentyn sy'n derbyn gofal o dan adran 81A i'w gwneud yn ddarostyngedig i'r angen i ystyried yr hyn y cyfeirir ato fel "prif" ddyletswydd awdurdodau lleol yn Rhan 6 o Ddeddf 2014. Nodir hyn yn adran 78 ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdod ddiogelu a hyrwyddo llesiant plant y mae'n gofalu amdanynt.
56. Mae'r newidiadau a wneir gan adran 13 yn adlewyrchu newidiadau a wneir i Ddeddf 2016 sy'n cyfyngu ar wneud elw wrth ddarparu gwasanaethau maethu a gwasanaethau cartrefi gofal i blant fel "gwasanaethau plant o dan gyfyngiad".
57. Mae'r prif newid a wneir gan yr adran hon (a geir yn adran 81A(2)) yn ymwneud â'r penderfyniad a wneir gan awdurdod lleol ynghylch y lleoliad

mwyaf priodol sydd ar gael ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal. Mae'r adran 81(7) bresennol yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol ystyried nifer o faterion wrth wneud y penderfyniad hwn. Mynegir y rhain fel gofynion o dan yr adran 81 bresennol, yn is-adrannau (8) a (9).

58. Rhaid ystyried y materion hyn o hyd o dan adran 81A(5). Ond mae adran 13 bellach yn diwygio'r broses o wneud penderfyniadau i ddarparu, os yw'r awdurdod lleol yn ystyried mai lleoliad gyda rhiant maeth neu mewn cartref plant yw'r lleoliad mwyaf priodol (yn unol ag adran newydd 81A(2)) (gan roi blaenoriaeth - yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd o dan adran 78 - i leoliad gyda pherthynas), fel ystyriaeth ragarweiniol, rhaid i'r awdurdod geisio lleoli'r plentyn gyda rhiant maeth nid-er-elw neu mewn cartref plant nid-er-elw (gan ddibynnu pa un sydd fwyaf priodol yn achos y plentyn).
59. Mae "rhiant maeth nid-er-elw" yn rhiant maeth awdurdod lleol sydd wedi ei awdurdodi felly gan yr awdurdod lleol, gan awdurdod lleol gwahanol, neu gan asiantaeth faethu annibynnol y cofrestrwyd ei bod yn bodloni gofynion adran 6A(1) o Ddeddf 2016. Mae "cartref plant nid-er-elw" yn gartref plant y mae un o'r personau a ganlyn wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef fel darparwr: yr awdurdod lleol, awdurdod lleol gwahanol, neu ddarparwr gwasanaeth y cofrestrwyd ei fod yn bodloni gofynion adran 6A(1) o Ddeddf 2016.
60. Os oes mwy nag un lleoliad ar gael gyda rhiant maeth nid-er-elw neu mewn cartref plant nid-er-elw (fel y bo'n briodol), mae'r ddeddfwriaeth ddiwygiedig yn ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol ystyried unwaith eto beth yw'r lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael yn unol ag adran 81A(2) - y tro hwn i ystyried *pa* leoliad o'r math hwn y dylid ei ddewis. Wrth wneud hynny, rhaid iddo roi sylw i nifer o ffactorau sy'n benodol i anghenion y plentyn o dan sylw. Nodir y ffactorau hyn yn adran newydd 81A(5)(a), sy'n atgynhyrchu darpariaethau a oedd yn adran 81(7) ac (8) yn flaenorol.
61. Gan fod y ffactorau sydd i'w hystyried yn adlewyrchu buddiannau plentyn sy'n derbyn gofal a allai wrthdaro neu orgyffwrdd, a chan eu bod i gyd yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd yn adran 78, mae geiriad y ddyletswydd a osodir ar awdurdod lleol (a oedd o dan a81(7) yn flaenorol) wedi ei newid i'w gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol roi sylw i'r ffactorau hyn (wrth orfod diogelu a hyrwyddo llesiant y plentyn). Mae'r gwahanol agweddau ar lesiant plentyn wedi eu nodi yn y diffiniad o "llesiant" yn adran 2 o Ddeddf 2014.
62. Os nad oes lleoliad ar gael gyda rhiant maeth nid-er-elw na darparwr cartref plant nid-er-elw, neu os na fyddai lleoli plentyn mewn lleoliad o'r fath pan fo lleoliad ar gael yn gyson â phrif ddyletswydd yr awdurdod lleol o dan adran 78, rhaid i'r awdurdod lleol ystyried unwaith eto beth yw'r lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael yn unol ag adran 81A(2).
63. Ar y pwynt hwn, rhaid i'r awdurdod lleol o angenrheidrwydd ystyried lleoliadau a allai fod ar gael gyda darparwyr eraill, unwaith eto gan roi sylw i'r ffactorau y cyfeirir atynt yn adran 81A(5)(a), a rhaid iddynt hefyd roi

blaenoriaeth i leoliad gyda pherthynas (eto, yn ddarostyngedig i'r brif ddyletswydd o dan adran 78).

64. Fodd bynnag, mae lleoli plentyn sy'n derbyn gofal gyda darparwr nad yw'n bodloni gofynion adran newydd 81A(4)(a) neu (b) yn y ffordd hon yn ddarostyngedig i'r angen i wneud cais i Weinidogion Cymru i gymeradwyo'r hyn y cyfeirir ato fel "lleoliad atodol", o dan adran 81B.
65. Mae adran 81B(3) yn nodi pa wybodaeth y mae rhaid ei darparu wrth wneud cais i gymeradwyo lleoliad atodol, sy'n cynnwys (ymhlith materion eraill):
 - copi o gynllun gofal a chymorth y plentyn sy'n derbyn gofal, ac
 - esboniad pam y mae'r awdurdod lleol o'r farn na ddylai leoli'r plentyn sy'n derbyn gofal gydag unrhyw riant maeth nid-er-elw neu unrhyw ddarparwr cartref plant nid-er-elw (fel y bo'n gymwys) sydd ar gael.
66. Rhaid i Weinidogion Cymru gymeradwyo'r cais os ydynt yn cytuno nad yw lleoli plentyn mewn unrhyw gartref plant nid-er-elw neu gydag unrhyw riant maeth nid-er-elw sydd wedi ei gymeradwyo gan awdurdod lleol neu wasanaeth maethu nid-er-elw (fel y bo'n gymwys) yn gyson â phrif ddyletswydd yr awdurdod lleol o dan adran 78, neu os ydynt yn cytuno nad oes lleoliad o'r fath ar gael.
67. Fodd bynnag, os gwrthodir y cais gan nad yw Gweinidogion Cymru yn cytuno, rhaid i Weinidogion Cymru gyfarwyddo'r awdurdod lleol i wneud y canlynol:
 - ystyried rhesymau Gweinidogion Cymru dros wrthod y cais, ac
 - ailystyried a ellir lleoli'r plentyn gyda darparwr gofal maeth nid-er-elw neu ddarparwr cartref plant nid-er-elw (fel y bo'n gymwys).
68. Ar ôl gwneud hynny, caiff yr awdurdod lleol ailgyflwyno'r cais os yw'n parhau i fod o'r farn nad yw lleoli'r plentyn gyda darparwr gofal maeth nid-er-elw neu ddarparwr cartref plant nid-er-elw (fel y bo'n gymwys) yn gyson â phrif ddyletswydd yr awdurdod lleol o dan adran 78, ond rhaid iddo esbonio:
 - sut y mae wedi ystyried rhesymau Gweinidogion Cymru dros wrthod y cais cychwynnol, a
 - pam y mae'n parhau i ystyried y dylid lleoli'r plentyn mewn lleoliad atodol.
69. Mae adran newydd 81C yn atgynhyrchu'r hyn a geir ar hyn o bryd yn is-adrannau (10) i (12) o adran 81, gan nodi'r dyletswyddau lleoli sy'n gymwys mewn cysylltiad â phlentyn y mae'r awdurdod lleol wedi ei fodloni y dylid ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu.
70. Mae adran newydd 81D yn atgynhyrchu'r hyn a geir ar hyn o bryd yn is-adran (13) o adran 81, sy'n darparu y caiff awdurdod lleol ddyfarnu telerau

Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 20 Mai 2024

unrhyw drefniadau neu leoliadau y mae'n eu gwneud mewn cysylltiad â phlentynt sy'n derbyn gofal o dan adran 81, 81A, 81B neu 81C.

PENNOD 2

DIWYGIADAU AMRYWIOL MEWN PERTHYNAS Â GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL, GWEITHWYR GOFAL CYMDEITHASOL A SWYDDOGAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL AWDURDODAU LLEOL

Adran 14 - Dyletswydd i gyflwyno a chyhoeddi datganiad blynyddol

71. Mae adran 14 yn diwygio adran 10 o Ddeddf 2016 sy'n ei gwneud yn ofynnol i ddarparwr gwasanaeth gyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru, ac mae rhaid iddynt hwythau gyhoeddi'r datganiad hwnnw wedyn. Mae adran 14 yn diwygio adran 10 fel ei bod yn ofynnol i'r darparwr (ac nid i Weinidogion Cymru) gyhoeddi ei ddatganiad blynyddol ei hun ar ei wefan, a hefyd iddo roi copi o'r datganiad hwnnw ar gael ar gais. Mae'r diwygiadau hefyd yn darparu bod rhaid i ddarparwr gwasanaeth gyhoeddi ei ddatganiad o fewn terfyn amser a ragnodir gan Weinidogion Cymru a bod methu â gwneud hynny yn drosedd ddiannod y gellir ei chosbi drwy ddirwy (gweler adran 14(3) sy'n diwygio adran 48 o Ddeddf 2016).

Adran 15 - Cais i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth: yr wybodaeth sydd i'w darparu

72. Mae adran 15 yn diwygio adran 14 o Ddeddf 2016, i gynnwys pŵer i wneud rheoliadau er mwyn caniatáu i Weinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol bod cais i ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth yn cynnwys gwybodaeth ragnodedig ac yn cael ei wneud ar ffurf ragnodedig.

Adran 16 - Canslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais: y gweithdrefnau hysbysu

73. Mae adran 16 yn diwygio adran 15 o Ddeddf 2016, sy'n nodi pwerau Gweinidogion Cymru i ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth heb gais, drwy newid y weithdrefn y mae rhaid ei dilyn gan ddibynnu ar y seiliau dros ganslo. Mae'n darparu bod rhaid dilyn y weithdrefn hysbysiad o gynnig (gweler adran 18 o Ddeddf 2016) yn hytrach na'r weithdrefn hysbysiad gwella (gweler adran 16 o Ddeddf 2016) pan fo cofrestriad yn cael ei ganslo ar seiliau penodol nad oes unrhyw gamau gwella y gallai fod yn ofynnol i ddarparwr gwasanaeth eu cymryd mewn cysylltiad â hwy.

Adran 17 - Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu

74. Mae adran 17 yn diwygio adran 32 o Ddeddf 2016 sy'n rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu mewn perthynas ag arfer swyddogaethau penodol sydd ganddynt o dan Ddeddf 2016. Mae'n gwneud hyn drwy roi pŵer i Weinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i berson sy'n darparu gwasanaeth rheoleiddiedig nad yw

Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 20 Mai 2024

wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef yn unol ag adran 7 o Ddeddf 2016 ddarparu gwybodaeth o'r fath.

Adran 18 – Ystyr gweithiwr gofal cymdeithasol: gweithwyr gofal plant

75. Mae adran 18 yn diwygio adran 79 o Ddeddf 2016 i roi'r pŵer i Weinidogion Cymru drwy reoliadau i estyn y diffiniad o weithwyr gofal cymdeithasol at ddiben Deddf 2016 i gynnwys gweithwyr gofal plant.
76. Mae gweithwyr gofal plant yn unigolion sy'n cael eu cyflogi gan berson, neu'n gweithio (gan gynnwys fel gweithwyr asiantaeth) i berson, sydd wedi ei gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 fel darparwr gofal dydd, i ddarparu gofal a goruchwyliaeth i blant.

Adran 19 – Achosion addasrwydd i ymarfer: pwerau i estyn gorchmynion interim

77. Mae adran 19 yn diwygio Pennod 4 o Ran 6 o Ddeddf 2016 sy'n gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â gorchmynion interim ac adolygiadau o orchmynion interim mewn achosion addasrwydd i ymarfer. Mae gorchmynion interim a osodir gan y rheoleiddiwr yn fodd i alluogi i gyfyngiadau dros dro gael eu cymhwyso i berson cofrestredig tra bo ymchwiliadau yn cael eu gwneud i honiadau ynghylch addasrwydd i ymarfer a wneir yn erbyn y person. Mae'r diwygiad yn rhoi'r pŵer i banel (panel gorchmynion interim neu banel addasrwydd i ymarfer y dygir yr achos gorchmynion interim ger ei fron) i estyn gorchmynion interim am gyfnod o gyfanswm o hyd at 18 mis, gan ddileu'r angen i geisiadau gael eu gwneud i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf am estyniadau nad ydynt yn estyn hyd cyfan y gorchmynion y tu hwnt i'r terfyn hwnnw. Bydd cais i'r Tribiwnlys Haen Gyntaf yn parhau i fod yn ofynnol pan fo gorchmynion interim i gael ei estyn y tu hwnt i 18 mis (gweler adran 148 o Ddeddf 2016).

Adran 20 – Taliadau uniongyrchol ym maes gofal cymdeithasol

78. Mae adran 20 yn diwygio Rhan 4 o Ddeddf 2014 er mwyn caniatáu i awdurdod lleol wneud taliadau uniongyrchol i berson (unigolyn neu gorff) sydd wedi ei enwebu gan oedolyn sydd â hawlogaeth i gael taliad uniongyrchol o dan adran 50 o Ddeddf 2014 ni waeth a yw'r oedolyn hwnnw yn oedolyn heb alluedd (o fewn ystyr Deddf Galluedd Meddyliol 2005) i gael a rheoli'r taliadau uniongyrchol ei hunan.
79. Bwriad y diwygiadau a wneir gan adran 20 yw sicrhau bod gan bob person sydd â hawlogaeth i gael taliad uniongyrchol o dan Ran 4 o Ddeddf 2014 (gan gynnwys taliadau a wneir mewn cysylltiad â gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983) yr un hawlogaeth i enwebu person i gael a rheoli'r taliadau uniongyrchol ar ei ran, pa un a oes ganddynt alluedd meddyliol ai peidio (neu yn achos plentyn o dan 16 oed, fod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan y plentyn ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio i gael taliad uniongyrchol).

80. Mae'r diwygiadau hynny yn mewnosod adrannau newydd 49A a 53A yn Neddf 2014 ac yn amnewid adrannau 50, 51 a 52.
81. Mae adran newydd 49A yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau a gaiff ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau uniongyrchol ond dim ond pan fo'r amodau perthnasol a bennir yn adrannau 50 (taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion oedolyn), 51 (taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion plentyn) neu 52 (taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion gofalwr) wedi eu bodloni gan y person sydd â hawlogaeth i gael gofal a chymorth o dan Ran 4 o Ddeddf 2014.
82. Mae adran 20 hefyd yn mewnosod adran newydd 53A yn Rhan 4 o Ddeddf 2014. Mae hyn yn disodli darpariaeth bresennol a wneir gan adran 53(11) sydd ar hyn o bryd yn darparu y caiff rheoliadau a wneir o dan adrannau 50 a 52 alluogi awdurdod lleol i gyflawni ei ddyletswydd i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 ("Deddf 1983") drwy wneud taliadau uniongyrchol, ac mae'n cyflwyno Atodlen A1 (sy'n cynnwys addasiadau i'r ddarpariaeth bresennol a wneir gan adrannau 50, 51 a 53).
83. Mae adran 20 yn amnewid Atodlen A1. Mae'r Atodlen A1 newydd yn nodi'n llawn yr amodau y mae rhaid eu bodloni cyn y caiff awdurdod lleol wneud taliadau uniongyrchol wrth gyflawni ei ddyletswydd i ddarparu neu sicrhau gwasanaethau i berson sydd â hawlogaeth i ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf 1983 (yn hytrach na thrwy wneud addasiadau i'r ddarpariaeth berthnasol yn Rhan 4 o Ddeddf 2014). Mae'r Atodlen A1 sydd wedi ei hamnewid yn cynnwys darpariaeth sy'n galluogi person sydd â hawlogaeth i gael taliad uniongyrchol yn lle cael ôl-ofal i enwebu person i gael y taliadau uniongyrchol ar ei ran.

Adran 21 - Lletya plant

84. Mae adran 21 yn diwygio adrannau 76 ac 81 o Ddeddf 2014 i egluro cwmpas cyfeiriadau yn yr adrannau hynny at "gorchmynion trefniadau plentyn". Mewnosodwyd y cyfeiriadau hyn fel diwygiadau canlyniadol pan ddisodlwyd gorchmynion preswyl (sef yr hyn yr oedd y darpariaethau hyn yn cyfeirio atynt yn flaenorol) gan orchmynion trefniadau plentyn (gweler adran 12 o Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 (p.6) ac Atodlen 2 iddi). Fodd bynnag, mae gorchmynion trefniadau plentyn yn ymdrin ag ystod ehangach o faterion na gorchmynion preswyl, ac maent yn cynnwys trefniadau cyswllt ar gyfer plant. Mae'r Bil felly yn diwygio'r cyfeiriadau at "gorchmynion trefniadau plentyn" yn adrannau 76 ac 81 o Ddeddf 2014 i egluro nad yw cyfeiriad at orchmynion trefniadau plentyn ond yn ymwneud â'r gorchmynion hynny sy'n pennu'r person y dylai plentyn fyw gydag ef.

Adran 22 – Gofal cymdeithasol: mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol

85. Mae adran 22 yn cyflwyno Atodlen 1 sy'n gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol mewn perthynas â'r darpariaethau yn Rhan 1 o'r Bil, mewn cysylltiad â gofal cymdeithasol.

RHAN 2 GOFAL IECHYD

86. Mae'r Rhan hon yn cynnwys darpariaethau sy'n diwygio Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 ["Deddf 2006"] sef y brif ddeddfwriaeth sy'n llywodraethu gweithrediad y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) yng Nghymru. Mae'r diwygiadau yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud taliadau uniongyrchol i unigolion yn lle darparu gwasanaethau gan neu ar ran y GIG i ddiwallu eu hanghenion (neu gyfarwyddo Byrddau Iechyd Lleol i wneud taliadau o'r fath ar eu rhan gan ddefnyddio pwerau presennol o dan Ddeddf 2006).
87. Mae taliadau uniongyrchol yng nghyd-destun gofal cymdeithasol yn symiau ariannol a delir gan awdurdodau lleol yn unol â dyletswyddau o dan Ddeddf 2014 i unigolion (neu eu cynrychiolwyr) i'w galluogi i sicrhau gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion cymwys am ofal a chymorth (neu anghenion gofalwr). Gwneir y taliadau hyn yn lle bod yr awdurdod lleol yn darparu neu'n trefnu gwasanaethau i ddiwallu'r anghenion hynny ac fe'u gwneir o dan ddarpariaethau yn Rhan 4 o Ddeddf 2014 ac yn rhinwedd y Rhan honno⁽⁸⁷⁾.
88. Bwriedir i'r pwerau newydd gael eu defnyddio i alluogi Gweinidogion Cymru i wneud taliadau uniongyrchol (mewn achosion priodol) yn lle darparu gwasanaethau pan fo unigolyn yn gymwys i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG ("GIP"). Pecyn o ofal parhaus yw GIP, a drefnir ac a ariennir yn gyfan gwbl gan y GIG pan ganfyddir bod gan yr unigolyn "angen iechyd sylfaenol" (yn hytrach nag angen am ofal a chymorth gan awdurdodau lleol). Darperir gofal o'r fath i unigolyn 18 oed neu hŷn, i ddiwallu anghenion sydd wedi codi o ganlyniad i anabledd, damwain neu salwch. Mewn achosion o'r fath, mae'r GIG yn gyfrifol am ddarparu ar gyfer holl anghenion iechyd a gofal cymdeithasol asesedig yr unigolyn hwnnw - gan gynnwys llety, os yw hynny'n rhan o'r angen cyffredinol. Gellir darparu gwasanaethau i bobl sydd â hawlogaeth i GIP mewn unrhyw leoliad y tu allan i'r ysbyty, megis yng nghartref y person ei hun, mewn cartref gofal neu mewn hosbis. Ar hyn o bryd, nid yw Deddf 2006 yn caniatáu i daliadau uniongyrchol gael eu gwneud yn lle darparu gwasanaethau, i'r rhai sy'n gymwys i gael GIP neu fel arall.
89. Roedd *Rhaglen Lywodraethu* 2021 Llywodraeth Cymru yn nodi ymrwymiad i "wella'r rhyngwyneb rhwng gofal iechyd parhaus a thaliadau uniongyrchol". Yn unol â hynny, yn 2022, ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar yr

⁽⁸⁷⁾ Gweler adrannau 50 i 53 o Ddeddf 2014 ac O.S. 2015/1815 (Cy. 260).

Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 20 Mai 2024

egwyddor o gyflwyno taliadau uniongyrchol fel opsiwn o fewn GIP. Roedd yr ymatebion i'r ymgynghoriad ar y cynnig yn dangos bod llawer o gefnogaeth i'r egwyddor o gyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer GIP.

Adran 23 – Trosolwg o Ran 2

90. Mae'r adran hon yn rhoi trosolwg o brif ddarpariaethau Rhan 2 o'r Bil. Mae'n crynhoi'r pynciau yr ymdrinnir â hwy ym mhob adran ddilynol yn y Rhan.

Adran 24 – Taliadau uniongyrchol am ofal iechyd

91. Mae'r adran hon yn mewnosod darpariaeth newydd yn Rhan 1 o Ddeddf 2006 er mwyn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud taliadau uniongyrchol i unigolion yn lle darparu gwasanaethau i ddiwallu eu hanghenion asesedig o dan Ddeddf 2006.
92. Mae Gweinidogion Cymru wedi arfer pŵer o dan adran 12 o Ddeddf 2006 i wneud rheoliadau sy'n cyfarwyddo Byrddau Iechyd Lleol (BILlau) i arfer swyddogaethau penodedig Gweinidogion Cymru o dan Ddeddf 2006 ar eu rhan. Caniateir arfer y pwerau hyn ymhellach i gyfarwyddo'r BILlau i arfer pŵer Gweinidogion Cymru i wneud taliadau uniongyrchol yn lle darparu gwasanaethau.
93. Mae adran 10B(5) yn cynnwys pŵer i wneud rheoliadau a fyddai, pe bai'n cael ei arfer gan Weinidogion Cymru, yn galluogi BILlau i wneud taliadau uniongyrchol wrth gyflawni dyletswydd y BILlau i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983.
94. Mae'r diwygiadau hefyd yn mewnosod adran 10C yn Neddf 2006, sy'n darparu y caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu pryd a sut y caniateir gwneud taliadau uniongyrchol. Caiff rheoliadau a wneir o dan y ddarpariaeth hon ddarparu bod taliadau uniongyrchol i'w cynnig o dan amgylchiadau penodedig yn unig, neu cânt atal taliadau o'r fath rhag cael eu gwneud i bersonau penodedig.
95. Mae'r diwygiadau hefyd yn mewnosod adran 10D yn Neddf 2006, sy'n darparu y caiff Gweinidogion Cymru a BILlau wneud trefniadau gyda sefydliadau eraill i ddarparu cymorth gyda thaliadau uniongyrchol.
96. Gwneir diwygiadau hefyd i adran 203 o Ddeddf 2006, ac effaith hynny yw y bydd y set gyntaf o reoliadau a wneir o dan adran 10B(5) o Ddeddf 2006 yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft yn y Senedd.

Adran 25 – Taliadau uniongyrchol am ofal iechyd: mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol

97. Mae'r adran hon yn cyflwyno Atodlen 2, sy'n gwneud nifer o fân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol i Ddeddfau eraill o ganlyniad i'r ddarpariaeth newydd yn Rhan 1 o Ddeddf 2006 mewn perthynas â thaliadau uniongyrchol. Mae'r Atodlen yn cynnwys diwygiadau i Ddeddf Iechyd

Mae'r nodiadau hyn yn cyfeirio at Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) a gyflwynwyd i Senedd Cymru ar 20 Mai 2024

Meddwl 1983 (p. 20), Deddf Personau Anabl (Gwasanaethau, Ymgynghori a Chynrychioli) 1986 (p. 33), Deddf 2006, Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006 (p. 47), a Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019 (dccc 3).

Adran 26 – Darparu gwasanaethau iechyd gan awdurdodau lleol

98. Mae'r adran hon yn diwygio adran 47 o Ddeddf 2014. Mae'r diwygiadau hyn yn mynd i'r afael â chanlyniad anfwriadol sy'n deillio o ddrafftio Deddf 2014, er mwyn ymgorffori'r prawf statudol llawn y bwriedir iddo bennu'r cyfyngiadau ar bwerau awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd.
99. Mae adran 47 o Ddeddf 2014 yn sefydlu'r cyfyngiadau o ran gwasanaethau iechyd y gellid disgwyl yn gyfreithlon i awdurdod lleol eu darparu i ddiwallu anghenion gofal iechyd. Mae is-adrannau (1) a (2) yn cynnwys yr eithriadau ar gyfer darparu gwasanaethau iechyd gan awdurdodau lleol.
100. Mae'r prawf "maint ac ansawdd", a ddatblygwyd gan y Llys Apêl o ganlyniad i achos *Coughlan (R. v. North and East Devon Health Authority, ex parte Coughlan* [1999 EWCA civ 1871], ac y cyfeirir ato weithiau fel y "prawf *Coughlan*", yn pennu'r cyfyngiadau ar bwerau awdurdod lleol i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd. Y bwriad oedd y byddai'r ddarpariaeth a wneir gan adran 47 o Ddeddf 2014 yn dilyn argymhellion Comisiwn y Gyfraith yn ei adroddiad ar Ofal Cymdeithasol i Oedolion (Comisiwn y Gyfraith (Comisiwn y Gyfraith Rhif 326) Gofal Cymdeithasol i Oedolion), gan gynnwys yr argymhelliad y dylid codeiddio'r prawf *Coughlan* mewn statud. Fodd bynnag, nid oedd Bil Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) fel y'i cyflwynwyd ond yn cynnwys cainc gyntaf y prawf *Coughlan*, sydd bellach wedi ei nodi yn adran 47 o Ddeddf 2014.
101. Felly, mae'r diwygiadau a wneir gan adran 26 yn mewnosod ail gainc y prawf *Coughlan* yn adran 47(1) a (2) o Ddeddf 2014, er mwyn rhoi effaith i'r bwriad polisi gwreiddiol.

Atodiad 2

Mynegai o ofynion y Rheolau Sefydlog

Tabl A2.1

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6(i)	Datgan y byddai darpariaethau'r Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd	Datganiad yr Aelod	1
26.6(ii)	Nodi amcanion polisi y Bil	Pennod 3 - Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael	5-27
26.6(iii)	Nodi a gafodd ffyrdd eraill o wireddu'r amcanion polisi eu hystyried ac, os felly, pam y cafodd yr ymagwedd a gymerir yn y Bil ei mabwysiadu	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol	59-135 Paragraffau 7.42-7.320
26.6(iv)	Nodi'r ymgynghori a gafwyd, os cafwyd unrhyw ymgynghori o gwbl, ar y canlynol: (a) amcanion polisi y Bil a'r ffyrdd o'u gwireddu; (b) manylion y Bil, a (c) Bil drafft, naill ai yn llawn neu'n rhannol (ac os yn rhannol, pa rannau)	Pennod 4 – Ymgynghori	28-30
26.6(v)	Nodi crynodeb o ddeilliant yr ymgynghori hwnnw, gan gynnwys sut a pham y mae unrhyw Fil drafft wedi cael ei ddiwygio	Pennod 4 – Ymgynghori	28-30
26.6(vi)	Os na chyhoeddwyd y Bil, neu ran o'r Bil, yn flaenorol fel drafft, datgan y rhesymau dros y	Pennod 4 – Ymgynghori	29 Paragraff 4.10

Rheol sefydlog	Adran	tudalennau/ paragraffau
	penderfyniad hwnnw	
26.6(vii)	Crynhoi yn wrthrychol yr hyn y bwriedir i bob un o ddarpariaethau'r Bil ei wneud (i'r graddau y mae angen esbonio hynny neu y mae angen cyflwyno sylwadau ar hynny) a rhoi'r wybodaeth arall sy'n angenrheidiol i esbonio effaith y Bil	Atodiad 1 – Nodiadau Esboniadol 163-180
26.6(viii)	<p>Nodi'r amcangyfrifon gorau o'r canlynol:</p> <p>(a) y costau gweinyddol gros, y costau cydymffurfio gros a'r costau gros eraill y byddai darpariaethau'r Bil yn arwain atynt;</p> <p>(b) yr arbedion gweinyddol y byddai'r Bil yn arwain atynt;</p> <p>(c) costau gweinyddol net darpariaethau'r Bil;</p> <p>(d) dros ba gyfnodau amser y disgwyliid i'r holl gostau ac arbedion hynny godi; ac</p> <p>(e) ar bwy y byddai'r costau'n syrthio</p>	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol 45-48 ar gyfer y crynodeb 49-135 ar gyfer yr amcangyfrifon manwl
26.6(ix)	Unrhyw fanteision ac anfanteision amgylcheddol a chymdeithasol sy'n deillio o'r Bil na ellir eu meintoli'n ariannol	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol 48, 66-67, 83-85, 90-91, 107-110, 112-135, 139-153 Paragraffau

Rheol sefydlog		Adran	tudalennau/ paragraffau
26.6(xii)	Nodi'r effaith bosibl (os o gwbl) ar y system gyfiawnder yng Nghymru a Lloegr yn sgil darpariaethau'r Bil ("asesiad effaith ar gyfiawnder"), yn unol ag adran 110A o'r Ddeddf.	Rhan 2 – Aseiad Effaith Rheoleiddiol	125, 140-141 Paragraffau 7.280-7.282 a 9.11-9.12
26.6B	Pan fo darpariaethau'r Bil yn deillio o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol, boed at ddibenion diwygio neu gydgyrnhoi, rhaid darparu tabl tarddiadau i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol er mwyn esbonio'n glir beth yw'r berthynas rhwng y Bil a'r fframwaith cyfreithiol presennol.	Nid yw'r gofyniad yn Rheol Sefydlog 26.6B ynghylch Tabl Tarddiadau yn gymwys i'r Bil hwn oherwydd mai darn o ddeddfwriaeth annibynnol yw'r Bil ac nad yw'n tarddu o ddeddfwriaeth sylfaenol bresennol at ddibenion diwygio neu gydgyrnhoi.	Amh.
26.6C	Pan fo'r Bil yn cynnig diwygio deddfwriaeth sylfaenol bresennol yn sylweddol, rhaid darparu atodlen i gyd-fynd â'r Memorandwm Esboniadol, yn nodi geiriad deddfwriaeth bresennol sy'n cael ei diwygio gan y Bil, ac yn nodi'n eglur sut y caiff y geiriad hwnnw ei ddiwygio gan y Bil.	Atodiad 3 – Atodlen o Ddiwygiadau	186-288

Atodiad 3

Atodlen o ddiwygiadau Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006

Y DIWYGIADAU SYDD I GAEL EU GWNEUD GAN FIL IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL (CYMRU)

Bwriedir i'r ddogfen hon ddangos sut y byddai'r darpariaethau yn Neddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, fel yr oeddent yn gymwys o ran Cymru ar 9 Mawrth 2024, yn edrych fel y'u diwygid gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) (pe bai'n cael ei ddeddfu fel y'i cyflwynwyd ar 20 Mai 2024).

Ceir llinell drwy'r testun sydd i gael ei ddileu gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru), e.e. ~~mae testun sydd wedi ei hepgor yn edrych fel hyn~~. Mae testun sydd i gael ei ychwanegu gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) wedi ei danlinellu, e.e. mae testun sydd wedi ei ychwanegu yn edrych fel hyn. Rhoddir y cyfeiriadau at y darpariaethau diwygio perthnasol yn y Bil yn y golofn dde ar bob tudalen.

Cynhwysir nifer o ddarpariaethau cysylltiedig yn y Ddeddf, er nad ydynt yn cael eu diwygio, er mwyn helpu i ddeall y diwygiadau arfaethedig.

Rhybudd

Mae'r testun hwn wedi ei lunio gan swyddogion Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynnyddoedd Cynnar Llywodraeth Cymru. Er bod ymdrech wedi ei gwneud i sicrhau ei fod yn gywir, ni ddylid dibynnu arno fel testun diffiniol o'r Ddeddf na'r Bil.

At ddiben helpu pobl i ddeall effaith Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r testun wedi ei lunio. Ni fwriedir iddo gael ei ddefnyddio mewn unrhyw gyd-destun arall.

Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006	<i>Yr adran ddiwygio ym <u>Mil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)</u></i>
<i>Provision of services otherwise than by the Welsh Ministers</i>	
10 Welsh Ministers' arrangements with other bodies	
(1) The Welsh Ministers may arrange with any person or body to provide, or assist in providing, any service under this Act.	
(2) Arrangements may be made under subsection (1) with voluntary organisations.	
(3) The Welsh Ministers may make available any facilities provided	

<p>by them for any service under this Act—</p> <p>(a) to any person or body carrying out any arrangements under subsection (1), or</p> <p>(b) to any voluntary organisation eligible for assistance under section 64 or section 65 of the Health Services and Public Health Act 1968 (c. 46).</p> <p>(4) Where facilities are made available under subsection (3) the Welsh Ministers may make available the services of any person employed in connection with the facilities by—</p> <p>(a) the Welsh Ministers,</p> <p>(b)</p> <p>(c) a Special Health Authority, or</p> <p>(d) a Local Health Board.</p> <p>(5) Powers under this section may be exercised on such terms as may be agreed, including terms as to the making of payments by or to the Welsh Ministers.</p> <p>(6) Goods or materials may be made available either temporarily or permanently.</p> <p>(7) Any power to supply goods or materials under this section includes—</p> <p>(a) a power to purchase and store them, and</p> <p>(b) a power to arrange with third parties for the supply of goods or materials by those third parties.</p>	
<p><i>Procurement</i></p> <p>10A Procurement of services etc. as part of the NHS in Wales</p> <p>(1) The Welsh Ministers may, by regulations, make provision in relation to the processes to be followed and objectives to be pursued by relevant authorities in the procurement of—</p> <p>(a) services provided as part of the health service in Wales (“health services”), and</p> <p>(b) goods or other services that are connected to those health services.</p> <p>(2) Regulations under subsection (1) must include provision specifying steps to be taken when following a competitive tendering process.</p> <p>(3) Regulations under subsection (1) must, in relation to the</p>	

<p>procurement of the services or goods to which they apply, make provision for the purposes of—</p> <p>(a) ensuring transparency;</p> <p>(b) ensuring fairness;</p> <p>(c) ensuring that compliance can be verified;</p> <p>(d) managing conflicts of interest.</p> <p>(4) Before making regulations under subsection (1), the Welsh Ministers must carry out such consultation as they consider appropriate and publish a summary of the responses they receive.</p> <p>(5) Explanatory material accompanying regulations made under subsection (1) must set out how the regulations make provision for the purposes of subsection (3).</p> <p>(6) The Welsh Ministers must publish such guidance as they consider appropriate about compliance with the regulations.</p> <p>(7) A relevant authority must have regard to guidance published under this section.</p> <p>(8) The Welsh Ministers must—</p> <p>(a) review the operation of the regulations, and</p> <p>(b) publish the conclusions of the review before the end of the period of 5 years beginning with the day on which the regulations come into force.</p> <p>(9) In this section “relevant authority” means—</p> <p>(a) a county council or county borough council in Wales;</p> <p>(b) a local health board established under section 11;</p> <p>(c) a National Health Service trust established under section 18;</p> <p>(d) a special health authority established under section 22.</p>	
<p><u>Direct payments for health care</u></p> <p>10B Direct payments for health care</p> <p><u>(1) The Welsh Ministers may, for the purpose of securing the provision to a patient of anything to which subsection (3) applies, make payments to the patient or to a person nominated by the patient.</u></p> <p><u>(2) Subsection (1) is subject to any provision made by regulations under section 10C.</u></p> <p><u>(3) This subsection applies to—</u></p> <p><u>(a) anything that the Welsh Ministers may or must provide under section 2(1) or 3(1);</u></p> <p><u>(b) anything for which the Welsh Ministers must arrange under paragraph 8 of Schedule 1;</u></p> <p><u>(c) any vehicles that the Welsh Ministers may provide under paragraph 9 of Schedule 1;</u></p> <p><u>(d) anything the Welsh Ministers may provide under paragraph 10 of Schedule 1 (including anything for which a grant may be made under paragraph 10(3) of Schedule 1).</u></p> <p><u>(4) Payments may not be made under subsection (1) unless the patient consents to the making of the payments, subject to any provision made by regulations under section 10C in respect of a</u></p>	<p>24(2)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>patient who lacks capacity or is a child.</u></p> <p><u>(5) Regulations may provide that a Local Health Board may, for the purpose of securing the provision to a patient of after-care services that a Local Health Board must provide under section 117 of the Mental Health Act 1983 (c. 20), make payments to the patient or to a person nominated by the patient.</u></p> <p><u>(6) Regulations under subsection (5) must provide that payments under the regulations cannot be made unless the patient consents to the making of the payments, subject to any provision made by regulations under section 10C in respect of a patient who lacks capacity or is a child.</u></p> <p><u>(7) In section 10C and section 10D, "direct payments" means payments made under subsection (1) or under regulations made under subsection (5).</u></p> <p><u>(8) In this section and section 10C—</u></p> <p><u>(a) "child" means a person who has not attained the age of 16;</u></p> <p><u>(b) references to a person lacking capacity are references to a person lacking capacity within the meaning of the Mental Capacity Act 2005 (c. 9).</u></p>	
<p><u>10C Regulations about direct payments</u></p> <p><u>(1) Regulations may make provision about direct payments.</u></p> <p><u>(2) The regulations may, in particular, make provision about—</u></p> <p><u>(a) the circumstances in which, and descriptions of persons and services in respect of which, direct payments may, must or must not be made;</u></p> <p><u>(b) the circumstances in which direct payments may, must or must not be made to a person nominated by the patient;</u></p> <p><u>(c) the making of direct payments (and, in particular, as to persons to whom payments may or must be made) if the patient lacks capacity to consent to the making of the payments or is a child;</u></p> <p><u>(d) matters to which the Welsh Ministers or a Local Health Board may or must have regard when making a decision about direct payments;</u></p> <p><u>(e) conditions that the Welsh Ministers or a Local Health Board may, must or must not attach in relation to direct payments;</u></p> <p><u>(f) the steps that the Welsh Ministers or a Local Health Board may or must take before, or after, making a decision about direct payments;</u></p> <p><u>(g) the conditions that the patient or (if different) the payee may or must be required to comply with before, after, or at the time when a direct payment is made;</u></p> <p><u>(h) the amount of any direct payment or how it is to be calculated;</u></p> <p><u>(i) the circumstances in which the Welsh Ministers or a Local Health Board may or must stop making direct payments;</u></p> <p><u>(j) the circumstances in which the Welsh Ministers or a Local Health Board may or must require all or part of a direct payment to be repaid, by the patient or (if different) the payee or otherwise;</u></p> <p><u>(k) the monitoring of the making of direct payments, of their use by the patient or (if different) the payee, or of services which they are</u></p>	24(2)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>used to secure:</u> <u>(l) the review of decisions as whether a direct payment should be made;</u> <u>(m) the arrangements to be made by the Welsh Ministers or Local Health Board for providing patients, payees or their representatives with information, advice or other support in connection with direct payments;</u> <u>(n) the extent to which such support is to be treated as a service in respect of which direct payments may be made.</u> <u>(3) If the regulations make provision about persons who lack capacity to consent to the making of direct payments, the regulations may also make provision about the cases or circumstances where a person who has lacked that capacity but no longer does so (whether because of fluctuating capacity or regaining or gaining capacity).</u> <u>(4) The regulations may provide for a sum that must be repaid to the Welsh Ministers or Local Health Board (as the case may be) by virtue of a condition or other requirement imposed by or under the regulations to be recoverable as a debt due to the Welsh Ministers or Local Health Board (as the case may be).</u> <u>(5) The regulations may make provision—</u> <u>(a) for a service in respect of which a direct payment has been made under section 10B(1) to be regarded as provided or arranged for by the Welsh Ministers under an enactment mentioned in section 10B(3), only to such extent and subject to such conditions as the regulations may specify;</u> <u>(b) displacing functions or obligations of a Local Health Board with respect to the provision of after-care services under section 117 of the Mental Health Act 1983 (c. 20), only to such extent and subject to such conditions as the regulations may prescribe.</u> <u>(6) In this section, “service” includes anything in respect of which direct payments may be made.</u></p>	
<p><u>10D Arrangements with other bodies relating to direct payments</u></p> <p><u>(1) The Welsh Ministers or a Local Health Board may arrange with any person or body to provide assistance in connection with direct payments.</u> <u>(2) Arrangements may be made under subsection (1) with voluntary organisations.</u> <u>(3) Powers under this section may be exercised on such terms as may be agreed, including terms as to the making of payments by or to the Welsh Ministers or the Local Health Board.</u></p>	24(2)
<p>184 Functions of overview and scrutiny committees</p> <p>(1) This section applies to any local authority, except that it applies to the council of a district only where the district is comprised in an area for which there is no county council. (2) Regulations may, in relation to an overview and scrutiny</p>	Atodlen 2, paragraff 3(2)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>committee of an authority to which this section applies, make provision—</p> <p>(a) as to matters relating to the health service in the authority's area which the committee may review and scrutinise,</p> <p>(b) as to matters relating to the health service in the authority's area on which the committee may make reports and recommendations to local NHS bodies, <u>direct payment service providers</u> or the Welsh Ministers,</p> <p>(c) as to matters on which local NHS bodies <u>or direct payment service providers</u> must consult the committee in accordance with the regulations (including provision as to circumstances in which the Welsh Ministers or the Independent Regulator of NHS Foundation Trusts may require consultation on those matters in accordance with the regulations),</p> <p>(d) as to information which local NHS bodies <u>or direct payment service providers</u> must provide to the committee,</p> <p>(e) as to information which may not be disclosed by a local NHS body <u>or a direct payment service provider</u> to the committee,</p> <p>(f) requiring any officer of a local NHS body <u>or a direct payment service provider</u> to attend before the committee to answer questions.</p> <p>(3) For the purposes of subsection (2), “local NHS body”, in relation to an overview and scrutiny committee, means an NHS body other than a Special Health Authority which is prescribed for those purposes in relation to the committee.</p> <p><u>(3A) For the purposes of subsection (2) and section 186, “direct payment service provider” in relation to an overview and scrutiny committee of a local authority means a person who provides services to any person residing in the authority’s area in respect of which direct payments have been made under section 10B(1), or under regulations made under section 10B(5).</u></p> <p>(4) “The health service” includes services provided in pursuance of arrangements under regulations under section 33 in relation to the exercise of health-related functions of a local authority.</p>	
<p>186 Overview and scrutiny committees: exempt information</p> <p>(1) This section applies in relation to any item of business at a meeting of an overview and scrutiny committee which is an item relating to functions of the committee under section 21(2)(f) of the Local Government Act 2000 (c. 22).</p> <p>(2) In relation to any such item, information is exempt information for the purposes of section 100A(4) of the Local Government Act 1972 (c. 70) (exclusion of public from meetings to prevent disclosure of exempt information) if it falls within any of the descriptions of information specified in Schedule 11, or in Schedule 17 to the National Health Service Act 2006.</p> <p>(3) The Welsh Ministers may by order vary Schedule 11—</p> <p>(a) by adding any description or other provision in connection with a relevant body or services provided by, or under arrangements</p>	<p>Atodlen 2, paragraff 3(3)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>made by, a relevant body, or <u>(ab) by adding any description or other provision in connection with a direct payment service provider or services provided by, or under arrangements made by, a direct payment service provider, or</u> (b) by deleting or varying any description or other provision specified or contained in that Schedule. (4) The Welsh Ministers may exercise the power conferred by subsection (3) by amending any Part of Schedule 11, with or without amendment of any other Part. (5) In this section and Schedule 11 “relevant body” means a body in respect of which overview and scrutiny committees exercise functions under regulations under section 184.</p>	
<p>203 Orders, regulations and directions</p> <p>(1) This section does not apply to Part 10 (as to which, see section 157). (2) Subject to subsection (3), any power under this Act to make an order or regulations is exercisable by statutory instrument. (3) Subsection (2) does not apply to an order under— (a) section 26(2), (b) section 159(4), (c) paragraph 20, 21, 22 or 24 of Schedule 2, (d) paragraph 9, 27 or 29 of Schedule 3, or (e) paragraph 2 of Schedule 12. (4) Subject to subsections (5) to (7), a statutory instrument made by virtue of this Act is subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales. (5) Subsection (4) does not apply to a statutory instrument containing an order under— (a) section 18, (b) Schedule 3, or (c) paragraph 1(1) of Schedule 4. (6) A statutory instrument containing an order under section 141(4) may not be made unless a draft of the instrument has been laid before, and approved by resolution of, the National Assembly for Wales. (6A) A statutory instrument containing regulations under section 10A(1), section 25B(3)(c) or 201A(9) or the first regulations under section 82A (pharmaceutical needs assessments) <u>or the first regulations under section 10B(5) (direct payments by Local Health Boards)</u> may not be made unless a draft of the instrument has been laid before, and approved by resolution of, the National Assembly for Wales. (7) If a statutory instrument made by virtue of this Act, which is subject to annulment in pursuance of a resolution of the National Assembly for Wales— (a) contains subordinate legislation made by a Minister of the Crown or government department (whether or not jointly with the</p>	<p>24(3)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>Welsh Ministers, the First Minister or the Counsel General), (b) contains subordinate legislation relating to an English border area, or (c) contains subordinate legislation relating to a cross-border body (and not relating only to the exercise of functions, or the carrying on of activities, by the body in or with respect to Wales or a part of Wales), the statutory instrument is subject also to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament. (8) In subsection (7), “English border area” and “cross-border body” have the meaning given by the Government of Wales Act 2006 (c. 32). (9) Any power under this Act to make orders, regulations or schemes, and any power to give directions— (a) may be exercised either in relation to all cases to which the power extends, or in relation to those cases subject to specified exceptions, or in relation to any specified cases or classes of case, (b) may be exercised so as to make, as respects the cases in relation to which it is exercised— (i) the full provision to which the power extends or any less provision (whether by way of exception or otherwise), (ii) the same provision for all cases in relation to which the power is exercised, or different provision for different cases or different classes of case, or different provision as respects the same case or class of case for different purposes of this Act, (iii) any such provision either unconditionally or subject to any specified condition, and (c) may, in particular, make different provision for different areas. (10) Any such power includes power— (a) to make such incidental, supplementary, consequential, saving or transitional provision (including, in the case of a power to make an order or regulations, provision amending, repealing or revoking enactments) as the person or body exercising the power considers to be expedient, and (b) to provide for a person to exercise a discretion in dealing with any matter.</p>		
<p>207 Index of defined expressions In this Act the following expressions are defined or otherwise explained by the provisions indicated—</p>	<p>Atodlen 2, paragraff 3(4)</p>	
<p>body established under this Act</p>		<p>section 206(2)</p>
<p>commissioner, in relation to an NHS contract</p>		<p>section 7(1)</p>
<p>contractor, in relation to a general dental services contract</p>		<p>section 57(4)</p>
<p>contractor, in relation to a general medical services contract</p>		<p>section 42(5)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<u>direct payment service provider</u>	<u>Section 184(3A)</u>	
fraud case	section 107(3)	
general dental services contract	section 57(2)	
general medical services contract	section 42(2)	
general ophthalmic services	section 71(10)	
NHS body	section 22(6)	
LPS scheme	paragraph 1(2) of Schedule 7	
NHS contract	section 7(1)	
NHS trust order	section 18(2)	
nurse staffing level	section 25B(1)(a)	
ophthalmic list	section 72(7)	
optical appliances	section 128(5)	
pharmaceutical list	section 83(11)	
pharmaceutical services	section 80(8)	
pilot scheme	section 92(2)	
practitioner	section 107(9)	
primary dental services	section 56	
primary medical services	section 41	
purposes of a hospital	section 206(3)	
provider, in relation to an NHS contract	section 7(1)	
relevant dental service	section 125(4)	
section 50 arrangements	section 50(7)	
section 64 arrangements	section 64(7)	
special trustees	section 160(1)	
supplementary list	section 105(2)	
terms of service	section 104(7)	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

unsuitability case	section 107(4)	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Atodlen o ddiwygiadau

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Y DIWYGIADAU SYDD I GAEL EU GWNEUD GAN FIL IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL (CYMRU)

Bwriedir i'r ddogfen hon ddangos sut y byddai'r darpariaethau yn Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, fel yr oeddent yn gymwys o ran Cymru ar 9 Mawrth 2024, yn edrych fel y'u diwygid gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) (pe bai'n cael ei ddeddfu fel y'i cyflwynwyd ar 20 Mai 2024).

Ceir llinell drwy'r testun sydd i gael ei ddileu gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru), e.e. ~~mae testun sydd wedi ei hepgor yn edrych fel hyn~~. Mae testun sydd i gael ei ychwanegu gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) wedi ei danlinellu, e.e. mae testun sydd wedi ei ychwanegu yn edrych fel hyn. Rhoddir y cyfeiriadau at y darpariaethau diwygio perthnasol yn y Bil yn y golofn dde ar bob tudalen.

Cynhwysir nifer o ddarpariaethau cysylltiedig yn y Ddeddf, er nad ydynt yn cael eu diwygio, er mwyn helpu i ddeall y diwygiadau arfaethedig.

Rhybudd

Mae'r testun hwn wedi ei lunio gan swyddogion Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynnyddoedd Cynnar Llywodraeth Cymru. Er bod ymdrech wedi ei gwneud i sicrhau ei fod yn gywir, ni ddylid dibynnu arno fel testun diffiniol o'r Ddeddf na'r Bil.

At ddiben helpu pobl i ddeall effaith Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r testun wedi ei lunio. Ni fwriedir iddo gael ei ddefnyddio mewn unrhyw gyd-destun arall.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014</u></p>	<p><i>Yr adran ddiwygio ym <u>Mil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)</u></i></p>
<p>47 Eithriad ar gyfer darparu gwasanaethau gofal iechyd</p> <p>(1) Ni chaiff awdurdod lleol ddiwallu anghenion person am ofal a chymorth (gan gynnwys anghenion gofalwr am gymorth) o dan adrannau 35 i 45 drwy ddarparu neu drwy drefnu i ddarparu gwasanaeth neu gyfleuster y mae'n ofynnol ei ddarparu o dan ddeddfiad iechyd, oni bai</p> <p><u>(a) y byddai gwneud hynny yn gysylltiedig â gwneud rhywbeth arall i ddiwallu anghenion o dan yr adrannau hynny, neu'n ategol at wneud hynny; a</u></p> <p><u>(b) y byddai'r gwasanaeth neu'r cyfleuster o dan sylw o natur y gellid disgwyl i'r awdurdod lleol ei ddarparu.</u></p> <p>(2) Ni chaiff awdurdod lleol sicrhau gwasanaethau neu gyfleusterau i berson o dan adran 15 (gwasanaethau ataliol) y mae'n ofynnol eu darparu o dan ddeddfiad iechyd, oni bai</p> <p><u>(a) y byddai gwneud hynny'n gysylltiedig â sicrhau, neu'n ategol at sicrhau, gwasanaeth neu gyfleuster arall i'r person hwnnw o dan yr adran honno; a</u></p> <p><u>(b) y byddai'r gwasanaeth neu'r cyfleuster o dan sylw o natur y gellid disgwyl i'r awdurdod lleol ei ddarparu.</u></p> <p>(3) Caiff rheoliadau bennu—</p> <p>(a) mathau o wasanaethau neu gyfleusterau y caniateir, er gwaethaf is-adrannau (1) a (2), eu darparu neu eu trefnu gan awdurdod lleol, neu amgylchiadau y caniateir i wasanaethau neu gyfleusterau o'r fath gael eu darparu neu eu trefnu ynddynt;</p> <p>(b) mathau o wasanaethau neu gyfleusterau na chaniateir iddynt gael eu darparu neu eu trefnu gan awdurdod lleol, neu amgylchiadau na chaniateir i wasanaethau neu gyfleusterau o'r fath gael eu darparu neu eu trefnu ynddynt;</p> <p>(c) gwasanaethau neu gyfleusterau, neu ddull ar gyfer dyfarnu</p>	<p>26(2) a (3)</p>

<p>gwasanaethau neu gyfleusterau, y mae eu darparu i'w drin, neu i'w beidio â'i drin, fel pe bai'n gysylltiedig neu'n ategol at ddibenion is-adran (1) neu (2).</p> <p>(4) Ni chaiff awdurdod lleol ddiwallu anghenion person am ofal a chymorth (gan gynnwys anghenion gofalwr am gymorth) o dan adrannau 35 i 45 drwy ddarparu neu drwy drefnu i ddarparu gofal nyrsio gan nyrs gofrestredig.</p> <p>(5) Ni chaiff awdurdod lleol sicrhau'r ddarpariaeth o ofal nyrsio gan nyrs gofrestredig wrth gyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 15.</p> <p>(6) Ond caiff awdurdod lleol, er gwaethaf is-adrannau (1), (2), (4) a (5), drefnu i lety ynghyd â gofal nyrsio gan nyrs gofrestredig gael eu darparu—</p> <p>(a) os yw'r awdurdod wedi cael cydsyniad i drefnu'r ddarpariaeth o ofal nyrsio gan—</p> <p>(i) pa Fwrdd Iechyd Lleol bynnag sy'n ofynnol o dan reoliadau, yn achos llety yng Nghymru, yr Alban neu Ogledd Iwerddon, neu</p> <p>(ii) pa gorff iechyd Seisnig bynnag sy'n ofynnol o dan reoliadau, yn achos llety yn Lloegr, neu</p> <p>(b) mewn achos brys a lle bo'r trefniadau'n rhai dros dro.</p> <p>(7) Mewn achos y mae is-adran (6)(b) yn gymwys iddo, rhaid i'r awdurdod lleol geisio cael y cydsyniad a grybwyllwyd yn is-adran (6)(a) cyn gynted ag y bo'n ddichonadwy ar ôl i'r trefniadau dros dro gael eu gwneud.</p> <p>(8) Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol bod awdurdod lleol—</p> <p>(a) yn gwneud trefniadau mewn cysylltiad â datrys anghydfodau rhwng yr awdurdod a chorff iechyd ynghylch p'un a yw'n ofynnol darparu gwasanaeth neu gyfleuster ai peidio o dan ddeddfiad iechyd;</p> <p>(b) yn cymryd rhan yn y modd a bennir mewn prosesau ar gyfer asesu anghenion person am ofal iechyd a phenderfynu sut y dylid diwallu'r anghenion hynny.</p> <p>(9) Nid oes dim yn yr adran hon yn effeithio ar yr hyn y caiff awdurdod lleol ei wneud o dan Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006, gan gynnwys ymrwymo i drefniadau o dan reoliadau a wneir o dan adran 33 o'r Ddeddf honno (trefniadau â chyrrff GIG).</p> <p>(10) Yn yr adran hon—</p> <p>ystyr "corff iechyd" ("health body") yw—</p> <p>(a) Bwrdd Iechyd Lleol</p> <p>(b) bwrdd gofal integredig;</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(c) GIG Lloegr;</p> <p>(d) Bwrdd Iechyd a gyfansoddwyd o dan adran 2 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Yr Alban) 1978;</p> <p>(e) Bwrdd Iechyd Arbennig a gyfansoddwyd o dan yr adran honno;</p> <p>(f) ymddiriedolaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol;</p> <p>ystyr "corff Iechyd Seisnig" ("English health body") yw—</p> <p>(a) bwrdd gofal integredig;</p> <p>(b) GIG Lloegr;</p> <p>ystyr "deddfiad Iechyd" ("health enactment") yw—</p> <p>(a) Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006;</p> <p>(b) Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006;</p> <p>(c) Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Yr Alban) 1978;</p> <p>(d) Gorchymyn Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Personol (Gogledd Iwerddon) 1972 (O.S. 1972/1265 (N.I. 14));</p> <p>(e) Deddf (Diwygio) Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Gogledd Iwerddon) 2009;</p> <p>ystyr "gofal nyrsio" ("nursing care") yw gwasanaeth sy'n cynnwys naill ai darparu gofal neu gynllunio, goruchwyllo neu ddirprwyo'r gwaith o ddarparu gofal, ond nid yw'n cynnwys gwasanaeth nad oes angen iddo, o ran ei natur a'r amgylchiadau y mae i'w ddarparu ynddynt, gael ei ddarparu gan nyrs gofrestrdedig.</p>	
<p><i>Taliadau uniongyrchol</i></p> <p>49A Taliadau uniongyrchol</p> <p>(1) <u>Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau i berson tuag at y gost o ddiwallu anghenion—</u></p> <p>(a) oedolyn ("A"), o dan adran 35 neu 36;</p> <p>(b) plentyn ("C"), o dan adran 37, 38 neu 39;</p> <p>(c) gofalwr ("R"), o dan adran 40, 42 neu 45.</p> <p>(2) <u>Ond ni chaiff rheoliadau o dan is-adran (1) ei gwneud yn ofynnol bod taliadau o'r fath yn cael eu gwneud na chaniatáu hynny oni bai—</u></p> <p>(a) <u>pan fo'r taliadau i'w gwneud i ddiwallu anghenion oedolyn o dan adran 35 neu 36, y bodlonir amod 1, 2 neu 3 yn adran 50;</u></p>	<p>20(2)(a)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(b) <u>pan fo'r taliadau i'w gwneud i ddiwallu anghenion plentyn o dan adran 37, 38 neu 39, y bodlonir amod 1 neu 2 yn adran 51;</u></p> <p>(c) <u>pan fo'r taliadau i'w gwneud i ddiwallu anghenion gofalwr o dan adran 40, 42 neu 45, y bodlonir amod 1 neu 2 yn adran 52.</u></p> <p>(3) <u>Cyfeirir at daliad o dan yr adran hon yn y Ddeddf hon fel "taliad uniongyrchol".</u></p>	
<p>50 Taliadau uniongyrchol i ddiwallu anghenion oedolyn</p> <p>(1) Gaiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau i berson tuag at y gost o ddiwallu anghenion oedolyn am ofal a chymorth o dan adran 35 neu 36.</p> <p>(2) Ond ni chaiff rheoliadau o dan is-adran (1) ei gwneud yn ofynnol bod taliadau o'r fath yn cael eu gwneud na chaniatáu hynny oni chaiff amod 1 neu 2 ei fodloni.</p> <p>(3) Amod 1 yw—</p> <p>(a) bod y taliadau i'w gwneud i'r oedolyn y mae arno anghenion am ofal a chymorth ("A");</p> <p>(b) bod gan A, neu y mae'r awdurdod lleol yn credu bod gan A, alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;</p> <p>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</p> <p>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion A, a</p> <p>(ii) bod gan A allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael i A), a</p> <p>(d) bod A wedi cydsynio i'r taliadau gael eu gwneud.</p> <p>(4) Amod 2 yw—</p> <p>(a) nad oes gan yr oedolyn y mae arno anghenion am ofal a chymorth ("A"), neu y mae'r awdurdod lleol yn credu nad oes ganddo, y galluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;</p> <p>(b) bod y taliadau i'w gwneud i berson ("P") ar wahân i A,</p> <p>(c) bod P yn berson addas,</p> <p>(d) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</p> <p>(i) bod gwneud y taliadau'n ffordd briodol o ddiwallu anghenion A,</p>	<p>20(2)(b)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

~~(ii) bod gan P allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael i P), a~~

~~(iii) y bydd P yn gweithredu er lles pennaf A wrth reoli'r taliadau, ac~~

~~(e) bod y cydsyniad angenrheidiol wedi ei gael i wneud y taliadau i P.~~

~~(5) At ddibenion is-adran (4)(c), mae P yn "berson addas"—~~

~~(a) os yw P wedi ei awdurdodi o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 (p'un ai yn nhermau cyffredinol neu benodol) i wneud penderfyniadau ynghylch anghenion A am ofal a chymorth,~~

~~(b) lle nad yw P wedi ei awdurdodi fel a grybwyllwyd ym mharagraff (a), os yw person sydd wedi ei awdurdodi felly yn cytuno gyda'r awdurdod lleol fod P yn addas i gael taliadau tuag at y gost o ddiwallu anghenion A am ofal a chymorth, neu~~

~~(c) lle nad yw P wedi ei awdurdodi fel a grybwyllwyd ym mharagraff (a) ac nad oes unrhyw berson sydd wedi ei awdurdodi felly, os yw'r awdurdod lleol o'r farn bod P yn addas i gael taliadau o'r math hwnnw.~~

~~(6) At ddibenion is-adran (4)(e), ystyr "cydsyniad angenrheidiol" yw—~~

~~(a) cydsyniad P, a~~

~~(b) pan fo P yn berson addas yn rhinwedd is-adran (5)(b), cydsyniad person sydd wedi ei awdurdodi o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 (p'un ai yn nhermau cyffredinol neu benodol) i wneud penderfyniadau ynghylch anghenion A am ofal a chymorth.~~

~~(7) Cyfeirir at daliad o dan yr adran hon yn y Ddeddf hon fel "taliad uniongyrchol".~~

51 Taliadau uniongyrchol i ddiwallu anghenion plentyn

~~(1) Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau i berson tuag at y gost o ddiwallu anghenion plentyn am ofal a chymorth o dan adran 37, 38 neu 39.~~

~~(2) Ond ni chaiff rheoliadau o dan is-adran (1) ei gwneud yn ofynnol bod taliadau o'r fath yn cael eu gwneud na chaniatáu hynny oni chaiff amodau 1 i 4 eu bodloni.~~

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

~~(3) Amod 1 yw bod y taliadau i'w gwneud i berson ("P") sydd—~~

~~(a) yn berson â chyfrifoldeb rhiant dros blentyn y mae arno anghenion am ofal a chymorth, neu~~

~~(b) yn blentyn y mae arno anghenion am ofal a chymorth.~~

~~(4) Amod 2 yw—~~

~~(a) pan fo P yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod gan P, neu fod yr awdurdod lleol yn credu bod gan P, alluedd i gydsynio bod y taliadau yn cael eu gwneud;~~

~~(b) pan fo P yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan P ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cael taliadau uniongyrchol.~~

~~(5) Amod 3 yw bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—~~

~~(a) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion y plentyn,~~

~~(b) y caiff llesiant y plentyn ei ddiogelu a'i hyrwyddo drwy i'r taliadau gael eu gwneud, acand~~

~~(c) bod gan P allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael i P).~~

~~(6) Amod 4 yw bod P wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.~~

~~(7) Cyfeirir at daliad o dan yr adran hon yn y Ddeddf hon fel "taliad uniongyrchol".~~

52 Taliadau uniongyrchol i ddiwallu anghenion gofalwr

~~(1) Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau i berson tuag at y gost o ddiwallu anghenion gofalwr am gymorth o dan adran 40, 42 neu 45.~~

~~(2) Ond ni chaiff rheoliadau o dan is-adran (1) ei gwneud yn ofynnol i daliadau o'r fath gael eu gwneud neu ganiatáu iddynt gael eu gwneud oni chaiff amodau 1 i 4 eu cyflawni.~~

~~(3) Amod 1 yw bod y taliadau i'w gwneud i'r gofalwr y mae arno anghenion am gymorth ("C").~~

~~(4) Amod 2 yw—~~

~~(a) pan fo C yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod gan C, neu fod yr awdurdod lleol yn credu bod gan C, alluedd i gydsynio bod y taliadau yn cael eu gwneud;~~

~~(b) pan fo C yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol~~

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

wedi ei fodloni bod gan C ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cael taliadau uniongyrchol.

(5) Amod 3 yw bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(a) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion C, a

(b) bod gan C allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael i C).

(6) Amod 4 yw bod C wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.

(7) Cyfeirir at daliad o dan yr adran hon yn y Ddeddf hon fel "taliad uniongyrchol".

50 Taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion oedolyn

(1) Mae'r amodau y cyfeirir atynt yn adran 49A(2)(a) mewn perthynas â gwneud taliadau uniongyrchol tuag at y gost o ddiwallu anghenion oedolyn ("A") o dan adran 35 neu 36 fel a ganlyn.

(2) Amod 1 yw—

(a) bod y taliadau i'w gwneud i A,

(b) bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan A alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,

(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion A, a

(ii) bod gan A allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a

(d) bod A wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.

(3) Amod 2 yw—

(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson ar wahân i A ("B"),

(b) bod yr awdurdod lleol yn credu nad oes gan A alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,

(c) bod B yn berson addas,

(d) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion A,

(ii) bod gan B allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a

(iii) y bydd B yn gweithredu er lles pennaf A wrth reoli'r taliadau, ac

(e) bod y cydsyniad angenrheidiol wedi ei gael i wneud y

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>taliadau i B.</u></p> <p><u>(4) Amod 3 yw—</u></p> <p><u>(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson a enwebir gan A ("N"),</u></p> <p><u>(b) bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan A alluedd i gydsynio</u> <u>bod y taliadau'n cael eu gwneud,</u></p> <p><u>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</u></p> <p><u>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu</u> <u>anghenion A, a</u></p> <p><u>(ii) bod gan N allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu</u> <u>gyda'r cymorth sydd ar gael iddo),</u></p> <p><u>(d) bod A wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud, ac</u></p> <p><u>(e) bod N wedi cydsynio i gael y taliadau.</u></p> <p><u>(5) At ddibenion is-adran (3)(c), mae B yn "berson addas"—</u></p> <p><u>(a) os yw B wedi ei awdurdodi o dan Ddeddf Galluedd</u> <u>Meddyliol 2005 (p'un ai yn nhermau cyffredinol neu</u> <u>benodol) i wneud penderfyniadau ynghylch anghenion</u> <u>A am ofal a chymorth,</u></p> <p><u>(b) pan na fo B wedi ei awdurdodi fel y crybwyllwyd ym</u> <u>mharagraff (a), os yw person sydd wedi ei awdurdodi</u> <u>felly yn cytuno â'r awdurdod lleol fod B yn addas i gael</u> <u>taliadau tuag at y gost o ddiwallu anghenion A am ofal</u> <u>a chymorth, neu</u></p> <p><u>(c) pan na fo B wedi ei awdurdodi fel y crybwyllwyd ym</u> <u>mharagraff (a) ac nad oes unrhyw berson sydd wedi ei</u> <u>awdurdodi felly, os yw'r awdurdod lleol o'r farn bod B</u> <u>yn addas i gael taliadau o'r math hwnnw.</u></p> <p><u>(6) At ddibenion is-adran (3)(e), ystyr "cydsyniad angenrheidiol"</u> <u>yw—</u></p> <p><u>(a) cydsyniad B, a</u></p> <p><u>(b) pan fo B yn berson addas yn rhinwedd is-adran (5)(b),</u> <u>cydsyniad person sydd wedi ei awdurdodi o dan</u> <u>Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 (p'un ai yn nhermau</u> <u>cyffredinol neu benodol) i wneud penderfyniadau</u> <u>ynghylch anghenion A am ofal a chymorth.</u></p> <p><u>51 Taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i</u> <u>ddiwallu anghenion plentyn</u></p> <p><u>(1) Mae'r amodau y cyfeirir atynt yn adran 49A(2)(b) mewn</u> <u>perthynas â gwneud taliadau uniongyrchol tuag at y</u> <u>gost o ddiwallu anghenion plentyn ("C") o dan adran</u> <u>37, 38 neu 39 fel a ganlyn.</u></p> <p><u>(2) Amod 1 yw—</u></p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson ("P") sef—</u></p> <p><u>(i) C, neu</u></p> <p><u>(ii) person sydd â chyfrifoldeb rhiant dros C,</u></p> <p><u>(b) pan fo P—</u></p> <p><u>(i) yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan P alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;</u></p> <p><u>(ii) yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan P ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio i gael y taliadau,</u></p> <p><u>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</u></p> <p><u>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion C,</u></p> <p><u>(ii) y caiff llesiant C ei ddiogelu a'i hyrwyddo drwy i'r taliadau gael eu gwneud, a</u></p> <p><u>(iii) bod gan P allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a</u></p> <p><u>(d) bod P wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.</u></p> <p><u>(3) Amod 2 yw—</u></p> <p><u>(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson a enwebir gan P ("N"),</u></p> <p><u>(b) pan fo P—</u></p> <p><u>(i) yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan P alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;</u></p> <p><u>(ii) yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan P ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,</u></p> <p><u>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</u></p> <p><u>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion C,</u></p> <p><u>(ii) y caiff llesiant C ei ddiogelu a'i hyrwyddo drwy i'r taliadau gael eu gwneud,</u></p> <p><u>(iii) y bydd N yn gweithredu er lles pennaf C wrth reoli'r taliadau, a</u></p> <p><u>(iv) bod gan N allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo),</u></p> <p><u>(d) bod P wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud, ac</u></p> <p><u>(e) bod N wedi cydsynio i gael y taliadau.</u></p> <p><u>52 Taliadau uniongyrchol: yr amodau ar gyfer taliad i ddiwallu anghenion gofalwr</u></p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>(1) Mae'r amodau y cyfeirir atynt yn adran 49A(2)(c) mewn perthynas â gwneud taliadau uniongyrchol tuag at y gost o ddiwallu anghenion gofalwr ("R") o dan adran 40, 42 neu 45 fel a ganlyn.</u></p> <p><u>(2) Amod 1 yw—</u></p> <p><u>(a) bod y taliadau i'w gwneud i R,</u></p> <p><u>(b) pan fo R—</u></p> <p><u>(i) yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan R alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;</u></p> <p><u>(ii) yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan R ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio i gael y taliadau,</u></p> <p><u>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</u></p> <p><u>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion R, a</u></p> <p><u>(ii) bod gan R allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a</u></p> <p><u>(d) bod R wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.</u></p> <p><u>(3) Amod 2 yw—</u></p> <p><u>(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson a enwebir gan R ("N"),</u></p> <p><u>(b) pan fo R—</u></p> <p><u>(i) yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan R alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;</u></p> <p><u>(ii) yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan R ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,</u></p> <p><u>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</u></p> <p><u>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o ddiwallu anghenion R,</u></p> <p><u>(ii) pan fo R yn blentyn o dan 16 oed, y bydd N yn gweithredu er lles pennaf R wrth reoli'r taliadau, a</u></p> <p><u>(iii) bod gan N allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo),</u></p> <p><u>(d) bod R wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud, ac</u></p> <p><u>(e) bod N wedi cydsynio i gael y taliadau.</u></p>	
<p>53 Taliadau uniongyrchol: darpariaeth bellach</p> <p><u>(1) Caiff rheoliadau o dan adran 50, 51 neu 52 49A hefyd</u></p>	<p>Atodlen 1, paragraff 4(2)</p>

<p>wneud darpariaeth ynghylch y materion canlynol (ymhlith pethau eraill)—</p> <p>(a) y dull y mae symiau'r taliadau uniongyrchol i'w dyfarnu;</p> <p>(b) gwneud taliadau uniongyrchol fel taliadau gros neu fel arall fel taliadau net;</p> <p>(c) dyfarnu—</p> <p>(i) adnoddau ariannol personau penodedig, a</p> <p>(ii) y swm (os oes un) a fyddai'n rhesymol ymarferol i'r personau hynny ei dalu ar ffurf ad-daliad (yn achos taliadau gros) neu gyfraniad (yn achos taliadau net);</p> <p>(d) materion y caiff awdurdod lleol, neu y mae'n rhaid iddo, roi sylw iddynt wrth wneud penderfyniad o fath penodedig ynghylch taliadau uniongyrchol;</p> <p>(e) amodau y caiff awdurdod lleol, neu y mae'n rhaid iddo, eu gosod a'r amodau na chaniateir iddo eu gosod, mewn perthynas â thaliadau uniongyrchol;</p> <p>(f) camau y caiff awdurdod lleol, neu y mae'n rhaid iddo, eu cymryd cyn, neu ar ôl, gwneud dyfarniad o fath penodedig ynghylch taliadau uniongyrchol;</p> <p>(g) cymorth y mae'n rhaid i awdurdod lleol ei ddarparu neu ei drefnu ar gyfer personau y mae'n gwneud taliadau uniongyrchol iddynt;</p> <p>(h) achosion neu amgylchiadau lle y caiff awdurdod lleol weithredu fel asiant ar ran person y mae taliadau uniongyrchol yn cael eu gwneud iddo;</p> <p>(i) amodau y disodlir odanynt ddyletswydd neu bŵer awdurdod lleol i ddiwallu anghenion person am ofal a chymorth, neu anghenion gofalwr am gymorth, drwy wneud taliadau uniongyrchol, ac i ba raddau y disodlir y ddyletswydd honno neu'r pŵer hwnnw;</p> <p>(j) achosion neu amgylchiadau lle na chaiff awdurdod lleol wneud, neu lle y caniateir iddo beidio â gwneud, taliadau i berson neu mewn perthynas â pherson;</p> <p>(k) achosion neu amgylchiadau lle y mae'n rhaid i berson, neu lle y caiff person, nad yw bellach heb alluedd, neu y mae'r awdurdod lleol yn credu nad yw'r oedolyn hwnnw bellach heb alluedd, i gydsynio bod taliadau uniongyrchol yn cael eu gwneud, gael ei drin, serch hynny, at ddibenion adrannau <u>5049A</u> i 52 fel pe na bai ganddo'r galluedd i wneud hynny;</p> <p>(l) achosion neu amgylchiadau lle y caiff, neu y mae'n rhaid i, awdurdod lleol sy'n gwneud taliadau uniongyrchol adolygu'r arfer o wneud y taliadau hynny;</p>	
--	--

<p>(m) achosion neu amgylchiadau lle y caiff, neu y mae'n rhaid i, awdurdod lleol sy'n gwneud taliadau uniongyrchol—</p> <p>(i) terfynu'r arfer o wneud y taliadau hynny;</p> <p>(ii) ei gwneud yn ofynnol i'r cyfan neu ran o daliad uniongyrchol gael ei ad-dalu;</p> <p>(n) adennill unrhyw swm sy'n ddyledus i awdurdod lleol mewn cysylltiad â gwneud taliadau uniongyrchol.</p> <p>(2) Yn is-adran (1)(b) ac (c)—</p> <p>ystyr "taliadau gros" yw taliadau uniongyrchol—</p> <p>(a) a wneir ar raddfa y mae'r awdurdod lleol yn amcangyfrif ei bod yn gyfatebol i'r gost resymol o sicrhau bod y gofal a'r cymorth (neu, yn achos gofalwyr, y cymorth), y mae'r taliadau'n cael eu gwneud mewn perthynas â hwy, yn cael eu darparu, ond</p> <p>(b) y caniateir eu gwneud yn ddarostyngedig i'r amod bod person a bennir mewn rheoliadau yn talu i'r awdurdod, ar ffurf ad-daliad, swm neu symiau a ddyfernir o dan y rheoliadau;</p> <p>ystyr "taliadau net" yw taliadau uniongyrchol—</p> <p>(a) a wneir ar y sail y bydd person a bennir mewn rheoliadau yn talu swm neu symiau a bennir o dan y rheoliadau drwy gyfraniad tuag at y gost o sicrhau'r ddarpariaeth o ofal a chymorth (neu, yn achos gofalwyr, y cymorth) y gwneir y taliadau mewn perthynas â hwy, a</p> <p>(b) a wneir yn unol â hynny ar raddfa islaw'r raddfa y mae'r awdurdod lleol yn amcangyfrif ei bod yn gyfatebol i'r gost resymol o sicrhau'r ddarpariaeth o'r gofal a'r cymorth hwnnw (neu, yn achos gofalwyr, y cymorth hwnnw) i adlewyrchu'r cyfraniad a wneir gan y person hwnnw.</p> <p>(3) Caiff rheoliadau o dan adran 50, 51 neu 52 49A wneud darpariaeth mewn perthynas â thaliadau uniongyrchol sy'n cyfateb i'r ddarpariaeth a wneir gan, neu y caniateir ei gwneud o dan, adrannau 59 i 67 neu adran 73.</p> <p>(4) At ddibenion is-adran (3), mae'r ddarpariaeth yn cyfateb i'r ddarpariaeth honno a wneir gan neu o dan adrannau 59 i 67 neu adran 73 os yw, mewn perthynas ag ad-daliadau neu gyfraniadau, yn gwneud darpariaeth sydd, ym marn Gweinidogion Cymru, yn cael effaith</p>	
--	--

<p>gyfatebol i'r ddarpariaeth a wneir gan neu o dan yr adrannau hynny mewn perthynas â ffioedd ar gyfer darparu neu drefnu ar gyfer darparu gofal a chymorth (neu gymorth, yn achos gofalwyr) i ddiwallu anghenion person.</p> <p>(5) Rhaid i reoliadau o dan adran 50, 51 neu 52 49A ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol gymryd camau penodedig i alluogi personau perthnasol i wneud dewisiadau deallus ynghylch y defnydd o daliadau uniongyrchol.</p> <p>(6) Yn is-adran (5) ystyr "personau perthnasol" yw personau y mae rhaid cael eu cydsyniad i wneud taliadau uniongyrchol o dan reoliadau a wneir o dan adran 50, 51 neu 52.</p> <p>(7) Rhaid i reoliadau o dan adran 51 <u>49A(1)(b)</u> bennu, pan fo taliadau uniongyrchol yn cael eu gwneud i berson sy'n cael budd-dal sy'n dod o fewn categori penodedig—</p> <p>(a) bod rhaid i'r taliadau gael eu gwneud ar raddfa y mae'r awdurdod lleol yn amcangyfrif ei bod yn gyfatebol i'r gost resymol o sicrhau bod y gofal a'r cymorth, y mae'r taliadau yn cael eu gwneud mewn cysylltiad â hwy, yn cael eu darparu, a</p> <p>(b) na chaniateir iddynt gael eu gwneud yn ddarostyngedig i unrhyw amod sy'n ei gwneud yn ofynnol i berson dalu unrhyw swm i'r awdurdod ar ffurf ad-daliad.</p> <p>(8) Yn is-adran (7) mae "budd-dal" yn cynnwys unrhyw lwfans, taliad, credyd neu fenthyciad.</p> <p>(9) Caiff person y mae awdurdod lleol yn gwneud taliad uniongyrchol iddo, yn ddarostyngedig i reoliadau a wneir o dan adran 50, 51 neu 52 <u>49A</u>, ddefnyddio'r taliad i brynu gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwr, gymorth) gan unrhyw berson (gan gynnwys, ymhlith eraill, yr awdurdod a wnaeth y taliad).</p> <p>(10) Caiff awdurdod lleol osod ffi resymol am y ddarpariaeth o ofal a chymorth (neu, yn achos gofalwr, gymorth) i ddiwallu anghenion y mae taliad uniongyrchol wedi ei wneud mewn cysylltiad â hwy.</p> <p>(11) Mae'r ffyrdd y caiff awdurdod lleol gyflawni ei ddyletswydd o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 yn cynnwys drwy wneud taliadau uniongyrchol; ac at y diben hwnnw mae Atodlen A1 (sy'n cynnwys addasiadau i adrannau 50 a 51 a'r adran hon) yn cael effaith.</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>53A Taliadau uniongyrchol: ôl-ofal o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983</p> <p><u>Mae'r ffyrdd y caiff awdurdod lleol gyflawni ei ddyletswydd o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 yn cynnwys drwy wneud taliadau uniongyrchol, ac at y diben hwnnw mae Atodlen A1 yn cael effaith.</u></p>	<p>20(2)(c)</p>
<p>75 Dyletswydd gyffredinol awdurdod lleol i sicrhau digon o lety i blant sy'n derbyn gofal</p> <p>(1) Rhaid i awdurdod lleol gymryd camau sy'n sicrhau, i'r graddau y mae'n rhesymol ymarferol, <u>pob cam rhesymol i sicrhau</u> ei fod yn gallu darparu i'r plant a grybwyllir yn is-adran (2) lety sydd—</p> <p>(a) o fewn ardal yr awdurdod <u>neu'n agos iddi</u>, a</p> <p><u>(aa) pan fo'r llety gyda rhiant maeth awdurdod lleol neu mewn cartref plant, yn bodloni'r gofyniad perthnasol a ddisgrifir yn adran 81A(3) (lleoliadau nid-er-elw), a</u></p> <p>(b) yn diwallu anghenion y plant hynny.</p> <p>(2) Y plant y cyfeirir atynt yn is-adran (1) yw'r rhai—</p> <p>(a) y mae'r awdurdod lleol yn gofalu amdanynt,</p> <p>(b) nad yw'r awdurdod yn gallu gwneud trefniadau mewn cysylltiad â hwy o dan adran 81(2), ac</p> <p>(c) y mae natur eu hamgylchiadau yn golygu y byddai'n gyson â llesiant y plant i lety sydd yn ardal yr awdurdod <u>o fewn ardal yr awdurdod, neu'n agos iddi, gael ei ddarparu iddynt.</u></p> <p>(3) Wrth gyflawni ei ddyletswydd o dan is-adran (1), rhaid i'r awdurdod lleol roi sylw i fantais cael—</p> <p>(a) nifer o ddarparwyr llety yn ei ardal sydd, ym marn yr awdurdod, yn ddigon iddo gyflawni ei ddyletswydd, a</p> <p>(b) ystod o lety yn ei ardal a allai ddiwallu anghenion gwahanol ac sydd, ym marn yr awdurdod, yn ddigon iddo gyflawni ei ddyletswydd. i'r fantais bod ystod o lety—</p>	<p>10(3-6)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>(a) sydd o fewn ardal yr awdurdod, neu'n agos iddi, a</u></p> <p><u>(b) sy'n gallu diwallu gwahanol anghenion y plant a grybwyllir yn is-adran (2).</u></p> <p><u>(4) Yn yr adran hon ystyr "darparwyr llety" yw—</u></p> <p><u>(a) rhieni maeth awdurdod lleol, a</u></p> <p><u>(b) cartrefi plant. ac yn adran 75A ystyr "cartref plant" yw man yng Nghymru y mae person wedi ei gofrestru o dan Ran 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 mewn cysylltiad ag ef i ddarparu gwasanaeth cartref gofal (o fewn ystyr paragraff 1 o Atodlen 1 i'r Ddeddf honno) yn gyfan gwbl neu'n bennaf i blant.</u></p>	
<p><u>75A Dyletswydd i sicrhau llety: llunio a chyhoeddi cynllun digonolrwydd blynyddol</u></p> <p><u>(1) Cyn dechrau pob blwyddyn ariannol rhaid i awdurdod lleol llunio a chyhoeddi cynllun ("cynllun digonolrwydd blynyddol") sy'n nodi'r camau y bydd yn eu cymryd yn y flwyddyn honno yn unol â'i ddyletswydd o dan adran 75(1).</u></p> <p><u>(2) Rhaid i gynllun digonolrwydd blynyddol gynnwys, mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi—</u></p> <p><u>(a) nifer y plant y mae'r awdurdod yn amcangyfrif—</u></p> <p><u>(i) y bydd yn gofalu amdanynt, a</u></p> <p><u>(ii) y bydd yn annhebygol o allu gwneud trefniadau mewn cysylltiad â hwy o dan adran 81(2);</u></p> <p><u>(b) asesiad ynghylch faint o lety a ddarperir gan rieni maeth awdurdod lleol a chartrefi plant fydd ar gael i'r awdurdod lleol at ddiben lleoli plant a ddisgrifir ym mharagraff (a) yn unol ag adran 81A(2);</u></p> <p><u>(c) asesiad ynghylch i ba raddau y mae'r llety hwnnw yn bodloni'r gofynion ym mharagraffau (a) i (b) o adran 75(1);</u></p> <p><u>(d) mewn perthynas â cheisiadau y mae'r awdurdod lleol yn rhagweld y bydd yn eu gwneud i gymeradwyo lleoliadau atodol yn unol ag adran 81B—</u></p> <p><u>(i) amcangyfrif o nifer y ceisiadau a ddisgwylir,</u></p> <p><u>(ii) y rhesymau pam y mae'r nifer hwnnw o geisiadau yn debygol o gael ei wneud,</u></p> <p><u>(iii) gwybodaeth i'w rhagnodi mewn rheoliadau ynghylch darparwyr er elw sy'n darparu llety yng Nghymru ac sy'n</u></p>	<p>11</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

debygol o gael eu henwi yn y ceisiadau hynny, a
(iv) gwybodaeth i'w rhagnodi mewn rheoliadau ynghylch
darparwyr preifat sy'n darparu llety yn Lloegr ac sy'n debygol o
gael eu henwi yn y ceisiadau hynny.

(e) gwybodaeth ynghylch sut y bwriedir i gamau sydd i'w
cymryd gan yr awdurdod lleol sicrhau bod gan yr awdurdod
ddigon o lety sy'n bodloni gofynion paragraffau (a) i (b) o adran
75(1):

(f) unrhyw wybodaeth arall a ragnodir drwy reoliadau.

(3) Rhaid i gynllun digonolrwydd fod ar ffurf a ragnodir drwy
reoliadau.

(4) At ddibenion is-adran (2)(d)(iii) ac adran 81B, ystyr
“darparwr er elw” yw—

(a) mewn perthynas â llety a ddarperir gan rieni maeth
awdurdod lleol, darparwr gwasanaeth nad yw'n dod o fewn y
disgrifiadau a roddir yn adran 81A(4)(a):

(b) mewn perthynas â llety a ddarperir gan gartref plant,
darparwr gwasanaeth nad yw'n dod o fewn y disgrifiadau a
roddir yn adran 81A(4)(b).

(5) At ddibenion is-adran (2)(d)(iv) ac adran 81B ystyr
“darparwyr preifat” yw—

(a) mewn perthynas â llety a ddarperir gan rieni maeth
awdurdod lleol, person yn Lloegr sydd wedi ei gofrestru mewn
cysylltiad ag asiantaeth faethu o dan Ran 2 o Ddeddf Safonau
Gofal 2000:

(b) mewn perthynas â llety a ddarperir gan gartref plant,
person, ac eithrio awdurdod lleol, sydd wedi ei gofrestru mewn
cysylltiad â'r cartref plant o dan Ran 2 o Ddeddf Safonau Gofal
2000.

(6) Yn yr adran hon ac yn adran 81A, mae i “darparwr
gwasanaeth” yr ystyr a roddir gan adran 3(1)(c) o Ddeddf
Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016.

75B Dyletswydd i sicrhau llety: y weithdrefn ar gyfer **cymeradwyo cynllun digonolrwydd**

(1) Cyn cyhoeddi ei gynllun digonolrwydd blynyddol, rhaid i
awdurdod lleol—

(a) llunio drafft o'r cynllun, a

(b) cyflwyno'r drafft i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo
ganddynt.

(2) cyflwyno'r drafft i Weinidogion Cymru i'w gymeradwyo
ganddynt.

(3) Rhaid cyflwyno cynlluniau drafft dilynol i Weinidogion Cymru

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>heb fod yn hwyrach na 2 fis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi.</u></p> <p><u>(4) Pan fo Gweinidogion Cymru yn cymeradwyo drafft o gynllun digonolrwydd blynyddol, rhaid iddynt hysbysu'r awdurdod lleol am eu penderfyniad.</u></p> <p><u>75C Dyletswydd i sicrhau llety: y weithdrefn os nad yw'r cynllun drafft yn cael ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru</u></p> <p><u>(1) Mae'r adran hon yn gymwys os yw Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo drafft o gynllun digonolrwydd blynyddol a gyflwynir iddynt gan awdurdod lleol o dan adran 75B.</u></p> <p><u>(2) Rhaid i Weinidogion Cymru hysbysu'r awdurdod lleol gan nodi—</u></p> <p><u>(a) y rhesymau dros y penderfyniad;</u></p> <p><u>(b) y cyfnod y mae rhaid i'r awdurdod lleol, cyn diwedd y cyfnod hwnnw, gyflwyno drafft pellach o'r cynllun i Weinidogion Cymru.</u></p> <p><u>(3) Rhaid i'r awdurdod lleol gyflwyno drafft pellach o'r cynllun ynghyd ag adroddiad sy'n esbonio sut, wrth lunio'r drafft, y mae'r awdurdod lleol wedi ystyried y rhesymau a nodir yn yr hysbysiad a roddir o dan is-adran (2).</u></p> <p><u>(4) Mae is-adrannau (2) a (3) yn gymwys pan fo Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo drafft pellach a gyflwynir iddynt o dan yr adran hon fel y maent yn gymwys pan fo Gweinidogion Cymru yn penderfynu peidio â chymeradwyo drafft a gyflwynir iddynt o dan adran 75B.</u></p>	
<p><u>75D Dyletswydd i sicrhau llety: adrodd</u></p> <p><u>Mewn perthynas â phob blwyddyn ariannol y mae cynllun digonolrwydd blynyddol wedi ei wneud ar ei chyfer o dan adran 75A, rhaid i adroddiad blynyddol a lunnir gan awdurdod lleol o dan adran 114A nodi—</u></p> <p><u>(a) sut y mae camau a gymerwyd gan yr awdurdod lleol yn y flwyddyn ariannol honno wedi cynyddu (neu sut y disgwylir iddynt gynyddu) faint o lety sydd ar gael i'r awdurdod sy'n bodloni gofynion paragraffau (a) i (b) o adran 75(1);</u></p> <p><u>(b) nifer y ceisiadau a wnaeth yr awdurdod lleol yn y flwyddyn ariannol honno am gymeradwyaeth i leoli plant mewn lleoliad atodol yn unol ag adran 81B;</u></p> <p><u>(c) y rhesymau dros unrhyw wahaniaeth rhwng nifer y ceisiadau a ddarperir o dan baragraff (b) a nifer y ceisiadau yr</u></p>	<p>12</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>oedd yr awdurdod lleol wedi amcangyfrif o dan adran 75A(2)(d)(i) y byddai'n eu gwneud yn ystod y flwyddyn.</u></p>	
<p>76 Llety i blant sydd heb rieni, neu blant sydd ar goll neu sydd wedi eu gadael etc</p> <p>(1) Rhaid i awdurdod lleol ddarparu llety i unrhyw blentyn yn ei ardal yr ymddengys i'r awdurdod bod angen llety arno oherwydd—</p> <p>(a) nad oes unrhyw berson sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn,</p> <p>(b) bod y plentyn ar goll neu wedi cael ei adael, neu</p> <p>(c) bod y person sydd wedi bod yn gofalu am y plentyn yn cael ei atal (p'un ai yn barhaol ai peidio, ac am ba reswm bynnag) rhag darparu llety neu ofal addas i'r plentyn.</p> <p>(2) Pan fo awdurdod lleol yn darparu llety o dan is-adran (1) i blentyn sy'n preswyl fel arfer mewn ardal awdurdod lleol arall, caiff yr awdurdod lleol arall hwnnw gymryd drosodd y gwaith o ddarparu llety i'r plentyn o fewn—</p> <p>(a) tri mis o gael ei hysbysu'n ysgrifenedig bod llety'n cael ei ddarparu i'r plentyn, neu</p> <p>(b) unrhyw gyfnod hirach arall a bennir.</p> <p>(2A) Pan fo awdurdod lleol yn Lloegr yn darparu llety o dan adran 20(1) o Ddeddf Plant 1989 (darparu llety i blant: cyffredinol) i blentyn sy'n preswyl fel arfer mewn ardal awdurdod lleol yng Nghymru, caiff yr awdurdod lleol hwnnw yng Nghymru gymryd drosodd y gwaith o ddarparu llety i'r plentyn o fewn—</p> <p>(a) tri mis o gael ei hysbysu'n ysgrifenedig fod llety'n cael ei ddarparu i'r plentyn, neu</p> <p>(b) unrhyw gyfnod hirach arall a bennir.</p> <p>(3) Rhaid i awdurdod lleol ddarparu llety i unrhyw blentyn yn ei ardal sydd wedi cyrraedd 16 oed ac y byddai llesiant y plentyn hwnnw, ym marn yr awdurdod, yn debygol o gael ei andwyo'n ddifrifol os na fyddai'r awdurdod yn darparu llety iddo.</p> <p>(4) Ni chaniateir i awdurdod lleol ddarparu llety o dan yr adran hon i unrhyw blentyn os bydd unrhyw berson yn gwrthwynebu a hwnnw—</p>	<p>21(2)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(a) yn berson sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn, a</p> <p>(b) yn fodlon ac yn gallu—</p> <p>(i) darparu llety i'r plentyn, neu</p> <p>(ii) trefnu bod llety yn cael ei ddarparu i'r plentyn.</p> <p>(5) Caiff unrhyw berson sydd â chyfrifoldeb rhiant dros blentyn symud y plentyn ar unrhyw adeg o lety a ddarperir gan neu ar ran awdurdod lleol o dan yr adran hon.</p> <p>(6) Nid yw is-adrannau (4) a (5) yn gymwys tra bo unrhyw berson—</p> <p>(a) y mae [F2gorchymyn trefniadau plentyn] o'i blaid ef mewn grym mewn cysylltiad â'r plentyn, (a) sydd wedi ei enwi mewn gorchymyn trefniadau plentyn (sydd mewn grym) fel person y mae'r plentyn i fyw gydag ef,</p> <p>(b) sy'n warcheidwad arbennig i'r plentyn, neu</p> <p>(c) sydd â gofal am y plentyn yn rhinwedd gorchymyn a wnaed wrth arfer awdurdodaeth gynhenid yr Uchel Lys mewn cysylltiad â phlant,</p> <p>yn cytuno bod y plentyn yn derbyn gofal mewn llety a ddarperir gan, neu ar ran, yr awdurdod lleol.</p> <p>(7) Pan fo mwy nag un person o'r math a grybwyllwyd yn is-adran (6), rhaid i bob un ohonynt fod yn gytûn.</p> <p>(8) Nid yw is-adrannau (4) a (5) yn gymwys pan fo plentyn sydd wedi cyrraedd 16 oed yn cytuno bod llety'n cael ei ddarparu iddo o dan yr adran hon.</p>	
<p>81 Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo awdurdod lleol yn gofalu am blentyn ("C").</p> <p>(2) Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau i C fyw gyda pherson sy'n dod o fewn is-adran (3), ond mae hyn yn ddarostyngedig i is-adrannau (4) <u>is-adran (4) ac adran 81C(1) a (2)</u>.</p> <p>(3) Mae person ("P") yn dod o fewn yr is-adran hon—</p> <p>(a) os P yw rhiant C,</p> <p>(b) os nad P yw rhiant C ond y mae ganddo gyfrifoldeb rhiant dros C, neu</p> <p>(c) mewn achos pan fo C yng ngofal yr awdurdod lleol ac yr oedd gorchymyn trefniadau plentyn mewn grym mewn</p>	<p>13(2) a 21(3)</p>

<p>cysylltiad ag C yn union cyn y gwnaed y gorchymyn gofal, os oedd P yn berson y gwnaed y [F1 gorchymyn trefniadau plentyn] o'i blaid <u>wedi ei enwi yn y gorchymyn trefniadau plentyn fel person yr oedd y plentyn i fyw gydag ef.</u></p> <p>(4) Nid yw is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol wneud trefniadau o'r math a grybwyllwyd yn yr is-adran honno os byddai gwneud hynny—</p> <p>(a) yn anghyson â llesiant C, neu</p> <p>(b) yn gam na fyddai'n rhesymol ymarferol.</p> <p>(5) Os nad yw awdurdod lleol yn gallu gwneud trefniadau o dan is-adran (2), rhaid iddo leoli C yn y lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael, yn ei farn ef (ond mae hyn yn ddarostyngedig i is-adran (11)) <u>wneud trefniadau ar gyfer C yn unol ag adran 81A(2) - ond mae hyn yn ddarostyngedig i adran 81C(1) a (2).</u></p> <p>(6) Yn is-adran (5) ystyr "lleoliad" yw—</p> <p>(a) lleoliad gydag unigolyn sy'n berthynas, yn ffrind neu'n berson arall sy'n gysylltiedig ag C ac sydd hefyd yn rhiant maeth awdurdod lleol,</p> <p>(b) lleoliad gyda rhiant maeth awdurdod lleol nad yw'n dod o fewn paragraff (a),</p> <p>(c) lleoliad mewn cartref plant, neu</p> <p>(d) yn ddarostyngedig i adran 82, lleoliad yn unol â threfniadau eraill sy'n cydymffurfio ag unrhyw reoliadau a wneir at ddibenion yr adran hon.</p> <p>(7) Wrth benderfynu ar y lleoliad mwyaf priodol ar gyfer C o dan is-adran (5), rhaid i awdurdod lleol, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau eraill y Rhan hon (yn enwedig, i'w ddyletswyddau o dan adran 78)—</p> <p>(a) rhoi blaenoriaeth uwch i leoliad sy'n dod o fewn paragraff (a) o is-adran (6) na'r hyn a roddir i leoliadau sy'n dod o fewn paragraffau eraill yr is-adran honno,</p> <p>(b) cydymffurfio â gofynion is-adran (8), i'r graddau y mae hynny'n rhesymol ymarferol o dan holl amgylchiadau achos C, ac</p> <p>(c) cydymffurfio ag is-adran (9) oni bai nad yw hynny'n rhesymol ymarferol.</p> <p>(8) Rhaid i awdurdod lleol sicrhau—</p> <p>(a) bod y lleoliad yn caniatáu i C fyw gerllaw cartref C;</p> <p>(b) nad yw'r lleoliad yn amharu ar addysg na hyfforddiant C;</p> <p>(c) os oes gan C frawd neu chwaer sydd hefyd yn derbyn llety gan yr awdurdod lleol, bod y lleoliad yn galluogi i C</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>fyw gyda'r brawd neu'r chwaer;</p> <p>(d) os yw C yn anabl, bod y llety a ddarperir yn addas i anghenion penodol C.</p> <p>(9) Rhaid i'r lleoliad, o ran ei natur, olygu bod llety'n cael ei ddarparu i C o fewn ardal yr awdurdod lleol.</p> <p>(10) Mae is-adran (11) yn gymwys pan—</p> <p>(a) bo'r awdurdod lleol wedi ei fodloni y dylai C gael ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu ac yn bwriadu lleoli C i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadydd penodol ("A");</p> <p>(b) bo asiantaeth fabwysiadu wedi dyfarnu bod A yn addas i fabwysiadu plentyn, ac</p> <p>(c) na fo'r awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli C ar gyfer ei fabwysiadu.</p> <p>(11) Rhaid i'r awdurdod lleol leoli C gydag A oni bai y byddai'n fwy priodol yn ei farn—</p> <p>(a) i wneud trefniadau er mwyn i C fyw gyda pherson sy'n dod o fewn is-adran (3), neu</p> <p>(b) i leoli C mewn lleoliad o ddisgrifiad a grybwyllwyd yn is-adran (6).</p> <p>(12) At ddibenion is-adran (10)—</p> <p>(a) mae i "asiantaeth fabwysiadu" yr ystyr a roddir i "adoption agency" gan adran 2 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002;</p> <p>(b) nid yw awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli C ar gyfer ei fabwysiadu ond os yw wedi ei awdurdodi i wneud hynny o dan—</p> <p>(i) adran 19 o'r Ddeddf honno (lleoli plant gyda chydsyniad rhiant), neu</p> <p>(ii) gorchymyn lleoli a wneir o dan adran 21 o'r Ddeddf honno.</p> <p>(13) Caiff yr awdurdod lleol ddyfarnu—</p> <p>(a) telerau unrhyw drefniadau y mae'n eu gwneud o dan is-adran (2) mewn perthynas ag C (gan gynnwys telerau o ran talu), a</p> <p>(b) y telerau ar gyfer gosod C gyda rhiant maeth awdurdod lleol o dan is-adran (5) neu gyda darpar fabwysiadydd o dan is-adran (11) (gan gynnwys telerau o ran talu ond yn ddarostyngedig i unrhyw orchymyn a wneir o dan adran 49 o Ddeddf Plant 2004).</p>	
<p>81A Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal: lleoliadau</p>	<p>13(3)</p>
<p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo'n ofynnol i awdurdod</p>	

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>lleol, yn rhinwedd adran 81(5), leoli plentyn y mae'n gofalu amdano ("C") mewn llety.</u></p> <p><u>(2) Pan fo'r adran hon yn gymwys, yn ddarostyngedig i is-adran</u></p> <p><u>(4) rhaid i'r awdurdod lleol leoli C yn y lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael, yn ei farn ef.</u></p> <p><u>(3) Yn is-adran (2) ystyr "lleoliad" yw—</u></p> <p><u>(a) lleoliad gydag unigolyn sy'n berthynas, yn ffrind neu'n berson arall sy'n gysylltiedig ag C ac sydd hefyd yn rhiant maeth awdurdod lleol,</u></p> <p><u>(b) lleoliad gyda rhiant maeth awdurdod lleol nad yw'n dod o fewn paragraff (a),</u></p> <p><u>(c) lleoliad mewn cartref plant, neu</u></p> <p><u>(d) yn ddarostyngedig i adran 82, lleoliad yn unol â threfniadau eraill sy'n cydymffurfio ag unrhyw reoliadau a wneir at ddibenion yr adran hon.</u></p> <p><u>(4) Oni bai na fyddai'n gyson â dyletswyddau'r awdurdod lleol o dan adran 78, gan roi sylw i'r materion y cyfeirir atynt yn is-adran (5)(a), rhaid i'r awdurdod sicrhau—</u></p> <p><u>(a) os yw'n lleoli C mewn lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (b) o is-adran (3), fod y lleoliad gyda rhiant maeth awdurdod lleol sydd wedi ei awdurdodi felly gan—</u></p> <p><u>(i) yr awdurdod lleol,</u></p> <p><u>(ii) awdurdod lleol gwahanol, neu</u></p> <p><u>(iii) darparwr gwasanaeth y cofrestrwyd ei fod yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1)(b) o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016;</u></p> <p><u>(b) os yw'n lleoli C mewn lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (c) o is-adran (3), fod y lleoliad mewn cartref plant y mae un o'r personau a ganlyn wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef—</u></p> <p><u>(i) yr awdurdod lleol,</u></p> <p><u>(ii) awdurdod lleol gwahanol, neu</u></p> <p><u>(iii) darparwr gwasanaeth y cofrestrwyd ei fod yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1)(a) o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016.</u></p> <p><u>(5) Wrth benderfynu ar y lleoliad mwyaf priodol ar gyfer C o dan is-adran (2), rhaid i'r awdurdod lleol, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau eraill y Rhan hon, yn enwedig i'w ddyletswyddau o dan adran 78—</u></p> <p><u>(a) rhoi sylw i'r canlynol—</u></p> <p><u>(i) a fyddai llety'n cael ei ddarparu i C o fewn ardal yr awdurdod neu a fyddai C fel arall yn cael byw gerllaw cartref C;</u></p> <p><u>(ii) a fyddai'n amharu ar addysg neu hyfforddiant C;</u></p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

- (iii) os oes gan C frawd neu chwaer sydd hefyd yn derbyn llety gan yr awdurdod lleol, a fyddai C yn gallu byw gyda'r brawd neu'r chwaer;
- (iv) os yw C yn anabl, a yw'r llety a ddarperir yn addas i anghenion penodol C;
- (v) os yw C eisoes yn cael ei letya mewn lleoliad yn unol ag is-adran (2), a fyddai symud C i leoliad arall yn amharu arno;
- (b) rhoi blaenoriaeth uwch i leoliad sy'n dod o fewn paragraff (a) o is-adran (3) na'r hyn a roddir i leoliadau sy'n dod o fewn paragraffau eraill yr is-adran honno.
- (6) Yn is-adran (4)(a) a (b) mae'r cyfeiriad at awdurdod lleol gwahanol yn cynnwys awdurdod lleol yn Lloegr.
- (7) Rhaid i god a ddyroddir gan Weinidogion Cymru yn unol ag adran 145 gynnwys darpariaeth ynghylch arfer swyddogaethau awdurdod lleol o dan yr adran hon.

81B Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal: cais i gymeradwyo lleoliad atodol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys—
- (a) pan fo'n ofynnol i awdurdod lleol leoli plentyn y mae'n gofalu amdano ("C") yn y lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael yn unol ag adran 81A(2),
- (b) pan mai'r lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael, ym marn yr awdurdod lleol, yw lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (b) neu (c) o adran 81A(3), ac
- (c) pan na all yr awdurdod lleol gydymffurfio â'r gofyniad perthnasol yn adran 81A(4) mewn cysylltiad â'r lleoliad hwnnw.
- (2) Rhaid i'r awdurdod lleol wneud cais i Weinidogion Cymru i gymeradwyo'r lleoliad.
- (3) Rhaid i gais o dan is-adran (2) gynnwys—
- (a) enw'r darparwr er elw neu'r darparwr preifat (fel y bo'n gymwys) sy'n darparu'r lleoliad,
- (b) copi o gynllun gofal a chymorth C,
- (c) telerau'r lleoliad (gan gynnwys telerau o ran talu),
- (d) yn achos lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (b) o adran 81A(3), ddatganiad sy'n nodi—
- (i) unrhyw leoliadau sydd ar gael sy'n dod o fewn y paragraff hwnnw ac sy'n bodloni'r gofyniad a ddisgrifir yn adran 81A(4)(a), a
- (ii) yn achos pob un o'r lleoliadau hynny, y rhesymau pam y mae'r awdurdod o'r farn nad yw'r lleoliad yn gyson â

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>dyletswydd yr awdurdod lleol o dan adran 78,</u> <u>(e) yn achos lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (c) o adran</u> <u>81A(3), ddatganiad sy'n nodi—</u> <u>(i) unrhyw leoliadau sydd ar gael sy'n dod o fewn y paragraff</u> <u>hwnnw ac sy'n bodloni'r gofyniad a ddisgrifir yn adran</u> <u>81A(4)(b), a</u> <u>(ii) yn achos pob un o'r lleoliadau hynny, y rhesymau pam y</u> <u>mae'r awdurdod o'r farn nad yw'r lleoliad yn gyson â</u> <u>dyletswydd yr awdurdod lleol o dan adran 78,</u> <u>(f) gwybodaeth ynghylch sut y cydymffurfiwyd ag unrhyw</u> <u>ofynion sy'n ymwneud ag arfer swyddogaethau'r</u> <u>awdurdod lleol o dan adran 81A yn y cod a</u> <u>ddyroddwyd gan Weinidogion Cymru yn unol ag adran</u> <u>145, ac</u> <u>(g) unrhyw wybodaeth arall a ragnodir gan Weinidogion Cymru</u> <u>mewn rheoliadau.</u> <u>(4) Rhaid i Weinidogion Cymru gymeradwyo'r lleoliad os ydynt</u> <u>wedi eu bodloni—</u> <u>(a) bod y cais a wneir o dan is-adran (2) yn bodloni gofynion is-</u> <u>adran (3),</u> <u>(b) yn achos lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (b) o adran</u> <u>81A(3), nad oes lleoliad amgen—</u> <u>(i) sydd yr un mor briodol, a</u> <u>(ii) sy'n bodloni'r amod yn adran 81A(4)(a),</u> <u>(c) yn achos lleoliad sy'n dod o fewn paragraff (c) o adran</u> <u>81A(3), nad oes lleoliad amgen—</u> <u>(i) sydd yr un mor briodol, a</u> <u>(ii) sy'n bodloni'r amod yn adran 81A(4)(b), a</u> <u>(d) bod y lleoliad yn rhesymol o dan yr holl amgylchiadau.</u> <u>(5) Ond os ydynt yn penderfynu nad ydynt wedi eu bodloni yn</u> <u>unol ag is-adran (4), rhaid i Weinidogion Cymru—</u> <u>(a) hysbysu'r awdurdod lleol,</u> <u>(b) rhoi rhesymau ysgrifenedig dros y penderfyniad hwnnw i'r</u> <u>awdurdod, ac</u> <u>(c) cyfarwyddo'r awdurdod lleol i ailystyried, gan roi ystyriaeth i'r</u> <u>rhesymau hynny ac i unrhyw wybodaeth arall a bennir</u> <u>yn y cyfarwyddyd wrth wneud hynny.</u> <u>(6) Os yw'r awdurdod lleol yn parhau i fod o'r farn, ar ôl</u> <u>ailystyried yn unol â'r cyfarwyddyd, mai'r lleoliad yw'r</u> <u>lleoliad mwyaf priodol ar gyfer C, rhaid iddo wneud</u> <u>cais pellach i Weinidogion Cymru i gymeradwyo'r</u> <u>lleoliad.</u> <u>(7) Mae is-adrannau (3) i (6) yn gymwys i gais pellach am</u></p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>gymeradwyaeth fel y maent yn gymwys i gais cyntaf am gymeradwyaeth, ac eithrio bod rhaid i gais pellach am gymeradwyaeth gynnwys datganiad gan yr awdurdod lleol sy'n nodi—</u></p> <p><u>(a) sut y rhoddodd yr awdurdod ystyriaeth i resymau Gweinidogion Cymru dros beidio â bod wedi eu bodloni yn unol ag is-adran (4) wrth ailystyried y lleoliad mwyaf priodol ar gyfer C, a</u></p> <p><u>(b) y rhesymau pam y mae'r awdurdod yn parhau i fod o'r farn mai'r lleoliad yw'r lleoliad mwyaf priodol ar gyfer C.</u></p> <p><u>(8) Cyfeirir at leoliad sydd wedi ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru o dan yr adran hon fel "lleoliad atodol".</u></p> <p><u>81C Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal: darpar fabwysiadwyr</u></p> <p><u>(1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan—</u></p> <p><u>(a) bo awdurdod lleol yn gofalu am blentyn ("C"),</u></p> <p><u>(b) bo'r awdurdod lleol wedi ei fodloni y dylai C gael ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu ac yn bwriadu lleoli C i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadydd penodol ("A"),</u></p> <p><u>(c) bo asiantaeth fabwysiadu wedi dyfarnu bod A yn addas i fabwysiadu plentyn, a</u></p> <p><u>(d) na fo'r awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli C ar gyfer ei fabwysiadu.</u></p> <p><u>Rhaid i'r awdurdod lleol leoli C gydag A oni bai y byddai'n fwy priodol yn ei farn—</u></p> <p><u>(a) i wneud trefniadau er mwyn i C fyw gyda pherson sy'n dod o fewn adran 81(3), neu</u></p> <p><u>(b) i leoli C mewn lleoliad o ddisgrifiad a grybwyllwyd yn adran 81A(3).</u></p> <p><u>(3) At ddibenion is-adran (1)—</u></p> <p><u>(a) mae i "asiantaeth fabwysiadu" yr ystyr a roddir i "adoption agency" gan adran 2 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002;</u></p> <p><u>(b) nid yw awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli C ar gyfer ei fabwysiadu ond os yw wedi ei awdurdodi i wneud hynny o dan—</u></p> <p><u>(i) adran 19 o'r Ddeddf honno (lleoli plant gyda chydsyniad rhiant), neu</u></p> <p><u>(ii) gorchymyn lleoli a wneir o dan adran 21 o'r Ddeddf honno.</u></p> <p><u>81D Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u</u></p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p style="text-align: center;"><u>cynnal: pŵer i ddyfarnu telerau trefniadau lletya</u></p> <p>(1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan fo awdurdod lleol yn gofalu <u>am blentyn ("C")</u>.</p> <p>(2) Caiff yr awdurdod lleol ddyfarnu—</p> <p>(a) <u>telerau unrhyw drefniadau y mae'n eu gwneud o dan adran 81(2) mewn perthynas â phlentyn (gan gynnwys telerau o ran talu), a</u></p> <p>(b) <u>y telerau ar gyfer gosod C gyda rhiant maeth awdurdod lleol o dan adran 81A(2) neu gyda darpar fabwysiad ydd o dan adran 81C(2) (gan gynnwys telerau o ran talu ond yn ddarostyngedig i unrhyw orchymyn a wneir o dan adran 49 o Ddeddf Plant 2004).</u></p>	
<p><u>82 Adolygu achos plentyn cyn gwneud trefniadau amgen o ran llety</u></p> <p>(1) Pan fo awdurdod lleol yn darparu llety i blentyn ("C") ac eithrio yn unol â threfniadau sy'n dod o fewn adran 81(6)(d)<u>81A(3)(d)</u>, ni chaniateir iddo wneud trefniadau o'r fath ar gyfer C oni bai ei fod wedi penderfynu gwneud hynny o ganlyniad i adolygiad o achos C a gwblhawyd yn unol â rheoliadau a wneir o dan adran 102 (adolygu achosion ac ymchwiliadau i sylwadau).</p> <p>(2) Ond nid yw is-adran (1) yn rhwystro awdurdod lleol rhag gwneud trefniadau ar gyfer C o dan adran 81(6)(d)<u>81A(3)(d)</u> os yw wedi ei fodloni bod angen, er mwyn diogelu llesiant C—</p> <p>(a) gwneud trefniadau o'r fath, a</p> <p>(b) gwneud hynny ar frys.</p>	<p>Atodlen 1 paragraff 1(2)</p>
<p><u>89 Rheoliadau ynghylch lleoliadau o'r math a grybwyllir yn adran 81(6)(d)<u>81A(3)(d)</u></u></p> <p>(1) Caiff rheoliadau o dan adran 87, er enghraifft, wneud darpariaeth ynghylch lleoliadau o'r math a grybwyllwyd yn adran 81(6)(d)<u>81A(3)(d)</u>.</p> <p>(2) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1), er enghraifft, wneud darpariaeth ynghylch—</p> <p>(a) y personau sydd i'w hysbysu am unrhyw drefniadau arfaethedig;</p> <p>(b) y cyfleoedd y mae personau o'r fath i'w cael er mwyn cyflwyno sylwadau mewn perthynas â'r trefniadau arfaethedig;</p> <p>(c) y personau sydd i'w hysbysu am unrhyw newidiadau arfaethedig yn y trefniadau;</p> <p>(d) y cofnodion sydd i'w cadw gan awdurdodau lleol;</p> <p>(e) goruchwyliaeth gan awdurdodau lleol ar unrhyw drefniadau</p>	<p>Atodlen 1 paragraff 1(3)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

a wneir.	
<p>92 Rheoliadau ynghylch lleoli plant gyda rhieni maeth awdurdod lleol a darpar fabwysiadwyr</p> <p>(1) Caiff rheoliadau o dan adran 87, er enghraifft, wneud darpariaeth—</p> <p>(a) ynglŷn â llesiant plant a leolir gyda rhieni maeth awdurdod lleol neu ddarpar fabwysiadwyr;</p> <p>(b) ynghylch y trefniadau sydd i'w gwneud gan awdurdodau lleol mewn cysylltiad ag iechyd ac addysg plant o'r fath;</p> <p>(c) ynghylch y cofnodion sydd i'w cadw gan awdurdodau lleol;</p> <p>(d) i sicrhau, lle bynnag y bo hynny'n bosibl, bod y rhiant maeth awdurdod lleol neu'r darpar fabwysiadwydd y lleolir y plentyn gydag ef—</p> <p>(i) o'r un argyhoeddiad crefyddol â'r plentyn, neu</p> <p>(ii) yn ymgymryd â magu'r plentyn yn unol â'r argyhoeddiad crefyddol hwnnw;</p> <p>(e) i sicrhau y bydd y plant sydd wedi eu lleoli gyda rhieni maeth awdurdod lleol neu ddarpar fabwysiadwyr, a'r mangreoedd lle y maent wedi eu lletya, yn cael eu goruchwyllo a'u harolygu gan awdurdod lleol ac y bydd y plant yn cael eu symud o'r mangreoedd hynny os yw'n ymddangos bod hynny'n angenrheidiol i'w llesiant.</p> <p>(2) Yn yr adran hon ystyr "darpar fabwysiadwydd" yw person y lleolir y plentyn gydag ef o dan adran 84(14)<u>81C(2)</u>.</p>	Atodlen 1 paragraff 1(4)
<p>94A Rheoleiddio'r arferiad o swyddogaethau awdurdodau lleol sy'n ymwneud â phlant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n cael eu lletya</p> <p>(1) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth ynghylch yr arferiad gan awdurdodau lleol o swyddogaethau a roddir iddynt gan—</p> <p>(a) adrannau <u>81</u> i <u>81D</u> (y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal), neu</p> <p>(b) rheoliadau a wneir o dan adran 87 (rheoliadau ynghylch plant sy'n derbyn gofal) sy'n gwneud darpariaeth megis yr hyn a grybwyllir yn adran 92(1), 93 neu 94.</p> <p>(2) Caiff rheoliadau o dan is-adran (1), er enghraifft, gynnwys</p>	Atodlen 1 paragraff 1(5)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>darpariaeth—</p> <p>(a) o ran y personau sy'n addas i weithio i awdurdodau lleol mewn cysylltiad ag arfer y swyddogaethau hynny,</p> <p>(b) o ran addasrwydd y mangreoedd sydd i'w defnyddio gan awdurdodau lleol wrth arfer y swyddogaethau hynny,</p> <p>(c) o ran rheoli'r arferiad o'r swyddogaethau hynny a'r rheolaeth ar arfer y swyddogaethau hynny,</p> <p>(d) o ran nifer y personau, neu bersonau o fath penodol, sy'n gweithio i awdurdodau lleol mewn cysylltiad ag arfer y swyddogaethau hynny,</p> <p>(e) o ran rheoli a hyfforddi'r personau hynny, ac</p> <p>(f) o ran y ffioedd neu'r treuliau y caniateir iddynt gael eu talu i bersonau sy'n helpu awdurdodau lleol i wneud penderfyniadau wrth arfer y swyddogaethau hynny.</p> <p>(3) Caiff rheoliadau o dan is-adran (2)(a), yn benodol, wneud darpariaeth sy'n pennu nad yw person yn addas i weithio i awdurdod lleol mewn unrhyw swydd a bennir os nad yw'r person wedi ei gofrestru yn y gofrestr a gedwir o dan adran 80 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 (cofrestru gweithwyr gofal cymdeithasol), neu mewn rhan benodol o'r gofrestr honno.</p>	
<p>124 Trefniadau i helpu plant i fyw y tu allan i Loegr a Chymru</p> <p>(1) Ni chaiff awdurdod lleol drefnu, neu helpu i drefnu, i blentyn yn ei ofal fyw y tu allan i Loegr a Chymru heb gymeradwyaeth y llys.</p> <p>(2) Caiff awdurdod lleol, gyda chymeradwyaeth pob person sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn drefnu, neu helpu i drefnu, i unrhyw blentyn arall sy'n derbyn gofal ganddo i fyw y tu allan i Loegr a Chymru.</p> <p>(3) Ni chaiff y llys roi ei gymeradwyaeth i hyn o dan is-adran (1) oni chaiff ei fodloni—</p> <p>(a) y byddai byw y tu allan i Loegr a Chymru er lles pennaf y plentyn,</p> <p>(b) y gwnaed, neu y gwneir, trefniadau addas i dderbyn y plentyn a threfniadau addas er ei lesiant yn y wlad lle bydd yn</p>	<p>24</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>byw,</p> <p>(c) bod y plentyn wedi cydsynio i fyw yn y wlad honno, a</p> <p>(d) bod pob person sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn wedi cydsynio bod y plentyn yn byw yn y wlad honno.</p> <p>(4) Pan fo'r llys wedi ei fodloni nad oes gan y plentyn ddealltwriaeth ddigonol i gydsynio neu wrthod cydsynio, caiff anwybyddu is-adran (3)(c) a chymeradwyo os bydd y plentyn yn mynd i fyw yn y wlad sydd o dan sylw gyda rhiant, gwarcheidwad, gwarcheidwad arbennig, neu berson addas arall.</p> <p>(5) Pan fo person y mae angen ei gydsyniad gan is-adran (3)(d) yn methu â chydsynio, caiff y llys hepgor cydsyniad y person hwnnw os yw wedi ei fodloni—</p> <p>(a) nad oes modd dod o hyd i'r person neu nad oes gan y person alluedd i gydsynio, neu</p> <p>(b) bod llesiant y plentyn yn ei gwneud yn ofynnol i'r cydsyniad gael ei hepgor.</p> <p>(6) Nid yw adran 85 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (sy'n gosod cyfyngiadau ar fynd â phlant allan o'r Deyrnas Unedig) yn gymwys yn achos plentyn a fydd yn byw y tu allan i Loegr a Chymru gyda chymeradwyaeth y llys a roddir o dan yr adran hon.</p> <p>(7) Pan fydd llys yn penderfynu rhoi ei gydsyniad o dan yr adran hon, caiff orchymyn nad yw ei benderfyniad i gael effaith yn ystod y cyfnod apelio.</p> <p>(8) Yn is-adran (7) ystyr "y cyfnod apelio" yw—</p> <p>(a) lle y gwneir apêl yn erbyn y penderfyniad, y cyfnod rhwng gwneud y penderfyniad a dyfarnu ar yr apêl, a</p> <p>(b) fel arall, y cyfnod pryd y caniateir apelio yn erbyn y penderfyniad.</p> <p>(9) Nid yw'r adran hon yn gymwys</p> <p><u>(a) i awdurdod lleol sy'n lleoli plentyn mewn llety diogel yn yr Alban o dan adran 25 o Ddeddf Plant 1989, na</u></p> <p><u>(b) i awdurdod lleol sy'n lleoli plentyn i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadwyr.</u></p>	
<p>174 Sylwadau sy'n ymwneud â phlant penodol etc</p> <p>(1) Rhaid i awdurdod lleol sefydlu gweithdrefn ar gyfer ystyried</p>	<p>Atodlen 1 paragraff 1(6)</p>

<p>y canlynol—</p> <p>(a) sylwadau (gan gynnwys cwynion) a wneir i'r awdurdod gan berson y mae is-adran (3) yn gymwys iddo ynghylch y modd y mae'n cyflawni swyddogaeth gymhwysol mewn perthynas â phlentyn sy'n derbyn gofal ganddo, neu blentyn nad yw'n derbyn gofal ganddo ond y gall fod arno anghenion am ofal a chymorth;</p> <p>(b) sylwadau (gan gynnwys cwynion) a wneir i'r awdurdod gan berson y mae is-adran (4) yn gymwys iddo ynghylch y modd y mae'n cyflawni swyddogaethau o dan adran 14F o Ddeddf Plant 1989 (gwasanaethau cynnal gwarcheidiaeth arbennig) sydd wedi eu pennu mewn rheoliadau;</p> <p>(c) sylwadau (gan gynnwys cwynion) a wneir i'r awdurdod gan berson y mae is-adran (5) yn gymwys iddo ynghylch y modd mae'n cyflawni swyddogaethau o dan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 sydd wedi eu pennu mewn rheoliadau.</p> <p>(2) Mae'r canlynol yn swyddogaethau cymhwysol at ddibenion is-adran (1)(a)—</p> <p>(a) swyddogaethau sy'n arferadwy mewn perthynas â phlentyn o dan Rannau 3 i 6 (ac eithrio swyddogaethau sy'n arferadwy mewn perthynas â phlentyn fel gofalwr);</p> <p>(b) swyddogaethau sy'n arferadwy mewn perthynas â phlentyn o dan Ran 7;</p> <p>(c) swyddogaethau o dan Ran 4 neu Ran 5 o Ddeddf Plant 1989 sydd wedi eu pennu mewn rheoliadau.</p> <p>(3) Mae'r is-adran hon (sy'n ymwneud â sylwadau ynghylch cyflawni swyddogaethau cymhwysol) yn gymwys i'r canlynol—</p> <p>(a) y plentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol, neu'r plentyn nad yw'n derbyn gofal ganddo ond y gall fod arno anghenion am ofal a chymorth;</p> <p>(b) rhiant y plentyn;</p> <p>(c) person nad yw'n rhiant i'r plentyn ond sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn;</p> <p>(d) rhiant maeth awdurdod lleol y lleolir y plentyn gydag ef o dan adran 81(5);</p> <p>(e) darpar fabwysiadydd y lleolir y plentyn gydag ef o dan adran 81(11)81C(2);</p> <p>(f) unrhyw berson arall y mae'r awdurdod lleol yn ystyried bod ganddo ddiddordeb digonol yn lles y plentyn i gyfiawnhau bod ei sylwadau yn cael eu hystyried gan yr awdurdod.</p> <p>(4) Mae'r is-adran hon (sy'n ymwneud â sylwadau am gyflawni swyddogaethau penodedig o dan adran 14F o Ddeddf Plant 1989) yn gymwys i'r canlynol—</p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(a) plentyn y mae gorchymyn gwarcheidiaeth arbennig mewn grym mewn perthynas ag ef;</p> <p>(b) gwarcheidwad arbennig neu riant y plentyn;</p> <p>(c) person sydd wedi gwneud cais am asesiad o dan adran 14F(3) neu (4) o Ddeddf Plant 1989;</p> <p>(d) unrhyw berson arall y mae'r awdurdod lleol yn ystyried bod ganddo ddiddordeb digonol yn lles y plentyn i gyfiawnhau bod ei sylwadau yn cael eu hystyried gan yr awdurdod.</p> <p>(5) Mae'r is-adran hon (sy'n ymwneud â sylwadau am y modd y mae swyddogaethau penodedig yn cael eu cyflawni o dan Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002) yn gymwys i'r canlynol—</p> <p>(a) person a grybwyllwyd yn adran 3(1) o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 (y personau hynny y gwneir darpariaeth ar gyfer eu hanghenion gan y Gwasanaeth Mabwysiadu) ac unrhyw berson arall y mae trefniadau ar gyfer darparu gwasanaethau mabwysiadu (o fewn ystyr "adoption services" yn y Ddeddf honno) yn ei rychwantu;</p> <p>(b) unrhyw berson arall y mae'r awdurdod yn barnu bod ganddo ddiddordeb digonol mewn plentyn sydd wedi ei fabwysiadu neu a allai gael ei fabwysiadu i gyfiawnhau bod ei sylwadau yn cael eu hystyried gan yr awdurdod.</p> <p>(6) Rhaid i awdurdod lleol sicrhau (yn ddarostyngedig i is-adran (8)) fod y weithdrefn y mae'n ei sefydlu at ddibenion yr adran hon yn sicrhau bod o leiaf un person nad yw'n aelod o'r awdurdod lleol nac yn swyddog iddo yn cymryd rhan yn y camau a ganlyn—</p> <p>(a) ystyried unrhyw sylw y mae'r adran hon yn gymwys iddo, a</p> <p>(b) unrhyw drafodaethau sy'n cael eu cynnal gan yr awdurdod am y camau sydd i'w cymryd, o ganlyniad i'r ystyried hwnnw, mewn perthynas â'r person y mae'r sylw yn ymwneud ag ef.</p> <p>(7) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth bellach am y weithdrefn y mae'n rhaid ei sefydlu at ddibenion yr adran hon.</p> <p>(8) Caiff y rheoliadau ddarparu (ymhlith pethau eraill) nad yw is-adran (6) yn gymwys mewn perthynas ag ystyried neu drafod sy'n digwydd er mwyn datrys yn anffurfiol y materion a godwyd mewn sylw.</p> <p>(9) Rhaid i awdurdod lleol roi cyhoeddusrwydd i'r weithdrefn y mae'n ei sefydlu at ddibenion yr adran hon.</p>	
<p>186 Plant mewn llety cadw ieuenctid, carchar neu lety mechnïaeth etc</p> <p>(1) Yn is-adran (2), ystyr "plentyn perthnasol" yw plentyn sydd, ar ôl cael ei gollfarnu o drosedd—</p>	<p>Atodlen 1 paragraff 1(7)</p>

<p>(a) yn cael ei gadw'n gaeth mewn llety cadw ieuencid neu garchar,</p> <p>(b) yn preswyllo mewn mangre a gymeradwywyd, neu</p> <p>(c) yn preswyllo mewn unrhyw fangre arall am fod gofyniad i wneud hynny wedi ei osod ar y plentyn fel amod o roi mechniaeth mewn achos troseddol.</p> <p>(2) Pan fo plentyn perthnasol, yn union cyn iddo gael ei gollfarnu o drosedd—</p> <p>(a) ag anghenion am ofal a chymorth sy'n cael eu diwallu gan awdurdod lleol o dan Ran 4,</p> <p>(b) yn derbyn gofal gan awdurdod lleol yn rhinwedd cael llety wedi ei ddarparu iddo gan yr awdurdod, neu</p> <p>(c) yn preswyllo fel arfer yn ardal awdurdod lleol, ond na fo'n dod o fewn paragraff (a) neu (b), mae'r plentyn i'w drin at ddibenion y Ddeddf hon fel pe bai o fewn ardal yr awdurdod lleol hwnnw tra bo'n blentyn perthnasol (ac nid yw i'w drin fel pe bai'n preswyllo fel arfer yn ardal unrhyw awdurdod lleol arall neu fel pe bai o fewn yr ardal honno).</p> <p>(3) Nid yw'r darpariaethau a nodir yn is-adran (4) yn gymwys mewn perthynas â phlentyn sydd, ar ôl cael ei gollfarnu o drosedd—</p> <p>(a) yn cael ei gadw'n gaeth mewn llety cadw ieuencid neu garchar, neu</p> <p>(b) yn preswyllo mewn mangre a gymeradwywyd.</p> <p>(4) Y darpariaethau yw—</p> <p>(a) adran 79 (darparu llety i blant mewn gofal);</p> <p>(b) adran 80 (cynnal plant sy'n derbyn gofal);</p> <p>(c) adrannau 81 i 81D (y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal);</p> <p>(d) adran 82 (adolygu achos plentyn cyn gwneud trefniadau amgen o ran llety);</p> <p>(e) adran 109 (cymorth ar gyfer pobl ifanc categori 2);</p> <p>(f) adran 114 (cymorth ar gyfer pobl ifanc categori 5 a phobl ifanc a fu gynt yn bobl ifanc categori 5);</p> <p>(g) adran 115 (cymorth ar gyfer pobl ifanc categori 6 a phobl ifanc a fu gynt yn bobl ifanc categori 6);</p> <p>(h) paragraff 1 o Atodlen 1 (atebolrwydd am gyfrannu tuag at gynhafiaeth plant sy'n derbyn gofal).</p> <p>(5) Nid yw adran 119 (defnyddio llety i gyfyngu ar ryddid) yn gymwys—</p> <p>(a) mewn perthynas â phlentyn sydd, ar ôl cael ei gollfarnu o drosedd—</p> <p>(i) yn cael ei gadw'n gaeth mewn llety cadw ieuencid neu</p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>garchar, neu</p> <p>(ii) yn preswyllo mewn mangre a gymeradwywyd, na</p> <p>(b) mewn perthynas â phlentyn sydd wedi ei remandio i lety cadw ieuencid o dan adran 91 o Ddeddf Cymorth Cyfreithiol, Dedfrydu a Chosbi Troseddwyr 2012.</p> <p>(6) Nid yw'r darpariaethau a nodir yn is-adran (7) yn gymwys mewn perthynas â phlentyn—</p> <p>(a) sydd, ar ôl cael ei gollfarnu o drosedd—</p> <p>(i) yn cael ei gadw'n gaeth mewn llety cadw ieuencid neu garchar, neu</p> <p>(ii) yn preswyllo mewn mangre a gymeradwywyd, a</p> <p>(b) yr oedd llety'n cael ei ddarparu iddo gan awdurdod lleol yn Lloegr o dan adran 20 o Ddeddf Plant 1989 yn union cyn iddo gael ei gollfarnu.</p> <p>(7) Y darpariaethau yw—</p> <p>(a) adran 21 (dyletswydd i asesu anghenion plentyn am ofal a chymorth);</p> <p>(b) adran 37 (dyletswydd i ddiwallu anghenion gofal a chymorth plentyn);</p> <p>(c) adran 38 (pŵer i ddiwallu anghenion gofal a chymorth plentyn).</p> <p>(8) Gweler hefyd adran 187 am addasiadau pellach i ddarpariaethau'r Ddeddf hon mewn perthynas â'r canlynol—</p> <p>(a) plant a gedwir yn gaeth mewn llety cadw ieuencid neu garchar, a</p> <p>(b) plant sy'n preswyllo mewn mangre a gymeradwywyd.</p>	
<p>197 Dehongli cyffredinol a mynegai o ymadroddion a ddiffiniwyd</p> <p>(1) Yn y Ddeddf hon—</p> <p>mae i "anabl" ("disabled") yr ystyr a roddir gan adran 3;</p> <p>mae "ardal Bwrdd Diogelu" ("Safeguarding Board area") wedi ei ddiffinio at ddibenion Rhan 7 gan adran 142;</p> <p>mae i "asesiad ariannol" ("financial assessment") yr ystyr a roddir gan adran 63;</p> <p>ystyr "asesiad o anghenion" ("needs assessment") yw asesiad o dan Ran 3;</p> <p>ystyr "Awdurdod Iechyd Arbennig" ("Special Health Authority") yw Awdurdod Iechyd Arbennig a sefydlwyd o dan adran 22 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006 neu adran 28 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006;</p> <p>ystyr "awdurdod lleol" ("local authority") yw cyngor sir neu</p>	<p>12(7)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>gyngor bwrdeistref sirol yng Nghymru; ystyr “awdurdod lleol yn Lloegr” (“local authority in England”) yw—</p> <p>(a) cyngor sir yn Lloegr, (b) cyngor dosbarth ar gyfer ardal yn Lloegr lle nad oes cyngor sir, (c) cyngor bwrdeistref yn Llundain, neu (d) Cyngor Cyffredin Dinas Llundain; ystyr “awdurdod lleol yn yr Alban” (“local authority in Scotland”) yw cyngor a gyfansoddwyd o dan adran 2 o Ddeddf Llywodraeth Leol etc. (Yr Alban) 1994; mae “Bwrdd Cenedlaethol” (“National Board”) wedi ei ddiffinio at ddibenion Rhan 7 gan adran 142; ystyr “Bwrdd Comisiynu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol” (“National Health Service Commissioning Board”) yw'r corff a sefydlwyd o dan adran 1H o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006; mae “Bwrdd Diogelu” (“Safeguarding Board”) wedi ei ddiffinio at ddibenion Rhan 7 gan adran 142; “ystyr “bwrdd gofal integredig” (“integrated care board”) yw corff a sefydlir o dan adran 14Z25 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006; ystyr “Bwrdd Iechyd Lleol” (“Local Health Board”) yw Bwrdd Iechyd Lleol a sefydlwyd o dan adran 11 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006; ystyr “camdriniaeth” a “cam-drin” (“abuse”) yw camdriniaeth gorfforol, rhywiol, seicolegol, emosiynol neu ariannol (ac mae'n cynnwys camdriniaeth sy'n digwydd mewn unrhyw leoliad, p'un ai mewn annedd breifat, mewn sefydliad neu mewn unrhyw fan arall), ac mae “camdriniaeth ariannol” (“financial abuse”) yn cynnwys y canlynol—</p> <p>(a) bod arian neu eiddo arall person yn cael ei ddwyn; (b) bod person yn cael ei dwyllo; (c) bod person yn cael ei roi o dan bwysau mewn perthynas ag arian neu eiddo arall; (d) bod arian neu eiddo arall person yn cael ei gamddefnyddio; mae “carchar” (“prison”) wedi ei ddiffinio—</p> <p>(a) at ddibenion adrannau 185 i 187 gan adran 188(1), (b) at ddibenion adran 134, gan adran 134(11), ac (c) at ddibenion adran 162, gan adran 162(11); mae i “cartref cymunedol” (“community home”) a “cartref cymunedol a reolir” (“controlled community home”) yr ystyron a roddir i “community home” a “controlled community home”</p>	
--	--

<p>gan adran 53 o Ddeddf Plant 1989; o ran “cartref gofal” (“care home”)—</p> <p>(a) mae iddo yr un ystyr â “care home” yn Neddf Safonau Gofal 2000 mewn cysylltiad â chartref gofal yn Lloegr; a</p> <p>(b) ei ystyr yw man yng Nghymru lle y mae gwasanaeth cartref gofal o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i oedolion;</p> <p>ystyr “cartref plant” (“children’s home”) yw—</p> <p>(a) cartref plant yn Lloegr o fewn ystyr Deddf Safonau Gofal 2000 y mae person wedi ei gofrestru o dan Ran 2 o'r Ddeddf honno mewn cysylltiad ag ef; a</p> <p>(b) <u>ac eithrio yn adrannau 75 a 75A</u> Aman yng Nghymru y mae person wedi ei gofrestru o dan Ran 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 mewn cysylltiad ag ef i ddarparu—</p> <p>(i) gwasanaeth cartref gofal (o fewn ystyr paragraff 1 o Atodlen 1 i'r Ddeddf honno) yn gyfan gwbl neu'n bennaf i blant, neu</p> <p>(ii) gwasanaeth llety diogel (o fewn ystyr paragraff 2 o Atodlen 1 i'r Ddeddf honno);]]</p> <p>ystyr “cartref plant preifat” (“private children’s home”) yw cartref plant nad yw'n—</p> <p>(a) cartref cymunedol, na</p> <p>(b) cartref gwirfoddol (o fewn yr ystyr a roddir i “voluntary home” gan adran 60 o Ddeddf Plant 1989);</p> <p>mae i “cyfrifoldeb rhiant” (“parental responsibility”) yr ystyr a roddir i “parental responsibility” gan adran 3 o Ddeddf Plant 1989;</p> <p>ystyr “deddfiad” (“enactment”) yw—</p> <p>(a) ac eithrio yn adrannau 140(2)(b), 172(7) a 198(2)(b), darpariaeth sydd wedi ei chynnwys mewn unrhyw un neu rai o'r canlynol (pa bryd bynnag y byddant wedi eu deddfu neu eu gwneud)—</p> <p>(i) Deddf Seneddol;</p> <p>(ii) Deddf neu Fesur gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u>;</p> <p>(iii) Deddf Senedd yr Alban;</p> <p>(iv) deddfwriaeth Gogledd Iwerddon (o fewn ystyr “Northern Ireland legislation” yn Neddf Dehongli 1978);</p> <p>(v) is-ddeddfwriaeth a wneir o dan ddeddfiad sy'n dod o fewn is-baragraffau (i) i (iv);</p> <p>(b) yn adrannau 140(2)(b), 172(7) a 198(2)(b), darpariaeth sydd wedi ei chynnwys mewn unrhyw un neu rai o'r canlynol (pa bryd</p>	
---	--

<p>bynnag y byddant wedi eu deddfu neu eu gwneud)—</p> <p>(i) Deddf Seneddol;</p> <p>(ii) Deddf neu Fesur gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru;</p> <p>(iii) is-ddeddfwriaeth a wneir o dan ddeddfiad sy'n dod o fewn is-baragraff (i) neu (ii);</p> <p>ystyr “esgeulustod” (“neglect”) yw methiant i ddiwallu anghenion corfforol, emosiynol, cymdeithasol neu seicolegol sylfaenol person, sy'n debygol o arwain at amharu ar lesiant y person (er enghraifft, amharu ar iechyd y person neu, yn achos plentyn, amharu ar ddatblygiad y plentyn);</p> <p>mae “ffi safonol” (“standard charge”) wedi ei ddiffinio at ddibenion Rhan 5 gan adran 63(3);</p> <p>mae i “gofal a chymorth” (“care and support”) yr ystyr a roddir gan adran 4;</p> <p>mae i “gofalwr” (“carer”) yr ystyr a roddir gan adran 3;</p> <p>“ystyr “GIG Lloegr” (“NHS England”) yw'r corff a sefydlir o dan adran 1H o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006;</p> <p>mae i “gwarcheidwad arbennig” (“special guardian”) a “gorchymyn gwarcheidiaeth arbennig” (“special guardianship order”) yr ystyr a roddir i “special guardian” a “special guardianship order” gan adran 14A o Ddeddf Plant 1989;</p> <p>mae “gwasanaethau” (“services”) yn cynnwys cyfleusterau;</p> <p>mae i “llesiant” (“well-being”) yr ystyr a roddir gan adran 2;</p> <p>mae “llety cadw ieuencid” (“youth detention accommodation”) wedi ei ddiffinio at ddibenion adrannau 185 i 187 gan adran 188(1);</p> <p>mae “magwraeth” (“upbringing”), mewn perthynas â phlentyn, yn cynnwys gofal dros y plentyn ond nid cynhaliaeth y plentyn;</p> <p>mae “mangre a gymeradwywyd” (“approved premises”) wedi ei ddiffinio at ddibenion adrannau 185 i 187 gan adran 188(1);</p> <p>mae “mechnïaeth mewn achos troseddol” (“bail in criminal proceedings”) wedi ei ddiffinio at ddibenion adrannau 185 i 187 gan adran 188(1);</p> <p>ystyr “meini prawf cymhwysra” (“eligibility criteria”) yw meini prawf a osodir o dan adran 32;</p> <p>ystyr “niwed” (“harm”), mewn perthynas â phlentyn, yw camdriniaeth neu nam ar—</p> <p>(a) iechyd corfforol neu iechyd meddwl, neu</p> <p>(b) datblygiad corfforol, deallusol, emosiynol, cymdeithasol neu ymddygiadol,</p> <p>a phan fo'r cwestiwn a yw'r niwed yn sylweddol yn troi ar iechyd neu ddatblygiad y plentyn, mae iechyd neu ddatblygiad y</p>	
---	--

<p>plentyn i'w gymharu â'r hyn y gellid ei ddisgwyl yn rhesymol gan blentyn tebyg;</p> <p>mae i "oedolyn" ("adult") yr ystyr a roddir gan adran 3;</p> <p>mae "partner Bwrdd Diogelu" ("Safeguarding Board partner") wedi ei ddiffinio at ddibenion Rhan 7 gan adran 142;</p> <p>ystyr "penodedig", "a bennir" ac "a bennwyd" ("specified") ac ymadroddion cytras, oni bai bod y cyd-destun yn mynnu fel arall, yw penodedig mewn rheoliadau;</p> <p>ystyr "perthynas" ("relative"), mewn perthynas â phlentyn, yw llys-riant, tad-cu/taid, mam-gu/nain, brawd, chwaer, ewythr neu fodryb (gan gynnwys unrhyw berson sydd yn y berthynas honno yn rhinwedd priodas neu bartneriaeth sifil neu berthynas deuluol barhaus);</p> <p>mae i "plentyn" ("child"), ac eithrio yn adran 83(2C), yr ystyr a roddir gan adran 3;</p> <p>ystyr "rheoliadau" ("regulations"), ac eithrio mewn perthynas ag adran 101, yw rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru;</p> <p>ystyr "rhiant maeth awdurdod lleol" ("local authority foster parent") yw person sydd wedi ei awdurdodi felly yn unol â rheoliadau a wneir yn rhinwedd—</p> <p>(a) adrannau 87 a 93;</p> <p>(b) paragraff 12F o Atodlen 2 i Ddeddf Plant 1989 (rheoliadau sy'n darparu ar gyfer cymeradwyo rhieni maeth awdurdod lleol);</p> <p>ystyr "sefydliad gwirfoddol" ("voluntary organisation") yw corff (ac eithrio corff cyhoeddus neu awdurdod lleol) nad yw ei weithgareddau'n cael eu cynnal er mwyn gwneud elw;</p> <p>mae i "swyddog achosion teuluol Cymru" ("Welsh family proceedings officer") yr ystyr a roddir i "Welsh family proceedings officer" gan adran 35 o Ddeddf Plant 2004;</p> <p>ystyr "swyddogaeth" ("function") yw pŵer neu ddyletswydd;</p> <p>mae i "swyddogaethau addysg" ("education functions") yr ystyr a roddir i "education functions" gan adran 579(1) o Ddeddf Addysg 1996;</p> <p>mae i "terfyn ariannol" ("financial limit") yr ystyr a roddir gan adran 66(5);</p> <p>mae "teulu" ("family"), mewn perthynas â phlentyn, yn cynnwys (ond nid yw'n gyfyngedig i) unrhyw berson sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn ac unrhyw berson arall y mae'r plentyn wedi bod yn byw gydag ef;</p> <p>ystyr "tîm troseddwr ifanc" ("youth offending team") yw tîm a sefydlir o dan adran 39 o Ddeddf Trosedd ac Anrhefn 1998;</p> <p>ystyr "Ymddiriedolaeth GIG" ("NHS Trust") yw</p>	
---	--

<p>Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Iechyd Gwladol a sefydlwyd o dan adran 18 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006;</p> <p>ystyr "ymddiriedolaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol" ("Health and Social Care trust") yw ymddiriedolaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol a sefydlwyd o dan Orchymyn Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Personol (Gogledd Iwerddon) 1991 (O.S. 1991/194 (N.I. 1));</p> <p>mae i "Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG" ("NHS Foundation Trust") yr ystyr a roddir i "NHS Foundation Trust" gan adran 30 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006;</p> <p>mae i "ysbyty" ("hospital") yr ystyr a roddir i "hospital" gan adran 206 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006;</p> <p>mae i "ysbyty annibynnol" ("independent hospital")—</p> <p>(a) o ran Cymru, yr ystyr a roddir i "independent hospital" gan adran 2 o Ddeddf Safonau Gofal 2000, a</p> <p>(b) o ran Lloegr, yr ystyr a roddir i "hospital" fel y'i diffinnir gan adran 275 o Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006 nad yw'n ysbyty gwasanaeth Iechyd fel y diffinnir "health service hospital" gan yr adran honno.</p> <p>(2) Yn y Ddeddf hon—</p> <p>(a) mae i gyfeiriad at blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yr ystyr a roddir gan adran 74;</p> <p>(b) mae i gyfeiriad at blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yn Lloegr yr ystyr a roddir i gyfeiriad yn adran 22 o Ddeddf Plant 1989 at blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yn Lloegr;</p> <p>(c) mae i gyfeiriad at blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yn yr Alban yr un ystyr â chyfeiriad ym Mhennod 1 o Ran 2 o Ddeddf Plant (Yr Alban) 1995 at blentyn sy'n derbyn gofal ("looked after") gan awdurdod lleol (gweler adran 17(6) o'r Ddeddf honno);</p> <p>(d) mae i gyfeiriad at blentyn sy'n derbyn gofal gan ymddiriedolaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol yr un ystyr â chyfeiriad yng Ngorchymyn Plant (Gogledd Iwerddon) 1995 (O.S. 1995/755 (N.I. 2)) at blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod (gweler erthygl 25 o'r Gorchymyn hwnnw).</p> <p>(3) Mae cyfeiriad yn y Ddeddf hon at blentyn sydd yng ngofal awdurdod lleol yn gyfeiriad at blentyn sydd o dan ei ofal yn rhinwedd gorchymyn gofal (o fewn yr ystyr a roddir i "care order" gan Neddf Plant 1989).</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(4) Mae cyfeiriad yn y Ddeddf hon at lety a ddarperir gan neu ar ran awdurdod lleol yn gyfeiriad at lety a ddarperir felly wrth arfer swyddogaethau'r awdurdod hwnnw neu unrhyw awdurdod lleol arall sy'n swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol.</p> <p>(5) Mae cyfeiriad yn y Ddeddf hon at y ffaith bod gan, neu nad oes gan, berson alluedd mewn perthynas â mater i'w ddehongli fel cyfeiriad at y ffaith bod gan, neu nad oes gan, berson alluedd o fewn ystyr "capacity" yn Neddf Galluedd Meddyliol 2005 mewn perthynas â'r mater hwnnw.</p> <p>(6) Mae cyfeiriad yn y Ddeddf hon at gael awdurdodiad o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 yn gyfeiriad at gael awdurdodiad fel—</p> <p>(a) rhoddi atwrneiaeth arhosol a grëwyd o dan y Ddeddf honno, neu</p> <p>(b) dirprwy a benodwyd gan y Llys Gwarchod o dan adran 16(2)(b) o'r Ddeddf honno.</p> <p>(7) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddarparu bod Cyngor Ynysoedd Scilly i'w drin fel awdurdod lleol yn Lloegr at ddibenion y Ddeddf hon, neu at ddibenion darpariaethau penodol y Ddeddf hon, gydag unrhyw addasiadau a bennir.</p>	
<p>ATODLEN A1 Taliadau Uniongyrchol: Ôl-ofal o dan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983</p> <p><i>Cyffredinol</i></p> <p>1. Mae adran 50 (taliadau uniongyrchol i ddiwallu anghenion oedolyn), 51 (taliadau uniongyrchol i ddiwallu anghenion plentyn) a 53 (taliadau uniongyrchol: darpariaeth bellach) yn gymwys mewn perthynas ag adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 ond fel pe bai'r addasiadau a ganlyn wedi eu gwneud i'r adrannau hynny.</p> <p><i>Addasiadau i adran 50</i></p> <p>2. Yn lle is-adran (1) o adran 50 rhodder—</p> <p>"(1)Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau i oedolyn y mae adran 177 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) yn gymwys iddo sy'n gyfatebol i'r gest o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal i'r oedolyn o dan yr adran honno."</p> <p>3. Yn is-adran (3) o'r adran honno—</p> <p>(a) ym mharagraff (a), yn lle "y mae arno anghenion am ofal a chymorth ("A")" rhodder "mewn cysylltiad â darparu i'r oedolyn</p>	<p>20(2)(d)</p>

~~(“A”) wasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”, a~~
~~(b)ym mharagraff (c)(i), yn lle “o ddiwallu anghenion A” rhodder “o gyflawni ei ddyletswydd tuag at A o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”.~~

4. Yn is-adran (4) o'r adran honno—

~~(a)ym mharagraff (a), yn lle “y mae arno anghenion am ofal a chymorth (“A”)” rhodder “y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 yn gymwys iddo (“A”)”, a~~

~~(b)ym mharagraff (d)(i) yn lle “o ddiwallu anghenion A” rhodder “o gyflawni ei ddyletswydd tuag at A o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”.~~

5. Yn is-adran (5) o'r adran honno—

~~(a)ym mharagraff (a), yn lle “anghenion A am ofal a chymorth” rhodder “darparu i A wasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”, a~~

~~(b)ym mharagraff (b), yn lle “tuag at y gost o ddiwallu anghenion A am ofal a chymorth” rhodder “sy'n gyfatebol i'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu i A wasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”.~~

6. Yn is-adran (6)(b) o'r adran honno, yn lle “anghenion A am ofal a chymorth” rhodder “darparu i A wasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”.

Addasiadau i adran 51

7. Yn lle is-adran (1) o adran 51 rhodder—

~~“(1) Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i awdurdod lleol wneud taliadau i berson mewn cysylltiad â phlentyn y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) yn gymwys iddo sy'n gyfatebol i'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal i'r plentyn o dan yr adran honno.”~~

8. Yn is-adran (3)(a) a (b) o'r adran honno, yn lle “y mae arno anghenion am ofal a chymorth” (ym mhob lle y mae'n digwydd) rhodder “y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 yn gymwys iddo”.

9. Yn is-adran (5)(a) o'r adran honno, yn lle “ddiwallu anghenion y plentyn” rhodder “gyflawni ei ddyletswydd tuag at

y plentyn o dan adran 177 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983”.

Addasiadau i adran 53

10. Yn is-adran (1) o adran 53—

(a) yn y geiriau agoriadol, yn lle “50, 51 neu 52” rhodder “50 neu 51”,

(b) hepgorer paragraffau (a), (b) ac (c),

(c) ym mharagraff (i), yn lle “y disodlir odanynt ddyletswydd neu bŵer awdurdod lleol i ddiwallu anghenion person am ofal a chymorth, neu anghenion gofalwr am gymorth, drwy wneud taliadau uniongyrchol, ac i ba raddau y disodlir y ddyletswydd honno neu'r pŵer hwnnw” rhodder “y cyflawnir odanynt ddyletswydd awdurdod lleol o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal), drwy wneud taliadau uniongyrchol, ac i ba raddau y cyflawnir y ddyletswydd honno”, a

(d) ym mharagraff (k), yn lle “50 i 52” rhodder “50 neu 51”.

11. Hpgorer is-adrannau (2) i (8) o'r adran honno.

12. Ar ôl is-adran (8) o'r adran honno mewnosoder—

“(8A) Rhaid i reoliadau a wneir o dan adrannau 50 a 51 bennu bod rhaid i daliadau uniongyrchol i dalu'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 177 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) gael eu gwneud ar raddfa y mae'r awdurdod lleol yn amcangyfrif ei bod yn gyfatebol i'r gost resymol o sicrhau'r ddarpariaeth o'r gwasanaethau hynny i ddiwallu'r anghenion hynny.”

13. Yn is-adran (9) o'r adran honno—

(a) yn lle “, 51 neu 52” rhodder “neu 51”, a

(b) yn lle “gofal a chymorth (neu, yn achos gofalwr, gymorth)” rhodder “gwasanaethau ôl-ofal”.

14. Yn lle is-adran (10) o'r adran honno, yn lle “ofal a chymorth (neu, yn achos gofalwr, gymorth) i ddiwallu anghenion” rhodder “wasanaethau ôl-ofal”.]

ATODLEN A1

(fel y'i cyflwynir gan adran 53A)

**TALIADAU UNIONGYRCHOL: ÔL-OFAL O DAN DDEDDF
IECHYD MEDDWL 1983**

Cyffredinol

1 Caiff rheoliadau ei gwneud yn ofynnol neu ganiatáu i

awdurdod lleol wneud taliadau mewn cysylltiad â pherson y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) yn gymwys iddo sy'n gyfatebol i'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal ar gyfer y person o dan yr adran honno.

2 Ond ni chaiff rheoliadau o dan baragraff 1 ei gwneud yn ofynnol bod taliadau o'r fath yn cael eu gwneud na chaniatáu hynny oni bai—

(a) pan fo'r taliad yn cael ei wneud mewn cysylltiad ag oedolyn, y bodlonir amod 1, 2 neu 3 ym mharagraff 3;

(b) pan fo'r taliad yn cael ei wneud mewn cysylltiad â phlentyn, y bodlonir amod 1 neu 2 ym mharagraff 4.

3 Cyfeirir at daliad o dan yr Atodlen hon yn y Ddeddf hon fel "taliad uniongyrchol".

Taliadau uniongyrchol: gwasanaethau ôl-ofal ar gyfer oedolyn
4 (1) Mae'r amodau y cyfeirir atynt ym mharagraff 2(a) mewn perthynas â gwneud taliadau uniongyrchol mewn cysylltiad ag oedolyn ("A") y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) yn gymwys iddo sy'n gyfatebol i'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal ar gyfer A o dan yr adran honno fel a ganlyn.

(2) Amod 1 yw—

(a) bod y taliadau i'w gwneud i A,

(b) bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan A alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,

(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o gyflawni ei ddyletswydd tuag at A o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983, a

(ii) bod gan A allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a

(d) bod A wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.

(3) Amod 2 yw—

(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson ar wahân i A ("B"),

(b) bod yr awdurdod lleol yn credu nad oes gan A alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,

(c) bod B yn berson addas,

(d) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o gyflawni ei ddyletswydd tuag at A o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983,

(ii) bod gan B allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu

<p><u>gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a</u> <u>(iii) y bydd B yn gweithredu er lles pennaf A wrth reoli'r taliadau, ac</u> <u>(e) bod y cydsyniad angenrheidiol wedi ei gael i wneud y taliadau i B.</u> <u>(4) Amod 3 yw—</u> <u>(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson a enwebir gan A ("N"),</u> <u>(b) bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan A alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud,</u> <u>(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—</u> <u>(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o gyflawni ei ddyletswydd tuag at A o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983, a</u> <u>(ii) bod gan N allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo),</u> <u>(d) bod A wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud, ac</u> <u>(e) bod N wedi cydsynio i gael y taliadau.</u> <u>(5) At ddibenion is-baragraff (3)(c), mae B yn "berson addas"—</u> <u>(a) os yw B wedi ei awdurdodi o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 (p'un ai yn nhermau cyffredinol neu benodol) i wneud penderfyniadau ynghylch darparu i A wasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983,</u> <u>(b) pan na fo B wedi ei awdurdodi fel y crybwyllwyd ym mharagraff (a), os yw person sydd wedi ei awdurdodi felly yn cytuno â'r awdurdod lleol fod B yn addas i gael y taliadau tuag at y gost o ddiwallu anghenion A am ofal a chymorth, neu</u> <u>(c) pan na fo B wedi ei awdurdodi fel y crybwyllwyd ym mharagraff (a) ac nad oes unrhyw berson sydd wedi ei awdurdodi felly, os yw'r awdurdod lleol o'r farn bod B yn addas i gael taliadau o'r math hwnnw.</u> <u>(6) At ddibenion is-adran (3)(e), ystyr "cydsyniad angenrheidiol" yw—</u> <u>(a) cydsyniad B, a</u> <u>(b) pan fo B yn berson addas yn rhinwedd is-baragraff (5)(b), cydsyniad person sydd wedi ei awdurdodi o dan Ddeddf Galluedd Meddyliol 2005 (p'un ai yn nhermau cyffredinol neu benodol) i wneud penderfyniadau ynghylch darparu i A wasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983.</u> <u><i>Taliadau uniongyrchol: gwasanaethau ôl-ofal ar gyfer plentyn</i></u> <u>5 (1) Mae'r amodau y cyfeirir atynt ym mharagraff 2(b) mewn</u></p>	
--	--

perthynas â gwneud taliadau uniongyrchol mewn cysylltiad â phlentyn ("C") y mae adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) yn gymwys iddo sy'n gyfatebol i'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal ar gyfer C o dan yr adran honno fel a ganlyn.

(2) Amod 1 yw—

(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson ("P") sef—

(i) C, neu

(ii) person sydd â chyfrifoldeb rhiant dros C,

(b) pan fo P—

(i) yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan P alluedd i gydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud;

(ii) yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan P ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio i gael y taliadau,

(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o gyflawni ei ddyletswydd tuag at C o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983,

(ii) y caiff llesiant C ei ddiogelu a'i hyrwyddo drwy i'r taliadau gael eu gwneud, a

(iii) bod gan P allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo), a

(d) bod P wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud.

(3) Amod 2 yw—

(a) bod y taliadau i'w gwneud i berson a enwebir gan P ("N").

(b) pan fo P—

(i) yn oedolyn neu'n blentyn 16 neu 17 oed, bod yr awdurdod lleol yn credu bod gan P alluedd i gydsynio bod taliadau'n cael eu gwneud;

(ii) yn blentyn o dan 16 oed, bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod gan P ddealltwriaeth ddigonol i wneud penderfyniad deallus ynghylch cydsynio bod taliadau'n cael eu gwneud,

(c) bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—

(i) bod gwneud y taliadau yn ffordd briodol o gyflawni ei ddyletswydd tuag at C o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983,

(ii) y caiff llesiant C ei ddiogelu a'i hyrwyddo drwy i'r taliadau gael eu gwneud,

(iii) y bydd N yn gweithredu er lles pennaf C wrth reoli'r taliadau, a

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

(iv) bod gan N allu i reoli'r taliadau (naill ai ar ei ben ei hun neu gyda'r cymorth sydd ar gael iddo),

(d) bod P wedi cydsynio bod y taliadau'n cael eu gwneud, ac

(e) bod N wedi cydsynio i gael y taliadau.

Darpariaeth bellach ar gyfer taliadau uniongyrchol: ôl-ofal

6 Caiff rheoliadau o dan yr Atodlen hon hefyd wneud darpariaeth, yn benodol, ynghylch y canlynol—

(a) materion y caiff awdurdod lleol, neu y mae'n rhaid iddo, roi sylw iddynt wrth wneud penderfyniad o fath penodedig

ynghylch taliadau uniongyrchol;

(b) amodau y caiff awdurdod lleol, neu y mae'n rhaid iddo, eu gosod a'r amodau na chaniateir iddo eu gosod, mewn

perthynas â thaliadau uniongyrchol;

(c) camau y caiff awdurdod lleol, neu y mae'n rhaid iddo, eu cymryd cyn, neu ar ôl, gwneud penderfyniad o fath penodedig

ynghylch taliadau uniongyrchol;

(d) cymorth y mae'n rhaid i awdurdod lleol ei ddarparu neu ei drefnu ar gyfer personau y mae'n gwneud taliadau

uniongyrchol iddynt;

(e) achosion neu amgylchiadau lle y caiff awdurdod lleol weithredu fel asiant ar ran person y mae taliadau uniongyrchol

yn cael eu gwneud iddo;

(f) amodau y cyflawnir odanynt ddyletswydd awdurdod lleol o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) drwy

wneud taliadau uniongyrchol, ac i ba raddau y cyflawnir y ddyletswydd honno drwy wneud taliadau uniongyrchol;

(g) achosion neu amgylchiadau lle na chaiff awdurdod lleol wneud, neu lle y caniateir iddo beidio â gwneud, taliadau i

person neu mewn perthynas â pherson;

(h) achosion neu amgylchiadau lle y mae'n rhaid i berson, neu lle y caiff person, nad yw bellach heb alluedd, neu y mae'r

awdurdod lleol yn credu nad yw'r person hwnnw bellach heb alluedd, i gydsynio bod taliadau uniongyrchol yn cael eu

gwneud, gael ei drin, serch hynny, at ddibenion paragraffau 4 a 5 fel pe na bai ganddo'r galluedd i wneud hynny;

(i) achosion neu amgylchiadau lle y caiff, neu y mae'n rhaid i, awdurdod lleol sy'n gwneud taliadau uniongyrchol adolygu'r

arfer o wneud y taliadau hynny;

(j) achosion neu amgylchiadau lle y caiff, neu y mae'n rhaid i, awdurdod lleol sy'n gwneud taliadau uniongyrchol—

(i) terfynu'r arfer o wneud y taliadau hynny;

(ii) ei gwneud yn ofynnol i'r cyfan neu ran o daliad

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>uniongyrchol gael ei ad-dalu;</u></p> <p><u>(k) adennill unrhyw swm sy'n ddyledus i awdurdod lleol mewn cysylltiad â gwneud taliadau uniongyrchol.</u></p> <p><u>7 Rhaid i reoliadau o dan yr Atodlen hon bennu bod rhaid i daliadau uniongyrchol i dalu'r gost o ddarparu neu drefnu i ddarparu gwasanaethau ôl-ofal o dan adran 117 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 (ôl-ofal) gael eu gwneud ar raddfa y mae'r awdurdod lleol yn amcangyfrif ei bod yn gyfatebol i'r gost resymol o sicrhau bod y gwasanaethau hynny yn cael eu darparu i ddiwallu'r anghenion hynny.</u></p> <p><u>8 Caiff person y mae awdurdod lleol yn gwneud taliad uniongyrchol iddo, yn ddarostyngedig i reoliadau a wneir o dan yr Atodlen hon, ddefnyddio'r taliad i brynu gwasanaethau ôl-ofal gan unrhyw berson (gan gynnwys, ymhlith eraill, yr awdurdod a wnaeth y taliad).</u></p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

Y DIWYGIADAU SYDD I GAEL EU GWNEUD GAN FIL IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL (CYMRU)

Bwriedir i'r ddogfen hon ddangos sut y byddai'r darpariaethau yn Neddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, fel yr oeddent yn gymwys o ran Cymru ar 9 Mawrth 2024, yn edrych fel y'u diwygid gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) (pe bai'n cael ei ddeddfu fel y'i cyflwynwyd ar 20 Mai 2024).

Ceir llinell drwy'r testun sydd i gael ei ddileu gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru), e.e. ~~mae testun sydd wedi ei hepgor yn edrych fel hyn~~. Mae testun sydd i gael ei ychwanegu gan Fil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) wedi ei danlinellu, e.e. mae testun sydd wedi ei ychwanegu yn edrych fel hyn. Rhoddir y cyfeiriadau at y darpariaethau diwygio perthnasol yn y Bil yn y golofn dde ar bob tudalen.

Cynhwysir nifer o ddarpariaethau cysylltiedig yn y Ddeddf, er nad ydynt yn cael eu diwygio, er mwyn helpu i ddeall y diwygiadau arfaethedig.

Rhybudd

Mae'r testun hwn wedi ei lunio gan swyddogion Grŵp Iechyd, Gofal Cymdeithasol a'r Blynyddoedd Cynnar Llywodraeth Cymru. Er bod ymdrech wedi ei gwneud i sicrhau ei fod yn gywir, ni ddylid dibynnu arno fel testun diffiniol o'r Ddeddf na'r Bil.

At ddiben helpu pobl i ddeall effaith Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r testun wedi ei lunio. Ni fwriedir iddo gael ei ddefnyddio mewn unrhyw gyd-destun arall.

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<u>Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016</u>	<i>Yr adran ddiwygio ym Mil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru)</i>
<p>1 Trosolwg o Ran 1</p> <p>Yn y Rhan hon—</p> <p>(a) mae'r Bennod hon yn diffinio rhai termau allweddol gan gynnwys yr hyn a olygir wrth "gwasanaeth rheoleiddiedig" yn y Ddeddf hon ac yn nodi amcanion cyffredinol Gweinidogion Cymru mewn perthynas â rheoleiddio gwasanaethau o'r fath;</p> <p>(b) mae Pennod 2 yn nodi swyddogaethau Gweinidogion Cymru mewn perthynas â chofrestru personau sy'n darparu gwasanaethau rheoleiddiedig, gan gynnwys darpariaeth ynghylch amrywio a chanslo cofrestriadau a darpariaeth ynghylch hysbysiadau ac apelau;</p> <p><u>(ba) mae Pennod 2 hefyd yn gwneud darpariaeth sy'n cyfyngu ar yr endidau a gaiff ddarparu gwasanaethau cartrefi gofal mewn man y mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant ynddo, gwasanaethau llety diogel a gwasanaethau maethu;</u></p> <p>(c) mae Pennod 3 yn nodi pwerau Gweinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu a'u pwerau i gynnal arolygiadau;</p> <p>(d) mae Pennod 4 yn rhoi rhai swyddogaethau cyffredinol i Weinidogion Cymru mewn perthynas â gwasanaethau rheoleiddiedig;</p> <p>(e) mae Pennod 5 yn gwneud darpariaeth ar gyfer troseddau a chosbau;</p> <p>(f) mae Pennod 6 yn diwygio Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (dccc 4) i wneud darpariaeth mewn cysylltiad â swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol (gweler Atodlen 2 i Ddeddf 2014 am hyn) gan gynnwys, yn benodol, ddarpariaeth ynghylch—</p> <p>(i) adroddiadau blynyddol gan awdurdodau lleol;</p> <p>(ii) pwerau i Weinidogion Cymru i gynnal adolygiadau o'r ffordd</p>	<p>2(a)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>y caiff y swyddogaethau hynny eu harfer;</p> <p>(iii) pwerau sy'n caniatáu ar gyfer arolygu mangreoedd a ddefnyddir mewn cysylltiad ag arfer y swyddogaethau hynny;</p> <p>(iv) pwerau i Weinidogion Cymru i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth sy'n ymwneud ag arfer y swyddogaethau hynny gael ei darparu;</p> <p>(v) troseddau mewn cysylltiad ag arolygiadau neu ofynion i ddarparu gwybodaeth;</p> <p>(vi) pwerau i Weinidogion Cymru i reoleiddio'r arferiad o'r swyddogaethau awdurdod lleol hynny sy'n ymwneud â phlant sy'n derbyn gofal a phlant sy'n cael eu lletya;</p> <p>(g) mae Pennod 7 yn gwneud darpariaeth i Weinidogion Cymru fonitro cynaliadwyedd ariannol darparwyr gwasanaethau penodol a llunio a chyhoeddi adroddiadau ynghylch sefydlogrwydd y farchnad ar gyfer gwasanaethau gofal cymdeithasol yng Nghymru.</p>	
<p><u>2A Ystyr "gwasanaeth plant o dan gyfyngiad"</u></p> <p><u>(1) At ddibenion y Rhan hon, mae'r gwasanaethau rheoleiddiedig a ganlyn yn "gwasanaeth plant o dan gyfyngiad"—</u></p> <p><u>(a) gwasanaeth cartref gofal a ddarperir mewn man y mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant ynddo;</u></p> <p><u>(b) gwasanaeth maethu;</u></p> <p><u>(c) gwasanaeth llety diogel.</u></p> <p><u>(2) At ddibenion is-adran (1), mae gwasanaeth cartref gofal yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant—</u></p> <p><u>(a) os yw wedi darparu mwy o ddiwrnodau o lety i blant nag i oedolion am unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis blaenorol, neu</u></p> <p><u>(b) os yw'n bwriadu darparu mwy o ddiwrnodau o lety i blant nag i oedolion am unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis dilynol.</u></p> <p><u>(3) Mae Atodlen 1 yn gwneud darpariaeth bellach ynghylch ystyr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad.</u></p>	2(b)
<p>6 Cais i gofrestru fel darparwr gwasanaeth</p> <p>(1) Rhaid i berson sy'n dymuno darparu gwasanaeth</p>	3(2)

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>rheoleiddiedig wneud cais ar gyfer cofrestru i Weinidogion Cymru—</p> <p>(a) sy'n pennu'r gwasanaeth rheoleiddiedig y mae'r person yn dymuno ei ddarparu,</p> <p>(b) sy'n pennu'r manau y mae'r gwasanaeth i'w ddarparu ynddynt, ohonynt neu mewn perthynas â hwy,</p> <p>(c) sy'n dynodi unigolyn fel yr unigolyn cyfrifol mewn cysylltiad â phob un o'r manau hynny ac sy'n datgan enw a chyfeiriad pob unigolyn o'r fath (mae adran 21 yn nodi pwy y caniateir iddo gael ei ddynodi'n unigolyn cyfrifol), a</p> <p>(d) sy'n cynnwys unrhyw wybodaeth arall a ragnodir</p> <p><u>(1A) Yn achos person, ac eithrio awdurdod lleol, sy'n dymuno darparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, rhaid i'r cais hefyd gynnwys unrhyw wybodaeth a ragnodir er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y person yn bodloni gofynion adran 6A(1).</u></p> <p>(2) Rhaid i gais fod ar y ffurf ragnodedig.</p> <p>(3) Caiff person sy'n dymuno cael ei gofrestru fel darparwr gwasanaeth mewn cysylltiad â dau neu ragor o wasanaethau rheoleiddiedig wneud un cais mewn cysylltiad â hwy.</p>	
<p><u>6A Cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad</u></p> <p><u>(1) Er mwyn cael ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, rhaid i berson nad yw'n awdurdod lleol fod yn endid nid-er-elw.</u></p> <p><u>(2) At ddibenion y Rhan hon, mae "endid nid-er-elw" yn berson sy'n bodloni amodau 1 a 2 yn is-adrannau (3) a (4).</u></p> <p><u>(3) Amod 1 yw bod amcanion neu ddibenion y person yn ymwneud yn anad dim â'r canlynol—</u></p> <p><u>(a) lles plant, neu</u></p> <p><u>(b) unrhyw les cyhoeddus arall a ragnodir gan Weinidogion Cymru.</u></p> <p><u>(4) Amod 2 yw bod y person yn un o'r mathau o ymgymeriad a ganlyn (fel y'u diffinnir yn adran 6B)—</u></p> <p><u>(a) cwmni elusennol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau,</u></p> <p><u>(b) sefydliad elusennol corfforedig,</u></p> <p><u>(c) cymdeithas gofrestredig elusennol, neu</u></p> <p><u>(d) cwmni buddiant cymunedol cyfyngedig drwy warant heb</u></p>	<p>3(3)</p>

gyfalaf cyfrannau.

6B Cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad: diffiniadau

(1) Mae'r diffiniadau a ganlyn yn gymwys at ddibenion adran 6A(4).

(2) Mae "cwmni elusennol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau" yn gwmni—

(a) sydd wedi ei gofrestru o dan Ddeddf Cwmnïau 2006 (p. 46)

yngh Nghymru, Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon,

(b) y mae ei atebolrwydd yn gyfyngedig drwy warant ac nad oes ganddo gyfalaf cyfrannau, ac

(c) sy'n elusen a gofrestrwyd o dan un neu ragor o'r canlynol—

(i) Deddf Elusennau 2011 (p. 25);

(ii) Deddf Elusennau a Buddsoddi gan Ymddiriedolwyr (Yr Alban) 2005 (dsa 10);

(iii) Deddf Elusennau (Gogledd Iwerddon) 2008 (p. 12).

(3) Mae "sefydliad elusennol corfforedig" yn sefydliad a gofrestrwyd o dan—

(a) adran 209, 232 neu 238 o Ddeddf Elusennau 2011 neu reoliadau a wneir o dan adran 234 o'r Ddeddf honno,

(b) adran 55, 58 neu 60 o Ddeddf Elusennau a Buddsoddi gan Ymddiriedolwyr (Yr Alban) 2005, neu

(c) adran 111, 114 neu 117 o Ddeddf Elusennau (Gogledd Iwerddon) 2008 neu reoliadau a wneir o dan adran 115 o'r Ddeddf honno.

(4) Mae "cymdeithas gofrestredig elusennol" yn—

(a) cymdeithas—

(i) sy'n "cymdeithas gofrestredig" o fewn yr ystyr a roddir i "registered society" gan adran 1(1) o Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014 (p. 14), a

(ii) sy'n elusen o fewn ystyr adran 1(1) o Ddeddf Elusennau 2011,

(b) cymdeithas—

(i) sy'n "cymdeithas gofrestredig" o fewn yr ystyr a roddir i "registered society" gan adran 1(1) o Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol 2014, a

(ii) sy'n elusen a gofrestrwyd o dan Ddeddf Elusennau a Buddsoddi gan Ymddiriedolwyr (Yr Alban) 2005, neu

(c) cymdeithas—

(i) sy'n "cymdeithas gofrestredig" o fewn yr ystyr a roddir i

<p><u>“registered society” gan adran 1A(1) o Ddeddf Cymdeithasau Cydweithredol a Chymdeithasau Budd Cymunedol (Gogledd Iwerddon) 1969 (p. 24), a</u> <u>(ii) sy'n elusen a gofrestrwyd o dan Ddeddf Elusennau (Gogledd Iwerddon) 2008.</u> <u>(5) Mae “cwmni buddiant cymunedol cyfyngedig drwy warant heb gyfalaf cyfrannau” yn gwmni—</u> <u>(a) sydd wedi ei gofrestru o dan Ddeddf Cwmnïau 2006 yng Nghymru, Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon,</u> <u>(b) y mae ei atebolwydd yn gyfyngedig drwy warant ac nad oes ganddo gyfalaf cyfrannau, ac</u> <u>(c) sy'n gwmni buddiant cymunedol o dan Ran 2 o Ddeddf Cwmnïau (Archwilio, Ymchwiliadau a Menter Gymunedol) 2004 (p. 27).</u> <u>(6) Yn is-adrannau (2) a (5)—</u> <u>(a) mae i gyfeiriadau at fod atebolwydd cwmni yn “cyfyngedig drwy warant” yr ystyr a roddir i “limited by guarantee” gan adran 3(3) o Ddeddf Cwmnïau 2006, a</u> <u>(b) mae i “cwmni a chanddo gyfalaf cyfrannau” yr ystyr a roddir i “a company having a share capital” gan adran 545 o'r Ddeddf honno.</u></p>	
<p><u>6C Cofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad: trefniadau trosiannol</u></p> <p><u>Mae Atodlen 1A yn gwneud darpariaeth ar gyfer trefniadau trosiannol mewn cysylltiad â darparwyr gwasanaethau a gofrestrwyd cyn i adran 6A(1) ddod i rym.</u></p>	4(2)
<p><u>7 Caniatáu neu wrthod cofrestrriad fel darparwr gwasanaeth</u></p> <p><u>(1) Rhaid i Weinidogion Cymru ganiatáu cais o dan adran 6 os ydynt wedi eu bodloni—</u> <u>(a) bod y cais—</u> <u>(i) yn cynnwys popeth sy'n ofynnol gan neu o dan is-adran (1) o'r adran honno,</u> <u>(ii) yn achos cais sy'n ymwneud â gwasanaeth cymorth cartref, yn cynnwys yr ymgymeriad yn adran 8, a</u> <u>(iii) yn bodloni'r gofynion a ragnodir o dan adran 6(2);</u> <u>(aa) yn achos cais mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, fod yr ymgeisydd yn bodloni'r gofyniad adran 6A(1);</u> <u>(b) bod yr ymgeisydd yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth (gweler adran 9);</u></p>	5

<p>(c) o ran pob unigolyn sydd i'w ddynodi'n unigolyn cyfrifol—</p> <p>(i) ei fod yn gymwys i fod yn unigolyn cyfrifol yn unol ag adran 21(2),</p> <p>(ii) ei fod yn berson addas a phriodol i fod yn unigolyn cyfrifol (gweler adran 9), a</p> <p>(iii) y bydd yn cydymffurfio ag unrhyw ofynion mewn rheoliadau o dan adran 28 (i'r graddau y bônt yn gymwys);</p> <p>(d) y bydd cydymffurfedd â gofynion—</p> <p>(i) unrhyw reoliadau o dan adran 27 (gan gynnwys unrhyw ofynion o ran safon y gofal a'r cymorth y mae rhaid eu darparu), a</p> <p>(ii) unrhyw ddeddfiad arall yr ymddengys i Weinidogion Cymru ei fod yn berthnasol, (i'r graddau y bônt yn gymwys) mewn perthynas â darparu'r gwasanaeth rheoleiddiedig.</p> <p>(2) Mewn unrhyw achos arall rhaid i Weinidogion Cymru wrthod cais.</p> <p>(3) O ran caniatáu cais—</p> <p>(a) rhaid iddo fod yn ddarostyngedig i amod sy'n pennu—</p> <p>(i) y manau y mae'r darparwr gwasanaeth i ddarparu gwasanaeth rheoleiddiedig ynddynt, ohonynt neu mewn perthynas â hwy, a</p> <p>(ii) yr unigolyn sydd wedi ei ddynodi fel yr unigolyn cyfrifol ar gyfer pob un o'r manau hynny, a</p> <p><u>(aa) rhaid iddo, yn achos cais mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, fod yn ddarostyngedig i amod bod y darparwr gwasanaeth yn hysbysu Gweinidogion Cymru am unrhyw amgylchiadau nad yw'r darparwr bellach yn bodloni'r gofyniad adran 6A(1) odanynt, a</u></p> <p>(b) caiff fod yn ddarostyngedig i unrhyw amodau pellach sy'n briodol ym marn Gweinidogion Cymru.</p> <p>(4) Pan fo person wedi gwneud un cais mewn cysylltiad â dau neu ragor o wasanaethau rheoleiddiedig caiff Gweinidogion Cymru ganiatáu neu wrthod y cais ar wahân mewn cysylltiad â phob gwasanaeth.</p> <p>(5) Ond dim ond os yw gofynion adrannau 18 i 20 wedi eu bodloni (i'r graddau y bônt yn gymwys) y mae caniatâd i gais yn cymryd effaith.</p>	
<p>9 Person addas a phriodol: ystyriaethau perthnasol</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys i unrhyw benderfyniad gan Weinidogion Cymru o ran a yw—</p> <p>(a) darparwr gwasanaeth,</p> <p>(b) person sy'n gwneud cais i fod yn ddarparwr gwasanaeth,</p> <p>(c) unigolyn cyfrifol, neu</p>	6(2)

<p>(d) person sydd i'w ddynodi'n unigolyn cyfrifol, yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth neu, yn ôl y digwydd, unigolyn cyfrifol.</p> <p>(2) Wrth wneud penderfyniad o'r fath rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i'r holl faterion sy'n briodol yn eu barn hwy.</p> <p>(3) Yn benodol, rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i unrhyw dystiolaeth sy'n dod o fewn is-adranau (4) i (8).</p> <p>(4) Mae tystiolaeth yn dod o fewn yr is-adran hon os yw'n dangos bod y person wedi—</p> <p>(a) cyflawni—</p> <p>(i) unrhyw drosedd sy'n ymwneud â thwyll neu anonestrwydd arall, trais, arfau tanio neu gyffuriau neu unrhyw drosedd sydd wedi ei rhestru yn Atodlen 3 i Ddeddf Troseddau Rhywiol 2003 (p.42) (troseddau sydd â gofynion hysbysu),</p> <p>(ii) trosedd o dan y Ddeddf hon neu reoliadau a wneir odani,</p> <p>(iii) trosedd o dan Ran 2 o Ddeddf Safonau Gofal 2000 (p.14) neu reoliadau a wneir odani, neu</p> <p>(iv) unrhyw drosedd arall sy'n berthnasol ym marn Gweinidogion Cymru, neu</p> <p>(b) aflonyddu ar rywun, neu wahaniaethu'n anghyfreithlon, ar sail unrhyw nodwedd sy'n nodwedd warchoddedig o dan adran 4 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (p.15), neu wedi erlid person arall yn groes i'r Ddeddf honno, wrth gynnal unrhyw fusnes neu mewn cysylltiad â hynny.</p> <p>(5) Mae tystiolaeth o fewn yr is-adran hon—</p> <p>(a) os yw'n dangos bod unrhyw berson arall sy'n gysylltiedig â'r person neu a oedd yn gysylltiedig â'r person gynt (pa un ai ar sail bersonol, ar sail gwaith neu ar sail arall) wedi gwneud unrhyw un neu ragor o'r pethau a nodir yn is-adran (4) neu (6), a</p> <p>(b) os ymddengys i Weinidogion Cymru fod y dystiolaeth yn berthnasol wrth ystyried a yw'r person yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth neu, yn ôl y digwydd, yn unigolyn cyfrifol.</p> <p>(6) Mae tystiolaeth o fewn yr is-adran hon os yw'n dangos bod y person wedi bod yn gyfrifol am gamymddwyn neu gamreoli, neu wedi cyfrannu ato neu wedi ei hwyluso, wrth ddarparu—</p> <p>(a) gwasanaeth rheoleiddiedig neu wasanaeth a ddarperir y tu allan i Gymru a fyddai'n wasanaeth rheoleiddiedig pe bai'n cael ei ddarparu yng Nghymru;</p> <p>(b) gwasanaeth a fyddai wedi dod o fewn paragraff (a) pe bai'r system reoleiddiol sydd wedi ei sefydlu gan y Rhan hon</p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>wedi bod yn weithredol ar yr adeg pan oedd y gwasanaeth yn cael ei ddarparu.</p> <p>(7) Wrth roi sylw i dystiolaeth o fewn is-adran (6), rhaid i Weinidogion Cymru, ymhlith pethau eraill, ystyried—</p> <p>(a) pa mor ddifrifol yw'r camymddwyn neu'r camreoli ac am ba hyd y bu'n digwydd;</p> <p>(b) niwed a achoswyd i unrhyw berson, neu unrhyw dystiolaeth o fwriad i achosi niwed;</p> <p>(c) unrhyw fantais ariannol a enillwyd gan y person;</p> <p>(d) unrhyw gamau a gymerwyd gan y person i unioni'r camymddwyn neu'r camreoli.</p> <p><u>(e) pan fo'r person yn ddarparwr gwasanaeth—</u></p> <p><u>(i) sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, a</u></p> <p><u>(ii) sy'n ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1), a yw'n ymddangos i Weinidogion Cymru fod y darparwr wedi ymrwymo i drefniant ariannol sy'n dod o fewn adran 9A.</u></p> <p>(8) Mae tystiolaeth o fewn yr is-adran hon os yw'n dangos bod y person wedi methu'n flaenorol â chydymffurfio—</p> <p>(a) ag ymgymeriad a roddir o dan adran 7(1)(a)(ii) neu 11(3)(a)(ii),</p> <p>(b) ag amod a osodir o dan y Rhan hon, neu</p> <p>(c) â gofyniad a osodir gan reoliadau o dan adran 27(1) neu 28(1).</p> <p>(9) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddiwygio'r adran hon i amrywio'r dystiolaeth y mae rhaid iddynt roi sylw iddi.</p>	
<p><u>9A Prawf person addas a phriodol: trefniadau ariannol sy'n ymwneud â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad</u></p> <p><u>(1) At ddibenion y prawf person addas a phriodol yn adran 9, mae trefniant ariannol yn dod o fewn yr adran hon os yw'n drefniant gyda neu er lles person perthnasol—</u></p> <p><u>(a) sy'n afresymol neu'n anghymesur o dan yr holl amgylchiadau, a</u></p> <p><u>(b) a all (o ganlyniad) danseilio gallu'r darparwr gwasanaeth i ddilyn ei amcanion neu ei ddibenion fel y'u penderfynir yn unol ag adran 6A(3).</u></p> <p><u>(2) Wrth benderfynu a ymrwymwyd i drefniant ariannol o'r fath, rhaid rhoi sylw i'r canlynol—</u></p> <p><u>(a) maint neu werth y trefniant a'i ddiben (gan gynnwys i ba raddau y mae'n ymwneud â darparu'r gwasanaeth plant o</u></p>	<p>6(3)</p>

dan gyfyngiad);

(b) maint neu werth y trefniant o gymharu â faint o incwm y mae'r darparwr gwasanaeth yn ei gael o ddarparu'r gwasanaeth plant o dan gyfyngiad;

(c) y gyfran o gyfanswm incwm y darparwr gwasanaeth sy'n dod o ddarparu'r gwasanaeth plant o dan gyfyngiad;

(d) llesiant plant sy'n cael gofal a chymorth (yn narpariaeth y gwasanaeth plant o dan gyfyngiad).

(3) At ddibenion adran 9(7)(e) a'r adran hon—

(a) mae "ymrwymo i drefniant ariannol" yn cynnwys gwneud taliad neu ddyfarnu unrhyw fudd (uniongyrchol neu anuniongyrchol) sydd â gwerth ariannol, ond nid yw wedi ei gyfyngu i hynny (ac mae cyfeiriadau at drefniant ariannol i'w darllen fel petaent yn cynnwys cyfres o drefniadau);

(b) ystyr "person perthnasol" yw unrhyw un o'r canlynol—

(i) cyflogai, gweithiwr neu swyddog i'r darparwr gwasanaeth;

(ii) person cysylltiedig â chyflogai, gweithiwr neu swyddog i'r darparwr gwasanaeth;

(iii) pan fo'r darparwr gwasanaeth yn rhan o grŵp o bersonau sydd o dan berchnogaeth ar y cyd neu reolaeth ar y cyd, unrhyw berson o fewn y grŵp hwnnw.

9B Trefniadau ariannol sy'n ymwneud â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad: darpariaeth atodol

Yn adran 9A(3)(b)—

(a) mae i "cyflogai" a "gweithiwr" yr ystyron a roddir i "employee" a "worker" gan adran 230 o Ddeddf Hawliau Cyflogaeth 1996 (p. 18);

(b) ystyr "swyddog" yw—

(i) unrhyw gyfarwyddwr, unrhyw reolwr, unrhyw ysgrifennydd neu unrhyw swyddog tebyg arall yn y darparwr gwasanaeth (ac, mewn perthynas â darparwr gwasanaeth y mae ei faterion yn cael eu rheoli gan ei aelodau, ystyr "cyfarwyddwr" yw aelod o'r darparwr gwasanaeth);

(ii) unrhyw berson arall sydd â rheolaeth gyffredinol dros y darparwr gwasanaeth, ac sy'n rheoli'r darparwr hwnnw, a, phan fo'r darparwr gwasanaeth yn elusen, mae hyn yn cynnwys unrhyw ymddiriedolwr elusen o fewn ystyr y Deddf Elusennau.

(2) At ddibenion adran 9A(3)(b), mae'r canlynol yn gysylltiedig â chyflogai, gweithiwr neu swyddog i'r darparwr gwasanaeth—

(a) ei blentyn, ei riant, ei wŷr neu ei wyres, ei dad-cu/daid neu

<p><u>ei fam-gu/nain, ei frawd neu ei chwaer;</u></p> <p><u>(b) ei briod neu ei bartner sifil;</u></p> <p><u>(c) person sy'n cynnal busnes mewn partneriaeth ag ef neu ag unrhyw berson sy'n dod o fewn paragraff (a) neu (b);</u></p> <p><u>(d) sefydliad sy'n cael ei reoli—</u></p> <p><u>(i) ganddo ef neu gan unrhyw berson sy'n dod o fewn paragraff (a), (b) neu (c), neu</u></p> <p><u>(ii) gan ddau neu ragor o bersonau sy'n dod o fewn is-baragraff (i), o'u cymryd gyda'i gilydd;</u></p> <p><u>(e) corff corfforaethol—</u></p> <p><u>(i) y mae gan y person, neu unrhyw berson cysylltiedig sy'n dod o fewn unrhyw un neu ragor o baragraffau (a) i (c), fuddiant sylweddol ynddo, neu</u></p> <p><u>(ii) y mae gan ddau neu ragor o bersonau sy'n dod o fewn is-baragraff (i), o'u cymryd gyda'i gilydd, fuddiant sylweddol ynddo.</u></p> <p><u>(3) Yn is-adran (2)—</u></p> <p><u>(a) mae "plentyn" yn cynnwys llysblentyn;</u></p> <p><u>(b) pan na fo dau berson yn briod â'i gilydd, nac yn bartneriaid sifil i'w gilydd, ond yn byw gyda'i gilydd fel pe baent yn gwpl priod neu'n bartneriaid sifil, mae pob un ohonynt i'w drin fel pe bai'n briod neu'n bartner sifil i'r llall;</u></p> <p><u>(c) mae i "sefydliad" yr ystyr a roddir i "institution" gan adran 9(3) o Ddeddf Elusennau 2011 ac mae person yn rheoli sefydliad os yw'r person yn gallu, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, sicrhau bod materion y sefydliad yn cael eu cynnal yn unol â dymuniadau'r person;</u></p> <p><u>(d) mae i gyfeiriadau at berson a chanddo "buddiant sylweddol mewn corff corfforaethol" yr ystyr a roddir i berson a chanddo "substantial interest in a body corporate" gan adran 352 o Ddeddf Elusennau 2011.</u></p> <p><u>(4) At ddibenion adran 9A(3)(b)(iii), mae grŵp o bersonau i'w drin fel pe bai o dan reolaeth ar y cyd os yw'r grŵp—</u></p> <p><u>(a) yn grŵp o gyrff corfforaethol sydd wedi eu cydgysylltu,</u></p> <p><u>(b) yn cynnwys cyrff corfforaethol sydd oll o dan reolaeth un person neu un grŵp o bersonau, neu</u></p> <p><u>(c) yn cynnwys un neu ragor o gyrff corfforaethol a pherson, neu grŵp o bersonau, sydd â rheolaeth dros y corff corfforaethol hwnnw neu'r cyrff corfforaethol hynny.</u></p> <p><u>(5) Yn is-adran (4), ystyr "grŵp o gyrff corfforaethol sydd wedi eu cydgysylltu" yw grŵp sy'n cynnwys dau neu ragor o gyrff corfforaethol y mae pob un ohonynt wedi eu cydgysylltu â'i gilydd.</u></p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>(6) At ddibenion is-adran (5), mae unrhyw ddau gorff corfforaethol yn rhai sydd wedi eu cydgysylltu—</u> <u>(a) os yw un ohonynt yn gorff corfforaethol y mae'r llall yn is-gorff iddo, neu (b) os yw'r ddau ohonynt yn is-gyrff i un corff corfforaethol ac mae "cyrff corfforaethol sydd wedi eu cydgysylltu" i'w ddehongli yn unol â hynny).</u> <u>(7) At ddibenion is-adran (4)(b) ac (c), mae person neu grŵp o bersonau yn rheoli corff corfforaethol os yw'r person neu'r grŵp o bersonau yn gallu, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, sicrhau bod materion y corff corfforaethol yn cael eu cynnal yn unol â dymuniadau'r person neu'r grŵp o bersonau.</u> <u>(8) Yn yr adran hon—</u> <u>ystyr "y Deddfau Elusennau" ("the Charities Acts") yw Deddf Elusennau 2011 (p. 25), Deddf Elusennau a Buddsoddi gan Ymddiriedolwyr (Yr Alban) 2005 (dsa 10) a Deddf Elusennau (Gogledd Iwerddon) 2008 (p. 12);</u> <u>mae i "is-gorff" yr ystyr a roddir i "subsidiary" gan adran 1159 o Ddeddf Cwmnïau 2006 (p. 46);</u> <u>mae "person" ("person") yn cynnwys corff corfforaethol, partneriaeth a chymdeithas anghorfforedig.</u></p>	
<p>10 Datganiad blynyddol</p> <p><u>(1) Rhaid i ddarparwr gwasanaeth gyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol y mae'r darparwr wedi ei gofrestru ynddi., ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol y mae'r darparwr wedi ei gofrestru ynddi—</u></p> <p><u>(a) cyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru;</u> <u>(b) cyhoeddi'r datganiad hwnnw ar ei wefan.</u></p> <p><u>(1A) Rhaid i ddarparwr gwasanaeth roi ar gael, ar gais, gopi o ddatganiad blynyddol sydd wedi ei gyhoeddi ar ei wefan.</u></p> <p><u>(2) Rhaid i ddatganiad blynyddol gynnwys—</u></p> <p><u>(a) yr wybodaeth a ganlyn—</u></p> <p><u>(i) y gwasanaethau rheoleiddiedig y mae'r darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru i'w darparu;</u> <u>(ii) y manau y mae'r darparwr wedi ei gofrestru i ddarparu'r gwasanaethau hynny ynddynt, ohonynt neu mewn perthynas â hwy;</u> <u>(iii) enw'r unigolyn cyfrifol sydd wedi ei gofrestru mewn</u></p>	<p>7, 14(2) ac Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>cysylltiad â phob man o'r fath;</p> <p>(iv) y dyddiad y cymerodd cofrestriad y darparwr effaith mewn cysylltiad â phob gwasanaeth rheoleiddiedig a phob man o'r fath;</p> <p>(v) manylion unrhyw amodau eraill a osodir ar gofrestrriad y darparwr gwasanaeth;</p> <p>(vi) manylion am nifer y personau y darparodd y darparwr ofal a chymorth iddynt yn ystod y flwyddyn wrth ddarparu pob gwasanaeth o'r fath;</p> <p>(vii) unrhyw wybodaeth a ragnodir am hyfforddiant a gynigir neu a gyflawnir mewn perthynas â phob gwasanaeth o'r fath;</p> <p>(viii) unrhyw wybodaeth am gynllunio'r gweithlu a ragnodir;</p> <p><u>(viii a) unrhyw wybodaeth a ragnodir am dystiolaeth sy'n berthnasol i'r prawf person addas a phriodol;</u></p> <p>(ix) unrhyw wybodaeth arall a ragnodir, a</p> <p>(b) datganiad sy'n nodi sut y mae'r darparwr gwasanaeth wedi cydymffurfio ag unrhyw reoliadau a wneir o dan adran 27(1) sy'n pennu safon y gofal a'r cymorth y mae rhaid i ddarparwr gwasanaeth ei darparu (gweler adran 27(2)).</p> <p><u>(2A) Yn achos darparwr gwasanaeth, ac eithrio awdurdod lleol, sy'n darparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, rhaid i ddatganiad hefyd gynnwys unrhyw wybodaeth a ragnodir er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>(2B) Ond nid yw is-adran (2A) yn gymwys mewn cysylltiad â darparwr nad yw adran 6A yn gymwys iddo yn rhinwedd paragraff 2(3) o Atodlen 1A.</u></p> <p>(3) Rhaid i ddatganiad blynyddol fod ar y ffurf ragnodedig.</p> <p>(4) Rhaid cyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru o fewn y terfyn amser rhagnodedig.</p> <p><u>(4A) Rhaid cyhoeddi datganiad blynyddol o fewn y terfyn amser rhagnodedig.</u></p> <p><u>(4B) Ond os yw datgelu gwybodaeth a gynhwysir yn y datganiad blynyddol wedi ei wahardd drwy unrhyw ddeddfiad neu reol gyfreithiol arall, rhaid cuddio'r wybodaeth honno yn y datganiad blynyddol cyn ei gyhoeddi.</u></p> <p>(5) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi pob datganiad blynyddol a gyflwynir o dan is-adran (1).</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(6) Er gwaethaf adran 187(3), ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys—</p> <p>(a) y rheoliadau cyntaf a wneir o dan is-adran (2)(a)(vii),</p> <p>(b) y rheoliadau cyntaf a wneir o dan is-adran (2)(a)(viii),</p> <p>(ba) y rheoliadau cyntaf a wneir o dan is-adran (2)(a)(viiiia),</p> <p>(c) y rheoliadau cyntaf a wneir o dan is-adran (2)(a)(ix) neu,</p> <p>(d) y rheoliadau cyntaf a wneir o dan is-adran (2A),</p> <p>oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd</u> Cymru a'i gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad.</p>	
<p>11 Cais i amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth</p> <p>(1) Rhaid i ddarparwr gwasanaeth wneud cais i Weinidogion Cymru ar gyfer amrywio cofrestriad y darparwr—</p> <p>(a) os yw'r darparwr yn dymuno—</p> <p>(i) darparu gwasanaeth rheoleiddiedig nad yw'r darparwr eisoes wedi ei gofrestru i'w ddarparu,</p> <p>(ii) darparu gwasanaeth rheoleiddiedig mewn man, o fan neu mewn perthynas â man nad yw eisoes wedi ei bennu yng nghofrestriad y darparwr mewn perthynas â'r gwasanaeth hwnnw,</p> <p>(iii) peidio â darparu gwasanaeth rheoleiddiedig, neu</p> <p>(iv) peidio â darparu gwasanaeth rheoleiddiedig mewn man, o fan neu mewn perthynas â man;</p> <p>(b) os yw'r darparwr yn dymuno i amod a osodir o dan adran 7(3)(b), 12(2) neu 13(1) gael ei amrywio neu ei ddileu;</p> <p>(c) os yw'r darparwr yn dymuno dynodi unigolyn cyfrifol gwahanol mewn cysylltiad â man neu y mae'n ofynnol iddo ddynodi unigolyn cyfrifol oherwydd nad oes unigolyn o'r fath wedi ei ddynodi mewn cysylltiad â man y mae'r darparwr yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef.</p> <p>(2) Rhaid i Weinidogion Cymru drwy reoliadau ragnodi terfyn amser y mae rhaid cyflwyno cais i amrywio cofrestriad darparwr ynddo o dan amgylchiadau pan na fo unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad â man y mae'r darparwr yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo, ohono neu mewn</p>	<p>8(2)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>perthynas ag ef.</p> <p>(3) Rhaid i gais o dan is-adran (1)—</p> <p>(a) cynnwys—</p> <p>(i) manylion yr amrywiad y mae'r darparwr yn gofyn amdano,</p> <p>(ii) yn achos cais o dan is-adran (1)(a)(i) i ddarparu gwasanaeth cymorth cartref, yr ymgymeriad yn adran 8, a</p> <p>(iii) unrhyw wybodaeth arall a ragnodir;</p> <p>(b) bod ar y ffurf ragnodedig.</p> <p><u>(4) Yn achos cais o dan is-adran (1)(a)(i) i ddarparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, rhaid i'r cais hefyd gynnwys unrhyw wybodaeth a ragnodir er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p>	
<p>12 Caniatáu neu wrthod cais am amrywiad</p> <p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru ganiatáu neu wrthod cais o dan adran 11 (ond gweler is-adran (2) <u>is-adrannau (1A) a (2)</u>).</p> <p><u>(1A) Yn achos cais o dan adran 11(1)(a)(i) i ddarparu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, ni chaiff Gweinidogion Cymru ond caniatáu cais os ydynt wedi eu bodloni bod y darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p>(2) Yn achos cais o dan adran 11(1)(b), caiff Gweinidogion Cymru (yn lle caniatáu neu wrthod y cais)—</p> <p>(a) amrywio amod ar delerau gwahanol i'r rhai a bennir yn y cais, neu</p> <p>(b) gosod amod arall ar gofrestrriad y darparwr (pa un ai yn lle'r amod y gwnaeth y darparwr gais i'w amrywio neu ei ddileu neu'n ychwanegol at yr amod hwnnw).</p> <p>(3) Ond dim ond os yw gofynion adrannau 18 i 20 wedi eu bodloni (i'r graddau y bônt yn gymwys) y mae amrywiad o dan yr adran hon yn cymryd effaith.</p>	8(3)
<p>13 Amrywio heb gais</p> <p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru—</p> <p>(a) amrywio unrhyw amod a osodir o dan adran 7(3)(b), 12(2) neu baragraff (b) o'r is-adran hon, neu</p>	8(4)

<p>(b) gosod amod pellach ar gofrestrriad darparwr gwasanaeth.</p> <p>(2) Ni chaniateir amrywio cofrestrriad darparwr o dan is-adran (1) oni bai bod gofynion adrannau 18 a 19 wedi eu bodloni (ond nid yw hyn yn effeithio ar bŵer Gweinidogion Cymru i amrywio cofrestrriad ar frys o dan adran 25).</p> <p>(3) Os yw darparwr gwasanaeth yn darparu mwy nag un gwasanaeth rheoleiddiedig, caiff Gweinidogion Cymru amrywio cofrestrriad y darparwr drwy ddileu gwasanaeth rheoleiddiedig—</p> <p>(a) os ydynt wedi eu bodloni nad yw'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu'r gwasanaeth hwnnw, neu</p> <p>(b) os ydynt wedi eu bodloni nad yw'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn unol â'r gofynion a grybwyllir yn adran 7(1)(d) i'r graddau y bônt yn gymwys i'r gwasanaeth hwnnw., <u>neu</u></p> <p><u>(c) os ydynt wedi eu bodloni, pan fo'r gwasanaeth yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad, nad yw'r darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>(3A) Gweler hefyd Atodlen 1A, mewn cysylltiad ag amrywio cofrestrriad darparwr gwasanaeth i ddileu gwasanaeth plant o dan gyfyngiad yn ystod y cyfnod trosiannol a ddiffinnir yn yr Atodlen honno.</u></p> <p>(4) Os yw darparwr gwasanaeth yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig mewn mwy nag un man, o fwy nag un man neu mewn perthynas â mwy nag un man, caiff Gweinidogion Cymru amrywio cofrestrriad y darparwr drwy ddileu man os ydynt wedi eu bodloni—</p> <p>(a) nad yw'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig yn y man hwnnw, ohono neu mewn perthynas ag ef,</p> <p>(b) nad yw'r gwasanaeth a ddarperir yn y man hwnnw, ohono neu mewn perthynas ag ef yn cael ei ddarparu yn unol â'r gofynion a grybwyllir yn adran 7(1)(d) i'r graddau y bônt yn gymwys i'r gwasanaeth hwnnw, neu</p> <p>(c) nad oes unrhyw unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad â'r man hwnnw (a bod y terfyn amser a ragnodir o dan adran 11(2) wedi dod i ben).</p> <p>(5) Ni chaniateir i amrywiad gael ei wneud o dan is-adran (3) neu (4) oni bai bod gofynion adrannau 16 ac 17 wedi eu bodloni (ond nid yw hyn yn effeithio ar bŵer Gweinidogion</p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

Cymru i amrywio cofrestriad ar frys o dan adran 23).	
<p>14 Cais i ganslo cofrestriad fel darparwr gwasanaeth</p> <p>(1) Os yw darparwr gwasanaeth yn gwneud cais i Weinidogion Cymru i ganslo ei gofrestrriad, rhaid i Weinidogion Cymru ganiatáu'r cais oni bai eu bod wedi cymryd camau gyda golwg ar ganslo'r cofrestriad o dan adran 15 neu 23.</p> <p><u>(1A) Rhaid i gais o dan is-adran (1)—</u></p> <p><u>(a) cynnwys unrhyw wybodaeth a ragnodir gan Weinidogion Cymru;</u></p> <p><u>(b) bod ar y ffurf ragnodedig.</u></p> <p>(2) Rhaid i Weinidogion Cymru roi hysbysiad ynghylch caniatáu cais i ganslo o dan yr adran hon i'r darparwr gwasanaeth.</p> <p>(3) Mae canslo o dan yr adran hon yn cymryd effaith—</p> <p>(a) ar y diwrnod sydd 3 mis ar ôl y diwrnod y mae'r darparwr gwasanaeth yn cael yr hysbysiad, neu</p> <p>(b) ar unrhyw ddiwrnod cynharach a bennir gan Weinidogion Cymru yn yr hysbysiad.</p>	15(2)
<p>15 Canslo heb gais</p> <p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru ganslo cofrestriad darparwr gwasanaeth ar unrhyw un neu ragor o'r seiliau a ganlyn—</p> <p>(a) nid yw'r darparwr gwasanaeth bellach yn darparu unrhyw wasanaethau rheoleiddiedig;</p> <p>(b) nid yw Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bellach fod y darparwr gwasanaeth yn berson addas a phriodol i fod yn ddarparwr gwasanaeth (gweler adran 9);</p> <p><u>(ba) mae'r darparwr gwasanaeth wedi ei gollfarnu o drosedd berthnasol, neu wedi cael rhybuddiad mewn cysylltiad â throedd berthnasol, mewn cysylltiad â gwasanaeth rheoleiddiedig y mae'n ei ddarparu;</u></p> <p>(c) nid oes unigolyn cyfrifol wedi ei ddynodi mewn cysylltiad â phob man y mae'r darparwr yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef (ac mae'r terfyn amser ar gyfer gwneud cais i amrywio'r cofrestriad a ragnodir mewn rheoliadau a wneir o dan adran 11(2) wedi</p>	8(5) ac 16

<p>dod i ben);</p> <p>(d) <u>mae'r darparwr gwasanaeth neu unigolyn cyfrifol mae unigolyn cyfrifol ac eithrio'r darparwr gwasanaeth (gweler adran 21(2)(a)), sydd wedi ei ddynodi mewn cysylltiad â man y mae'r darparwr yn darparu gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef wedi ei gollfarnu o drosedd berthnasol, neu wedi cael rhybuddiad mewn cysylltiad â throedd berthnasol, mewn cysylltiad â gwasanaeth rheoleiddiedig a ddarperir gan y darparwr gwasanaeth;</u></p> <p>(e) mae unrhyw berson arall wedi ei gollfarnu o drosedd berthnasol, neu wedi cael rhybuddiad mewn cysylltiad â throedd berthnasol, mewn cysylltiad â gwasanaeth rheoleiddiedig a ddarperir gan y darparwr gwasanaeth;</p> <p>(f) nid yw gwasanaeth rheoleiddiedig a ddarperir gan y darparwr gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn unol â'r gofynion a grybwyllir yn adran 7(1)(d) i'r graddau y bônt yn gymwys i'r gwasanaeth hwnnw.</p> <p><u>(g) mae pob un o'r gwasanaethau y mae'r darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â hwy yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad ac nid yw'r darparwr gwasanaeth yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>(1A) Gweler hefyd Atodlen 1A, mewn cysylltiad â chanslo cofrestriad darparwr gwasanaeth mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad yn ystod y cyfnod trosiannol a ddiffinnir yn yr Atodlen honno.</u></p> <p>(2) At ddibenion is-adran (1)(d) <u>is-adran (1)(ba), (d) ac (e)</u>, mae'r canlynol yn droseddau perthnasol—</p> <p>(a) trosedd o dan y Ddeddf hon neu reoliadau a wneir odani;</p> <p>(b) trosedd o dan Ran 2 o Ddeddf Safonau Gofal 2000 (p.14) neu reoliadau a wneir odani;</p> <p>(c) unrhyw drosedd sydd, ym marn Gweinidogion Cymru, yn ei gwneud yn briodol i'r cofrestriad gael ei ganslo (gan gynnwys tramgwydd a gyflawnwyd y tu allan i Gymru a Lloegr a fyddai'n drosedd pe bai wedi ei gyflawni yng Nghymru a Lloegr).</p> <p>(3) Ni chaniateir i gofrestriad gael ei ganslo o dan yr adran hon oni bai bod gofynion adrannau 16 a 17 wedi eu bodloni (ond nid yw hyn yn effeithio ar bŵer Gweinidogion Cymru i ganslo cofrestriad ar frys o dan adran 23). —</p> <p><u>(a) yn achos y seiliau yn is-adran (1)(a), (b) a (ba), oni bai bod</u></p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>gofynion adrannau 18 a 19 wedi eu bodloni;</u></p> <p><u>(b) yn achos y seiliau yn is-adran (1)(c), (d), (e) ac (f), oni bai bod gofynion adrannau 16 a 17 wedi eu bodloni.</u></p> <p><u>(4) Ond nid oes dim byd yn is-adran (3) sy'n effeithio ar bŵer Gweinidogion Cymru i ganslo cofrestriad ar frys o dan adran 23.</u></p>	
<p>16 Hysbysiadau gwella</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Gweinidogion Cymru yn bwriadu—</p> <p>(a) canslo cofrestriad darparwr gwasanaeth o dan <u>adran 15(1)(c), (d), (e) neu (f)</u>adran 15, neu</p> <p>(b) amrywio cofrestriad darparwr o dan adran 13(3) neu (4).</p> <p>(2) Cyn canslo neu amrywio'r cofrestriad rhaid i Weinidogion Cymru roi hysbysiad gwella i'r darparwr gwasanaeth.</p> <p>(3) Rhaid i hysbysiad gwella a roddir o dan is-adran (2) bennu—</p> <p>(a) ar ba sail y mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu canslo neu amrywio'r cofrestriad ac, yn achos amrywiad, y modd y gwneir yr amrywiad,</p> <p>(b) y camau y mae Gweinidogion Cymru yn meddwl y mae rhaid i'r darparwr eu cymryd, neu'r wybodaeth y mae rhaid i'r darparwr ei darparu, er mwyn eu bodloni nad yw canslo neu amrywio ar y sail honno yn briodol, ac</p> <p>(c) terfyn amser—</p> <p>(i) ar gyfer cymryd y camau neu ddarparu'r wybodaeth, a</p> <p>(ii) i'r darparwr gwasanaeth gyflwyno sylwadau.</p> <p>(4) Caiff y darparwr gwasanaeth gyflwyno sylwadau i Weinidogion Cymru cyn i'r terfyn amser a bennir yn yr hysbysiad gwella ddod i ben a rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i'r sylwadau hynny wrth benderfynu beth i'w wneud o dan adran 17.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>
<p>18 Hysbysiad o gynnig</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo Gweinidogion Cymru yn bwriadu—</p> <p>(a) caniatáu cais i gofrestru fel darparwr gwasanaeth yn</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>ddarostyngedig i amod na chytunwyd arno'n ysgrifenedig â'r ymgeisydd,</p> <p>(b) gwrthod cais i gofrestru neu i amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth, neu</p> <p>(c) amrywio cofrestriad darparwr gwasanaeth ac eithrio, <u>neu</u>—</p> <p><u>(d) canslo cofrestriad darparwr gwasanaeth o dan adran 15(1)(a), (b) neu (ba).</u></p> <p>(i) yn unol â chais am amrywiad a wneir o dan adran 11, neu</p> <p>(ii) o dan adran 13(3) neu (4), 23(1)(b) neu 25(2)(a).</p> <p>(2) Rhaid i Weinidogion Cymru roi hysbysiad o'r cynnig i'r darparwr gwasanaeth—</p> <p>(a) sy'n pennu'r camau y mae Gweinidogion Cymru yn bwriadu eu cymryd,</p> <p>(b) sy'n rhoi rhesymau dros y cynnig, ac</p> <p>(c) sy'n pennu terfyn amser o ddim llai nag 28 o ddiwrnodau o'r dyddiad y rhoddir yr hysbysiad y caiff y darparwr gwasanaeth gyflwyno sylwadau i Weinidogion Cymru ynddo.</p> <p>(3) Caiff hysbysiad o gynnig bennu'r camau a fyddai'n arwain, pe baent yn cael eu cymryd gan ddarparwr o fewn y terfyn amser a bennir yn yr hysbysiad, at Weinidogion Cymru yn peidio â chymryd y camau y maent yn eu cynnig yn yr hysbysiad.</p> <p>(4) Yn achos gwrthod cais i gofrestru fel darparwr gwasanaeth mae cyfeiriadau yn yr adran hon ac adran 19 at "darparwr gwasanaeth" i'w trin fel cyfeiriadau at y person a wnaeth gais i gael ei gofrestru fel darparwr gwasanaeth.</p>	
<p>27 Rheoliadau ynghylch gwasanaethau rheoleiddiedig</p> <p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau osod gofynion ar ddarparwr gwasanaeth mewn perthynas â gwasanaeth rheoleiddiedig.</p> <p>(2) Rhaid i ofynion a osodir gan reoliadau o dan is-adran (1) gynnwys gofynion o ran safon y gofal a'r cymorth sydd i'w darparu gan ddarparwr gwasanaeth.</p> <p>(3) Rhaid i Weinidogion Cymru, wrth wneud rheoliadau sy'n</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>gosod gofynion o'r math a grybwyllir yn is-adran (2), roi sylw—</p> <p>(a) i bwysigrwydd llesiant unrhyw unigolion y bydd gofal a chymorth yn cael eu darparu iddynt, a</p> <p>(b) i'r safonau ansawdd sydd wedi eu cynnwys mewn unrhyw god a ddyroddir o dan adran 9 o Ddeddf 2014 (codau ar gyfer helpu i sicrhau canlyniadau a bennir mewn datganiadau llesiant).</p> <p>(4) Cyn gwneud rheoliadau o dan yr adran hon rhaid i Weinidogion Cymru—</p> <p>(a) ymgynghori ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn hwy, a</p> <p>(b) cyhoeddi datganiad ynghylch yr ymgynghoriad.</p> <p>(5) Rhaid i Weinidogion Cymru osod copi o ddatganiad a gyhoeddir o dan is-adran (4)(b) gerbron Cynulliad Genedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u>.</p> <p>(6) Ond nid yw'r gofyniad i ymgynghori a chyhoeddi datganiad yn gymwys i reoliadau—</p> <p>(a) sy'n diwygio rheoliadau eraill a wneir o dan yr adran hon, a</p> <p>(b) nad ydynt, ym marn Gweinidogion Cymru, yn rhoi effaith i unrhyw newid sylweddol yn y ddarpariaeth a wneir gan y rheoliadau sydd i'w diwygio.</p>	
<p>32 Pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu</p> <p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i berson perthnasol ddarparu unrhyw wybodaeth iddynt sy'n ymwneud â gwasanaeth rheoleiddiedig y mae Gweinidogion Cymru yn meddwl ei bod yn angenrheidiol neu'n hwylus ei chael at ddibenion arfer eu swyddogaethau o dan Bennod 2 a'r Bennod hon o'r Rhan hon neu o dan adrannau 38 i 40.</p> <p>(2) Ond ni chaiff Gweinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i</p>	<p>17(2)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>person ddarparu gwybodaeth os yw datgelu'r wybodaeth honno wedi ei wahardd drwy unrhyw ddeddfiad neu reol gyfreithiol arall.</p> <p>(3) At ddibenion is-adran (1), ystyr "person perthnasol" yw—</p> <p>(a) darparwr gwasanaeth,</p> <p>(b) unigolyn cyfrifol,</p> <p>(c) person a gyflogir gan ddarparwr gwasanaeth neu sydd fel arall yn gweithio i ddarparwr gwasanaeth, a</p> <p>(d) unrhyw berson sydd wedi dal unrhyw un neu ragor o'r swyddi hynny.</p> <p>(4) Mae'r pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu o dan is-adran (1) yn cynnwys—</p> <p>(a) pŵer i'w gwneud yn ofynnol i gopiâu gael eu darparu o unrhyw ddogfennau neu gofnodion (gan gynnwys cofnodion meddygol a chofnodion personol eraill), a</p> <p>(b) pŵer i'w gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth gael ei darparu ar ffurf ddarllenadwy.</p> <p>(5) Yn yr adran hon, mae cyfeiriadau at "darparwr gwasanaeth"</p> <p><u>yn cynnwys person sy'n darparu gwasanaeth rheoleiddiedig nad yw'r person wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef o dan adran 7.</u></p>	
<p>38 Cofrestr o ddarparwyr gwasanaethau</p> <p>(1) Rhaid i Weinidogion Cymru gynnal cofrestr o ddarparwyr gwasanaethau.</p> <p>(2) Rhaid i gofnod yn y gofrestr mewn cysylltiad â darparwr gwasanaeth ddangos yr wybodaeth a ganlyn—</p> <p>(a) y gwasanaethau rheoleiddiedig y mae'r darparwr gwasanaeth wedi ei gofrestru i'w darparu;</p> <p>(b) y manau y mae'r darparwr wedi ei gofrestru i ddarparu'r gwasanaethau hynny ynddynt, ohonynt neu mewn perthynas â</p>	<p>9</p>

<p>hwy;</p> <p>(c) enw'r unigolyn cyfrifol sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â phob man o'r fath;</p> <p>(d) y dyddiad y cymerodd cofrestrriad y darparwr effaith mewn cysylltiad â phob gwasanaeth rheoleiddiedig o'r fath a phob man o'r fath;</p> <p>(e) manylion unrhyw amodau eraill a osodir ar gofrestrriad y darparwr gwasanaeth;</p> <p>(f) crynodeb o unrhyw adroddiad arolygu sy'n ymwneud â'r darparwr gwasanaeth sydd wedi ei gyhoeddi o dan adran 36(3)(a);</p> <p>(g) unrhyw wybodaeth arall a ragnodir.</p> <p><u>(2A) Yn achos cofnod yn y gofrestr mewn cysylltiad â darparwr—</u></p> <p>(a) <u>sydd wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad, a</u></p> <p>(b) <u>sy'n ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>rhaid i'r cofnod hefyd ddangos bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad hwnnw.</u></p> <p><u>(2B) Gweler hefyd Atodlen 1A, mewn cysylltiad â chofrestrriad darparwr gwasanaeth plant o dan gyfyngiad nad yw'n ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1) yn ystod y cyfnod trosiannol a ddiffinnir yn yr Atodlen honno.</u></p> <p>(3) Rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi'r gofrestr a'i rhoi ar gael i'r cyhoedd edrych arni yn rhad ac am ddim, yn y modd, ac ar yr adegau, sy'n briodol yn eu barn hwy (ond gweler is-adran (5)(a)).</p> <p>(4) Rhaid i Weinidogion Cymru gydymffurfio ag unrhyw gais rhesymol a wneir gan berson i gael copi o'r gofrestr neu ddarn ohoni (ond gweler is-adran (5)(b)).</p> <p>(5) Caiff Gweinidogion Cymru—</p> <p>(a) hepgor gwybodaeth ragnodedig o'r gofrestr a gyhoeddwyd</p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>mewn amgylchiadau rhagnodedig;</p> <p>(b) gwrthod cydymffurfio â chais a wneir o dan is-adran (4) mewn amgylchiadau rhagnodedig.</p>	
<p>41 Ymgysylltu â'r cyhoedd</p> <p>(1) Rhaid i Weinidogion Cymru—</p> <p>(a) rhoi gwybodaeth am arfer eu swyddogaethau rheoleiddiol ar gael ar gyfer y cyhoedd, a</p> <p>(b) llunio a chyhoeddi datganiad am eu polisi mewn cysylltiad â chynnwys y cyhoedd wrth arfer y swyddogaethau hynny (pa un ai drwy ymgynghoriad neu drwy dulliau eraill).</p> <p>(2) O ran Gweinidogion Cymru—</p> <p>(a) cânt ddiwygio datganiad polisi a rhaid iddynt gyhoeddi'r datganiad diwygiedig, neu</p> <p>(b) cânt gyhoeddi datganiad polisi newydd.</p> <p>(3) Rhaid i ddatganiad polisi (neu ddatganiad diwygiedig), yn benodol, ymdrin—</p> <p>(a) â chynnwys y cyhoedd mewn arolygiadau a gynhelir o dan Bennod 3, a</p> <p>(b) â chynnwys gofalwyr (o fewn ystyr adran 3 o Ddeddf 2014) yn yr arferiad o swyddogaethau rheoleiddiol Gweinidogion Cymru.</p> <p>(4) Rhaid i Weinidogion Cymru osod copi o ddatganiad polisi a gyhoeddwyd (neu ddatganiad diwygiedig) gerbron <u>Gynulliad Cenedlaethol Cymru</u> <u>Senedd Cymru</u>.</p> <p>(5) Rhaid i Weinidogion Cymru roi sylw i'r datganiad polisi diweddaraf a gyhoeddwyd o dan yr adran hon wrth arfer eu swyddogaethau rheoleiddiol.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>42 Adroddiad blynyddol ar swyddogaethau rheoleiddiol</p> <p>(1) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd blwyddyn ariannol, rhaid i Weinidogion Cymru lunio a chyhoeddi adroddiad blynyddol ynghylch arfer eu swyddogaethau rheoleiddiol mewn cysylltiad â'r flwyddyn ariannol honno.</p> <p>(2) Rhaid i'r adroddiad blynyddol gynnwys manylion am y canlynol—</p> <p>(a) sut y mae Gweinidogion Cymru wedi arfer y swyddogaethau hynny yn ystod y flwyddyn,</p> <p>(b) y graddau y maent, wrth arfer y swyddogaethau hynny—</p> <p>(i) wedi cyflawni'r amcanion y cyfeirir atynt yn adran 4, a</p> <p>(ii) wedi rhoi sylw i'r datganiad polisi diweddaraf a gyhoeddwyd o dan adran 41, ac</p> <p>(c) sut yr effeithiodd y dyletswyddau a grybwyllir yn is-adran (4) ar arfer y swyddogaethau hynny yn ystod y flwyddyn.</p> <p>(3) Caiff yr adroddiad blynyddol gynnwys unrhyw wybodaeth arall sy'n briodol ym marn Gweinidogion Cymru.</p> <p>(4) Y dyletswyddau y cyfeirir atynt yn is-adran (2)(c) yw dyletswyddau Gweinidogion Cymru o dan—</p> <p>(a) adran 149 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (p.15) (dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus),</p> <p>(b) adran 1(1) o Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 (mccc 2) (dyletswydd i roi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn),</p> <p>(c) adran 7(1) o Ddeddf 2014 (dyletswydd i roi sylw dyladwy i Egwyddorion y Cenhedloedd Unedig ar gyfer Pobl Hŷn wrth arfer swyddogaethau sy'n ymwneud â gwasanaethau</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>
--	-----------------------------------

<p>cymdeithasol i oedolion), a</p> <p>(d) Rhan 4 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (mccc 1) (safonau).</p> <p>(5) Rhaid i Weinidogion Cymru osod copi o adroddiad blynyddol a gyhoeddwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u>.</p>	
<p><u>45 Methiant gan ddarparwr gwasanaeth i gydymffurfio â gofynion mewn rheoliadau</u></p> <p>Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau ddarparu ei bod yn <u>drosedd i ddarparwr gwasanaeth fetu â chydymffurfio â darpariaeth benodedig mewn rheoliadau a wneir o dan adran 27 neu 37(2)(a) neu o dan baragraff 3(1) o Atodlen 1A.</u></p>	4(4)
<p><u>48 Methiant i gyflwyno neu gyhoeddi datganiad blynyddol</u></p> <p>Mae'n drosedd i ddarparwr gwasanaeth fetu â chyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru o fewn y terfyn amser a ragnodir o dan adran 10(4) ==</p> <p><u>(a) methu â chyflwyno datganiad blynyddol i Weinidogion Cymru o fewn y terfyn amser a ragnodir o dan adran 10(4), neu</u></p> <p><u>(b) methu â chyhoeddi datganiad blynyddol ar ei wefan o fewn y terfyn amser a ragnodir o dan adran 10(4A).</u></p>	14(3)
<p><u>52 Hysbysiadau cosb</u></p> <p>(1)Caiff Gweinidogion Cymru roi hysbysiad cosb i berson os ydynt wedi eu bodloni bod y person wedi cyflawni trosedd ragnodedig.</p> <p>(2)Dim ond troseddau o dan adrannau 47, 48 neu 49 neu o dan reoliadau a wneir o dan adran 45 neu 46 <u>neu o dan baragraff 3(1) o Atodlen 1A</u> y caniateir iddynt gael eu rhagnodi felly.</p> <p>(3)Mae hysbysiad cosb yn hysbysiad sy'n cynnig y cyfle i'r person i ryddhau unrhyw atebolrwydd am gollfarn am y drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud ag ef drwy dalu i Weinidogion Cymru swm a bennir yn yr</p>	4(5)

<p>hysbysiad yn unol â thelerau'r hysbysiad.</p> <p>(4)Pan fo person yn cael hysbysiad cosb, ni chaniateir i achos am y drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud â hi gael ei ddwyn cyn diwedd cyfnod a bennir yn yr hysbysiad.</p> <p>(5)Os yw person sy'n cael hysbysiad cosb yn talu'r swm a bennir yn yr hysbysiad yn unol â thelerau'r hysbysiad, ni all y person gael ei gollfarnu o'r drosedd y mae'r hysbysiad yn ymwneud â hi.</p> <p>(6)Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth—</p> <p>(a)o ran ffurf a chynnwys hysbysiadau cosb;</p> <p>(b)o ran y swm sy'n daladwy o dan hysbysiad cosb a'r amser y mae'r swm i gael ei dalu ynddo (gan gynnwys darpariaeth sy'n caniatáu i swm gwahanol fod yn daladwy mewn perthynas â throeddau gwahanol ac yn unol â'r amser erbyn pryd y caiff y swm ei dalu);</p> <p>(c)sy'n penderfynu ar y ffyrdd y caniateir i swm gael ei dalu ynddynt;</p> <p>(d)o ran y cofnodion sydd i'w cadw mewn perthynas â hysbysiadau cosb;</p> <p>(e)ynghylch yr amgylchiadau pan ganiateir i hysbysiad cosb gael ei dynnu'n ôl, gan gynnwys darpariaeth ynghylch—</p> <p>(i)ad-dalu unrhyw swm a delir cyn y tynnir hysbysiad yn ôl, a</p> <p>(ii)yr amgylchiadau pan na chaniateir i achos am drosedd gael ei ddwyn er bod hysbysiad wedi ei dynnu'n ôl.</p> <p>(7)Ni chaiff rheoliadau o dan is-adran (6)(b) wneud darpariaeth i swm fod yn daladwy o dan hysbysiad cosb sy'n fwy na dwywaith a hanner lefel 4 ar y raddfa safonol.</p>	
<p>64 Dehongli'r Rhan hon</p> <p>(1) Yn y Rhan hon—</p> <p>mae i "cymorth" ("support") yr ystyr a roddir gan adran 3(1)(d);</p> <p>mae i "darparwr gwasanaeth" ("service provider") yr ystyr a roddir gan adran 3(1)(c);</p> <p>mae i "gofal" ("care") yr ystyr a roddir gan adran 3(1)(a);</p> <p>mae "gofal a chymorth" ("care and support") i'w ddehongli (ac eithrio yn adran 63(3)(a)(i)) yn unol ag adran 3(2);</p> <p><u>mae i "gwasanaeth plant o dan gyfyngiad" ("restricted children's service") yr ystyr a roddir gan adran 2A;</u></p>	<p>Atodlen 1 paragraff 2(2)</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>mae i “gwasanaeth rheoleiddiedig” (“regulated service”) yr ystyr a roddir gan adran 2(1); mae i “swyddogaethau rheoleiddiol” (“regulatory functions”), mewn perthynas â Gweinidogion Cymru, yr ystyr a roddir gan adran 3(1)(b); mae i “unigolyn cyfrifol” (“responsible individual”) yr ystyr a roddir gan adran 21(1).</p> <p>(2) Gweler adran 189 sy'n gwneud darpariaeth ar gyfer dehongli'r geiriau a'r ymadroddion sy'n gymwys i'r Ddeddf gyfan.</p>	
<p>79 Ystyr “gweithiwr gofal cymdeithasol” etc.</p> <p>(1) Yn Rhannau 3 i 8 o'r Ddeddf hon ystyr “gweithiwr gofal cymdeithasol” yw person—</p> <p>(a) sy'n ymgymryd â gwaith cymdeithasol perthnasol (y cyfeirir ato yn y Rhannau hynny fel “gweithiwr cymdeithasol”);</p> <p>(b) sy'n rheoli man y darperir gwasanaeth rheoleiddiedig ynddo neu ohono [F1(y cyfeirir ato yn y Rhannau hynny fel “rheolwr gofal cymdeithasol”)] ;</p> <p>(c) sydd, yn ystod ei gyflogaeth gyda darparwr gwasanaeth, yn darparu gofal a chymorth i unrhyw berson yng Nghymru mewn cysylltiad â gwasanaeth rheoleiddiedig a ddarperir gan y darparwr hwnnw;</p> <p>(d) sydd, o dan gontract am wasanaethau, yn darparu gofal a chymorth i unrhyw berson yng Nghymru mewn cysylltiad â gwasanaeth rheoleiddiedig a ddarperir gan ddarparwr gwasanaeth.</p> <p>(2) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau—</p> <p>(a) eithrio personau o ddisgrifiad penodedig o'r diffiniad o weithiwr gofal cymdeithasol yn is-adran (1);</p> <p>(b) darparu bod personau o unrhyw un neu ragor o'r disgrifiadau yn is-adran (3), neu gategorïau o berson sy'n dod o fewn unrhyw un neu ragor o'r disgrifiadau hynny, i'w trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol.</p> <p>(3) Y disgrifiadau o bersonau yw—</p> <p>(a) person sydd wedi ei ddynodi o dan Bennod 2 o Ran 1 (cofrestru etc. darparwyr gwasanaethau) yn unigolyn cyfrifol mewn cysylltiad â man y mae gwasanaeth rheoleiddiedig yn</p>	<p>18(2)</p>

<p>cael ei ddarparu ynddo, ohono neu mewn perthynas ag ef;</p> <p>(b) person sy'n ymgymryd â gwaith at ddibenion swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol awdurdod lleol (o fewn ystyr Deddf 2014), neu â'r ddarpariaeth o wasanaethau sy'n debyg i wasanaethau y caniateir iddynt gael, neu y mae rhaid iddynt gael, eu darparu gan awdurdodau lleol wrth arfer y swyddogaethau hynny;</p> <p>(c) person sy'n darparu gofal a chymorth a fyddai, oni bai am baragraff 8(2)(a) o Atodlen 1, yn gyfystyr â darparu gwasanaeth cymorth cartref;</p> <p>(d) person sydd wedi ei gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 (mccc 1) fel—</p> <p>(i) gwarchodwr plant, neu</p> <p>(ii) darparwr gofal dydd i blant;</p> <p>(e) person sy'n rheoli ymgymeriad, neu sydd wedi ei gyflogi mewn ymgymeriad, sy'n cynnal busnes cyflogi (o fewn ystyr "employment business" yn adran 13 o Ddeddf Asiantaethau Cyflogi 1973 (p.35)) sy'n cyflenwi personau i ddarparu gofal a chymorth i unrhyw berson yng Nghymru ==</p> <p><u>(i) gofal a chymorth;</u></p> <p><u>(ii) gofal plant,</u></p> <p><u>i unrhyw berson yng Nghymru;</u></p> <p>(f) person sy'n rheoli ymgymeriad, neu sydd wedi ei gyflogi mewn ymgymeriad, sy'n cynnal asiantaeth gyflogi (o fewn ystyr "employment agency" yn yr adran a grybwyllir ym mharagraff (e)) sy'n darparu gwasanaethau at ddiben cyflenwi personau i ddarparu gofal a chymorth i unrhyw berson yng Nghymru ==</p> <p><u>(i) gofal a chymorth;</u></p> <p><u>(ii) gofal plant,</u></p> <p><u>i unrhyw berson yng Nghymru;</u></p> <p>(g) person sy'n ymgymryd â chwrs a gymeradwyir gan GCC o dan adran 114 (cyrsiau ar gyfer personau sy'n weithwyr gofal cymdeithasol neu sy'n dymuno dod yn weithiwr gofal cymdeithasol);</p> <p>(h) arolygydd sy'n cynnal arolygiadau o wasanaethau rheoleiddiedig ar ran Gweinidogion Cymru o dan Bennod 3 o Ran 1 o'r Ddeddf hon (gwybodaeth ac arolygiadau);</p>	
---	--

<p>(i) arolygydd sy'n cynnal arolygiadau o dan adran 161 o Ddeddf 2014 (arolygiadau mewn cysylltiad â swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol);</p> <p>(j) person a gyflogir mewn cysylltiad â chyflawni swyddogaethau Gweinidogion Cymru o dan adran 80 o Ddeddf Plant 1989 (p.41) (arolygu cartrefi plant etc.);</p> <p>(k) staff Llywodraeth Cymru sy'n arolygu mangreoedd o dan—</p> <p>(i) adran 87 o Ddeddf Plant 1989 (lles plant sydd wedi eu lletya mewn ysgolion annibynnol a cholegau), neu</p> <p>(ii) adran 40 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 (arolygu gwarchod plant a gofal dydd yng Nghymru);</p> <p>(l) person sy'n rheoli staff a grybwyllir ym mharagraff (j) neu (k).;</p> <p><u>(m) person a gyflogir i ddarparu gofal plant gan berson sydd wedi ei gofrestru o dan Ran 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 (mccc 1) fel darparwr gofal dydd i blant</u></p> <p><u>(3A) Yn is-adran (3), ystyr "gofal plant" yw gofal a goruchwyliaeth a ddarperir ar gyfer plant.</u></p> <p>(4) At ddibenion Rhannau 3 i 8 o'r Ddeddf hon ystyr "gwaith cymdeithasol perthnasol" yw gwaith cymdeithasol sy'n ofynnol mewn cysylltiad ag unrhyw wasanaethau iechyd, gwasanaethau addysg neu wasanaethau cymdeithasol a ddarperir yng Nghymru.</p> <p>(5) Gweler adran 2 am ystyr "gwasanaeth rheoleiddiedig" ac adran 3 am ystyr "darparwr gwasanaeth" a "gofal a chymorth".</p>	
<p>144 Gorchmynion interim</p> <p>(1) Caiff panel mewn achos gorchmyn interim wneud gorchmyn interim mewn perthynas â pherson cofrestredig.</p> <p>(2) Caiff panel gorchmynion interim wneud gorchmyn interim pa un a yw'r mater wedi ei atgyfeirio i banel addasrwydd i ymarfer ai peidio.</p> <p>(3) Pan fo mater wedi ei atgyfeirio i banel addasrwydd i ymarfer, rhaid i unrhyw orchymyn interim gael ei wneud cyn i'r panel addasrwydd i ymarfer waredu'r mater yn unol ag unrhyw un neu ragor o adrannau 135 i 138.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>(4) Y ddau fath o orchymyn interim yw—</p> <p>(a) gorchymyn atal dros dro interim, sef gorchymyn sy'n atal cofrestriad y person cofrestredig dros dro;</p> <p>(b) gorchymyn cofrestru amodol interim, sef gorchymyn sy'n gosod amodau ar gofrestrriad y person cofrestredig.</p> <p>(5) Ni chaiff panel wneud gorchymyn interim ond os yw wedi ei fodloni bod y gorchymyn—</p> <p>(a) yn angenrheidiol ar gyfer amddiffyn y cyhoedd,</p> <p>(b) fel arall er budd y cyhoedd, neu</p> <p>(c) er budd y person cofrestredig.</p> <p>(6) O ran gorchymyn interim—</p> <p>(a) mae'n cymryd effaith ar unwaith, a</p> <p>(b) ni chaniateir iddo gael effaith am gyfnod sy'n hwy na 18 mis (oni bai ei fod yn cael ei estyn; gweler adran 148 (estyn gorchymyn interim gan y tribiwnlys) <u>gan y tribiwnlys o dan adran 148</u>).</p> <p>(7) Pan fo gorchymyn interim yn cael ei wneud mewn cysylltiad â pherson cofrestredig, rhaid i GCC roi hysbysiad i'r person—</p> <p>(a) o'r penderfyniad,</p> <p>(b) o'r rhesymau dros y penderfyniad, ac</p> <p>(c) o'r hawl i apelio o dan adran 145 yn erbyn y penderfyniad.</p>	
<p>146 Adolygiadau o orchymynion interim: amseriad</p> <p>(1) Rhaid i banel adolygu'n gyntaf orchymyn interim a wneir o dan adran 144 o fewn chwe mis sy'n dechrau â'r dyddiad y gwnaed y gorchymyn.</p> <p>(2) Pan fo gorchymyn interim a wneir o dan adran 144 wedi ei amrywio neu ei amnewid gan y tribiwnlys ar apêl o dan adran 145, mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) at y dyddiad y gwnaed y gorchymyn i'w ddarllen fel cyfeiriad at ddyddiad penderfyniad y</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>tribiwnlys.</p> <p>(3) Mae is-adran (4) yn nodi amseriad yr adolygiad cyntaf o orchymyn interim ar ôl i'r tribiwnlys ei estyn neu ei estyn ymhellach (gweler adran 148), ac ystyr "penderfyniad y tribiwnlys" yw'r penderfyniad i estyn y gorchymyn neu i estyn y gorchymyn ymhellach (yn ôl y digwydd).</p> <p>(4) Rhaid i banel adolygu'r gorchymyn interim—</p> <p>(a) os nad oedd unrhyw adolygiad o'r gorchymyn wedi digwydd cyn penderfyniad y tribiwnlys, o fewn chwe mis sy'n dechrau â dyddiad penderfyniad y tribiwnlys, neu</p> <p>(b) os oedd adolygiad o'r gorchymyn wedi digwydd cyn penderfyniad y tribiwnlys, o fewn tri mis sy'n dechrau â'r dyddiad hwnnw.</p> <p>(5) Mae is-adran (6) yn nodi amseriad yr adolygiad cyntaf o orchymyn cofrestru amodol interim amnewidiol neu orchymyn atal dros dro interim amnewidiol yn sgil adolygiad ("y gorchymyn amnewidiol") (gweler adran 147(1)(c) a (d)).</p> <p>(6) Rhaid i banel adolygu'r gorchymyn amnewidiol—</p> <p>(a) os nad oedd unrhyw adolygiad o'r gorchymyn sydd wedi ei amnewid wedi digwydd cyn yr adolygiad a arweiniodd at wneud y gorchymyn amnewidiol, o fewn chwe mis sy'n dechrau â'r dyddiad y gwnaed y gorchymyn amnewidiol, neu</p> <p>(b) os oedd adolygiad o'r gorchymyn sydd wedi ei amnewid wedi digwydd cyn yr adolygiad a arweiniodd at wneud y gorchymyn amnewidiol, o fewn tri mis sy'n dechrau â'r dyddiad y gwnaed y gorchymyn amnewidiol.</p> <p>(7) Ar ôl yr adolygiad cyntaf o orchymyn interim o dan is-adran (1), (4) neu (6), rhaid i banel adolygu'r gorchymyn (am gyhyd ag y mae mewn grym)—</p> <p>(a) o fewn chwe mis sy'n dechrau â dyddiad penderfyniad yr adolygiad diweddaraf, neu</p> <p>(b) os yw'r person cofrestredig yn gofyn am adolygiad cynharach ar ôl diwedd y cyfnod o dri mis sy'n dechrau â'r</p>	
---	--

<p>dyddiad hwnnw, cyn gynted ag y bo'n ymarferol.</p> <p>(8) Caiff panel adolygu gorchymyn interim ar unrhyw adeg os daw tystiolaeth newydd ar gael sy'n berthnasol i'r achos.</p> <p>(9) Mewn is-adrannau (7) ac (8), mae cyfeiriad at orchymyn interim yn cynnwys cyfeiriad at—</p> <p>(a) gorchymyn interim fel y'i hestynnir neu fel y'i hestynnir ymhellach gan y tribiwnlys,</p> <p>(b) gorchymyn interim fel y'i hamrywir yn sgil adolygiad (gweler adran 147(1)(b)), ac</p> <p>(c) gorchymyn cofrestru amodol interim amnewidiol neu orchymyn atal dros dro interim amnewidiol a wneir yn sgil adolygiad.</p>	
<p>147 Adolygiadau o orchymyn interim: penderfyniadau posibl</p> <p>(1) Ar ôl i banel gwblhau adolygiad o orchymyn interim, caiff y panel—</p> <p>(a) dirymu'r gorchymyn interim;</p> <p>(b) yn achos gorchymyn cofrestru amodol interim, dirymu neu amrywio unrhyw amod;</p> <p>(c) rhoi gorchymyn cofrestru amodol interim yn lle gorchymyn atal dros dro interim;</p> <p>(d) rhoi gorchymyn atal dros dro interim yn lle gorchymyn cofrestru amodol interim;</p> <p>(e) peidio â gwneud unrhyw newidiadau i'r gorchymyn interim.;</p> <p><u>(f) yn achos gorchymyn interim nad yw wedi cael ei estyn gan y tribiwnlys o dan adran 148, estyn y gorchymyn interim.</u></p> <p>(2) Ni chaiff panel wneud penderfyniad a bennir yn is-adran (1)(b), (c), (d) neu (e) ond os yw'r panel wedi ei fodloni bod y penderfyniad—</p>	<p>19(2)</p>

<p>(a) yn angenrheidiol ar gyfer amddiffyn y cyhoedd,</p> <p>(b) fel arall er budd y cyhoedd, neu</p> <p>(c) er budd y person cofrestredig.</p> <p><u>(2A) Ni chaiff panel wneud penderfyniad a bennir yn is-adran (1)(f) ond—</u></p> <p><u>(a) os yw'r panel wedi ei fodloni bod y penderfyniad yn bodloni un neu ragor o'r amodau y cyfeirir atynt ym mharagraffau (a) i (c) o is-adran (2), a</u></p> <p><u>(b) os nad yw'r estyniad yn arwain at y gorchymyn interim yn cael effaith am gyfnod o fwy na 18 mis.</u></p> <p>(3) Mae gorchymyn amnewidiol a wneir o dan is-adran (1)(c) neu (d) yn cael effaith am weddill y cyfnod yr oedd y gorchymyn y mae'n cymryd ei le yn cael effaith ar ei gyfer (oni bai ei fod yn cael ei estyn <u>gan banel o dan is-adran (1)(f) neu gan y tribiwnlys</u> o dan adran 148).</p> <p>(4) Yn yr adran hon—</p> <p>(a) mae cyfeiriad at orchymyn interim yn cynnwys cyfeiriad at—</p> <p>(i) gorchymyn interim fel y'i hestynnir neu fel y'i hestynnir ymhellach gan y tribiwnlys;</p> <p><u>(ia) gorchymyn interim fel y'i hestynnir neu fel y'i hestynnir ymhellach gan banel;</u></p> <p>(ii) gorchymyn interim fel y'i hamrywir o dan is-adran (1)(b);</p> <p>(iii) gorchymyn cofrestru amodol interim amnewidiol neu orchymyn atal dros dro interim amnewidiol a wneir o dan is-adran (1)(c) neu (d);</p> <p>(b) mae cyfeiriad at orchymyn cofrestru amodol interim neu orchymyn atal dros dro interim yn cynnwys cyfeiriad at—</p> <p>(i) gorchymyn interim o'r math hwnnw fel y'i hestynnir neu fel y'i hestynnir ymhellach gan y tribiwnlys;</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(ii) yn achos gorchymyn cofrestru amodol interim, gorchymyn interim fel y'i hamrywir o dan is-adran (1)(b);</p> <p>(iii) gorchymyn amnewidiol o'r math hwnnw a wneir o dan is-adran (1)(c) neu (d).</p> <p><u>(5) Ond nid yw is-adran (4)(a)(i) a (b)(i) yn gymwys mewn perthynas â'r cyfeiriad at orchymyn interim yn is-adran (1)(f).</u></p>	
<p>149 Dirymu gorchymynion interim</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan—</p> <p>(a) bo panel addasrwydd i ymarfer yn gwaredu mater mewn cysylltiad â pherson cofrestredig mewn unrhyw un neu ragor o'r ffyrdd a nodir yn adrannau 135 i 138, a</p> <p>(b) ar yr adeg honno, fo'r person cofrestredig yn ddarostyngedig i orchymyn interim (gweler adran 144).</p> <p>(2) Rhaid i'r panel addasrwydd i ymarfer, ar yr un pryd ag y mae'n gwaredu'r mater, ddirymu'r gorchymyn interim.</p> <p>(3) Mae'r dirymiad o'r gorchymyn interim yn cymryd effaith ar y dyddiad y mae'r panel yn gwaredu'r mater fel y'i disgrifir yn is-adran (1)(a).</p> <p>(4) Yn yr adran hon, mae cyfeiriad at orchymyn interim yn cynnwys cyfeiriad at y canlynol (gweler adrannau 147 a 148)—</p> <p>(a) gorchymyn interim fel y'i hestynnir neu fel y'i hestynnir ymhellach gan y tribiwnlys <u>(pa un ai gan banel neu gan y tribiwnlys)</u>;</p> <p>(b) gorchymyn interim fel y'i hamrywir yn sgil adolygiad;</p> <p>(c) gorchymyn cofrestru amodol interim amnewidiol neu orchymyn atal dros dro interim amnewidiol a wneir yn sgil adolygiad.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>
<p>161 Cyhoeddi penderfyniadau addasrwydd i ymarfer</p> <p>(1) Rhaid i GCC gyhoeddi penderfyniad panel addasrwydd i ymarfer i wneud gwarediad cydsyniol o fater o dan adran 135</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>neu 136.</p> <p>(2) Rhaid i GCC gyhoeddi penderfyniad panel addasrwydd i ymarfer i waredu achos o dan adran 137 (gwarediad yn dilyn canfyddiad o ddim amhariad ar addasrwydd i ymarfer).</p> <p>(3) Rhaid i GCC gyhoeddi penderfyniad panel addasrwydd i ymarfer i waredu achos o dan adran 138 (gwarediad yn dilyn canfyddiad o amhariad ar addasrwydd i ymarfer).</p> <p>(4) Rhaid i GCC gyhoeddi penderfyniad panel addasrwydd i ymarfer i waredu achosion adolygu mewn unrhyw un neu ragor o'r ffyrdd a grybwyllir yn adrannau 152 i 155.</p> <p>(5) Rhaid i GCC gyhoeddi penderfyniad panel addasrwydd i ymarfer i wneud gorchymyn effaith ar unwaith o dan adran 140.</p> <p>(6) Rhaid i GCC gyhoeddi'r penderfyniadau a ganlyn gan banel gorchymynion interim neu banel addasrwydd i ymarfer—</p> <p>(a) penderfyniad i wneud gorchymyn interim o dan adran 144;</p> <p>(b) penderfyniad i gadarnhau neu amrywio, <u>amrywio neu estyn</u> gorchymyn interim yn sgil adolygiad o dan adran 147.</p> <p>(7) Rhaid i GCC gyhoeddi unrhyw benderfyniad y mae'n ei wneud—</p> <p>(a) i ddyroddi rhybudd o dan adran 126(3)(c) (pwerau GCC pan na fo'r achos yn cael ei atgyfeirio i banel addasrwydd i ymarfer),</p> <p>(b) i gytuno ar ymgymeriadau o dan adran 126(3)(d), neu</p> <p>(c) i ganiatáu cais i ddileu cofnod o'r gofrestr drwy gytundeb o dan adran 126(3)(e).</p> <p>(8) Mae is-adrannau (1) i (7) yn ddarostyngedig i is-adrannau (9) a (10).</p> <p>(9) Nid yw'n ofynnol i GCC gyhoeddi unrhyw benderfyniad gan banel addasrwydd i ymarfer i beidio â chymryd unrhyw gamau pellach mewn cysylltiad â pherson cofrestredig o dan adran 137(2), 138(5), 152(8)(a), 153(9)(a), 154(8)(a) neu 155(10)(a);</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>ond caiff wneud hynny.</p> <p>(10) Rhaid i GCC beidio â chyhoeddi unrhyw wybodaeth am iechyd corfforol neu iechyd meddwl person.</p>	
<p>163 Atal dros dro: atodol</p> <p>(1) Mae'r adran hon yn gymwys mewn cysylltiad â pherson sy'n ddarostyngedig—</p> <p>(a) i orchymyn atal dros dro a wneir o dan adran 138(8) (gwarediadau gan banel addasrwydd i ymarfer: canfyddiad o amhariad);</p> <p>(b) i orchymyn atal dros dro a wneir, a gadarnheir neu a amrywir yn sgil adolygiad o dan adran 152(8)(d), 153(9)(c) neu 154(6) neu (7);</p> <p>(c) i orchymyn atal dros dro amhenodol a wneir neu a gadarnheir yn sgil adolygiad o dan adran 154(10) neu 155(9);</p> <p>(d) i orchymyn atal dros dro interim a wneir, a gadarnheir neu a amrywir, <u>a amrywir neu a estynnir</u> o dan adran 144 neu 147.</p> <p>(2) Mae'r person i'w drin at bob diben ac eithrio'r rhai a grybwyllir yn is-adran (3) fel pe na bai wedi ei gofrestru yn y gofrestr er gwaethaf y ffaith bod enw'r person yn parhau i ymddangos ynddi.</p> <p>(3) Mae'r person i'w drin fel pe bai wedi ei gofrestru at ddiben—</p> <p>(a) unrhyw achosion o dan y Rhan hon (gan gynnwys ystyriaeth ragarweiniol neu ymchwiliad o dan Bennod 2) sy'n ymwneud ag addasrwydd y person i ymarfer;</p> <p>(b) cais a wneir o dan reolau o dan adran 92 i gofnod gael ei ddileu o ran o'r gofrestr drwy gytundeb;</p> <p>(c) achosion o dan adran 94 (cofnodion sy'n seiliedig ar wybodaeth anwir neu gamarweiniol) sy'n ymwneud â chofnod mewn rhan o'r gofrestr.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>
<p>186 Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol etc.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

<p>(1) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud unrhyw ddarpariaeth ganlyniadol, gysylltiedig, drosiannol, ddarfodol neu arbed sy'n briodol yn eu barn hwy at ddibenion y Ddeddf hon neu mewn cysylltiad â hi.</p> <p>(2) Caiff rheoliadau o dan yr adran hon ddiwygio, dirymu neu ddiddymu unrhyw ddeddfiad sydd wedi ei gynnwys mewn deddfwriaeth sylfaenol neu sydd wedi ei wneud odani.</p> <p>(3) Mae'r pŵer i wneud rheoliadau o dan yr adran hon yn arferadwy drwy offeryn statudol.</p> <p>(4) Ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan yr adran hon sy'n diwygio neu'n diddymu deddfiad sydd wedi ei gynnwys mewn deddfwriaeth sylfaenol oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u> a'i gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad.</p> <p>(5) Mae offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan yr adran hon nad yw is-adran (4) yn gymwys iddo yn ddarostyngedig i ddiddymiad yn unol â phenderfyniad gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u>.</p> <p>(6) Yn yr adran hon, ystyr "deddfwriaeth sylfaenol" yw—</p> <p>(a) Deddf Seneddol;</p> <p>(b) Deddf neu Fesur gan Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u> (gan gynnwys y Ddeddf hon).</p>	
<p>187 Rheoliadau o dan y Ddeddf hon</p> <p>(1) Mae pŵer i wneud rheoliadau o dan y Ddeddf hon—</p> <p>(a) yn arferadwy drwy offeryn statudol;</p> <p>(b) yn cynnwys pŵer i wneud darpariaeth wahanol at ddibenion gwahanol, ar gyfer achosion gwahanol ac ar gyfer ardaloedd gwahanol.</p> <p>(2) Ni chaniateir gwneud offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau a wneir o dan unrhyw un neu ragor o'r</p>	<p>Atodlen 1, paragraffau 2(3) a 5(8)</p>

<p>darpariaethau a ganlyn yn y Ddeddf hon oni bai bod drafft o'r offeryn sy'n cynnwys y rheoliadau wedi ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u> a'i gymeradwyo ganddo drwy benderfyniad—</p> <p>(a) adran 2(1)(i) (rheoliadau sy'n pennu gwasanaethau gofal a chymorth eraill fel gwasanaethau rheoleiddiedig);</p> <p>(b) adran 2(3) (rheoliadau sy'n rhagnodi pethau nad ydynt i'w trin fel gwasanaethau rheoleiddiedig);</p> <p>(c) adran 3(3) (rheoliadau sy'n rhagnodi pethau nad ydynt i'w trin fel gofal a chymorth);</p> <p>(d) adran 9(9) (rheoliadau sy'n amrywio'r dystiolaeth sydd i'w hystyried wrth ddyfarnu a yw person yn berson addas a phriodol);</p> <p>(e) adran 11(2) (rheoliadau sy'n rhagnodi terfyn amser y mae rhaid gwneud cais i ddynodi unigolyn cyfrifol amnewidiol ynddo);</p> <p>(f) adran 27(1) (rheoliadau sy'n gosod gofynion ar ddarparwyr gwasanaethau);</p> <p>(g) adran 28(1) (rheoliadau sy'n gosod gofynion ar unigolion cyfrifol);</p> <p>(h) adran 37(1) (rheoliadau ynghylch graddau arolygu);</p> <p>(i) adran 40(1) (rheoliadau ynghylch codi ffioedd);</p> <p>(j) adran 45 (rheoliadau sy'n creu troseddau am fethu â chydymffurfio â gofynion a osodir ar ddarparwyr gwasanaethau);</p> <p>(k) adran 46 (rheoliadau sy'n creu troseddau am fethu â chydymffurfio â gofynion a osodir ar unigolion cyfrifol);</p> <p>(l) adrannau 59(1) a (4) a 61(6) a (9) (rheoliadau ynghylch y gyfundrefn trosolwg o'r farchnad);</p> <p>(m) adran 79(2) (rheoliadau sy'n rhagnodi disgrifiadau o bersonau sydd i'w trin fel gweithwyr gofal cymdeithasol);</p> <p>(n) adran 80(1)(b) (rheoliadau sy'n rhagnodi disgrifiadau o weithiwr gofal cymdeithasol y mae rhaid i GCC gadw cofrestr mewn cysylltiad â hwy);</p> <p>(o) adran 111(2) (rheoliadau sy'n rhagnodi teitlau a ddiogelir ar gyfer gweithwyr gofal cymdeithasol ac eithrio gweithwyr cymdeithasol);</p>	
--	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(p) adran 117 (diwygio ar ba seiliau y caniateir ystyried bod amhariad ar addasrwydd person cofrestredig i ymarfer);</p> <p>(q) adran 130 (trefniadau ar gyfer cyfryngu);</p> <p>(r) adran 136(2)(d) (personau y caniateir i ymgymeriadau gael eu datgelu iddynt gan GCC);</p> <p>(s) adran 142 (diwygio'r ffyrdd y caiff panel addasrwydd i ymarfer waredu materion);</p> <p>(t) adran 165 (dynodi gweithgareddau rheoleiddiedig etc. at ddibenion gorchmynion gwahardd o dan Ran 7);</p> <p>(u) adran 171(3) (creu troseddau mewn perthynas â chyflogi neu benodi personau sy'n ddarostyngedig i orchmynion gwahardd etc.);</p> <p>(v) adran 177(1)(h) (rheoliadau sy'n rhagnodi personau eraill yn awdurdodau perthnasol at ddibenion Rhan 9);</p> <p>(w) paragraff 7 o Atodlen 1 (rheoliadau sy'n pennu gwasanaethau penodol fel gwasanaethau eirioli rheoleiddiedig).</p> <p><u>(x) paragraffau 1(1)(b) a 3(1) o Atodlen 1A (rheoliadau mewn perthynas â'r cyfnod trosiannol ar gyfer gwasanaethau plant o dan gyfyngiad).</u></p> <p>(3) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys rheoliadau a wneir o dan y Ddeddf hon yn ddarostyngedig i ddiddymiad yn unol â phenderfyniad gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u>.</p> <p>(4) Nid yw'r adran hon yn gymwys i reoliadau a wneir o dan adran 186.</p>	
<p>ATODLEN 1 GWASANAETHAU RHEOLEIDDIEDIG: DIFFINIADAU</p> <p><i>Gwasanaethau cartrefi gofal</i></p> <p>1(1) "Gwasanaeth cartref gofal" yw'r ddarpariaeth o lety, ynghyd â nyrsio neu ofal mewn man yng Nghymru, i bersonau oherwydd eu hyglwyfedd neu eu hangen.</p> <p>(2) Ond nid yw llety ynghyd â nyrsio neu ofal a ddarperir yn y manau a ganlyn yn gyfystyr â gwasanaeth cartref gofal—</p> <p>(a) ysbyty;</p> <p>(b) ysgol (ond gweler is-baragraff (3));</p>	<p>2(c)</p>

<p>(c) canolfan breswyl i deuluoedd;</p> <p>(d) man sy'n darparu gwasanaeth llety diogel;</p> <p>(e) man sy'n darparu llety ar gyfer oedolyn a drefnir fel rhan o wasanaeth lleoli oedolion.</p> <p>(3) Mae llety ynghyd â nyrsio neu ofal a ddarperir mewn ysgol yn gyfystyr â gwasanaeth cartref gofal os, ar yr adeg y darperir llety ar gyfer plant yn yr ysgol—</p> <p>(a) yw llety wedi ei ddarparu yn yr ysgol neu o dan drefniadau a wneir gan berchennog yr ysgol ar gyfer o leiaf un plentyn am fwy na 295 o ddiwrnodau mewn unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis blaenorol, neu</p> <p>(b) bwriedir i lety o'r fath gael ei ddarparu ar gyfer o leiaf un plentyn am fwy na 295 o ddiwrnodau mewn unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis dilynol.</p> <p><u>(3A) Ond nid yw ysgol sy'n gyfystyr â gwasanaeth cartref gofal yn rhinwedd paragraff (3) yn gyfystyr â gwasanaeth plant o dan gyfyngiad oni bai—</u></p> <p><u>(a) ei bod wedi darparu mwy o ddiwrnodau o lety i blant sy'n derbyn gofal nag i rai nad ydynt yn blant sy'n derbyn gofal am unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis blaenorol, neu</u></p> <p><u>(b) ei bod yn bwriadu darparu mwy o ddiwrnodau o lety i blant sy'n derbyn gofal nag i rai nad ydynt yn blant sy'n derbyn gofal am unrhyw gyfnod o 12 mis sy'n dod o fewn y 24 mis dilynol.</u></p> <p><u>(3B) Ym mharagraff (3A), mae i "plant sy'n derbyn gofal" yr ystyr a roddir gan adran 74 o Ddeddf 2014.</u></p> <p>(4) Nid yw'r ddarpariaeth o lety a gofal i blentyn gan riant, perthynas neu riant maeth yn gyfystyr â gwasanaeth cartref gofal [F1oni bai bod paragraff 5A o Atodlen 7 i Ddeddf Plant 1989 yn gymwys (trin maethu fel gwasanaeth cartref gofal pan eir dros y terfyn maethu)].</p> <p>(5) Yn is-baragraff (2)(b), mae i "ysgol" yr ystyr a roddir i "school" gan adran 4 o Ddeddf Addysg 1996 (p.56).</p> <p>(6) Yn is-baragraff (4), ystyr "rhiant" yw person sydd â chyfrifoldeb rhiant dros blentyn (o fewn yr ystyr a roddir i "parent" a "parental responsibility" gan adran 3 o Ddeddf Plant 1989 (p.41)).</p> <p>(7) At ddibenion is-baragraff (4) mae person yn rhiant maeth</p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>mewn perthynas â phlentyn os yw'r person—</p> <p>(a) yn rhiant maeth awdurdod lleol, neu</p> <p>(b) yn maethu'r plentyn yn breifat.</p>	
<p><u>ATODLEN 1A</u> <u>(fel y'i cyflwynir gan adran 6C)</u></p> <p><u>GWASANAETHAU PLANT O DAN GYFYNGIAD:</u> <u>TREFNIADAU COFRESTRU TROSIANNOL AR GYFER</u> <u>DARPARWYR GWASANAETHAU PRESENNOL</u></p> <p><i><u>Y cyfnod trosiannol mewn cysylltiad â gwasanaethau plant o dan gyfyngiad</u></i></p> <p>1 (1) <u>Yn yr Atodlen hon, mewn perthynas â gwasanaeth rheoleiddiedig, mae cyfeiriadau at y cyfnod trosiannol yn gyfeiriadau at y cyfnod—</u></p> <p><u>(a) sy'n dechrau â'r diwrnod y daw'r gwasanaeth yn wasanaeth plant o dan gyfyngiad yn rhinwedd dyfodiad adran 6A(1) i rym mewn perthynas â'r gwasanaeth, a</u></p> <p><u>(b) sy'n gorffen â'r diwrnod a bennir gan Weinidogion Cymru drwy reoliadau at ddibenion y paragraff hwn.</u></p> <p><u>(2) Caiff rheoliadau a wneir o dan is-baragraff (1)(b) bennu diwrnodau gwahanol ar gyfer—</u></p> <p><u>(a) mathau gwahanol o wasanaeth plant o dan gyfyngiad;</u></p> <p><u>(b) disgrifiadau gwahanol o ddarparwr gwasanaeth (er enghraifft, darparwyr gwasanaethau sy'n arbenigo mewn darparu math penodol o wasanaeth plant o dan gyfyngiad).</u></p> <p><u>(3) Ond nid yw is-baragraff (2) yn cyfyngu ar gymhwyso adran 187 mewn perthynas â rheoliadau a wneir o dan is-baragraff (1)(b).</u></p> <p><u>(4) Cyn gwneud rheoliadau o dan is-baragraff (1)(b) rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn hwy.</u></p> <p><i><u>Darparwyr gwasanaethau presennol: esemptiad rhag adran 6A(1)</u></i></p> <p>2 (1) <u>Mae'r paragraff hwn yn gymwys i ddarparwr gwasanaeth, ac eithrio awdurdod lleol, sydd wedi ei gofrestru—</u></p> <p><u>(a) mewn cysylltiad â gwasanaeth cartref gofal a ddarperir mewn man y mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu'n gyfan gwbl neu'n bennaf i blant ynddo, pan fo'r cyfnod trosiannol yn</u></p>	<p>4(3)</p>

<p><u>dechrau mewn cysylltiad â'r gwasanaeth hwnnw;</u></p> <p><u>(b) mewn cysylltiad â gwasanaeth maethu, pan fo'r cyfnod trosiannol yn dechrau mewn cysylltiad â'r gwasanaeth hwnnw;</u></p> <p><u>(c) mewn cysylltiad â gwasanaeth llety diogel, pan fo'r cyfnod trosiannol yn dechrau mewn cysylltiad â'r gwasanaeth hwnnw.</u></p> <p><u>(2) Ac mae'r paragraff hwn yn gymwys i ddarparwr gwasanaeth o'r fath yn ystod y cyfnod trosiannol.</u></p> <p><u>(3) I'r graddau y mae darparwr gwasanaeth y mae'r paragraff hwn yn gymwys iddo wedi ei gofrestru mewn cysylltiad â gwasanaeth a ddisgrifir yn is-baragraff (1)(a) i (1)(c) —</u></p> <p><u>(a) nid yw cofrestriad y darparwr yn ddarostyngedig "r gofyniad yn adran 6A(1) (ac mae unrhyw gyfeiriad at y gofyniad hwnnw i'w ddarllen yn unol â hynny), a</u></p> <p><u>(b) (o ganlyniad) rhaid i'r cofnod yn y gofrestr a gynhelir o dan adran 38 mewn cysylltiad â darparwr ddangos nad yw'r darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>(4) Ond nid yw is-baragraff (3) yn gymwys at ddibenion—</u></p> <p><u>(a) cais a wneir gan y darparwr gwasanaeth o dan—</u></p> <p><u>(i) adran 6(1);</u></p> <p><u>(ii) adran 11(1)(a)(i);</u></p> <p><u>(b) unrhyw ddeddfiadau eraill a ragnodir gan Weinidogion Cymru.</u></p> <p><u><i>Rheoliadau ynghylch darparu gwasanaethau plant o dan gyfyngiad gan ddarparwyr gwasanaethau presennol</i></u></p> <p><u>3 (1) Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth sy'n gosod amodau ar ddarparwr gwasanaeth y mae paragraff 2 yn gymwys iddo.</u></p> <p><u>(2) Caiff amodau a osodir gan reoliadau o dan is-baragraff (1) gynnwys—</u></p> <p><u>(a) cyfyngiadau ar y math o wasanaeth plant o dan gyfyngiad y caiff y darparwr gwasanaeth ei ddarparu;</u></p> <p><u>(b) cyfyngiadau ar y disgrifiad o blant sy'n derbyn gofal y caiff y darparwr ddarparu'r gwasanaeth plant o dan gyfyngiad mewn cysylltiad â hwy, er enghraifft drwy gyfeirio at eu hanghenion gofal a chymorth.</u></p> <p><u>(3) Mae is-baragraff (4) yn gymwys—</u></p> <p><u>(a) pan fo darparwr gwasanaeth yn methu â chydymffurfio ag</u></p>	
---	--

<p><u>amodau a osodir gan reoliadau o dan is-baragraff (1), neu</u></p> <p><u>(b) yn achos darparwr gwasanaeth a ddisgrifir ym mharagraff 2(1)(b), pan fo'r darparwr yn methu â chydymffurfio â rheoliadau a wneir o dan adran 87 o Ddeddf 2014.</u></p> <p><u>(4) Pan fo'r is-baragraff hwn yn gymwys, caiff Gweinidogion Cymru—</u></p> <p><u>(a) arfer eu swyddogaethau o dan adran 13 i amrywio cofrestriad y darparwr drwy ddileu'r gwasanaeth, neu</u></p> <p><u>(b) arfer eu swyddogaethau o dan adran 15 i ganslo cofrestriad y darparwr.</u></p> <p><u>(5) Cyn gwneud rheoliadau o dan is-baragraff (1) rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn hwy. (6) Yn is-baragraff (2), mae i "bplant sy'n derbyn gofal" yr ystyr a roddir gan adran 74 o Ddeddf 2014."</u></p> <p><u>(6) Yn is-baragraff (2), mae i "plant sy'n derbyn gofal" yr ystyr a roddir gan adran 74 o Ddeddf 2014.</u></p> <p><u><i>Darparwyr gwasanaethau presennol: cais i amrywio cofrestriad</i></u></p> <p><u>4 (1) Mae'r paragraff hwn yn gymwys mewn cysylltiad â darparwr gwasanaeth y mae paragraff 2 yn gymwys iddo.</u></p> <p><u>(2) Er gwaethaf paragraff 2(3), caiff darparwr gwasanaeth y mae'r paragraff hwn yn gymwys iddo wneud cais i Weinidogion Cymru i gael ei gofrestru yn ddarostyngedig i'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>(3) Rhaid i gais o dan is-baragraff (2) —</u></p> <p><u>(a) cynnwys unrhyw wybodaeth a ragnodir er mwyn bodloni Gweinidogion Cymru bod y person yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1), a</u></p> <p><u>(b) bod ar y ffurf ragnodedig.</u></p> <p><u>(4) Rhaid i Weinidogion Cymru ganiatáu cais o dan is-baragraff (2) os ydynt wedi eu bodloni—</u></p> <p><u>(a) bod y cais—</u></p> <p><u>(i) yn cynnwys popeth sy'n ofynnol o dan is-baragraff (3)(a), a</u></p> <p><u>(ii) yn bodloni'r gofynion a ragnodir o dan is-baragraff (3)(b), a</u></p> <p><u>(b) bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1).</u></p> <p><u>(5) Mewn unrhyw achos arall rhaid iddynt i Weinidogion Cymru</u></p>	
---	--

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p><u>wrthod y cais.</u></p> <p><u>(6) Pan fo Gweinidogion Cymru yn caniatáu cais o dan is-baragraff (4), rhaid i Weinidogion Cymru amrywio cofrestrriad y darparwr —</u></p> <p>(a) i ddangos bod y darparwr yn bodloni'r gofyniad yn adran 6A(1), a</p> <p>(b) i osod yr amod yn adran 7(3)(aa) ar gofrestrriad y darparwr.</p> <p><u>(7) Pan fo amrywiad o dan y paragraff hwn yn cymryd effaith, nid yw paragraffau 2(3) a 3 yn gymwys i'r darparwr gwasanaeth.</u></p> <p><u>(8) Nid yw amrywiad o dan yr adran hon yn cymryd effaith ond os yw gofynion adran 18 i 20 wedi eu bodloni (i'r graddau y maent yn gymwys).</u></p>	
<p>ATODLEN 2 GOFAL CYMDEITHASOL CYMRU</p> <p><i>Swyddog cyfrifyddu</i></p> <p>15 (1) Mae'r prif weithredwr i weithredu fel swyddog cyfrifyddu GCC.</p> <p>(2) Mae gan y swyddog cyfrifyddu, mewn perthynas â chyfrifon a chyllid GCC, y cyfrifoldebau a bennir mewn cyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru.</p> <p>(3) Ymhlith y cyfrifoldebau y caniateir eu pennu mae—</p> <p>(a) cyfrifoldebau mewn perthynas â llofnodi cyfrifon;</p> <p>(b) cyfrifoldebau am briodoldeb a rheoleidd-dra cyllid GCC;</p> <p>(c) cyfrifoldebau am ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran defnydd GCC o'i adnoddau;</p> <p>(d) cyfrifoldebau sy'n ddyledus i Weinidogion Cymru, Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u> neu Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol <u>Senedd Cymru</u>;</p> <p>(e) cyfrifoldebau sy'n ddyledus i Dŷ'r Cyffredin neu Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Tŷ hwnnw.</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>
<p><i>Cyfrifon ac archwilio</i></p> <p>16 (1) Rhaid i GCC ar gyfer pob blwyddyn ariannol—</p> <p>(a) cadw cyfrifon priodol a chofnodion priodol mewn perthynas â hwy, a</p>	<p>Atodlen 1, paragraff 5</p>

Noder: at ddiben helpu pobl i ddeall Bil Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Cymru) yn unig y mae'r ddogfen hon wedi'i llunio. Ni ddylid dibynnu arni at unrhyw ddiben arall.

<p>(b) llunio datganiad o gyfrifon.</p> <p>(2) Rhaid i bob datganiad o gyfrifon gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddydau a roddir gan Weinidogion Cymru o ran—</p> <p>(a) yr wybodaeth sydd i'w chynnwys ynddo,</p> <p>(b) ym mha fodd y mae'r wybodaeth i'w chyflwyno, ac</p> <p>(c) y dulliau a'r egwyddorion y mae'r datganiad i gael ei lunio yn unol â hwy.</p> <p>(3) Heb fod yn hwyrach na 31 Awst ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol, rhaid i GCC gyflwyno ei ddatganiad o gyfrifon i—</p> <p>(a) Gweinidogion Cymru, a</p> <p>(b) Archwilydd Cyffredinol Cymru.</p> <p>(4) Rhaid i Archwilydd Cyffredinol Cymru—</p> <p>(a) archwilio'r datganiad o gyfrifon, ei ardystio ac adrodd arno, a</p> <p>(b) heb fod yn hwyrach na 4 mis ar ôl i'r datganiad gael ei gyflwyno, gosod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru <u>Senedd Cymru</u> gopi o'r datganiad ardystiedig a'r adroddiad.</p>	
---	--